

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lag om främjande av integration och ändring av vissa lagar som har samband med den

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås att det ska stiftas en ny lag om främjande av integration. Genom lagen stöds och främjas invandrarernas integration och delaktighet i samhället.

Det kommer att skapas större klarhet i regleringen av integrationsfrämjande genom att bestämmelserna om integrationsfrämjande och bestämmelserna om mottagande av personer som ansöker om internationellt skydd finnas i två separata lagar. Lagens tillämpningsområde utvidgas till att gälla alla invandrare som är bosatta i Finland. Den krets av personer som omfattas av individuella åtgärder som främjar integration kommer att bestämmas särskilt för varje åtgärd.

Den föreslagna regleringen av de åtgärder som främjar invandrarernas integration innebär att åtgärderna kommer att bilda en följdriktig helhet. För att påskynda invandrarernas integration och sysselsättning föreslås i lagen bestämmelser om tjänster för nyanlända invandrare.

I lagen definieras de allmänna målen för integrationsfrämjande på den lokala nivån och föreskrivs om statens program för integrationsfrämjande. Det föreslås tydligare och

mera detaljerade bestämmelser om uppgiftsfördelningen mellan myndigheterna.

I lagen kommer det att finnas bestämmelser om anvisande av personer som får internationellt skydd och vissa andra personer till kommunerna och om ersättningar av statens medel till kommunerna.

Lagen kommer att innehålla bestämmelser om ett tidsbegränsat försök för att testa nya modeller för integrationsutbildning för vuxna invandrare och för undervisning för invandrarbarn och invandrarungdomar.

I propositionen föreslås också att lagen om offentlig arbetskraftsservice, lagen om utkomstskydd för arbetslösa, lagen om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte, lagen om utkomststöd och barnskyddslagen ändras till nödvändiga delar.

Propositionen har samband med 2011 års budgetförslag och är avsedd att behandlas i samband med det.

Lagarna avses träda i kraft den 1 september 2011. Till de delar som gäller försöket träder lagen ändå i kraft den 1 januari 2011 och avses gälla till slutet av 2013.

INNEHÅLL

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1
INNEHÅLL	2
ALLMÄN MOTIVERING	5
1 INLEDNING.....	5
2 NULÄGE	6
2.1 Lagstiftning och praxis.....	6
2.1.1 Statistiska uppgifter om invandrare	6
Utbildningsnivå	7
Invandrarnas sysselsättning.....	7
2.1.2 Basservice.....	8
Småbarnsfostran	8
Utbildning.....	9
Grundläggande utbildning och förskoleundervisning	10
Övergång till fortsatta studier efter grundskolan.....	10
Yrkesutbildning	11
Högskolor	12
2.1.3 Allmänt om lagstiftningen	12
2.1.4 Lagens tillämpningsområde.....	12
2.1.5 Myndigheternas uppgifter	13
2.1.6 Program för integrationsfrämjande.....	14
2.1.7 Integrationsplaner	15
2.1.8 Integrationsutbildning för vuxna invandrare	16
2.1.9 Integrationsstöd	17
2.1.10 Anvisande till kommunerna	18
2.1.11 Fördelningen av kostnaderna för anordnandet invandrarservice mellan staten och kommunerna	20
2.1.12 Främjande av goda etniska relationer och bekämpning av diskriminering och rasism	23
2.1.13 Uppföljning av genomförandet av integrationsfrämjandet.....	24
2.1.14 Företrädande av minderåriga utan vårdnadshavare	25
2.2 Den internationella utvecklingen samt lagstiftningen i utlandet och i EU.....	26
2.2.1 De nordiska länderna.....	26
Sverige.....	26
Danmark	26
Norge	27
2.2.2 Vissa andra länder	28
Nederländerna	28
Tyskland	28
Kanada.....	29
2.2.3 Europeiska unionens integrationspolitik	30
2.3 Bedömning av nuläget	31
Allmänt.....	31
Lagens tillämpningsområde.....	32
Myndigheternas uppgifter	32
Program för integrationsfrämjande.....	33

	Integrationsplaner.....	35
	Integrationsstöd	37
	Integrationsutbildning för vuxna invandrare	38
	Anvisande till kommunerna och ersättningar till kommunerna	40
	Invandrarernas sysselsättning.....	42
	Personer i behov av särskilt stöd	43
	Invandrarbarn och invandrarungdomar	43
	Företrädande av minderåriga utan vårdnadshavare	44
	Invandrarkvinnor	45
	Äldre och ålderstigna invandrare.....	46
	Främjande av goda etniska relationer och bekämpning av rasism och diskriminering	46
	Uppföljning av genomförandet av integrationsfrämjandet.....	48
3	MÅLSÄTTNING OCH DE VIKTIGASTE FÖRSLAGEN.....	48
3.1	Målsättning.....	48
3.2	De viktigaste förslagen.....	49
4	PROPOSITIONENS KONSEKVENSER	51
4.1	Ekonomiska konsekvenser	51
	Allmänt.....	51
	Basinformation om det finländska samhället	54
	Tillhandahållande av vägledning och rådgivning.....	55
	Arrangemang för inledande kartläggning.....	55
	Effektivare integrationsplaner	56
	Ersättning till kommunerna för kostnaderna för anvisande till kommunerna	57
	Försöket Delaktig i Finland.....	57
4.2	Konsekvenser för myndigheterna	58
4.3	Samhälleliga konsekvenser	60
4.4	Konsekvenser för jämlikhet och jämställdhet samt konsekvenser för barn	62
5	BEREDNINGEN AV PROPOSITIONEN	64
5.1	Beredningsskeden och beredningsmaterial	64
5.2	Remissyttranden och hur de har beaktats.....	65
6	SAMBAND MED ANDRA PROPOSITIONER.....	66
	DETALJMOTIVERING	67
1	LAGFÖRSLAG	67
1.1	Lag om främjande av integration	67
	1 kap. Allmänna bestämmelser	67
	2 kap. Åtgärder som främjar invandrarernas integration	71
	3 kap. Integrationsfrämjande på lokal nivå.....	84
	4 kap. Statens integrationsfrämjande åtgärder	87
	5 kap. Anvisande till kommuner.....	90
	6 kap. Ersättning för kostnader	91
	7 kap. Företrädande av barn utan vårdnadshavare.....	96
	8 kap. Registerbestämmelser	98
	9 kap. Försöket Delaktig i Finland.....	100
	10 kap. Särskilda bestämmelser.....	108
	11 kap. Ikraftträdande	111
1.2	Lagen om offentlig arbetskraftsservice	111
	1 kap. Allmänna bestämmelser	111

5 kap.	Intervju med arbetssökande och sysselsättningsplan	111
7 kap.	Främjande av sysselsättning med hjälp av sysselsättningsanslag	112
10 kap.	Ersättning för kostnader för uppehälle	112
1.3	Lagen om utkomstskydd för arbetslösa	112
1 kap.	Allmänna bestämmelser	112
2 kap.	Arbetskraftspolitiska förutsättningar för erhållande av förmåner	112
10 kap.	Bestämmelser om förmåner som betalas under tiden för sysselsättningsfrämjande service	113
11 kap.	Bestämmelser om verkställighet	113
1.4	Lagen om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte	114
1.5	Lagen om utkomststöd	114
1.6	Barnskyddslagen	114
2	NÄRMARE BESTÄMMELSER OCH FÖRESKRIFTER	114
3	IKRAFTTRÄDANDE	114
4	FÖRHÅLLANDE TILL GRUNDLAGEN SAMT LAGSTIFTNINGSORDNING	115
4.1	De med tanke på propositionen viktigaste bestämmelserna om de grundläggande fri- och rättigheterna	115
4.2	Försöket Delaktig i Finland	117
	LAGFÖRSLAG	119
1.	Lag om främjande av integration	119
2.	Lag om ändring av lagen om offentlig arbetskraftservice	138
3.	Lag om ändring av lagen om utkomstskydd för arbetslösa	140
4.	Lag om ändring av 3 § i lagen om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte	142
5.	Lag om ändring av 5 c § och 10 § i lagen om utkomststöd	143
6.	Lag om ändring av 25 § i barnskyddslagen	144
	BILAGA	145
	PARALLELLTEXT	145
2.	Lag om ändring av lagen om offentlig arbetskraftservice	145
3.	Lag om ändring av lagen om utkomstskydd för arbetslösa	149
4.	Lag om ändring av 3 § i lagen om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte	153
5.	Lag om ändring av 5 c § och 10 § i lagen om utkomststöd	154
6.	Lag om ändring av 25 § i barnskyddslagen	156

ALLMÄN MOTIVERING

1 Inledning

Lagen om främjande av invandrares integration samt mottagande av asylsökande (493/1999, nedan kallad *integrationslagen*) trädde i kraft den 1 maj 1999. Den gällande lagen bygger på statsrådets principbeslut från 1997 om regeringens invandrar- och flyktingpolitiska program. Som mål fastslogs i programmet första gången att alla invandrare bör integreras i det finländska samhället och arbetslivet på ett smidigt och effektivt sätt. Utgångspunkten för programmet var att det gagnar hela samhället och invandrarna att de får bevara sitt modersmål och värna om sin ursprungliga kultur.

När den gällande lagen stiftades vilade tyngdpunkten för invandringen på humanitär invandring, och arbetsrelaterad invandring spelade en liten roll. I lagen betonas därför tydligt främjande av integration av personer som flyttat till landet på humanitära grunder.

Den första redogörelsen för genomförandet av integrationslagen lämnades till riksdagen i juni 2002 (SRR 5/2002 rd). Riksdagen yttrade sig om redogörelsen och förutsatte då att regeringen före utgången av 2005 lämnar förvaltningsutskottet en utredning över finansieringen och fördelningen av kostnaderna för integrationsfrämjandet mellan staten och kommunerna.

Invandringen har både ökat och ändrat form under 2000-talet. Antalet flyktingar och personer som flyttar in till landet av andra humanitära skäl har proportionellt sett minskat medan invandring på basis av familjeband och arbetsrelaterad invandring har ökat. Statsminister Matti Vanhanens I regering beredde regeringens invandrapolitiska program som statsrådet godkände som ett principbeslut i oktober 2006. I programmet granskas invandringen på ett övergripande sätt. De viktigaste programtemana är att genom att främja arbetsrelaterad invandring förbereda sig på de problem med tillgången på arbetskraft som är i sikte, att effektivisera styrningen av systemet för integrationsfrämjande och att främja goda etniska relationer mellan befolkningsgrupperna. I programmet utstakas att alla invandrare behöver vägled-

ning som stöder deras möjligheter att inta sin plats i samhället. I programmet förs dessutom fram att integrationen är en dubbelriktad process, att integrationen bör beaktas på ett sätt som genomsyrar de rikstäckande programmen och strategierna och att olika sektorer bör ta med främjandet av integration i sina kvalitetskriterier. I regeringsprogrammet för statsminister Matti Vanhanens II regering förband regeringen sig att genomföra de inskrivna åtgärderna i regeringens invandrapolitiska program. Dessutom poängterades vikten av att invandrarna integreras i de stora städerna.

Den 2 oktober 2008 lämnade statsrådet riksdagen en redogörelse för genomförandet av integrationslagen (SRR 4/2008 rd). I redogörelsen konstateras att den nuvarande lag som ligger till grund för integrationsfrämjandet trädde i kraft vid en tidpunkt då flyktingskap och andra humanitära skäl var de viktigaste grunderna för invandringen. I den nya omvärlden och när invandringen fortsätter att öka bör utgångspunkterna och utmaningarna för integrationen granskas på nytt. Invandrarnas varierande och individuella behov bör beaktas.

Enligt redogörelsen bör integrationsfrämjandet ha som mål att sänka arbetslösheten bland invandrarna, utöka deras utbildningsmöjligheter, förebygga utslagning och utöka volymen och tillgången på integrationsutbildning. Uppföljningen och utvärderingen av integrationen måste effektiviseras betydligt.

I redogörelsen konstateras också att i fråga om barn och unga bör vikten av att främja kulturella och språkliga färdigheter beaktas i högre grad än för närvarande inom förskoleverksamheten och den grundläggande utbildningen och vid tilldelningen av resurser. Unga invandrares bristfälliga språkkunskaper kan hindra dem från att senare söka sig till fortsatt utbildning eller arbete. Det är vanligt att unga invandrare avbryter grundskolan, sina yrkesinriktade studier eller gymnasiet. Vid integrationen bör man dessutom uppmärksamma ställningen för de grupper som löper särskild risk för utslagning. Integrationsproblemen för invandrarkvinnor beror

ofta på olikartade kulturrelaterade hemförhållanden och familjemodeller. Arbetslöshetsgraden bland invandrarkvinnorna är klart högre än bland invandarmännen. I redogörelsen nämns dessutom breddning av tillämpningsområdet för integrationslagen som en viktig förutsättning för mera omfattande utveckling av integrationsfrämjandet.

Enligt riksdagen (RSk 16/2009 rd, FvUB 8/2009 rd) var redogörelsen en gedigen utredning om genomförandet av integrationslagen och i den lyftes fram problemen med integrationsfrämjandet och fördes fram flera utvecklingsförslag för att åtgärda dem. Riksdagen konstaterade dock att en konsekvent integrationsstödande politik kräver mer ekonomiska och personella resurser. Riksdagen ansåg det vara viktigt att alla invandrare oavsett grunden för invandringen får möjlighet att lära sig finska eller svenska och får information om det finländska samhället, lagstiftningen och servicesystemet.

Riksdagen förutsatte att regeringen före utgången av 2012 lämnar förvaltningsutskottet en skriftlig utredning om de åtgärder som regeringen har vidtagit med anledning av de omständigheter som förvaltningsutskottet har betonat i sitt betänkande om redogörelsen och utvecklingsförslagen i redogörelsen, med beaktande av bl.a. behovet av mer integrationsanslag, och om de resultat som integrationen har gett.

2 Nuläge

2.1 Lagstiftning och praxis

2.1.1 Statistiska uppgifter om invandrare

Vid utgången av 2009 var 5 195 722 finska medborgare stadigvarande bosatta i Finland, och av dem var 93 536 födda utomlands. Det fanns 155 705 utländska medborgare bosatta i Finland, dvs. 2,9 procent av befolkningen. Under året ökade antalet utländska medborgare med 12 449. Enligt Eurostats statistik för 2009 hade Finland den sjunde lägsta andelen utländska medborgare av befolkningen bland medlemsstaterna i Europeiska unionen. De största utlänningsgrupperna utgjordes av medborgare i Ryssland (28 210), Estland (25 510), Sverige (8 506) och Somalia (5 570).

Det fanns 233 183 personer födda utomlands bosatta i vårt land.

Det fanns 207 037 personer med ett annat modersmål än finska, svenska eller samiska, dvs. 3,9 procent av befolkningen. Antalet personer med ett främmande språk som modersmål har fördubblats på nio år. De största grupperna personer med ett främmande språk som modersmål utgjordes av personer med ryska (51 683), estniska (25 096), engelska (12 063), somaliska (11 681) och arabiska (9 682) som modersmål.

Invandrarbefolkningen koncentreras till de största stadsregionerna, som erbjuder dem de bästa möjligheterna att bygga upp ett nytt liv. Ungefär 80 procent av invandrarna är bosatta söder om linjen Tammerfors-Åbo och nästan hälften i huvudstadsregionen. Vid utgången av 2009 var ca 7,2 procent av befolkningen i Helsingfors, ca 6,7 procent av befolkningen i huvudstadsregionen, ca 4,7 procent av befolkningen i Åbo och ca 3,5 procent av befolkningen i Tammerfors utländska medborgare.

Anvisandet av flyktingar till kommunerna har ökat andelen utländsk befolkning i de övriga delarna av landet. En del av de flyktingar som anvisats till kommunerna har dock flyttat till huvudstadsregionen under de senaste åren. Vid årsskiftet 2009—2010 var minst en utlänning bosatt i varje kommun i Finland.

Enligt de uppgifter som inrikesministeriet sammanställt för 2009 tog kommunerna det året emot sammanlagt 747 kvotflyktingar, 1 181 asylsökande som fått uppehållstillstånd och 577 personer som anlant på grund av familjeåterförening. Kommunerna tog emot sammanlagt 2 505 flyktingar och personer som i integrationslagen jämföras med dessa.

År 2009 beviljades sammanlagt 10 311 personer finskt medborgarskap (2 821 på ansökan och 7 490 på basis av anmälan). Bland dem som beviljats medborgarskap på ansökan fanns det flest ryssar, somalier och iraker. Svenskar, amerikaner och kanadensare utgjorde de största grupper som beviljats medborgarskap på basis av anmälan. Största delen av dem som fått finskt medborgarskap på basis av anmälan är före detta finska medborgare som är bosatta utomlands eller ättlingar till sådana personer.

Enligt Statistikcentralen flyttade 26 699 personer till Finland från utlandet under 2009 och 12 151 personer flyttade bort från landet. Nettoinvandringen minskade med 5,8 procent från det föregående året. Sammanlagt 17 814 utländska medborgare flyttade till Finland. Av dem var ca 6 472 medborgare i en medlemsstat i Europeiska unionen. Samma år flyttade ca 4 185 utlänningar bort från landet. Av dem var 2 441 medborgare i EU-medlemsstaterna. Utlänningarnas nettoflyttning minskade med 8,6 procent från det föregående året.

År 2009 fattade Migrationsverket sammanlagt 18 260 beslut om uppehållstillstånd (2008: 23 112). Upphållstillstånd beviljades 15 208 personer, dvs. 83 procent av de sökande som fått ett beslut, medan tillstånd beviljades 19 606 personer år 2008. Förhållandena mellan positiva beslut och avslag varierade betydligt enligt olika ansökningsgrunder. Under 2009 beviljades ca 9 000 sökande tillfälligt uppehållstillstånd med status B. Av dem beviljades 4 000 uppehållstillstånd på basis av studier och 4 000 på basis av arbete.

De största medborgargrupperna sökande för de ansökningar om uppehållstillstånd som anhängiggjordes på olika grunder år 2009 utgjordes av personer från Ryska federationen (4 260), Somalia (2 267), Kina (1 473), Indien (1 402) och Turkiet (831).

År 2009 anhängiggjordes sammanlagt 20 790 ansökningar om uppehållstillstånd, medan motsvarande antal ansökningar enligt den fastställda statistiken för 2008 var 22 904. Antalet anhängiggjorda ansökningar om uppehållstillstånd sjönk med 9 procent. Ansökningar om uppehållstillstånd för arbetstagare minskade mest, 42 procent, medan ansökningar gällande en annan anhörig på grund av familjeband ökade med 53 procent. Samtliga ansökningar om uppehållstillstånd på grund av familjeband ökade med 15 procent (2009: 8 509, 2008: 7 424). Antalet ansökningar om tillstånd på grund av familjeband utgjorde 42 procent av alla ansökningar och antalet sökta uppehållstillstånd på grund av arbete utgjorde ca 30 procent av alla ansökningar.

År 2009 ansökte sammanlagt 5 988 personer om internationellt skydd i Finland. Av dem var 557 minderåriga som anlät utan

någon vårdnadshavare. De största nationalitetsgrupperna har varit somalier, irakier, afghaner, bulgarer samt tjetjener och ingusjier från Ryska federationen. År 2007 anlände 1 505 asylsökande och år 2008 var antalet 4 035.

Utbildningsnivå

År 2007 hade befolkningen med ett främmande språk som modersmål en klart lägre utbildningsnivå än den finsk- och svenskspråkiga befolkningen. Av de finsk- och svenskspråkiga 20—24-åringarna hade 78,6 procent genomgått en yrkesutbildning eller gymnasieutbildning medan relationstalet för personer med ett annat språk var 34,1 procent. I åldersgruppen 25—34 år hade 75,2 procent av de finsk- eller svenskspråkiga och 35,7 procent av dem som hade ett annat språk som modersmål avlagt en yrkesinriktad examen eller examen på högre nivå. I åldersgruppen 35—64 år var skillnaderna mellan språkgrupperna däremot något mindre så att 73,1 procent av de finsk- eller svenskspråkiga och 46 procent av dem som hade ett annat språk som modersmål hade avlagt en yrkesinriktad examen eller examen på högre nivå. Det här beror bl.a. på att i denna åldersgrupp hade 14,6 procent av de finsk- eller svenskspråkiga men en högre andel av dem som hade ett annat språk som modersmål, nämligen 17,8 procent, avlagt en högskoleexamen. För alla de nämnda åldersgrupperna gäller att andelen personer med ett annat språk som genomgått forskarutbildning var högre än bland de finsk- eller svenskspråkiga. När uppgifterna om utbildningsnivå granskas bör det beaktas att uppgifterna om utbildningsnivån för befolkningen med ett främmande språk som modersmål inte är fullständigt heltäckande.

Invandrarnas sysselsättning

Andelen personer som kom direkt för att arbeta eller studera av alla som flyttade till Finland ökade kraftigt under de första åren av 2000-talet. Arbetslöshetsgraden var neråtgående och arbetskraftsutbudet bromsades upp ända till oktober 2008. Arbetskraftsinvandringen hade börjat öka kraftigt 2007 och

fortsatte öka under 2008 då det lämnades in 6 890 ansökningar om uppehållstillstånd för arbetstagare. År 2009 sjönk antalet med 42 procent och var 3 964. Konsekvenserna av den internationella ekonomiska recession som började på hösten 2008 syns tydligt i form av minskad invandring och en minskning av antalet ansökningar om uppehållstillstånd för arbetstagare.

Trots att invandringsvolymen minskat på grund av recessionen är tillståndet sannolikt temporärt. I den redogörelse för genomförandet av integrationslagen som lämnades i oktober 2008 bedömdes det att befolkningens stigande medelålder och pensioneringen håller på att leda till att befolkningen i arbetsför ålder minskar så att den inte längre kan svara mot behovet på arbetsmarknaden. Invandring är en komponent när det gäller att åtgärda den framtida bristen på arbetskraft i Finland, och när det ekonomiska läget blir bättre behövs det igen nya arbetstagare inom flera branscher.

Av de 155 705 utländska medborgare som var stadigvarande bosatta i Finland vid utgången av 2009 var ca 125 400, 81 procent, i arbetsför ålder (15—64-åringar). Andelen är betydligt högre än för finländarna, av vilka 66 procent är i arbetsför ålder. De finska medborgarnas andel av arbetskraften rör sig kring 73 procent. Om de utländska medborgarnas andel av arbetskraften stiger till samma nivå som finländarnas andel, kommer arbetskraftsvolymen att öka med ca 15 000 personer. Enligt Statistikcentralens sysselsättningsstatistik var sysselsättningsgraden bland utlänningarna 52 procent och arbetslöshetsgraden 19 procent vid utgången av 2008. Arbetslöshetsgraden bland kvinnor var 23 procent och bland män 19 procent. Enligt arbets- och näringsministeriets bedömning var arbetslöshetsgraden bland utländska medborgare 24 procent vid utgången av februari 2010. Det förekommer stora skillnader i arbetslöshetsgraden mellan olika medborgargrupper. Arbetslöshetsgraden är speciellt hög bland dem som är medborgare i Somalia, Irak, Iran, Afghanistan och Marocko. Bland arbetssökandena finns också icke läs- och skrivkunniga samt mammor i storfamiljer. Det är orealistiskt att de ska kunna få arbete snabbt.

Vid utgången av augusti 2010 var 18 900 av alla arbetslösa arbetssökande utländska medborgare, vilket är 1 500 fler än i juni föregående år. Vid utgången av oktober var 3 900 av alla utländska arbetslösa arbetssökande medborgare i EU/EES-länderna, vilket är 200 fler än för ett år 2009. Då var dock mer än 10 000 fler invandrare bosatta i Finland än vid motsvarande tid föregående år.

Det förekommer också stora regionala skillnader i arbetslösheten bland invandrarna. Lappland, Kajanaland, Norra Karelen och Mellersta Finland uppvisar de högsta arbetslöshetsciffrorna.

Det finns många faktorer som förklarar den höga arbetslöshetsgraden bland invandrarna jämfört med urbefolkningen. På de flesta arbetsplatser krävs att arbetstagarna ska kunna finska eller svenska åtminstone hjälpligt, och det tar sin tid att lära sig ett språk. Till skillnad från de övriga nordiska länderna hänvisas i praktiken alla arbetslösa i arbetsför ålder som just flyttat till landet och omfattas av integrationsplaner till arbets- och näringsbyråerna oavsett språkkunskaper och andra basfärdigheter som behövs i arbetslivet. Bland de arbetslösa finns också många åldersstigna långtidsarbetslösa som blivit arbetslösa till följd av lågkonjunkturen på 1990-talet. Invandrarna saknar också ofta kontakter som skulle hjälpa dem att hitta en arbetsplats. Yrkesskickligheten och kompetensen svarar inte alltid mot behoven på arbetsmarknaden och det förekommer brister i identifieringen och erkännandet av yrkesskickligheten och kompetensen.

2.1.2 Basservice

Småbarnsfostran

Enligt social- och hälsovårdsministeriets rapport *Småbarnsfostran fram till 2020* innebär den tilltagande kulturella mångfalden en viktig förändring med tanke på småbarnsfostran. Enligt Statistikcentralen fanns det ca 15 800 1—6-åriga barn med ett främmande språk som modersmål bosatta i Finland 2009. På rikspanet omfattades ca 46 procent av alla barn under i skolåldern av småbarnsfostran. De rikstäckande statistiska uppgifterna om barn med invandrarbakgrund i förskole-

verksamheten är dock bristfälliga. Enligt en utredning i huvudstadsregionen är ca 8 procent av barnen inom den kommunala barnomsorgen barn med invandrarbakgrund. Andelen är stor, men sannolikt inte lika stor på riksplånet.

Antalet elever i förskoleåldern med ett främmande språk som modersmål har ökat från år till år. Ökningen har inte varit jämn utan den har varierat från år till år. Ungefär 50 procent av invandrabarnen i förskoleundervisningen fick undervisning i finska eller svenska och 10 procent fick undervisning i sitt modersmål. En del av dem deltar även i undervisning som förbereder för den grundläggande utbildningen.

Enligt rapporten om småbarnsfostran har småbarnsfostran en central betydelse när det gäller att stödja det egna modersmålet och lära sig finska eller svenska som andra språk. Enligt den ståndpunkt som framförts i rapporten är det önskvärt att barnen tar del av servicen inom småbarnsfostran åtminstone på deltid och senast när de är inne på sitt tredje eller fjärde levnadsår. I kommunernas planer för småbarnsfostran och förskoleundervisning har man nästan inte alls beaktat hur målriktad språkundervisning ska ordnas för barn med invandrarbakgrund. Det är också viktigt att stödja den egna kulturen, vilket strängt taget har beaktats bättre i planerna för småbarnsfostran. Enligt rapporten förhåller det sig dessutom så att forskning kring invandrabarn är ett växande och betydelsefullt forskningstema.

Utbildning

Utbildning för invandrare inom undervisnings- och kulturministeriets förvaltningsområde är ett led i det allmänna utbildningssystemet. I utbildningen för invandrare ingår undervisning som förbereder för den grundläggande utbildningen, undervisning i finska/svenska som andra språk (i den grundläggande utbildningen, den grundläggande yrkesutbildningen och gymnasiet), undervisning i det egna modersmålet (i den grundläggande utbildningen, den grundläggande yrkesutbildningen och gymnasiet), utbildning som förbereder invandrare för grundläggande yrkesutbildning och förberedande utbildning

för yrkeshögskolestudier. För invandrare ordnas det också fortbildning och studier inom fritt bildningsarbete.

År 2007 uppgick det totala antalet elever och studerande med ett främmande språk som modersmål inom förskoleundervisningen och den grundläggande utbildningen samt inom den examensinriktade utbildningen efter grundskolestadiet till ca 49 400, dvs. ungefär 3,8 procent av alla elever och studerande. År 2008 deltog 2 020 barn med ett främmande språk som modersmål i förskoleundervisningen, vilket utgör ca 95 procent av 6-åringarna med ett främmande språk som modersmål. Andelen är 2—3 procent lägre än för hela befolkningen i den åldern. År 2008 deltog ca 17 400 elever med ett främmande språk som modersmål i den grundläggande utbildningen, vilket motsvarar ca 3 procent av antalet elever i grundskolan. År 2007 deltog inalles ca 28 800 studerande med ett främmande språk som modersmål i examensinriktad utbildning efter grundskolestadiet, vilket motsvarar ca 4,2 procent av antalet studerande inom den utbildningen. Andelen studerande med ett främmande språk som modersmål inom gymnasieutbildningen var 2,9 procent, inom yrkesutbildningen 4,4 procent, inom yrkeshögskolestudierna 4,9 procent och inom universitetsutbildningen 4,1 procent.

De ryskspråkiga utgjorde den klart största gruppen bland studerande med ett främmande språk som modersmål. De estnisktalande var den näst största gruppen i gymnasiet och yrkesutbildningen, medan de som talade kinesiska var den näst största gruppen vid yrkeshögskolorna och universiteten. Mer än hälften av alla studerande med ett främmande språk som modersmål talade ryska, estniska, kinesiska eller engelska.

År 2008 var det totala antalet utländska studerande inom utbildning efter grundskolan ca 23 800, vilket motsvarade 3,5 procent av alla studerande. I gymnasierna var andelen utlänningar 1,5 procent, inom yrkesutbildningen 3,5 procent, vid yrkeshögskolorna 4,8 procent och vid universiteten 3,8 procent. Av de utländska studerande var ca 51 procent européer, ca 25 procent från Asien och ca 15 procent från Afrika. Ungefär en tredjedel av alla utländska studerande vid yrkeshögsko-

lorna och universiteten kom från Asien. När antalet studerande med ett främmande språk som modersmål och utländska studerande granskas bör det beaktas att Statistikcentralens material omfattar även utbildning som ordnas utanför undervisnings- och kulturministeriets förvaltningsområde (t.ex. utbildning för yrkesinriktad examen som ordnas i form av arbetskraftsutbildning) och likaså utbildning som ordnas på Åland.

Grundläggande utbildning och förskoleundervisning

Rätten att få förskoleundervisning och läroplikten gäller för alla barn som är stadigvarande bosatta i Finland. En kommun eller en annan utbildningsanordnare kan uppta ett barn som elev i den grundläggande utbildningen eller förskoleundervisningen trots att barnet inte är stadigvarande bosatt i den kommun där han eller hon vistas.

Inom undervisningen av invandrabarn iaktas de riksomfattande läroplansgrunderna för den grundläggande utbildningen, dock med hänsyn till elevernas bakgrund och utgångslägen, såsom modersmål och kultur. För elever med invandrabakgrund som inte har sådana kunskaper i finska eller svenska som är jämförbara med modersmålet kan det ordnas undervisning i finska eller svenska som andra språk antingen helt eller delvis i stället för lärokursen finska eller svenska som modersmål. Undervisning av detta slag ordnas i varierande grad i kommunerna, eftersom den inte är obligatorisk. Enligt bedömning får en fjärdedel av invandrareleverna inte någon sådan särskild utbildning. Enligt Statistikcentralens uppgifter ordnades undervisningen för ca 14 700 elever under höstterminen 2008. För invandrare kan man också ordna undervisning i elevens eget modersmål. Enligt Utbildningsstyrelsens uppföljning fick ca 11 000 elever med invandrabakgrund undervisning i sitt modersmål år 2007.

Med stöd av 5 § i lagen om grundläggande utbildning ordnas förberedande undervisning före den grundläggande utbildningen för sådana barn i grundskole- och förskoleålder som inte har tillräckliga kunskaper i finska eller svenska för att kunna studera inom den

grundläggande utbildningen. Det är frivilligt för kommunerna att anordna undervisningen. År 2008 deltog ca 1 660 elever i undervisningen. Den statliga finansieringen av utbildningen utvidgades i augusti 2009 från en termin till ett läsår. Målet med den förberedande undervisningen är att tillhandahålla de kunskaper som behövs för övergången till den grundläggande utbildningen och att främja elevernas integration och utveckling.

Elever med ett främmande språk som modersmål har en klart svagare skolframgång i grundskolan än urbefolkningen (*Maahanmuuttajaoppilait ja koulutus - tutkimus oppimistuloksista, koulutusvalinnoista ja työllistymistä*, Utbildningsstyrelsen 2008). Första generationens invandrare från andra än EU-länder har den sämsta allmänna skolframgången. Andra generationens invandrare har dock bättre skolframgång än urbefolkningen. Flickorna klarar sig bättre i skolan än pojkarna, på samma sätt som bland urbefolkningen. Läroplikten uppfylls inte av 1,5 procent av dem som har invandrabakgrund. Motsvarande andel bland urbefolkningen är 0,5 procent.

Övergång till fortsatta studier efter grundskolan

Personer med invandrabakgrund faller klart oftare utanför fortsatta studier efter grundskolan än vad som är fallet bland urbefolkningen. Situationen är sämst för första generationens invandrare från andra än EU-länder. Av dem faller en fjärdedel utanför utbildning på andra stadiet. En lika stor andel av invandrarna som av urbefolkningen fortsätter med yrkesutbildning, men en i snitt mindre andel än av urbefolkningen fortsätter med gymnasieutbildning. En viktig orsak är att invandrarna upplever sig ha bristfälliga språkliga färdigheter. År 2008 deltog 2 650 studerande med annat modersmål än finska eller svenska i gymnasieutbildning för unga. Bland andra generationens invandrare är dock den andel som fortsätter i gymnasiet lika stor som bland urbefolkningen. En del av invandrarna faller utanför den yrkesutbildning de sökt sig till eftersom de blivit underkända i språkprovet. Av dem som hade ett främmande språk som modersmål och som

gått ut grundskolan 1996 var 27 procent alltså jämt utan yrkesinriktad examen eller studentexamen i slutet av 2004 medan motsvarande andel bland urbefolkningen var 14 procent. Andelen var i stort sett densamma för invandrarkvinnorna och invandarmännen. Bland urbefolkningen var andelen 10 procent för kvinnorna och 17 procent för männen. Invandrarkvinnor som faller utanför fortsatta studier efter grundskolan löper speciellt stor risk att bli utan examen. Risken är trefaldig i jämförelse med invandarmännens.

Yrkesutbildning

Yrkesutbildning ordnas både som frivillig och som arbetskraftspolitisk utbildning. Vuxenutbildning som leder till yrkesinriktade grundexamina ordnas på basis av en läroplan eller som fristående examina. Yrkesinriktad tilläggsutbildning ordnas vid läroanstalter och som läroavtal. Största delen av utbildningen ordnas som utbildning som förbereder för fristående examina, dvs. yrkes- och specialyrkesexamina, eller som delar av examina. Både grundläggande yrkesutbildning och yrkesinriktad tilläggsutbildning (yrkes- och specialyrkesexamina) kan ordnas även som läroavtalsutbildning.

Målet med utbildning som förbereder invandrare för grundläggande yrkesutbildning är att ge de studerande språkliga, kulturella och övriga färdigheter som behövs för att de ska kunna övergå till yrkesinriktade studier. Studiehelheten språkliga färdigheter utgör hälften (10—20 studieveckor) av utbildningen som omfattar 20—40 studieveckor. Studerande antas genom separat ansökan. Förberedande utbildning har ordnats sedan 1999. Från och med ingången av 2007 har också de sökande som genomgått utbildning som förbereder invandrare för grundläggande yrkesutbildning fått poäng vid antagning av studerande till utbildning som leder till yrkesinriktad grundexamen. Nya läroplansgrunder togs i bruk i augusti 2008. De olika delarna av utbildningen ändrades i analogi med invandrararnas allmänna utbildningsbehov och reformen av yrkesutbildningen i övrigt.

År 2010 hade 52 yrkesutbildningsanordnare tillstånd att ordna utbildning som förbereder invandrare för grundläggande yrkesut-

bildning. År 2009 var utfallet för antalet studerande 1 402 studerande. Grundläggande yrkesutbildning för invandrare har varit en av grunderna för undervisnings- och kulturministeriets ökning av antalet studerande i fråga om grundläggande yrkesutbildning både för 2009 och från ingången av 2010. Det har också beviljats fler tillstånd än tidigare att anordna utbildning som förbereder invandrare för grundläggande yrkesutbildning. Också anordnarens totala antal studerande på basis av den förberedande utbildningen har utökats i någon mån.

Inom ramen för utbildning som lyder under utbildningsförvaltningen deltog år 2008 sammanlagt 8 485 studerande med ett främmande språk som modersmål i utbildning som leder till yrkesinriktad grundexamen, yrkesexamen och specialyrkesexamen. Av dem deltog 5 762 i grundläggande yrkesutbildning i läroanstalts- eller läroavtalsform och sammanlagt 2 723 studerande i utbildning som förbereder för yrkesexamina och specialyrkesexamina som hänförs till yrkesinriktad tilläggsutbildning och avläggs som fristående examen.

Utbildning som leder till yrkesinriktade examina ordnas också inom andra än utbildningsförvaltningens förvaltningsområden, i synnerhet som arbetskraftsutbildning inom arbets- och näringsministeriets förvaltningsområde. I denna utbildning deltog år 2008 sammanlagt 2 310 studerande med ett främmande språk som modersmål. Av de studerande studerade 1 358 för yrkesinriktad grundexamen, 940 för yrkesexamen och 12 för specialyrkesexamen. År 2009 sökte sig 6 269 utlänningar till yrkesinriktad arbetskraftsutbildning; 2 931 utlänningar påbörjade, 2 182 fullgjorde och 714 avbröt utbildningen.

Yrkesinriktad arbetskraftsutbildning som riktas särskilt till invandrare omfattar på bred basis den utbildning som står till buds inom alla branscher. De största utbildningsområdena är hälso- och sjukvård, trafik, administrativt arbete och kontorsarbete, arbete inom handeln, inkvarteringsrörelse och storhushållsarbete samt fastighetsskötsel och städarbete. Efter att ha förvärvat tillräckliga språkkunskaper deltar invandrarna i huvudsak i samma utbildningar som alla andra arbetssö-

kande. Utbildningsprogram uttryckligen för invandrare har därför genomförts i första hand inom de största utbildningsområdena och i de regioner där invandrarbefolkningen är mest representerad.

Högskolor

Unga med ett främmande språk som modersmål utgör en klart mindre relativ andel av alla nya studerande vid högskolorna än andelen finsk- och svenskspråkiga. Det beror delvis på det låga deltagandet i utbildning på andra stadiet bland personer med invandrabakgrund. I synnerhet kvinnor med ett främmande språk som modersmål är utsatta i jämförelse med finsk- och svenskspråkiga kvinnor. Svenskspråkiga kvinnor har mer än tre gånger bättre möjligheter att bli antagna till högskolorna än kvinnor med ett främmande språk som modersmål.

2.1.3 Allmänt om lagstiftningen

Den nuvarande integrationslagen trädde i kraft 1999. Syftet med lagen är att främja invandrades integration, jämlikhet och valfrihet genom åtgärder som stöder förvärvande av sådana centrala kunskaper och färdigheter som behövs i samhället samt att genom arrangemang för mottagande trygga försörjning för och omsorg om asylsökande och personer som får tillfälligt skydd på grund av massflykt. Syftet med lagen är dessutom att hjälpa offer för människohandel. I integrationslagen finns därför förutom bestämmelser om integrationsfrämjandet för invandrare också bestämmelser om mottagandet av personer som ansöker om internationellt skydd.

Integrationslagen är en ramlag som styr integrationsfrämjandet och fastställer arbetsfördelningen mellan framför allt regionala och lokala myndigheter när det gäller integrationsfrämjande. Integrationslagen ger redskap för arrangemang för integrationsfrämjande men innehåller inte några bestämmelser om innehållet i servicen eller hur den ska produceras. Arrangemangen för servicen och åtgärderna baserar sig på annan lagstiftning, i första hand bestämmelser som gäller undervisningsväsendet, social- och hälsovårdsväsendet och främjandet av sysselsättning.

Utgångspunkten för integrationsfrämjandet är att de invandrare som är bosatta i Finland ska omfattas av bosättningsbaserad social trygghet. Tjänsterna och stödåtgärderna ordnas som ett led i basservicen. Utöver basservicen behöver invandrarna särskilda tjänster, som till centrala delar anknyter till språkutbildning och annan utbildning, vägledning och rådgivning.

Integrationslagen har ändrats sammanlagt tio gånger under den tid den har varit i kraft. En del av ändringarna har varit tekniska, t.ex. som en följd av myndigheternas namnändringar. Antalet ändringar åskådliggör dock också förändringarna i omvärlden.

I den ändring (lag 1215/2005) av integrationslagen som trädde i kraft vid ingången av 2006 beaktades ändringsbehoven enligt riksdagens uttalande om den första integrationsredogörelsen från 2002. Definitionen av integrationsfrämjande breddades till att omfatta beaktande av invandrades behov även vid planering och anordnande av allmänna åtgärder och tjänster i samhället. Målet med ändringen var att de integrationsfrämjande åtgärderna i så omfattande utsträckning som möjligt skulle ingå i de normala tjänsterna i samhället. Genom ändringen skapades dessutom större klarhet i olika myndigheters uppgifter, arbetsfördelningen och ansvarsområdena.

2.1.4 Lagens tillämpningsområde

Enligt tillämpningsområdet för integrationslagen kan de integrationsfrämjande och stödjande åtgärderna och tjänsterna omfatta personer som har flyttat till Finland och som i Finland har en hemkommun som avses i lagen om hemkommun (201/1994).

Bosättning i Finland avgörs med stöd av lagen om hemkommun och lagen om tillämpning av lagstiftningen om bosättningsbaserad social trygghet (1573/1993, nedan kallad *tillämpningslagen*). Bosättningsbegreppet enligt lagen om hemkommun tillämpas på offentlig hälsovårds- och socialservice, såsom barnomsorg, handikappservice och service för äldre. Begreppet bosättning enligt tillämpningslagen gäller följande former av social trygghet: folkpension, barnbidrag, moderskapsunderstöd, bostadsbidrag, bostadsbi-

drag för pensionstagare, vårdbidrag för barn, handikappbidrag, frontmannapension och särskilt stöd till invandrare. Bosättningsbegreppet enligt tillämpningslagen följs dessutom i sjukförsäkringslagen och lagen om utkomstskydd för arbetslösa. Uteslutande arbetsbaserad social trygghet följer av arbetspensionslagstiftningen samt försäkring för olycksfall i arbetet och yrkessjukdomar och företagshälsovård som arbetsgivaren ordnar.

De förutsättningar enligt lagen om hemkommun och enligt tillämpningslagen som ska finnas för att en person ska kunna anses vara bosatt i Finland avviker något från varandra. Det kan uppkomma konfliktsituationer på grund av att en person kan få en anteckning om hemkommun men ändå inte anses vara stadigvarande bosatt i landet med tanke på socialskydds försäkringarna.

Grundlagsbestämmelserna om de grundläggande fri- och rättigheterna är avgörande för rätten till service och social trygghet för tredjelandsmedborgare som inte anses vara bosatta i Finland, förutsatt att det inte är fråga om personer som ansöker om internationellt skydd. Det handlar i första hand om att tillhandahålla service som tryggar livet och försörjningen tills personens rättsliga ställning har avgjorts eller personen lämnar landet.

2.1.5 Myndigheternas uppgifter

Insatserna för att främja invandrades integration är tväradministrativa och sträcker sig till alla myndigheters ansvarsområden. Invandrarbefolkningens behov måste beaktas i beredningen på riksnivå, regional nivå och lokal nivå så att detta genomsyrar alla politiska sektorer och ordnandet av offentlig service. Dessutom behövs det separata åtgärder som främjar integration, t.ex. språk- och integrationsutbildning.

Vid ingången av 2008 ändrades ministeriernas ansvarsområden, och migrationsfrågorna koncentrerades till inrikesministeriet. Inrikesministeriet har därmed det allmänna ansvaret för den allmänna utvecklingen, styrningen, uppföljningen och samordningen av integrationsfrämjandet. För det tväradministrativa inslaget i samband med integration och

integrationsfrämjande behövs det effektiv samordning.

Inrikesministeriet sörjer för främjandet av integration genom att bereda lagstiftning, redogörelser och utredningar till riksdagen och statsrådets program i anslutning till invandrararnas ställning, genom att främja forskning, uppföljning och rapportering och genom att beakta forskningsresultat vid beredningen av politiken och bestämmelserna. Även resultatstyrning, rekommendationer för kommunerna och informationsstyrning är viktiga instrument för påverkan.

Arbets- och näringsministeriet, undervisnings- och kulturministeriet, social- och hälsovårdsministeriet och miljöministeriet är viktiga samarbetsparter eftersom integrationen har nära anknytning till boende, utbildning, arbetskraftsservice samt social- och hälsovårdsservice. Behovet av samordning är betydande.

Arbets- och näringsministeriet bär huvudansvaret för ordnandet av integrationsutbildning för invandrare. Utbildningsförvaltningen ansvarar för den allmänna utvecklingen av invandrarutbildningen, såsom innehållet i undervisningen, grundutbildningen och fortbildningen för lärarna och undervisningsmateriale.

Fram till utgången av 2009 hade arbets- och näringscentralerna på regional nivå hand om främjandet av invandrararnas integration i samhället och arbetslivet. Regionförvaltningen reviderades i enlighet med regeringsprogrammet för Matti Vanhanens II regering vid ingången av 2010 då lagen om regionförvaltningsverken (896/2009), lagen om närings-, trafik- och miljöcentralerna (897/2009) och lagen om införande av lagstiftningen om statens regionförvaltningsreform (903/2009) trädde i kraft.

Närings-, trafik- och miljöcentralerna (NTM-centralerna) främjar den regionala utvecklingen genom att i regionerna sköta statsförvaltningens verkställighets- och utvecklingsuppgifter. Enligt lagen om närings-, trafik- och miljöcentralerna sköter NTM-centralerna de uppgifter som särskilt föreskrivits för dem inom bl.a. verksamhetsområdet för invandring, integration och goda etniska relationer. Arbets- och näringsbyråerna är lokalförvaltningsmyndigheter som lyder

under NTM-centralerna. Arbets- och näringsbyråerna ska bl.a. främja invandrades integration.

I statsrådets förordning om närings-, trafik- och miljöcentralerna (910/2009) anges centralernas verksamhetsområden i fråga om vissa uppgifter. Uppgifterna i anslutning till den regionala samordningen, planeringen, styrningen och uppföljningen av främjandet av invandrades integration samt andra uppgifter som bestäms särskilt har koncentrerats till sju NTM-centraler som med undantag för NTM-centralen i Lappland har hand om dessa uppgifter inom ett utvidgat verksamhetsområde

Den allmänna administrativa styrningen av NTM-centralerna hör till arbets- och näringsministeriets uppgifter. Inrikesministeriet styr NTM-centralernas verksamhet inom sitt ansvarsområde (styrning av verksamheten) I ärenden som gäller statens regionförvaltning ska varje NTM-central samarbeta med regionförvaltningsverket inom sitt verksamhetsområde.

Enligt lagen om regionförvaltningsverken främjar regionförvaltningsverken regional jämlikhet genom att i regionerna sköta verkställighets-, styrnings- och tillsynsuppgifter som har samband med lagstiftningen. Regionförvaltningsverken sköter de uppgifter som särskilt föreskrivs för dem inom verksamhetsområdena för bl.a. social- och hälsovården, utbildningsväsendet och det övriga bildningsväsendet samt främjande och förverkligande av rättsskyddet.

Enligt integrationslagen ska regionförvaltningsverket i fråga om ärenden som hör till dess verksamhetsområde delta i planeringen, styrningen och övervakningen av åtgärder och tjänster som främjar och stöder invandrades integration samt sörja för att invandrarernas behov beaktas vid planeringen och anordnandet av andra åtgärder och tjänster som hör till regionförvaltningsverkets verksamhetsområde.

Kommunen är allmänt ansvarig och samordningsansvarig på det lokala planet när det gäller utvecklingen, planeringen och uppföljningen av integrationsfrämjandet. Kommunen sörjer för att invandrades integration främjas och stöds genom de åtgärder och tjänster som avses i integrationslagen, om in-

vandraren är berättigad till en integrationsplan men inte ingår i arbetskraften eller om arbets- och näringsbyrån hänvisar invandraren till kommunens åtgärder och tjänster.

Enligt integrationslagen har arbets- och näringsbyrån huvudansvaret för främjandet av integrationen när det gäller invandrare som anmält sig som arbetssökande. Arbets- och näringsbyrån svarar tillsammans med NTM-centralen för att arbetskraftsservice som främjar och stöder invandrades integration samt undervisning i läs- och skrivkunnighet och grundläggande utbildning ordnas för invandrare som registrerats som arbetssökande.

2.1.6 Program för integrationsfrämjande

Invandrades integration stöds genom ett program för integrationsfrämjande, en integrationsplan och integrationsstöd. Kommunen svarar för att programmet för integrationsfrämjande utarbetas, verkställs, utvecklas och för att programmets genomförande och verkningar följs upp. Av programmet ska framgå olika kommunala organs åtgärder, tjänster, samarbete och ansvar som främjar och stöder integration. Arbets- och näringsbyrån och vid behov andra myndigheter ska på initiativ av kommunen delta i utarbetandet och verkställigheten av programmet i fråga om sitt verksamhetsområde. Kommunen ska se till att invandrare, frivilligorganisationer, arbetstagar- och arbetsgivarorganisationer och andra instanser hörs när programmet för integrationsfrämjande utarbetas och verkställs.

Syftet med programmen för integrationsfrämjande är att stödja integrationsplaneringen i kommunen och samordna olika förvaltningsgrenars och andra regionaktörers ordnande av åtgärder som främjar integration. Programmets genomslagskraft säkerställs genom att de kopplas samman med kommunens övriga strategiska planering och budgetplanering.

Betydelsen av programmen för integrationsfrämjande varierar från en kommun till en annan. För att programmen ska få genomslagskraft är det av väsentlig betydelse hur programmen har beaktats i kommunens verksamhets- och ekonomiplan, i budgeten och i kommunens strategiska och övriga program. Programmets status påverkas också av utar-

betningsprocessen. Engagemanget i verkställigheten av programmen blir starkare om programmen har beretts genom samarbete med olika parter på bred front.

Det tidigare arbetsministeriet skickade från och med 2000 en årlig förfrågan till kommunerna om verkställigheten av integrationslagen. Inrikesministeriet publicerade i april 2008 resultaten av en motsvarande enkät för uppgifterna för 2006. Enligt enkäten har 82 procent av de kommuner som svarat på enkäten ett program för integrationsfrämjande. Nästan alla kommuner med ett stort antal utlänningar har utarbetat ett program för integrationsfrämjande. Ungefär en tredjedel av kommunerna uppgav att de också hade uppdaterat sitt program. Programändringarna har haft både strukturella orsaker (kommunändringar, samarbete inom regionen, omorganiseringar) och verksamhetsrelaterade orsaker.

Vid årsskiftet 2009—2010 gjorde inrikesministeriet en utredning om 30 kommuners program för integrationsfrämjande och integrationsplaner för 2009. Avsikten var att via ansvars- och resursbokföring kartlägga hurdan genomslagskraft programmen för integrationsfrämjande har inom den kommunala sektorsförvaltningen samt hurdant förhållande det finns mellan programmen för integrationsfrämjande och de övriga kommunala sektorsprogrammen.

2.1.7 Integrationsplaner

Integrationsplanen är en personlig plan för invandraren i fråga om de åtgärder som han eller hon behöver för att lära sig språket, få en plats för fortsatta studier och få arbete samt över lag bosätta sig i Finland. Invandraren, kommunen och arbets- och näringsbyrån gör tillsammans upp en integrationsplan. Om invandraren inte är i behov av kommunens socialservice, kan invandraren och arbets- och näringsbyrån göra upp planen tillsammans. Integrationsplanen ska utarbetas senast när det har gått två månader efter det att begäran om utarbetande av en integrationsplan framställdes. Målet ska vara att invandraren inom en månad efter det att planen gjordes upp hänvisas till en åtgärd som främjar och stöder integration.

Rätt till integrationsplan har den som har flyttat till Finland, är bosatt i Finland och är arbetslös arbetssökande eller i behov av utkomststöd eller under 18 år. Rätten till integrationsplan varar tre år från det att invandrarens första hemkommun fördes in i befolkningsdatasystemet. Tiden kan förlängas med högst två år på de grunder som nämns i lagen.

När det gäller arbetsförvaltningen ersätter integrationsplanen jobbsökarplanen. Den ska basera sig på en bedömning av servicebehovet som gjorts tillsammans med invandraren och visa invandrarens kunnande och specialfärdigheter i syfte att underlätta möjligheterna att vägleda invandraren till arbete eller utbildning. Arbets- och näringsbyrån ska vid behov med hjälp av tolk försäkra sig om att invandraren har förstått syftet med planen och innehållet i den samt de anknytande rättigheterna och skyldigheterna.

Integrationsplanen ger inte som sådan invandraren omedelbar rätt till de åtgärder och tjänster som man i planen kommit överens om att invandraren ska bli delaktig av. Anordnandet av åtgärder och tjänster beror i sista hand på myndigheternas disponibla resurser.

År 2009 utarbetades sammanlagt 6 270 nya integrationsplaner vid arbets- och näringsbyråerna. År 2008 var motsvarande antal 5 277. År 2009 omfattades ca 14 400 personer av integrationsplaner som utarbetats vid arbets- och näringsbyråerna. År 2008 var motsvarande antal ca 13 200. År 2009 betalades integrationsstöd till ett belopp av ca 74 miljoner euro och år 2008 till ett belopp av ca 60,6 miljoner euro.

I juli 2008 sände inrikesministeriets migrationsavdelning en enkät om resurserna för arbetskraftspolitisk integrationsutbildning till arbets- och näringscentralernas arbetskraftsavdelningar. Utifrån svaren kan det i fråga om tillträdet till utbildningen konstateras att 3—6 månader har blivit den vanliga väntetiden från utarbetandet av integrationsplanen till tillträdet till integrationsutbildning. De som saknar läs- och skrivfärdigheter måste vänta längre än så på att få inleda utbildningen. Under väntetiden får de inte nödvändigtvis någon information om verksamheten i det

finländska samhället eller får de information endast av familjemedlemmarna.

Kommunenkäten om uppgifterna för 2006 besvarades av 196 kommuner, och enligt svaren utarbetade man i 27 av kommunerna en integrationsplan för nästan alla som var berättigade att få en integrationsplan, i 11 kommuner för mer än hälften och i 21 kommuner för mindre än hälften. Nästan hälften (99 kommuner) av de kommuner som svarade på enkäten uppgav sig bedriva väldigt mycket eller mycket samarbete med arbets- och näringsbyråerna. Av kommunenkäten framgick att man utöver en gemensam plan för familjen bara sällan gör upp en egen plan för barn, unga eller äldre personer. Bara 13 procent uppgav sig utarbeta en plan för nästan alla. I 81 kommuner utarbetades planer nästan inte med någon. I sammanlagt 56 kommuner fanns det inte några personer som skulle ha haft rätt till en integrationsplan eller förhöll det sig så att invandrarna inte hade något behov av en integrationsplan. Det finns inte några uppföljningsuppgifter om arten av de planer som gjorts upp i kommunerna eller om hur planerna svarar mot invandrarnas behov.

Enligt den utredning som inrikesministeriet gjorde i fråga om 30 kommuner vid årsskiftet 2009—2010 uppgav 21 av de kommuner som svarade att de gör upp integrationsplaner. Planerna utarbetades i typiska fall inom socialväsendet och/eller invandrar servicen. Flera kommuner uppgav att de utarbetade planen tillsammans med arbets- och näringsbyrån. Det utarbetades nästan inga separata planer för familjerna, utan målet var att beakta familjen generellt i de planer som gjordes upp för individerna.

2.1.8 Integrationsutbildning för vuxna invandrare

Integrationsplanerna ska på ett heltäckande sätt innehålla integrationsfrämjande åtgärder som lämpar sig för en gemensamt överenskommen servicehelhet. Ett viktigt hjälpmedel för att färdigheter som främjar och stöder integration ska uppnås är den integrationsutbildning som ordnas både som arbetskraftspolitisk och som frivillig utbildning.

Det finns inte någon särskild lagstiftning om integrationsutbildning. Integrationsutbildning för vuxna ordnas till övervägande del som arbetskraftspolitisk vuxenutbildning. Bestämmelser om arbetskraftspolitisk vuxenutbildning finns i lagen om offentlig arbetskraftsservice (1295/2002). Utbildningen finansieras med anslag för förberedande arbetskraftsutbildning under arbets- och näringsministeriets huvudtitel. Som arbetskraftspolitisk vuxenutbildning ordnas i huvudsak grundläggande yrkesutbildning, omskolning, vidareutbildning och fortbildning. Arbets- och näringsministeriet har meddelat en anvisning om arbetskraftspolitisk vuxenutbildning och om förmåner som utbetalas till personer som söker sig till och deltar i arbetskraftspolitisk utbildning (ANM/3903/07.02.02/2009). I anvisningen preciseras bl.a. formerna och temaområdena för förberedande arbetskraftsutbildning.

Arbetskraftspolitisk integrationsutbildning kallas allmänt för invandrarutbildning. Utbildningen utgör ett led i den samlade förberedande utbildningen. Vid antagning till utbildningen prioriteras invandrare som omfattas av integrationsplaner. Till utbildningen kan också antas andra invandrare som inte får arbete eftersom de inte kan språket. Utbildningen genomförs i huvudsak som helhetsstudier. De som antas till utbildningen utgör en brokig mångfald, allt från icke läs- och skrivkunniga till personer som avlagt en akademisk examen. Den största enskilda gruppen är makar till finländare och makar till utlänningar som flyttat till Finland. Som arbetskraftspolitisk utbildning ordnas integrationsutbildning för vuxna invandrare, läs- och skrivundervisning samt t.ex. språkundervisning som förbereder för en allmän språkexamen.

Innehållet i den arbetskraftspolitiska integrationsutbildningen följer i huvudsak Utbildningsstyrelsens rekommendation om läroplansgrunderna för integrationsutbildning för vuxna invandrare. Enligt planen omfattar utbildningen språkutbildning, samhällsrelaterad utbildning och arbetspraktik. Även undervisning för icke läs- och skrivkunniga ordnas i form av arbetskraftspolitisk utbildning. Utgångspunkten är att integrationsutbildning ska ordnas som utbildning omfat-

tande 40 studieveckor. Under utbildningstiden tryggas försörjningen med hjälp av integrationsstöd. NTM-centralerna och arbets- och näringsbyråerna ansvarar för upphandlingen av utbildning. De konkurrensutsätter utbildningsanordnarna varje år. Det finns skillnader mellan NTM-centralerna vad gäller utbildningarnas volym och upphandlingen av utbildning. Skillnaderna har sin upprinnelse framför allt i antalet invandrare som är bosatta inom respektive NTM-centrals område.

Enligt de ändringar av lagen om offentlig arbetskraftsservice och av lagen om utkomstskydd för arbetslösa som trädde i kraft vid ingången av 2010 kan arbetslöshetsdagpenning eller arbetsmarknadsstöd och ersättning för uppehälle betalas för tiden för frivillig utbildning för arbetslösa. Enligt arbets- och näringsministeriets anvisning (Anvisning om arbetslöshetsförmån, ANM/3497/03.01.05/2009) kan en invandrare som är berättigad till integrationsstöd och som uppfyller de villkor som anges i lagen om offentlig arbetskraftsservice och i lagen om utkomstskydd för arbetslösa vara berättigad att bedriva studier som stöds med arbetslöshetsförmån, men oftast kan det inte anses vara ändamålsenligt att stödja studierna med arbetslöshetsförmån.

Utbildning som administreras av utbildningsförvaltningen kallas frivillig utbildning. De studerande söker sig till utbildningen frivilligt, inom ramen för den fria studierätten. Arbetsförvaltningen kan på basis av integrationslagen jämställa utbildningar för invandrare som omfattas av integrationsplaner med arbetskraftspolitisk utbildning så att förmåner under arbetskraftsutbildningen kan betalas till de studerande för att trygga försörjningen. Då talar man om så kallad jämställd utbildning. Beslut om jämställande av frivillig utbildning fattas av arbets- och näringsbyrån som en del av invandrarens integrationsplan. Arbets- och näringsbyråerna kan godkänna undervisningen som jämställd utbildning förutsatt att utbildningen främjar invandrarens integration och tillträde till arbetsmarknaden. Exempelvis läroanstalter för fritt bildningsarbete ordnar utbildning som kan jämställas. I huvudstadsregionen har jämställd utbildning stått för ca 40 procent av all integrationsutbildning de senaste åren.

År 2009 fick ca 14 400 invandrare som var klienter hos arbets- och näringsbyråerna arbetsmarknadsstöd som Folkpensionsanstalten betalar som integrationsstöd. Av dem deltog sammanlagt 12 947 i arbetskraftspolitiska åtgärder. Inom arbetskraftspolitisk integrationsutbildning studerade sammanlagt 8 152 personer som omfattats av integrationsplaner. I frivillig utbildning som jämställts med arbetskraftspolitisk vuxenutbildning deltog 6 257 personer. Av dem som fick integrationsstöd via Folkpensionsanstalten deltog 2 969 i arbetspraktik eller arbetslivsträning.

År 2009 avsatte arbets- och näringsministeriet ca 32,2 miljoner euro för invandrarutbildning som ordnades i form av förberedande arbetskraftspolitisk vuxenutbildning. Medelpriset för en studerandearbetsdag var 29,8 euro och utbildningsutfallet var 1 079 469 studerandearbetsdagar. År 2009 sökte sig 14 639 utlänningar till förberedande utbildning, påbörjade 15 232 utbildningen, fullgjorde 13 005 utbildningen och avbröt 1 793 sin utbildning.

2.1.9 Integrationsstöd

Integrationsstödet är ett stöd som är avsett att trygga invandrarens försörjning under den tid integrationsplanen är i kraft och med vars hjälp förutsättningarna för att stödtagaren ska etablera sig i arbetslivet och söka sig till vidareutbildning främjas och förbättras, liksom stödtagarens möjligheter att vara verksam i det finländska samhället. Integrationsstödet består av arbetsmarknadsstöd enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa (1290/2002) och av utkomststöd enligt lagen om utkomststöd (1421/1997). Integrationsstödet har ett vidsträcktare tillämpningsområde än arbetsmarknadsstödet. Det kan beviljas även personer som deltar i en åtgärd eller utbildning som ordnas av någon annan (vuxengymnasier, folkhögskolor, frivilligorganisationer) än en arbetsmyndighet. Arbets- och näringsbyrån beslutar för varje invandrare huruvida den åtgärd som personen deltar i kan jämställas med en arbetskraftspolitisk åtgärd. Den viktigaste rättsliga effekten av detta är att försörjningen för den som deltar i åtgärden kan ordnas genom integrationsstöd och att

han eller hon har rätt till ersättning för uppehälle.

Rätten att få integrationsstöd inträder vid utarbetandet av en integrationsplan. En invandrare har rätt att få en integrationsplan när han eller hon anmäler sig som arbetslös arbetssökande hos arbets- och näringsbyrån eller ansöker om utkomststöd hos socialbyrån.

Arbetsmarknadsstöd betalas som integrationsstöd i regel under de tre första år personen är bosatt i Finland. Arbetsmarknadsstöd som betalas som integrationsstöd bestäms på samma grunder och till samma belopp som vanligt arbetsmarknadsstöd. Även integrationsstödet är behovsprövat. Under tiden för arbetskraftspolitiska åtgärder betalas integrationsstöd dock utan behovsprövning.

Folkpensionsanstalten beviljar arbetsmarknadsstöd i form av integrationsstöd, som helt och hållet finansieras av staten. Integrationsstöd söks hos Folkpensionsanstaltens byrå på samma sätt som arbetsmarknadsstöd. Kommunen beviljar utkomststöd i form av integrationsstöd.

År 2009 betalade Folkpensionsanstalten arbetsmarknadsstöd i form av integrationsstöd till 14 404 personer. År 2008 var antalet 13 135. Det sammanlagda beloppet av de integrationsstöd som Folkpensionsanstalten betalade år 2009 rörde sig kring 74 miljoner euro. De första integrationsplaner som utarbetades av arbetsförvaltningen uppgick till 6 270 stycken år 2009.

2.1.10 Anvisande till kommunerna

NTM-centralerna anvisar kvotflyktingar eller asylsökande som fått uppehållstillstånd till kommuner med vilka NTM-centralen har ingått avtal om mottagande av flyktingar. Avsikten är att säkerställa att flyktingarna placeras i olika delar av Finland. Syftet med anvisandet till kommunerna är att trygga en behärskad förflyttning till kommunerna och att det ordnas en ändamålsenlig bostad för de berörda. Ett ytterligare syfte är att säkerställa att personerna börjar omfattas av integrationsfrämjande service (integrationsplan, integrationsutbildning och språkutbildning) och basservice. Det är frivilligt för kommunerna att ta emot kvotflyktingar och personer

som fått uppehållstillstånd och att ingå avtal med NTM-centralerna.

En flykting är dock inte tvungen att flytta till den kommun som myndigheten har anvisat honom eller henne till. Med stöd av den grundlagstryggade rörelsefriheten får han eller hon självständigt skaffa bostad och flytta till en kommun som t.ex. erbjuder bättre samsättnings- och utbildningsmöjligheter. Asylsökande som fått uppehållstillstånd flyttar ofta självständigt från förläggningarna till en kommun utan att NTM-centralen anvisar dem till någon kommun. De som flyttar självständigt behöver liknande tjänster som de övriga grupperna av flyktingar och invandrare. Om villkoren uppfylls kan kommunen också i dessa fall ansöka om ersättning för kostnaderna av statens medel enligt integrationslagen.

NTM-centralens anvisande till en kommun kan bli en kortvarig lösning om det på orten i fråga inte finns tillräckligt med omständigheter som binder invandraren till orten, exempelvis social gemenskap, arbete, utbildning och service. Personen kan till och med snabbt efter flyttningen till kommunen flytta till en annan ort för att komma närmare bättre service och arbetsmöjligheter. Genom placeringen i kommunerna kan man dock styra flyttningsrörelsen inom landet genom att anvisa en kommunplats i t.ex. en sådan kommun i närheten av ett tillväxtcentrum där det finns bostäder och nödvändig basservice. Anvisandet till kommunerna är inte en fristående handling, utan början till en enskild flyktings integration.

Under de senaste åren har man inte helt kunnat svara på behoven av kommunplatser. Detta har försvårat och bromsat upp utplaceringen av kvotflyktingar, inklusive nödfall. Regionalt sett kan det finnas kommunplatser, men kommunerna åberopar olika orsaker för att slippa ta emot flyktingfamiljer eller flyktinggrupper.

Inrikesministeriet förhandlar årligen med NTM-centralerna om de regionala målen för kommunplatserna. På riksplånet var målet för kommunplatserna år 2009 totalt 2 000 platser, som hade fördelats på mål för respektive NTM-central. När det gäller kommunplatser prioriteras placeringsbehoven för kvotflyktingar och i synnerhet de flyktingar som För-

enta Nationernas (FN) flyktingorganisation UNHCR fastställt som nödfall och som måste placeras skyndsamt. År 2009 utplacerade NTM-centralerna 1 226 kvotflyktingar eller asylsökande som fått uppehållstillstånd.

Reformen av regionförvaltningen förväntas effektivisera förfarandena för anvisandet till kommunerna och underlätta möjligheterna att få kommunplatser. Det är viktigt att NTM-centralerna satsar på samarbete med kommunerna och på regional planering. NTM-centralerna ska varje år göra upp en regional plan som förutser behovet av kommunplatser för flyktingar och gäller anvisande till kommunerna och som kan behandlas i kommunernas beslutsorgan. Inom ramen för handlingsmodellen kan NTM-centralen samtidigt förmedla information om mottagande av flyktinggrupper och om integrationsfrämjande för dem samt om deras behov i synnerhet om kommunen inte har tidigare erfarenhet av detta. Samtidigt läggs grunden till uppställandet av mål för de närmaste åren i fråga om kommunens mottagande av flyktingar. Regionala behov av kommunplatser bör beaktas också i avtalen mellan NTM-centralerna och kommunerna om mottagande och integrationsfrämjande. Antalet avtalsbaserade kommunplatser bör dimensioneras så att det svarar mot behovet enligt de flyktingar och asylsökande med uppehållstillstånd som kommer till regionerna. Genom förfaranden som bygger på planer och avtal kan man säkerställa att det finns tillräckligt många kommunplatser enligt de prognostiserade behoven.

Anvisandet av kvotflyktingar inom utsatta grupper till kommunerna kommer att främjas i Finland med hjälp av ett projekt med bidrag från Europeiska flyktingfonden åren 2009-2011. Målet med projektet är att främja kommunplaceringen av dem som hör till de nämnda grupperna och möjligheterna att i kommunerna ordna och utveckla sådana specialtjänster inom social- och hälsovården som de behöver. Inom projektet får kommunanställda utbildning i att möta utsatta flyktinggrupper. Det lokala attitydklimatet påverkas så att möjligheterna att anvisa nödfall och kvotflyktingar som hör till utsatta grupper till kommunerna försnabbas och underlättas. Genom egna planer eller planer för

regionen har kommunerna kunnat ansöka om att bli delaktiga av den pilotfinansiering som delas ut inom projektet.

Det att ingen kommunplats fås har ofta ekonomiska orsaker och är en följd av den låga nivån på de kalkylerade ersättningarna till kommunerna. Andra orsaker som åberopas är t.ex. problem med att ordna sådana bostäder på orten som är av lämplig storlek för flyktingarna, njugga personalresurser inom den kommunala servicen och bristfälliga specialiserade social- och hälsovårdstjänster. Attityderna hos tjänstemannaledningen i kommunerna och hos kommunstyrelserna och kommunfullmäktige har avgörande betydelse för arrangemanget för mottagandet av flyktingar och integrationsfrämjandet.

Flyktingarnas flyttningsrörelse inom landet riktas till de största tillväxtcentrumen eller huvudstadsregionen. Många stora städer i vilka eller i vilkas närhet det dessutom finns en förläggning för asylsökande har på grund av det stora antalet invandrare som anlitar kommunens invandrarservice diskuterat möjligheterna att begränsa mottagandet av kvotflyktingar eller helt och hållet avstå från det.

Ungefär hälften av invandrabefolkningen har placerat sig i huvudstadsregionen. När antalet invandrarklienter ökar i kommunen växer också utmaningarna inom systemet för invandrarservice och när det gäller personaldimensioneringarna.

I juli 2010 var sammanlagt 648 asylsökande med uppehållstillstånd och kvotflyktingar utan kommunplats. Vid förläggningarna väntade 440 asylsökande med uppehållstillstånd (vuxna) på att få en kommunplats och i utreseländerna väntade 208 kvotflyktingar på att få flytta till Finland och/eller få en kommunplats i Finland. De längsta väntetiderna har varit två år. Inom systemet för mottagande fanns det vid grupp-, familje- och stödboendeheterna dessutom 180 minderåriga som anlänt utan vårdnadshavare och fått uppehållstillstånd. Problemen i Finland när det gäller anvisande till kommunerna har uppmärksamrats också på det internationella planet.

2.1.11 Fördelningen av kostnaderna för anordnandet invandrarservice mellan staten och kommunerna

Kostnaderna för den service som kommunen anordnar fördelas i regel på samma grunder mellan staten och kommunerna i fråga om alla som är bosatta i Finland. Invandrarna beaktas bland de kalkylerade faktorerna för statsandelarna i likhet med urbefolkningen. Antalet 6—15-åriga barn med ett främmande språk som modersmål i kommunen är dock en faktor som höjer statsandelarna för förskoleundervisning och grundläggande utbildning. Beräkningen av statsandelarna baserar sig på uppgifterna om antalet invånare i kommunen vid utgången av respektive år.

När invandrare som fått uppehållstillstånd är bosatta i Finland är de kommuninvånare på samma sätt som de som hör till urbefolkningen. De omfattas av bosättningsbaserad social trygghet, och genom statsandelssystemet täcker staten därmed kostnaderna för anordnandet av service. För att integrationen ska främjas behövs det särskilda åtgärder för språkinläring och samhällsorientering, vilka undervisnings- och kulturministeriet och arbets- och näringsministeriet ansvarar för. Inrikesministeriet ansvarar för kostnaderna för integrationsfrämjande som gäller personer som får internationellt skydd och vissa andra personer. Kommunerna får då ersättning dels enligt kalkylerade kostnader, dels enligt faktiska kostnader. Genom förordning av statsrådet bestäms närmare om bl.a. den kalkylerade ersättningens storlek och övriga ersättningsgrunder.

Invånarantalet i kommunerna enligt åldersgrupp och modersmål är den viktigaste grunden för bestämmande av statsandelarna. Uppgifterna fås årligen ur befolkningsdatasystemet enligt situationen den 31 december och beaktas i statsandelskalkylerna utifrån situationen vid utgången av det år som föregår året före finansåret (statsandelarna för 2011 bestäms utgående från antalet invånare den 31 december 2009). Personer som vistas tillfälligt i landet, exempelvis asylsökande och studerande, påverkar alltså inte statsandelen för kommunal basservice. Merparten (mer än 3/4) av grunden för statsandelen bestäms utgående från kommunens invånarantal enligt

åldersgrupp och baspriserna. Vid beräkningen av grunden för statsandelen beaktas dessutom andra bakgrunds- och behovsfaktorer, t.ex. fjärrort och gles bebyggelse, skärgårdsmiljö, språkförhållanden (inklusive främmande språk som modersmål), sysselsättning, handikapp och incidens. De ovan nämnda bakgrundsfaktorernas samlade vikt är klart mindre än antalet invånare per åldersgrupp, trots att vikten kan vara mycket stor för en viss kommun.

Även 6—15-åringar med ett främmande språk som modersmål beaktas i de kalkylerade kostnaderna för förskoleundervisning och grundläggande utbildning i det skede då personerna har hemkommun i Finland och är införda i befolkningsregistret.

Ett undantag från huvudregeln för bestämmande av statsandelar är att av medel under undervisnings- och kulturministeriets huvudtitel beviljas kommunerna och andra utbildningsanordnare finansiering för undervisning som förbereder invandrare för den grundläggande utbildningen, undervisning i det egna modersmålet, undervisning i finska/svenska som andra språk samt för förberedande utbildning för invandrare före den yrkesinriktade utbildningen.

Utöver statsandelarna kan staten med stöd av integrationslagen betala kommunerna ersättning för kostnaderna för utplaceringen av kvotflyktingar och asylsökande som fått uppehållstillstånd och för kostnaderna för ordnandet av första bostad och anordnandet av tjänster som främjar integration.

Om en kommun har utarbetat eller förbinder sig att utarbeta ett program för integrationsfrämjande för invandrare i enlighet med 7 a § i integrationslagen, ska NTM-centralen i enlighet med 4 § 1 mom. i integrationslagen ersätta kommunen för kostnaderna för mottagandet av flyktingar inom ramen för statsbudgeten. NTM-centralen ingår ett avtal med kommunen om att kommunen ska anordna mottagande av flyktingar och integrationsfrämjande för dem. I avtalet kan också anges hur många flyktingar kommunen ska ta emot.

Bestämmelser om ersättning till kommunerna för kostnaderna för mottagandet har med stöd av integrationslagen utfärdats genom statsrådets beslut om ersättning för kostnader för flyktingar och vissa andra in-

vandrare samt för arrangemang vid mottagande av asylsökande (512/1999). Till kommunen betalas av statens medel en kalkylerad ersättning för kostnaderna för ordnandet av verksamhet som stöder integration. Dessutom får kommunen ersättning för vissa andra utgifter enligt kostnadsgrunderna. Ersättning betalas för kostnaderna för arrangemangen för mottagande av flyktingar och andra i 3 a § i integrationslagen angivna personer.

Kommunen får utan tidsfrist ersättning också för kostnaderna för återflyttningsbidrag till flyktingar. Återflyttningsbidrag kan beviljas flyktingar som frivilligt återvänder till sitt hemland eller utreseland. Bidraget kan täcka skäliga resekostnader och flyttningskostnader samt bosättning i det land dit personen återvänder.

Kalkylerade ersättningar används i enlighet med statsrådets beslut i princip för de åtgärder för främjande och stödjande av integration som nämns i kommunens program för integrationsfrämjande. Den kalkylerade ersättningen täcker bl.a. social- och hälsovårdsservice samt tjänster som främjar kultur- och fritidsverksamhet och delaktighet när servicen och tjänsterna är verksamhet som stöder flyktingarnas integration.

Den kalkylerade ersättningen betalas för tre år från det att personens första hemkommun förts in i befolkningsdatasystemet. Ersättning kan inte betalas längre än så även om myndigheterna förlänger flyktingens integrations-tid till mer än tre år.

De kalkylerade ersättningarna höjdes med 10 procent vid ingången av 2010. För dem som är över 7 år betalas kalkylerad ersättning till ett belopp av 2 091 euro per år och för sammanlagt tre år 6 273 euro. För personer som är högst 7 år är ersättningen 6 845 euro per år och för sammanlagt tre år 20 535 euro.

Kommunen betalas separat kostnadsbase-rad ersättning för

1) kommunens kostnader för betalning av utkomststöd/integrationsstöd under tre års tid,

2) kostnaderna för återflyttningsbidrag till flyktingar,

3) kostnaderna för tolktjänster som ordnas av kommunen,

4) kostnader som i fråga om en minderårig som anlant till Finland utan vårdnadshavare åsamkas kommunen av placering i familjegrupphem samt av familjevård, stödtjänster för boende och andra åtgärder som kan jämföras med tjänster inom barnskyddet högst tills den minderåriga fyller 18 år,

5) betydande kostnader som åsamkas kommunen av ordnandet av sådan långvarig social- och hälsovård som ett handikapp eller en sjukdom förutsätter, om personen var i behov av vård vid ankomsten till Finland, för högst tio år, samt

6) av särskilda skäl andra kostnader för kommunen för högst tio år.

Som exempel på andra kostnader av särskilda skäl kan nämnas kostnader som orsakas av ordnandet av barnskydd eller ordnandet av boende för och annan eftervård av en person som fyllt 18 år efter att ha anlant ensam som minderårig. Som särskilda kostnader kan också betraktas betydande kostnader för ordnandet av vård av eller placering i mödrahem eller skyddshem av ett i Finland fött handikappat eller sjukt barn till en flykting samt kostnaderna för specialdagvård till den del de överstiger kostnaderna för barn-dagvård, kostnaderna för kortvarig men dyr sjukhusvård, kostnaderna för särskilda stödtjänster under den första tiden när en minderårig som anlant ensam flyttar till självständigt boende samt hyrorna under väntetiden i anslutning till mottagandet av flyktingar i sådana fall där det har varit nödvändigt att reservera en bostad innan flyktingen har kommit till Finland eller flyttat till kommunen.

NTM-centralen och kommunen kommer i varje enskilt fall särskilt överens om ersättningen för särskilda kostnader.

Till kommunerna betalas också ersättning för kostnaderna för integrationsstöd eller utkomststöd till återflyttare från det tidigare Sovjetunionens territorium. Ersättningen betalas för ett halvt år från den första registreringen av hemkommun i befolkningsdatasystemet. Dessutom betalas ersättning för kostnaderna för utkomststöd på grundval av väntan på pension och för betydande kostnader för ordnandet av långvarig social- och hälsovård på grund av sjukdom eller handikapp. Dessa ersättningar betalas för högst fem år.

ERSÄTTNINGAR TILL KOMMUNERNA	2008	2009	2010	2011 BUDGET- PRO
Kostnader för återflyttare				
- utkomststöd 6 mån.	1 117 134	1 111 445	1 120 000	1 120 000
- utkomststöd 5 år	1 618 357	1 787 760	1 620 000	1 620 000
- särskilda kostnader	1 115 567	1 064 685	1 120 000	1 120 000
- frände veteraner	1 166 545	993 875	1 200 000	1 200 000
Kostnader för återflyttare	5 017 603	4 957 765	5 060 000	5 060 000
Ersättningar till kommunerna för flyktingar				
Flyktingar som anlänt till landet	2 214	2 646	3 750	3 750
- Kvotflyktingar som anlänt till landet	749	724	750	750
- Familjeåterföreningar	562	549	1 500	1 500
- Asylsökande som fått uppehållstillstånd	903	1 373	1 500	1 500
Omfattas av kalkylerade kommunersättningar	4 858	5 840	8 273	9 985
Kalkylerade ersättningar	12 685 930	17 344 883	25 375 000	30 370 000
Övriga kommunersättningar				
- Utkomststöd	12 096 607	13 430 493	17 713 000	24 850 000
- Särskilda kostnader	10 960 812	11 630 142	15 338 000	22 518 000
- Tolktjänster	5 387 494	7 326 864	9 663 000	11 068 000
- Ersättningar för omsorg om minderåriga	3 057 985	2 153 270	6 200 000	200 000
Övriga kommunersättningar totalt:	31 502 898	34 540 769	48 914 000	64 636 000
Ersättningar till kommunerna för flyktingar, totalt:	44 188 828	51 885 652	74 289 000	95 006 000
KOMMUNERSÄTTNINGAR TOTALT	49 206 431	56 843 417	79 349 000	100 066 000

Invandrare som har hemkommun i Finland har rätt att anlita basservice och övrig service på lika grunder som finska medborgare. Det finns inte några heltäckande uppgifter om vilka specifika servicebehov de har eller hur de specifikt anlitar servicen. Enligt en utred-

ning som Statens ekonomiska forskningscentral och Stakes gjorde för arbetsministeriet 2006 anlitar invandrarna social- och hälsovårdsservice i genomsnitt i mindre utsträckning än urbefolkningen. Som förklarande faktorer sågs bl.a. invandrabefolkningens

åldersstruktur och det att tjänsterna inte till alla delar svarar mot behoven. För att främja integrationen tillhandahålls även specialtjänster utöver basservicen. Under inrikesministeriets huvudtitel i statsbudgeten reserveras särskilda anslag för kostnaderna för verksamhet enligt integrationslagen.

I statsbudgeten för 2010 har under inrikesministeriets huvudtitel reserverats sammanlagt 74,29 miljoner euro för de kostnader som arrangemanget för mottagandet av flyktingar medför för kommunerna, varav 25,38 miljoner euro som kalkylerade ersättningar, 17,71 miljoner euro som ersättningar för kostnaderna för betalning av integrationsstöd eller utkomststöd, 9,66 miljoner euro som ersättningar för ordnande av tolktjänster, 6,20 miljoner euro som ersättningar för omsorg om minderåriga samt 15,34 miljoner euro som specialersättningar för långvariga och betydande social- och hälsovårdstjänster.

I statsbudgeten för 2009 stod dessutom 1 miljon euro och i budgeten för 2010 0,5 miljoner euro till förfogande för i regeringsprogrammet för statsminister Vanhanens II regering avsedda projekt för främjande av invandrades sysselsättning och integration i huvudstadsregionen och andra betydande invandrarområden.

Undervisning som förbereder för den grundläggande utbildningen utgör en del av statsandelssystemet. Den omfattas inte av kommunens finansieringsandel utan finansieras helt med statsandelar. Totalkostnaderna för anordnandet av undervisningen uppgick till 19,3 miljoner euro år 2009. Kommunerna kan ansöka om statsunderstöd för undervisning i finska/svenska som främmande språk samt anordnande av undervisning i det egna modersmålet. Statsunderstödet betalas i efterhand, till högst 86 procent på basis av de kalkylerade kostnaderna för undervisningstimmarna.

År 2008 deltog sammanlagt 4 180 utländska studerande (annat modersmål än finska, svenska eller samiska) i statsandelsfinansierad grundläggande yrkesutbildning i läroanstaltsform. De totala kostnaderna beräknade enligt det genomsnittliga priset per enhet rörde sig kring 40,2 miljoner euro. Här ingår utbildning som förbereder invandrare för grundläggande yrkesutbildning och dess an-

del rörde sig kring 11,5 miljoner euro år 2008. År 2009 rörde sig kostnaderna för den förberedande utbildningen kring 14,3 miljoner euro. Undervisnings- och kulturministeriet anvisar också årligen anslag för utveckling och stödjande av grundläggande yrkesutbildning för invandrare. År 2009 var anslaget 200 000 euro. Genom ett anslag om 1 miljon euro år 2009 och 2 miljoner euro år 2010 har undervisnings- och kulturministeriet understött utveckling av kompletterande utbildning av typen Specima för undervisnings- och handledningspersonal med invandrarbakgrund och som arbetar med utbildningsuppgifter bland invandrare.

I statsbudgeten har inte reserverats några särskilda anslag för anordnande av service för invandrare inom övrig basservice.

Integrationsutbildning för vuxna invandrare som anordnas som arbetskraftspolitisk utbildning finansieras med medel under arbets- och näringsministeriets huvudtitel. År 2009 avsatte arbets- och näringsministeriet ca 32,2 miljoner euro för integrationsutbildningen. Med integrationsutbildning som berättigar till integrationsstöd kan dessutom jämställas integrationsfrämjande utbildning som andra läroanstalter ordnar, t.ex. undervisning i finska/svenska som medborgarinstituten ordnar. Undervisningen finansieras då i enlighet med det normala systemet med statsandelar och kommunernas självfinansieringsandelar. Det finns inte några uppföljningsuppgifter om de totala kostnaderna för ordnandet av jämställd utbildning och undervisning.

2.1.12 Främjande av goda etniska relationer och bekämpning av diskriminering och rasism

Goda etniska relationer främjar invandrarernas integration och känsla av social samhörighet. Genom att främja växelverkan kan man också försöka förebygga att skillnaderna i olika befolkningsgruppers synsätt leder till konflikter.

Positiv växelverkan med urbefolkningen bidrar till att förbättra invandrarernas integrationsmöjligheter och integrationsmotivation samt främjar inläringen av språket och möjligheterna att bekanta sig med värderingarna i det omgivande samhället. Nätverk med ur-

befolkningen och andra invandrare är också ofta inofficiella kanaler till sysselsättning. Via bra kontakter får också urbefolkningen chans att bekanta sig med invandrarna. Erfarenheter av rasism och diskriminering kan däremot ha till och med långvariga negativa konsekvenser inte bara för individens välbefinnande utan också för integrationen.

Enligt 7 a § i integrationslagen ska kommunens program för integrationsfrämjande omfatta främjande av etnisk jämlikhet och goda etniska relationer och förebyggande av diskriminering. År 2009 riktade inrikesministeriet en enkät till kommunerna i vilken granskades bl.a. främjande av etniska relationer i kommunernas program för integrationsfrämjande. Nästan alla kommuner som besvarade enkäten nämnde att man har vidtagit konkreta åtgärder för att öka växelverkan mellan invandrarbefolkningen och den övriga befolkningen, men i praktiken har främjande av goda etniska relationer uppfattats på mycket olika sätt i planerna.

Syftet med lagen om likabehandling (21/2004) är att främja och trygga likabehandling samt att effektivisera rättsskyddet för den som utsatts för diskriminering. Enligt lagen ska myndigheterna i all sin verksamhet målmedvetet och systematiskt främja likabehandling samt vid behov ändra de omständigheter som förhindrar uppnående av likabehandling. Enligt lagen ska alla myndigheter utarbeta en likabehandlingsplan. Myndigheternas likabehandlingsplaner ska innehålla konkreta åtgärder för bekämpning av rasism och diskriminering och för främjande av likabehandling på ett aktivt och systematiskt sätt. När programmen för integrationsfrämjande bereds och genomförs gäller det att beakta det som man har avtalat om i likabehandlingsplanerna.

Myndigheterna kan främja goda etniska relationer och positiv växelverkan bl.a. genom att utforma en heterogen stads- och servicestruktur, genom att tillhandahålla lokaler för möten mellan olika befolkningsgrupper, genom att organisera dialogstrukturer, genom att tillhandahålla invandrarna information om möjligheterna att delta, genom att aktivt arbeta för att påverka attityderna, genom att förmedla information om invandring och olika kulturer samt genom att vidta åtgärder för

att stödja likabehandling och motarbeta rasism och diskriminering.

Aktörerna i det civila samhället spelar en viktig roll när det gäller att främja positiv växelverkan. Utveckling av egen organisationsverksamhet för invandrare och invandrararnas medverkan i traditionella finländska organisationers verksamhet är en viktig faktor som främjar integration. Välfungerade invandrarorganisationer är samarbetspartner till myndigheter och andra organisationer och stöder med hjälp av sin språkliga och kulturella kompetens och sina nätverk integrationsprocessen för nya inflyttare. Dessutom arbetar de för att bevara och utveckla de nya sociala gemenskapernas modersmål och kultur. Organisationernas verksamhet finansieras av bl.a. ministerierna, EU-fonderna, Penningautomatföreningen och kommunerna, som stöder organisationernas verksamhet ekonomiskt och genom att bl.a. ställa lokaler till förfogande avgiftsfritt. Goda etniska relationer kan främjas genom att finansieringen riktas så att främjandet av goda etniska relationer inverkar positivt på möjligheten att få finansiering.

2.1.13 Uppföljning av genomförandet av integrationsfrämjandet

I regeringens invandrapolitiska program i form av statsrådets principbeslut 2006 konstateras att för att man ska kunna styra invandringsspolitiken krävs att genomförandet av politiken följs noggrannare än nu. I det invandrapolitiska programmet nämns bl.a. att effekten av de åtgärder som anknyter till integrationsfrämjande och utbildning samt främjande av goda etniska relationer mellan olika befolkningsgrupper bör utvärderas och att mätare bör utvecklas för bedömning av effektiviteten.

Kommunerna följer integrationsfrämjandet och utvärderar dess genomslagskraft inom sitt område. Det tidigare arbetsministeriet skickade från och med år 2000 en årlig uppföljningsenkät till kommunerna om verkställigheten av integrationslagen. Den sista enkäten om verkställigheten av integrationslagen utfördes 2006. Syftet var att få allmän information om läget i fråga om de integrationsfrämjande tjänsterna och om utvecklings-

trenden, aktörerna och resurserna. I övrigt har man inte styrt eller meddelat anvisningar om kommunernas uppföljning.

Integrationen och invandrarnas levnadsförhållanden har utforskats genom särskilda undersökningar. Statistikcentralen samlar in statistiska uppgifter om bl.a. immigration och emigration, den utländska befolkningens struktur och invandrarnas socioekonomiska ställning. Ministerierna samlar i samband med sin administrativa uppföljning också in uppgifter som gäller invandrarbefolkningen.

För att främja uppföljningen och utvärderingen av integrationsfrämjande, integration och goda etniska relationer inleddes vid inrikesministeriet år 2009 två projekt som medfinansieras av EU:s integrationsfond och syftar till att utforma en övergripande uppföljningsmekanism. Inom projekten tar man fram en serviceuppföljningsenkät som riktas till aktörerna på lokal nivå och en invandrarbarometer som riktas till invandrarna samt indikatorer som stöder dessa. Projekten grundar sig på information och material från tidigare projekt. Uppföljningsmekanismen utvecklas och testas under 2010 och målet är att den ska kunna tas i bruk vid ingången av 2011. Insatser för att ta fram indikatorer som behövs för att utvärdera integrationsfrämjandets genomslagskraft har varit ett av de viktigaste temana i EU år 2009. I utvecklingsarbetet har man därför försökt beakta också det arbete som utförs i andra EU-länder.

2.1.14 Företrädande av minderåriga utan vårdnadshavare

I 5 kap. i integrationslagen finns bestämmelser om företrädande av barn som anlänt utan vårdnadshavare. I 26 § 1 mom. i kapitlet sägs att för flyktingbarn, för barn som får tillfälligt skydd, för sådana barn som ansöker om uppehållstillstånd eller söker asyl och för sådana barn som fallit offer för människohandel och som befinner sig i Finland utan vårdnadshavare eller utan någon annan laglig företrädare, kan en företrädare utses. För sådana minderåriga offer för människohandel som saknar vårdnadshavare ska det alltid utses en företrädare utan dröjsmål. I enlighet med 26 § 2 mom. ska företrädaren föra vårdnadshavarens talan i angelägenheter som

gäller barnets person och förmögenhet, bestämma om barnets boende och förvalta barnets förmögenhet. Företrädaren ska i sitt uppdrag bevaka barnets intressen, och innan företrädaren fattar beslut i angelägenheter som gäller barnet ska han eller hon höra barnet om detta är möjligt med hänsyn till barnets ålder och utvecklingsnivå. I företrädarens uppgifter ingår inte att dra försorg om barnets dagliga behov eller fostran.

I enlighet med 28 § i integrationslagen förordnar tingsrätten en företrädare på ansökan av förläggningen. Till företrädare kan förordnas en för uppdraget lämplig myndig person som har förmåga att sköta sitt uppdrag på ett oklanderligt sätt. En som företrädare lämplig person beskrivs närmare i inrikesministeriets anvisning om uppgifterna för företrädare enligt 5 kap. i integrationslagen och om grunderna för ersättning för arvodet till företrädare och för kostnaderna (IMDnr/2009/2369, nedan kallad *anvisningen om företrädare*). I synnerhet erfarenhet av socialarbete och barnskydd samt av samarbete med invandrare anses ge en god grund för företrädarens arbete. Enligt anvisningen om företrädare kan förläggningen vid behov begära att tingsrätten utreder uppgifterna i straffregistret för den som föreslås som företrädare.

Tingsrätten beslutar också om att en företrädare ska befrias från sitt uppdrag, om denne begär det, om företrädaren är förhindrad eller oförmögen att sköta sitt uppdrag eller om det finns andra särskilda skäl eller om barnets vårdnadshavare flyttar till Finland. Företrädarens uppdrag upphör i enlighet med 29 § när den som företräds uppnår myndighetsålder, när den som företräds varaktigt flyttar från Finland eller en vårdnadshavare eller någon annan laglig företrädare utses i Finland för den som företräds.

Enligt 15 § i statsrådets beslut som gäller ersättning för kostnader kan arvodet till en företrädare och kostnaderna för företrädandet ersättas enligt de grunder som inrikesministeriet fastställer. Grunderna har fastställts i anvisningen om företrädare. Enligt anvisningen bestäms arvodet till en företrädare på basis av den faktiska tid som använts för uppdraget så att arvodet per timme är 45 euro.

2.2 Den internationella utvecklingen samt lagstiftningen i utlandet och i EU

2.2.1 De nordiska länderna

Sverige

Sverige har en lång historia som invandringsland. Sverige placerar sig främst i rapporten *Mipex* där integrationspolitiken i 28 länder jämförts.

Sedan 2007 har integrations- och jämställdhetsdepartementet ansvarat för samordningen av regeringens integrationspolitik. De övriga förvaltningsområdena ansvarar för integrationspolitiken inom sina ansvarsområden i enlighet med principen om genomsyrning.

På det lokala planet ansvarar kommunerna för introduktionen av nyanlända. Kommunerna ska utforma en individuell introduktionsplan tillsammans med personen i fråga och myndigheterna inom arbetsförvaltningen. Introduktionsplanen omfattar bl.a. undervisning i svenska (*undervisning i svenska för invandrare, sfi*), kontakter med arbetslivet och en plan för arrangemangen för barns skolgång och barnomsorg. Kvotflyktingar placeras direkt i kommunerna. Asylsökande som fått uppehållstillstånd har rätt att välja i vilken kommun de bosätter sig. Endast om de behöver hjälp med att hitta en permanent bostad måste de flytta till den kommun där de anvisas en kommunplats. Efter kommunplaceringen har flyktingarna rätt till utkomststöd på samma grunder som de svenska medborgarna.

Invandrarnas sysselsättning stöds genom flera program som främjar detta. Som exempel kan nämnas jobb- och utvecklingsgaranti, subventionerad sysselsättning under det inledande skedet kombinerad med sfi-undervisning (*instegsjobb*) samt bidrag till arbetsgivare som anställer invandrare som varit arbetslösa i minst tolv månader eller är nyanlända invandrare. Arbetsmyndigheterna har tilldelats mer resurser för att bedöma de nyanländas tidigare yrkeskompetens och det har skräddarsytt kompletterande utbildning för högutbildade invandrades behov. Kommunerna uppmuntras till att främja nyanlän-

das integration genom ett bonussystem enligt vilket kommunerna får 20 000 svenska kronor för varje person som framgångsrikt genomgår en sfi-kurs eller får ett jobb eller en praktikplats inom tolv månader från mottagandet av kommunplatsen.

Eftersom de flesta integrationsfrämjande åtgärderna följer principen om genomsyrning har staten inte någon egentlig separat integrationsbudget. Ungefär 25 miljoner kronor har avsatts för integrationsfrämjande åtgärder under den första tiden i landet och ca 14,5 miljoner kronor för heminredningslån som beviljas invandrare. Dessutom avsätts 13 miljoner kronor för integrationsfrämjande åtgärder som i huvudsak finansieras via EU:s budget. Ungefär 52,5 miljoner kronor avsätts för understöd avsedda att användas för att motarbeta rasism och diskriminering.

I Sverige har integrationsfrämjandet inte tidigare reglerats genom någon separat integrationslag. År 2009 överlämnade regeringen en proposition med förslag till lagstiftning om introduktion för nyanlända invandrare och främjande av deras sysselsättning (2009/10:60, *Nyanlända invandrades arbetsmarknadsetablering – egenansvar med professionellt stöd*). I propositionen ingår också bestämmelser om ansvar och insatser som syftar till att underlätta och påskynda vissa nyanländas integration och etablering i arbetslivet. Dessutom föreslås att ansvaret för samordningen av integrationsfrämjandet ska överföras från kommunerna till Arbetsförmedlingen. Kommunerna ska dock fortfarande ha en viktig roll och ansvara för bostadsförsörjning, svenskundervisning för invandrare, samhällsorientering samt arrangemang för mottagande av och integrationsfrämjande åtgärder för barn och unga. I propositionen föreslås också nya aktörer, etableringslotsar, som personligen ska vägleda den som ska integreras så att denne hittar ett jobb eller en studieplats. Etableringslotsarna ska få ersättning baserad på resultaten. Lagen antogs i mars 2010.

Danmark

I Danmark bär ministeriet för flyktingar, invandring och integration (*Ministeriet for Flygtninge, Indvandrere og Integration*) hu-

vudansvaret för integrationsfrämjande. Ministeriet inrättades 2001, och då överfördes inrikesministeriets tidigare uppgifter samt uppgifter från andra ministerier på det.

På det lokala planet ansvarar kommunerna för integrationsfrämjandet. Bestämmelser om invandrades integration finns i integrationslagen och i den lag som gäller undervisning i danska för vuxna. Integrationslagen trädde i kraft 1999 och enligt den ska kommunen ordna introduktionsprogram för invandrare medan staten ansvarar för kostnaderna för programmen. De understöd som betalas kommunerna har planerats så att de är sporrande för kommunerna. Kommunen får tilläggsstöd för varje invandrare eller flykting som avlägger examen i danska språket eller har regelbundet arbete i minst sex månaders tid. Kommunerna ordnar ett treårigt introduktionsprogram för flyktingar och andra invandrare från tredjeländer. Invandrarna är skyldiga att delta i programmet. Familjemedlemmar, medborgare i EU-länderna och de nordiska länderna samt utbildade arbetstagarer som flyttat på grund av arbete är befriade från skyldigheten. Introduktionsprogrammet omfattar undervisning i danska, orientering i det danska samhället och arbetskraftspolitiska åtgärder. Om invandrare från tredjeländer inte deltar i introduktionsprogrammet kan deras integrationsstöd sänkas och möjligheten att få permanent uppehållstillstånd äventyras. Beloppet av integrationsstödet är lägre än socialbidraget i övrigt.

I samband med beviljandet av uppehållstillstånd beslutar Utlänningsverket (*Udlændingetjenesten*) om i vilken del av landet invandraren ska vara bosatt. Det går att flytta till en annan kommun bara om den mottagande kommunen godtar ansvaret att ordna ett introduktionsprogram. Flyttning utan samtycke kan medföra att understödet till invandraren minskar eller att utbetalningen upphör och hindrar möjligheten att få permanent uppehållstillstånd. För permanent uppehållstillstånd krävs i regel att integrationsplanen följs och att personen klarar ett språkprov i danska. Bland EU-länderna har Danmark de strängaste villkoren för familjeåterförening.

I Danmark pågår flera projekt för att förebygga att unga invandrare och barn margina-

liseras. År 2004 inleddes en strategi mot ghettobildning. Avsikten är att stoppa den negativa utveckling som tagit fart och att lösa problemen i hotade bostadsområden. Som exempel på åtgärder kan nämnas tillhandahållande av akut hjälp för belastade bostadsområden och åtgärder för att åstadkomma en omgivning med större balans och som främjar integration. År 2006 inleddes en dialog mellan olika kulturer för att uppmuntra muslimer till diskussion om bl.a. integrationen och situationen efter rabaldret kring skämtteckningen.

I statsbudgeten har ca 1,254 miljoner danska kronor (170 miljoner euro) avsatts för integrationsfrämjande åtgärder. Här ingår även kostnader för integrationsutbildning och kurser i danska.

Norge

Den norska integrationspolitiken har rönt framgång i Mipex-jämförelsen, i synnerhet när det gäller politisk medverkan och etablering i arbetslivet.

Arbets- och integrationsdepartementet (*Arbeids- og inkluderingsdepartementet*) är den primära ansvariga myndigheten för integrationspolitiken och den ansvariga myndigheten för samordningen av den. Integrationspolitiken har dock definierats som en politik över förvaltningsgränserna, och varje förvaltningsområde ansvarar för uppnåendet av de rikstäckande målen för de integrationsfrämjande åtgärderna. Integrations- och diversitetsverket (*Integrerings- og mangfoldsdirektoratet, IMDi*) ansvarar för utplaceringen av flyktingar. Barn- och likställighetsdepartementet (*Barne- og likestillingsdepartementet*) ansvarar för förebyggandet av etnisk diskriminering och tvångsäktenskap.

I integrationslagen finns bestämmelser om bl.a. placering av kvotflyktingar i kommunerna och introduktion för invandrare. Kommunerna ska ordna och tillhandahålla undervisning i norska och samhällskunskap omfattande minst 300 timmar. Invandrarna är skyldiga att delta i undervisningen. För permanent uppehållstillstånd och medborgarskap krävs ett intyg över genomgångna 300 undervisningstimmar eller tillräckliga kunskaper i norska eller samiska. Utöver den ob-

ligatoriska undervisningen kan invandrare enligt behovsprövning få påbyggnadsundervisning i högst 3 000 timmar. Den som deltar i introduktionsprogrammet får ersättning till ett belopp som motsvarar två gånger grundersättningen enligt den nationella socialförsäkringen, ca 16 776 per år. Om den som studerar samtidigt arbetar påverkar lönen inte ersättningen. Det norska introduktionsprogrammet har gett goda resultat; mer än hälften av deltagarna har kommit in i arbetslivet eller inlett arbetspraktik efter programmet.

Integrations- och diversitetsverket (IMDi) placerar i samråd med kommunerna kvotflyktingar och asylsökande som fått uppehållstillstånd i kommunerna. Målet är att en kommunplats ska fås inom sex månader från det att uppehållstillstånd erhölls. Kommunerna ansvarar för bostadsförsörjningen och behövliga initiala anskaffningar samt för vägledningen.

I Norge har man tagit fram konkreta och tydliga integrationspolitiska uppföljningsområden, som följs med hjälp av en indikator eller flera. För dessa gäller långsiktiga mål, och rapporter om måluppfyllelsen ges årligen i samband med budgeten.

På årsbasis har Norge avsatt ca 70 588 000 euro för integrationsfrämjande.

2.2.2 Vissa andra länder

Nederländerna

I Nederländerna har boende- och miljöministeriet (*Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ording en Milieubeheer*) haft huvudansvaret för integrationen sedan 2006. De övriga ministerierna, i första hand undervisningsministeriet, socialministeriet och justitieministeriet, ansvarar för integrationsfrämjande inom sina ansvarsområden. *Immigratie en naturalisatiedienst (IND)* är den myndighet som ansvarar för genomförandet av integrationsprogrammen.

Förutom i integrationslagen finns bestämmelser om integrationsfrämjande också i den lag som gäller integrationsfrämjande i utlandet och program för integrationsfrämjande. Inom integrationspolitiken accentueras introduktion i utreselandet och med hjälp av självstudiematerial. För religiösa ledare har

man dessutom skräddarsytt ett program om integration i utlandet. Invandrarna ska bli godkända i ett prov i holländska och samhällskunskap innan de kommer till Nederländerna och själva stå för alla utgifter.

Kommunerna har ålagts att ta emot flyktingar. På det lokala planet ansvarar kommunerna också för att det ordnas en första intervju med invandrarna och för att det görs upp en integrationsplan som invandrarna måste delta i vid vite eller hot om nedskärningar i förmånerna. Planen omfattar vid behov 600 timmar språkundervisning och samhällsorientering. Invandrarna finansierar själva integrationskurserna och efter avklarat prov återbetalas 70 procent av kursutgifterna, dock högst 3 000 euro. Invandrarna kan beviljas lån för betalning av utgifterna för integrationen. Var och en som gått mindre än åtta år i skola i Nederländerna ska påvisa sin integration genom ett integrationsprov. Långvarigt uppehållstillstånd kan vägras om invandraren inte klarar integrationsprovet.

Det pågår ett flertal integrationsfrämjande projekt på gräsrotsnivå, erkännande och belöning av bästa praxis och kampanjer för att främja växelverkan mellan olika kulturer. Den tredje sektorn och frivillig verksamhet har en stark roll när det gäller integrationsfrämjande. Det finns bl.a. ett språkpartnerskapssystem där nya invandrare får en frivillig handledare som binder sig vid uppdraget för minst ett halvt år.

År 2009 avsattes 90 miljoner euro för insatser för att stimulera deltagande i programmen för integrationsfrämjande, 34 miljoner euro för integration av unga personer med funktionsnedsättning, 39 miljoner euro för förebyggande av att unga invandrare avbryter utbildningen och 115,5 miljoner euro för utveckling av förortskoncentrationer. Det avsattes 29 miljoner euro för innovativa program som främjar säkerhet, vård och omvårdnad samt energitillgång.

Tyskland

På förbundsstatsnivå ansvarar inrikesministeriet, arbets- och socialministeriet, familje-, senior-, kvinno- och ungdomsministeriet, utbildnings- och forskningsministeriet och justitieministeriet för integrationsfrågor. För-

bundsstatens migrations- och flyktingverk (*Bundesamt für Migration und Flüchtlinge*) ansvarar för integrationskursernas grundläggande struktur, utvecklingen av kursernas studieinnehåll och genomförandet av dem. Migrations- och flyktingombudet bistår förbundsstyrelsen som självständig rådgivare. Ombudets uppgiftsbeskrivning omfattar bl.a. främjande av integration, minimering av spänningarna mellan olika grupper, främjande av förståelse mellan olika kulturer samt bekämpning av främlingsfientlighet och diskriminerande behandling. Förbundsstatens ombud för återflyttningsfrågor och nationella minoriteter ansvarar för frågor i anslutning till etniska tyskars återflyttning och integration samt för nationella minoriteters ställning i ursprungsområdena och är förmedlare i konfliktsituationer. I förbundsländerna (*Länder*) ansvarar flera ministerier för integrationsfrämjande inom sitt ansvarsområde. Tysklands Röda Kors arbetar med verkställighet och som aktör inom den tredje sektorn.

Tyskland har utvecklat sin integrationspolitik utgående från EU:s gemensamma principer (*European Common Basic Principles, CBPs*). Bestämmelser om integrationsfrämjande finns i bl.a. lagen om utlänningars vistelse, invandringslagen och flyktinglagen. Politiken anges i den nationella integrationsplanen.

Kommunernas invandringsrådgivare hjälper till med att klarlägga frågor under invandrarens första tid i landet och gör tillsammans med invandraren upp en plan för stödjande av integration. Varje invandrare ska genomföra de åtgärder som planerats för honom eller henne och enligt den tidsplan som dokumenterats i stödplanen. Vid sidan om integrationskurser tillhandahålls andra åtgärder för att stödja integrationen, t.ex. social fostran, vägledning och rådgivningstjänster. Både förbundsstaten och förbundsländerna tillhandahåller tjänsterna. Även den tredje sektorn erbjuder integrationsprogram med karaktär av projekt.

Integrationskurserna finansieras via förbundsstatens budget men för deltagandet tas det ut en skälig avgift med hänsyn till personens betalningsförmåga. Invandrarna kan åläggas att delta i kurserna, om de inte kan uttrycka sig muntligt på tyska på ett enkelt

och begripligt sätt. En integrationskurs omfattar 600—900 timmar undervisning i tyska och 45 timmar introduktion i den tyska kulturen, rättssystemet och historien. I slutet av integrationskursen får deltagarna avlägga ett muntligt och skriftligt nivåtest i tyska och ett introduktionsprov. För andra än de som får internationellt skydd kan det krävas att kursen har fullgjorts för att tillfälligt uppehållstillstånd ska förlängas eller permanent uppehållstillstånd beviljas. Makar som ansökt om uppehållstillstånd som familjeåterförening ska i utreselandet avlägga ett förståelseprov i tyska på grundnivå innan de får visum. Den nedre åldersgränsen för beviljande av familjeåterförening för makar är 18 år.

Integrationen främjas också genom särskilda projekt. Det har inrättats ett nätverk av utbildningsinstruktörer för att stödja unga invandrare vid utbildning och arbetspraktik. De officiella tv-kanalerna har förbundit sig att producera fler aktualitetsprogram om invandrarfamiljernas vardag och försöker i det sammanhanget väcka offentlig debatt om islam. Dessutom främjas sysselsättning genom utbildning och rekrytering inom den offentliga sektorn.

Av förbundsstatens budget avsätts ca 155 miljoner euro per år för integrationskurserna. Under en period av fem år har 500 000 invandrare slutfört en integrationskurs.

Kanada

En positiv politisk atmosfär och nyckelaktörernas orubbliga engagemang för att stödja dem som anländer står som utgångspunkt för den kanadensiska invandringspolitiken. I *Mipex*-jämförelsen placerade Kanada sig i främsta ledet inom flera verksamhetssektorer.

Citizenship and Immigration Canada (CIC) ansvarar för administreringen och finansieringen av programmen för integrationsfrämjande (*settlement programmes*) och tjänsterna. Programmen genomförs av nätverket av CIC-byråer, kommunala och andra organisationer på lokal nivå, undervisningsorganisationerna och den privata sektorn. I vissa provinser ansvarar dock provinsen för planeringen, administreringen och genomförandet av program för integrationsfrämjande som

finansieras av förbundsförvaltningen. I Quebec ansvarar provinsen för alla program för integrationsfrämjande.

Med hjälp av ett poängsättningssystem där utbildning och språkkunskaper betonas väljer Kanada de invandrare som anländer på grund av arbete. Författningsgrunden för integrationsfrämjandet utgörs av *Immigration and Refugee Protection Act 2001*, *Canadian Multiculturalism Act 1988* och 2005 års avtal mellan staten och regionförvaltningen om resurser, mål och administrativ arbetsfördelning i fråga om invandrades bosättning och integration. Samhällets integrationsstöd kanaliseras till övervägande del via *settlement*-tjänster som tillhandahålls av den tredje sektorn, inte av kommunerna så som i Finland. Förbundsstaten och provinserna finansierar verksamheten. I programmen accentueras utbildning, arbetspraktik och bl.a. verksamhet med frivilliga stödfamiljer.

Systemet för integrationsfrämjande har uppdelats på olika program och invandrarna erbjuds tjänster med olika innehåll beroende på grunden för invandringen. Bland annat ett starkt samarbete mellan den offentliga och den privata sektorn när det gäller integrationsfrämjande och den frivilliga sektorns tydliga roll är unika för Kanada.

Organisationerna har arbetet effektivt för att stödja integrationen av nyanlända. Systemet är kostnadseffektivt och främjar social medverkan. De som anlant som flyktingar får stöd antingen av den offentliga sektorn (*Government sponsored refugees*) eller av den privata sektorn (*Privately sponsored refugees*) eller stöds med gemensamma krafter (*Jointly sponsored refugees*). Privata sponsorer, som vanligen är konfessionella eller etniska organisationer, förbinder sig att erbjuda integrationsunderstöd och introduktion under hela stödperioden, vanligen ungefär ett år. *Citizenship and Immigration Canada* finansierar den tredje sektorns undervisning i språk och samhällskunskap för nyanlända.

På det nationella planet avsattes för åren 2009—2010 ca 690 miljoner euro för programmen för integrationsfrämjande och ca 36,3 miljoner euro för programmet för placering på nytt (*Resettlement Assistance Program*). Ungefär 80 procent av anslagen för programmet för understöd för nyplacering

stys direkt till understöd för utkomststöd för flyktingar som bistås av den offentliga sektorn och 20 procent till serviceproducentorganisationer.

2.2.3 Europeiska unionens integrationspolitik

Ikraftträdandet av Amsterdambfördraget i maj 1999 och Europeiska rådets specialmöte i Tammerfors var vändpunkter för Europeiska unionens engagemang för att i rättsliga och inrikes frågor arbeta gemensamt i synnerhet när det gäller invandrings- och asylpolitiken. Europeiska rådet i Tammerfors krävde i synnerhet en effektivare integrationspolitik med vars hjälp man borde försöka garantera de medborgare från tredjeländer som på lagliga grunder befinner sig i EU-området sådana rättigheter och skyldigheter som kan jämföras med EU-medborgarnas rättigheter och skyldigheter.

I Haagprogrammet, som antogs vid Europeiska rådets möte i november 2004, underströks behovet av att bättre samordna de nationella invandringspolitikområdena och EU-initiativen i anslutning till ärendet. Enligt Haagprogrammet bör det utformas en gemensam grund som utgör enhetliga riktlinjer för integrationsfrämjandet i Europa. Den ram som utifrån de gemensamma grundprinciperna antogs i november 2004 bildade grunden för EU:s framtida initiativ, i vilka det anges tydliga mål och metoder för utvärdering. I september 2005 publicerade kommissionen *meddelandet En gemensam agenda för integrationen - En ram för integration av tredjelandsmedborgare inom Europeiska unionen* (KOM(2005) 389 slutlig). Det var kommissionens svar på Europeiska rådets uppmaning att utarbeta en samordnad EU-ram för integrationsfrämjande. I meddelandet togs hänsyn till EU:s befintliga politiska ramar och presenterades utifrån dessa nya förslag till åtgärder både på EU-nivå och på nationell nivå.

Som en fortsättning på den politiskt inriktade debatt som inleddes vid det första ministermötet om integrationsfrämjande i Groningen 2004 hölls ett informellt möte med EU:s integrationsministrar i Potsdam i maj 2007. Det tredje ministermötet hölls i Vichy i

november 2008 och det fjärde ordnades under i Zaragoza i april 2010.

Lissabonfördraget trädde i kraft den 1 december 2009. Genom fördraget moderniseras EU:s institutioner och förbättras dess arbetsmetoder. Lissabonfördraget erbjuder också en helt ny rättslig grund för integrationsfrämjande samarbete i EU, eftersom integrationen av invandrare och regleringen av åtgärderna i EU ingår i medlemsstaternas nationella befogenheter. I fördraget finns en ny explicit artikel 79.4 om integrationsfrämjande, enligt vilken Europaparlamentet och rådet i enlighet med det ordinarie lagstiftningsförfarandet får föreskriva åtgärder för att stimulera och stödja medlemsstaternas verksamhet för att främja integrationen av tredjelandsmedborgare som vistas lagligen på deras territorium; dessa får dock inte omfatta någon harmonisering av medlemsstaternas lagar och andra författningar.

Det europeiska samarbetet bidrar till allt effektivare integrationspolitikområden i medlemsstaterna genom att stimulera och stödja medlemsstaternas insatser. Europeiska kommissionen har underlättat det integrationsfrämjande samarbetet på EU-nivå och redan understött ett flertal program och åtgärder i anslutning till detta. För att de gemensamma grundprinciperna för integrationsfrämjande ska kunna följas och för att effektivisera samarbetet har det inrättats nationella kontaktpunkter för integration (*National Contact Points on Integration*) med uppgift att säkerställa att nationella och EU:s åtgärder stöder varandra. Med hjälp av kontaktpunkterna kan man sprida god praxis mellan medlemsländerna. Dessutom har det utgivits integrationshandböcker för beslutsfattare och praktiker, vilka styr utbytet av uppgifter och goda handlingsmönster. Den tredje och sista utgåvan utkom i april 2010.

Europeiska integrationsforumet (*European Integration Forum*) samlades första gången i april 2009. Det erbjuder det civila samhället möjlighet att ta del i utvecklingen av integrationspolitikområdena inom EU. Den europeiska webbplatsen för integrationsfrågor (*European Web Site on Integration*; www.integration.eu) öppnades i april 2009. Webbplatsen är avsedd för alla. På webbplatsen finns information om integrationspoliti-

ken och lagstiftningarna i medlemsländerna samt om bästa praxis och exempel från ett stort antal temaområden i anknytning till integrationsfrämjande, allt från insatser på lokal nivå till projekt som omspannar EU.

I december 2009 antog Europeiska rådet ett nytt flerårigt handlingsprogram för rättsliga och inrikes frågor (Stockholmsprogrammet). Enligt Stockholmsprogrammet är integrationsfrämjandet av central betydelse när det gäller att maximera de positiva konsekvenserna av invandringen och anses EU-samarbetet kunna bidra till effektivare integrationspolitik i medlemsländerna. Det betonas att integrationen är en dubbelriktad process där sysselsättning spelar en central roll.

När det gäller konkreta åtgärder uppmanas kommissionen i fortsättningen stödja medlemsländerna vid utvecklingen av integrationsfrämjande åtgärder bl.a. med hjälp av en gemensam samordningsmekanism, genom att förbättra samordningen med andra politikområden, genom att utforma gemensam praxis och europeiska modeller, t.ex. för språkkurser, genom att stödja utformningen av gemensamma indikatorer inom vissa av de viktigaste politikområdena och genom att effektivisera det civila samhällets medverkan i beredningen av Europeiska unionens integrationspolitik genom att dra nytta av webbplatsen för integrationsfrågor och Europeiska integrationsforumet.

2.3 Bedömning av nuläget

Allmänt

Invandrabefolkningen ökar snabbt i Finland. När integrationslagen trädde i kraft 1999 fanns det ca 87 800 utlänningar i Finland. Vid utgången av 2009 var antalet utländska medborgare 155 705. Antalet har alltså nästan fördubblats inom loppet av tio år. Systemet för främjande av invandrades integration har planerats så att det ska stödja integrationen av i synnerhet personer som flyttat till landet av humanitära skäl. Hela omvärlden har förändrats och förändras när invandringen och arbetskraftsinvandringen ökar och när invandringen i övrigt diversifieras. Därför måste målen och åtgärderna för

och lagstiftningen om främjande av integration omprövas.

Lagens tillämpningsområde

Den gällande lagens tillämpningsområde är i princip rätt så vidsträckt och ett flertal invandrare gynnas av de många åtgärder och tjänster för främjande och stödjande av integration som nämns i lagen. Enligt den gällande lagen kan dock bara en liten del av invandrarna, i första hand arbetslösa invandrare, börja omfattas av individuella integrationsfrämjande åtgärder. I integrationslagen finns inte några bestämmelser om integrationsfrämjande åtgärder för invandrare som vistas tillfälligt i Finland. Också invandrare som kommer på grund av arbete eller för att bli företagare behöver både språkundervisning och annat stöd för sin integration.

Enligt utvecklingsförslagen i den redogörelse för genomförandet av integrationslagen som lämnades i oktober 2008 bör integrationslagens tillämpningsområde preciseras och bör den krets av personer som lagen omfattar utvidgas. Enligt det som dokumenterats i redogörelsen är avsikten att, oberoende av orsaken till invandringen, utvidga tillämpningsområdet till att gälla personer som förväntas stanna i Finland minst ett år. Utvidgningen av tillämpningsområdet skulle inte gälla personer vilkas vistelse i Finland helt uppenbart är tillfällig, exempelvis utlänningar som ska arbeta bara några veckor, månader eller högst ett år på grund av att arbetet är säsong- eller projektbetonat. I remissyttrandena om redogörelsen möttes utvidgningen av tillämpningsområdet av bifall, men samtidigt konstaterades det att den kräver betydande tilläggsresurser för ett flertal aktörer, i synnerhet för kommunerna och arbets- och näringsbyråerna.

Riksdagens förvaltningsutskott ansåg i sitt betänkande med anledning av redogörelsen (FvUB 8/2009 rd) det vara viktigt att alla invandrare oavsett grunden för invandringen får möjlighet att lära sig finska eller svenska och får information om det finländska samhället, lagstiftningen och servicesystemet. Det behövs visserligen massiva tilläggsresurser för att ge integrationslagen större räckvidd med beaktande av att det inte heller nu

finns tillräckligt med undervisning i finska eller svenska att tillgå.

Myndigheternas uppgifter

De uppgiftsöverföringar mellan ministerierna som genomförts sedan ingången av 2008 har inte ökat resurserna för integrationsfrämjande. Anslagen för integrationsutbildning som ordnas i form av arbetskraftspolitisk utbildning finns fortfarande under arbets- och näringsministeriets huvudtitel i statsbudgeten. Det här begränsar möjligheterna för inrikesministeriets förvaltningsområde att påverka utvecklingen av integrationsfrämjandet och de integrationsfrämjande tjänsterna.

I remissyttrandena om redogörelsen och i riksdagens skrivelse med anledning av redogörelsen efterlystes en tydligare definiering av de olika aktörernas ansvarsområden. Dessutom efterlystes ökat samarbete mellan förvaltningsområdena för inrikesministeriet, arbets- och näringsministeriet, undervisnings- och kulturministeriet och social- och hälsovårdsministeriet. För att samarbetet ska utökas måste man ta fram nya, permanenta samarbetsformer, t.ex. ett samarbetsorgan som består av företrädare för de centralaste ministerierna.

Syftet med den reform av regionförvaltningen som genomfördes vid ingången av 2010 var bl.a. att stärka den strategiska och operativa styrningen av regionförvaltningen. Styrningen av regionförvaltningen genomförs i form av nära samarbete mellan olika ministerier. För att NTM-centralernas verksamhetsmål ska uppnås kan det under ledning av inrikesministeriet vid behov upprättas en resultatmålshandling för verksamheten beträffande invandringsfrågor för styrning och ordnande av centralens verksamhet och uppgifter. Förhandlingar om en resultatmålshandling för verksamheten fördes första gången i januari 2010. Förhandlingarna fördes mellan inrikesministeriet och sju NTM-centraler. Det finns därför nästan inte alls några praktiska erfarenheter av styrningen av verksamheten sådan styrningen ser ut i dag. När det gäller styrningen av verksamheten vid NTM-centralerna har inrikesministeriet som mål att stärka möjligheterna att målen i

anslutning till invandrades integration och goda etniska relationer ska beaktas så att de genomsyrar all verksamhet vid centralerna och strategierna och programmen för regionen, att stärka vägledningen och rådgivningen på det lokala planet och att effektivisera specialtjänsterna för invandrare.

På både det regionala och det lokala planet har personalresurserna redan länge varit otillräckliga i förhållande till de ökade behoven. Man hoppades att regionförvaltningsreformen skulle föra med sig mer personalresurser för skötseln av uppgifter i anslutning till invandring, invandrarnas integration och goda etniska relationer. Av bl.a. skäl som hänför sig till produktivetsprogrammet inom statsförvaltningen ser det ut som att den nya organiseringen av regionförvaltningen dock inte har frigjort resurser som skulle ha kunnat riktas till dessa uppgifter. Organiseringen av invandringsrelaterade uppgifter vid NTM-centralerna pågår dock fortfarande, och därför vet man ännu inte hur den faktiska resurstilldelningen ser ut. Också inom det breddade verksamhetsområdet för invandringsfrågor hoppas man på synergieffekter och effektivare användning av befintliga resurser.

Trots att länsstyrelserna genom en ändring av integrationslagen vid ingången av 2006 upptogs som ansvariga myndigheter inom sitt verksamhetsområde har samarbetet mellan regionförvaltningsmyndigheterna varit ganska obetydligt. Enligt den lagstiftning om regionförvaltningen som trädde i kraft vid ingången av 2010 ska varje NTM-central samarbeta med regionförvaltningsverken i ärenden som gäller regionförvaltning. Enligt lagen om närings-, trafik- och miljöcentralerna ska NTM-centralerna i samarbete med landskapsförbund och kommuner delta i det utvecklingsarbete som avses i regionutvecklingslagen (1651/2009). I landskapsprogrammen har frågor som gäller invandring och invandrades integration fått en allt starkare framtoning.

Förutom att kommunen har allmänt ansvar och samordningsansvar i fråga om integrationsfrämjande ska den också i samband med anordnande av basservice beakta behoven hos den invandrarbefolkning som är bosatt i området. För att invandrarna ska kunna anlita basservicen behöver de oftast rådgivning och

vägledning, ofta även tolkning och språkundervisning samt annat stöd som underlättar vardagen och fritidsverksamheten och deltagandet i arbetslivet. Kommunen ska särskilt stödja sådana invandrades integration som inte står till förfogande för arbetsmarknaden.

Arbets- och näringsbyråns uppgifter inriktas på invandrare som registrerats som arbetslösa arbetssökande. I praktiken har arbets- och näringsbyråerna dock tagit hand om klienternas behov på ett mera övergripande sätt. De har bl.a. gett anvisningar om barnomsorg och utbildning och väglett till olika myndigheters tjänster.

För att skapa större klarhet i de ovan nämnda ansvarsområdena bör ansvaret för samordningen på det lokala planet utvecklas ytterligare och bör det i varje kommun finnas en instans som ansvarar för samordningen. Såväl kommunerna som arbets- och näringsbyråerna behövs även i fortsättningen som integrationsaktörer på lokal nivå. Samarbetet mellan dessa aktörer bör intensifieras, trots att samarbetsskyldigheten nämns redan i den gällande lagen.

Program för integrationsfrämjande

Arbetsministeriet har sedan 2000 utrett verkställigheten av integrationslagen genom att skicka uppföljningsenkäter till kommunerna. Målet med enkäten var att få allmän information om situationen för integrationsfrämjande åtgärder och tjänster och om verksamhetens riktning, aktörer och resurser. Resultaten användes för att utveckla, planera och styra invandrarnas integrationsfrämjande.

Inrikesministeriet publicerade år 2008 resultat av uppföljningsenkäten om verkställigheten av integrationslagen från 2006. Sammanlagt svarade 211 kommuner på enkäten. Året före svarade 250 kommuner på enkäten. Resultaten var relativt täckande. Av utlänningarna i Finland bodde 92 procent i de kommuner som svarade på enkäten och 90 procent av utlänningarna bodde i kommuner som hade ett program för integrationsfrämjande.

Av de kommuner som svarade på enkäten hade 82 procent utarbetat ett program för integrationsfrämjande. Enligt enkätsvaren utar-

betades programmen i brett samarbete mellan olika förvaltningsenheter och arbetskraftsförvaltningen. Representanter för invandrare har deltagit i utarbetandet av programmet i 43 kommuner. Näringslivet deltog inte nämnvärt i samarbetet. På basis av enkäten kunde det konstateras att förutsättningar för integration får rätt mångsidigt stöd i kommunerna i Finland. Program och strukturer hade skapats, samarbetet hade fördjupats över förvaltnings- och kommungränserna, den tredje sektorn hade kommit med, uppföljning och åtgärdsinriktning betonades.

Enligt statsrådets redogörelse för genomförandet av integrationslagen ska åtgärder som främjar integration planeras på ett sådant sätt i programmen för integrationsfrämjande att de myndigheter som ansvarar för åtgärderna har ekonomiska förutsättningar att åta sig att ordna de åtgärder som parterna enats om i integrationsplanerna. Invandrarna bör engageras i utarbetandet av programmen för integrationsfrämjande. Det är också viktigt att näringslivets ståndpunkter beaktas i programmet. Dessa behov aktualiserades också i inrikesministeriets utredning om kommunernas program för integrationsfrämjande. I några kommuner där det inte finns några egentliga invandrarorganisationer har det ordnats samråd i samband med processen för utarbetandet av programmet. I vissa kommuner har det varit möjligt att kommentera programmet via Internet. Tillgången på program via Internet och på flera språk är dock fortfarande ganska bristfällig.

I riksdagens skrivelse med anledning av redogörelsen lyfte man fram behoven av att utarbeta ett program för integrationsfrämjande i samband med att kommuner slås samman, eftersom det inte är lätt att samordna programmen för integrationsfrämjande i olika kommuner. De olika kommunernas önskemål och behov måste harmoniseras för att resultatet ska bli bra och välfungerande. Det är befogat att förbereda sig på en sådan situation i planerna för kommunsammanslagning och reservera tillräckligt med resurser för genomförandet. Av den enkät som inrikesministeriet publicerade 2008 framgick att programmen faktiskt har uppdaterats med anledning av bl.a. administrativa ändringar och kommunsammanslagningar.

Det kan vara svårt att utarbeta sådana program för integrationsfrämjande inom regionen som innehåller dokumenteringar som är bindande för kommunerna och så att de är bindande också inom regionen. Det kan då vara ändamålsenligt att lägga upp tudelade program som består av en allmän del och en del som gäller respektive kommun och är bunden vid budgeten. Förfarandet har tillämpats i t.ex. avsiktsförklaringarna för kommunerna i huvudstadsregionen. Ett tydligt utformat program kan också vara en guide för myndigheter, invandrare och andra kommuninvånare och ange vilka rättigheter och skyldigheter invandrarna har i kommunen.

Inrikesministeriets utredning från 2009 som riktades till 30 kommuner visar att programmen för integrationsfrämjande varierar i fråga om sidantal och mål. Enligt utredningen råder det i kommunerna en rätt så övergripande uppfattning om att programmet för integrationsfrämjande har relevans för annat beslutsfattande i kommunen. Programmen för integrationsfrämjande och processen för utarbetandet av dem anses i huvudsak vara nödvändiga och anses främja möjligheterna att beakta invandrarnas behov inom olika förvaltningars serviceproduktion. Även behov av utveckling uppdagades. Uppdatering av programmen, resurser, dokumentering av samarbete och ansvarsområden, beaktande av grupper med särskilda behov och uppföljning framkom som viktiga aspekter.

Av de program för integrationsfrämjande för 30 kommuner som utredningen omfattade framgick det inte direkt vilket organ som hade fastställt programmet. Det blir då oklart hur pass förpliktande och bindande programmet i själva verket är. En del av programmen har fastställts av socialnämnden, och då kan de övriga förvaltningarnas engagemang bli oklart. Programmens omfattning och innehåll varierar väldigt mycket. En del av programmen har formulerats som principiella riktlinjer med mål på ett allmänt plan, dock inga konkreta åtgärder. Vissa program har också karaktär av verksamhetsberättelser eller handböcker för invandrare. I vissa fall har man försökt binda programmen vid kommunens strategi och budget, och då innehåller programmen element som är förpliktande för kommunen. Statsandelarna till

kommunerna och användningen av dem syns nästan inte alls i programmen.

Enligt utredningen finns det i flera kommuner arbetsgrupper och andra samarbetsorgan som bereder programmet för integrationsfrämjande, samordnar invandringsfrågor och skriver uppföljningsrapporter. Konsekvent uppföljning av genomförandet av programmet för integrationsfrämjande förekommer dock sällan. Det är viktigt att i programmet för integrationsfrämjande tydligt ange att en viss förvaltning ska ha hand om samordningen av och behörigheten i fråga om främjande av invandrades integration. Samtidigt fastslås de övriga förvaltningarnas uppgifter och samarbetsorganen samt uppföljningen av verksamheten.

Förvaltningsutskottet ansåg i sitt betänkande med anledning av integrationsredogörelsen att målet bör vara att programmen för integrationsfrämjande integreras i den övriga strategiska planeringen i kommunen. På så sätt kan de bättre bidra till att samordna målen för goda etniska relationer och integration.

Förvaltningsutskottet ansåg vidare att kommunerna i sina program för integrationsfrämjande härnäst bör ta bättre hänsyn till behoven bland barn, unga, makar i hemmet och äldre. Det är också påkallat att kommunerna tar med gruppstödet för invandrarföräldrar i programmen för integrationsfrämjande och planerar genomförandet tillsammans med de här grupperna. Utskottet ansåg också det vara viktigt att fundera på om integrationslagen bör föreskriva närmare om de integrationsfrämjande åtgärder som programmen ska innehålla.

Enligt inrikesministeriets utredning beaktas inte de nämnda grupperna på ett tillfredsställande sätt i alla program för integrationsfrämjande. Man bör trygga de faktiska möjligheterna för invandrare bosatta i kommunen att påverka medan programmet för integrationsfrämjande utarbetas. Även ålägganden som kan härledas ur handikappkonventionen och minoriteter i minoriteten bör beaktas. Av svaren kunde man sluta sig till att kommunerna relativt bra har skrivit in konkreta åtgärder för främjande av etniska relationer, men de saknar motsvarande betydelse om de inte är i takt med tiden. I samband med upp-

dateringar eller i separata uppföljningsrapporter lönar det sig att ta ställning också till genomförandet av åtgärderna.

NTM-centralerna godkänner det program som kommunen lagt fram som en handling som möjliggör betalning av statliga ersättningar. I nuläget har mindre än hälften av kommunerna gjort upp ett program för integrationsfrämjande och ett avtal med NTM-centralen om mottagande av flyktingar. Av inrikesministeriets riktade utredning kan man sluta sig till att kommunerna utarbetar program för integrationsfrämjande. Intervallerna mellan uppdateringarna närmar sig dock i längsta fall tio år. Det finns också rikligt med ungefär fem år gamla program. Förvaltningsutskottet ansåg det vara viktigt att man samtidigt som ersättningen till kommunerna för främjande av invandrades integration höjs ser till att kommunernas skyldighet att utarbeta program för integrationsfrämjande ytterligare befästs i lagen.

Man bör med fördel vidareutveckla programdokumenteringen av de kommunala myndigheternas samarbete och ansvarsområden. Socialväsendet, hälsovårdsväsendet, utbildningsväsendet och arbetsförvaltningen nämns oftast som samarbetsparter för programmet för integrationsfrämjande. I kommunerna finns arbetsgrupper och kommittéer med olika namn som bereder programmet, samordnar invandrarfrågor och t.ex. skriver uppföljningsrapporter. I några kommuner finns det också arbetsgrupper för regionen. Arbetsgruppernas roll har dock inte alltid fastställts.

Integrationsplaner

Integrationsplanen ska utarbetas senast när klienten har varit arbetslös eller fått utkomststöd utan avbrott i två månader eller när det har gått två månader efter det att begäran om utarbetande av en integrationsplan framställdes. Målet ska vara att invandraren hänvisas till en integrationsfrämjande och stödjande åtgärd inom en månad efter det att planen gjordes upp. Enligt utredning från NTM-centralerna får invandrarna i hela landet normalt ändå vänta 3—5 månader på tillträde till integrationsutbildning efter att planen har blivit klar.

Förvaltningsutskottet ansåg i sitt betänkande med anledning av redogörelsen att arbetet med integrationsplanerna bör kunna gå vidare och att invandrarna ska hänvisas till en integrationsfrämjande åtgärd snarast möjligt efter att planen blivit färdig. För det behövs det förutom lagstiftande åtgärder också mer personalresurser vid arbets- och näringsbyråerna och i kommunerna.

Förvaltningsutskottet ansåg det också vara angeläget att integrationsplanen läggs upp i samråd med myndigheterna och varje invandrare själv. Integrationsplanen ska i tillämpliga delar vara bindande för myndigheterna och vara realistisk, men målinriktad. Då blir den också konkret för invandraren. Det är viktigt att barn och unga som kommit till landet t.ex. i högstadiesåldern eller äldre än så alltid får en individuell integrationsplan som fortlöpande tillförsäkrar dem integrationsfrämjande utbildning och andra tjänster. Den individuella integrationsplanen kan förutom grundstudier och yrkesinriktade studier också inbegripa gymnasiestudier, utbildning som leder till högskoleexamen, fortbildning och vidareutbildning.

Enligt en utredning som publicerades 2008 uppgav 16 procent av de kommuner som svarade att de utarbetade en integrationsplan för invandrare på under en månad. När det gäller att utarbeta integrationsplaner var de bristfälliga personalresurserna och tillgången på åtgärder som erbjuds till invandrare bland de största problemen som nämndes. Dessa problem hade minskat något jämfört med året innan.

År 2009 utarbetades sammanlagt 6 270 nya integrationsplaner vid arbets- och näringsbyråerna. År 2008 var motsvarande antal 5 277.

Enligt inrikesministeriets utredning från 2009 om integrationsplaner utarbetar man inte i alla kommuner planer som kallas integrationsplaner, utan man försöker genom olika klientplaner inom klient- eller socialarbetet samt genom individuella planer för småbarnsfostran och läroplaner kartlägga invandrararnas behov och se till att de tillgodoses. Av vissa svar kunde man sluta sig till att man i kommunerna anser sig kunna uppnå målen enligt en integrationsplan genom smidigt samarbete mellan myndigheterna, utan några separata planer.

Hälften av de kommuner som utarbetar integrationsplaner uppgav att de gjorde upp en plan inom 1—2 månader efter att invandraren anlant till kommunen. Utifrån svaren är uppföljningen av planerna mera systematisk i större städer. De ses också antagligen över oftare. Enligt resultaten kan det bedömas att samarbetet mellan kommunens olika förvaltningsområden och arbets- och näringsbyrån fungerar bra när integrationsplanerna utarbetas och följs upp. Av svaren framgick dock att trots att alla i princip vet att en plan ska utarbetas är problemet att alla arbetstagare inte har tillräcklig kännedom om invandrarernas rätt att få en integrationsplan. Praxis varierar dock i hög grad från en kommun till en annan.

I större kommuner accentueras behovet av att samordna de planer som kommunerna lagt upp. I små kommuner är samarbetet mellan myndigheterna ofta informellt och lättare att genomföra i praktiken. Enligt utredningen har man i kommunerna blivit medvetna om behovet av att samordna informationssystemen, och på det praktiska planet försöker man samordna olika kommunala myndigheters planer.

Enligt utredningen utarbetar man i kommunerna också på ett rätt så övergripande sätt planer för utsatta grupper av personer. För barn och unga handlar det oftast om individuella planer för småbarnsfostran och läroplaner. Trots att man i alla kommuner inte gör upp planer för äldre ger svaren vid handen att man inom arbetet med äldre i praktiken samarbetar systematiskt med t.ex. den tredje sektorn.

Behoven av att utveckla integrationsplanerna gäller i synnerhet fungerande åtgärder, samordning, planmässighet och uppföljning. Dessutom bör de begrepp som används i planerna preciseras och harmoniseras. Entydiga begrepp hjälper också invandrarna att tolka målen och innehållet i planerna. Tidsgränserna för utarbetandet av integrationsplaner bidrar till att likabehandling uppnås under integrationsprocessen. Det är möjligt att harmonisera uppdateringen och uppföljningen av planerna. De anställda som ansvarar för utarbetandet av integrationsplanerna behöver regelbunden utbildning och god praxis be-

träffande målen för, innehållet i och arbetsmetoderna i fråga om planerna.

I december 2009 lyckades städerna Helsingfors, Esbo och Vanda å ena sidan och staten å andra sidan (inrikesministeriet, arbets- och näringsministeriet och utbildnings- och kulturministeriet) åstadkomma en avsiktsförklaring om effektivare integration och sysselsättning av invandrare. Avsiktsförklaringen omspänner perioden 2010—2012. Av de anslag som reserverats för genomförandet av avsiktsförklaringen (staten och kommunerna tillsammans ca 4 miljoner euro per år) har år 2010 sammanlagt 40 årsverken använts för invandartjänsterna vid arbets- och näringsbyråerna i kommunerna i huvudstadsregionen. Tilläggsresurserna förväntas effektivisera vägledningen och rådgivningen för nyanlända invandrare samt försnabba möjligheterna att börja omfattas av en integrationsplan och språk- och övriga utbildningsåtgärder. Det förväntas också att väntetiderna mellan utbildningsåtgärder och övriga åtgärder ska förkortas så att utbildningen bildar ett kontinuum utan långa väntetider.

Avsiktsförklaringen har bara börjat genomföras, men de preliminära erfarenheterna har varit positiva. Klientcentrerade processer i kommunerna och vid arbets- och näringsbyråerna när det gäller att främja invandranas integration och sysselsättning har beräknats medföra betydande mervärde. Bättre resurser för klientbetjäning vid arbets- och näringsbyråerna har tillfört högklassig extra tid för situationer där invandrarklienter betjänas. Tillräckliga språk- och andra utbildningsresurser har dock upplevts som en utmaning, vilket i hög grad påverkar väntetiderna i fråga om invandrarklienternas tillträde till olika åtgärder. Resurserna för klientbetjäning och de disponibla utbildningsåtgärderna bör stå i balans för att väntetiderna i praktiken ska kunna förkortas och för att invandran faktiskt ska börja omfattas av utbildningsåtgärderna.

I enlighet med den gällande lagen har integrationsplanerna gjorts upp för tre år i taget. Förfarandet stöder inte helt och hållet utgångspunkten att invandranas individuella behov ska beaktas när integrations- och sysselsättningsåtgärder planeras. Det finns invandrare som har bättre förutsättningar att etablera sig på arbetsmarknaden. Då kan den

tid de omfattas av tjänsterna och åtgärderna enligt integrationsplanen vara betydligt kortare än tre år. En del av invandran har det däremot sämre ställt än andra med tanke på integration och sysselsättning och behöver intensivare och långsiktigare vägledning och åtgärder för att de ska bli integrerade i det finländska samhället. På grund av handikapp eller ålder kan en del däremot inte alls sysselsättas permanent på arbetsmarknaden. I kommunerna bör man också fästa särskild uppmärksamhet på utarbetandet och genomförandet av integrationsplaner för familjer och individuella integrationsplaner för familjemedlemmar för att integrationen ska kunna genomföras i samma takt också inom familjerna. Integration av och språkinläring bland unga som fått internationellt skydd och anlänt utan vårdnadshavare bör fås att framskrida planmässigt och i förekommande fall som sektorsövergripande samarbete mellan myndigheterna så att eventuella risker för att de unga marginaliseras kan undvikas.

Systemet för integrationsfrämjande bör utvecklas så att man inom systemet bättre och på ett flexibla sätt än för närvarande kan beakta varje invandranes livssituation och resurser. Det gäller också att satsa på uppdatering och uppföljning av planerna. Till en början kan integrationsplanen göras upp för ett år i taget. Under den tiden kan invandranens behov av meråtgärder för att stödja integration och sysselsättning omprövas.

Integrationsstöd

Integrationsstödet har betraktats som en tämligen smidig och bra stödform. Arbets- och näringsministeriet och Folkpensionsanstalten har dock föreslagit att integrationsstödet till arbetslösa arbetssökande bör slopas och att invandran i stället ska börja få arbetsmarknadsstöd. Förslaget har motiverats med att ändringen skapar större klarhet i genomförandet av utkomstskyddet för arbetslösa när den lilla särskilda förmånen försvinner ur systemet.

Under diskussionerna om arrangemanget för utkomststödet har det i flera sammanhang föreslagits att beviljandet eller utbetalningen av utkomststöd borde överföras på Folkpensionsanstalten. Flera olika modeller med va-

rierande verkningar är aktuella. En sådan lösning kan eventuellt innebära att en ny aktör involveras i beslut som gäller invandrarrens ställning i sådana fall där kommunen ansvarar för invandrarens integration och har hand om åtgärderna och tjänsterna för främjande och stödjande av integrationen. Detta kommer inte nödvändigtvis att skapa större klarhet i invandrarens ställning eller underlätta en situation där kommunen har särskilt ansvar för utarbetandet och genomförandet av invandrarens integrationsprogram.

Integrationsutbildning för vuxna invandrare

I statsrådets integrationsredogörelse konstaterades att målet är att alla i Finland bosatta invandrare som förväntas stanna i landet i minst år och som är i behov av språk- och introduktionsutbildning kan erbjudas utbildning oberoende av orsaken till uppehållstillståndet. En avgift kan tas ut för deltagandet i utbildningen, om orsaken till invandringen är studier, arbete eller företagande och det med hänsyn till invandrarens ekonomiska situation kan anses vara skäligt. Enligt förslaget bör arbetsgivaren ta del i kostnaderna för språkutbildningen för dem som flyttat till Finland på grund av arbete.

Förvaltningsutskottet ansåg det vara särskilt viktigt att invandrarna får tillträde till integrationsutbildning snarast möjligt efter inresan till landet så att de inte behöver vänta lika länge som nu. Därför måste arbets- och näringsbyråerna ha tillräckligt med personal som vägleder nyanlända invandrare till lämplig utbildning genast under deras första tid i landet. Det bör också finnas tillräckligt med utbildning.

När antalet invandrare ökar har tillräcklig språk- och integrationsutbildning blivit en utmaning. Integrationsutbildning i form av arbetskraftspolitisk vuxenutbildning har inte räckt till och kommer inte heller i fortsättningen att till sin form eller volym förslå för att svara på hela behovet av språk- och integrationsutbildning. Tillräckliga kunskaper i finska eller svenska och kännedom om samhället och arbetslivet är ett absolut villkor för att invandrarna ska integreras och få arbete.

För främjande av invandrarnas språkkunskaper och förvärvande av andra kunskaper

och färdigheter som är viktiga för deras integration behövs det utbildning och andra åtgärder och tjänster som svarar mot invandrarnas varierande behov. Utöver den arbetskraftspolitiska vuxenutbildningen kompletterar frivillig utbildning och övriga åtgärder och tjänster invandrarnas möjligheter att förvärva tillräckliga kunskaper i finska eller svenska och andra färdigheter som är viktiga för integration och sysselsättning. Deltagande i utbildning som stöder integration och sysselsättning eller i annan aktiv verksamhet genom att de ekonomiska förutsättningarna tryggas bör vara möjligt oberoende av om invandraren deltar i arbetskraftspolitisk vuxenutbildning eller frivillig utbildning eller i annan verksamhet som främjar integration och sysselsättning.

Under de senaste åren har undervisning i läs- och skrivfärdigheter ordnats i huvudsak som arbetskraftspolitisk utbildning i enlighet med integrationslagen. Arbets- och näringscentralerna har då ansvarat för upphandlingen. Möjligheten till utbildning gäller för närvarande för alla invandrare som registrerar sig som arbetslösa arbetssökande vid arbets- och näringsbyrån och som har rätt till en integrationsplan och tjänster enligt den.

Enligt en utredning som gjorts vid Jyväskylä universitet på beställning av Suomen Kulttuurirahasto är arbetskraftspolitisk vuxenutbildning och frivillig utbildning för invandrare samt jämställande av frivillig utbildning förenade med många utvecklingsbehov. Exempelvis i innehållet i och vid anordnandet av utbildning tas inte tillräcklig hänsyn till invandrarnas varierande bakgrund och utgångslägen (*Kielikoulutus maahanmuuttajien kotoutumiskoulutuksessa*; Jyväskylä universitet, Centralen för tillämpad språkforskning, 2009).

Enligt arbets- och näringsministeriets anvisning om arbetskraftspolitisk vuxenutbildning avses med en elevarbetsdag (studerandearbetsdag) en sju timmars studieperiod. Det här innebär inte att den dagliga studieinsatsen alltid varar i sju timmar, även om detta är den allmänna utgångspunkten när man planerar en utbildning. Enligt anvisningen gäller att om det finns en giltig orsak kan arbetskraftsutbildningen också genomföras t.ex. som kvällsstudier med fyra timmars ar-

bete per dag. I praktiken upphandlas dock inte invandrarutbildning i tillräckligt heterogen form för att kunna svara mot invandrarernas varierande behov. I synnerhet för invandrare som är i behov av särskilt stöd och för mammor i flerbarnsfamiljer kan det i själva verket vara omöjligt att delta i utbildning som tillhandahålls som arbetskraftspolitisk vuxenutbildning sju timmar per dag.

Med tanke på uppföljningen av integrationsutbildningen och bedömningen av dess genomslagskraft måste också mekanismen för uppföljning av integrationsutbildningen utvecklas. Med tanke på utvärderingen och utvecklingen av utbildningen är det en mycket stor utmaning att det inte för närvarande finns tillräckliga uppgifter om utbildningens genomslagskraft.

Jämställande ökar invandrarernas möjligheter att delta i integrationsfrämjande utbildning och övriga åtgärder. Genom frivillig utbildning kan man bidra till ett utbildningsutbud som tar hänsyn till invandrarernas individuella behov och resurser. Också på de orter där det på grund av det låga antalet invandrare har varit svårt att skaffa integrationsutbildning i form av arbetskraftspolitisk utbildning har invandrarna kunnat anvisas till utbildning som annars ordnas i området och som lämpar sig för dem. Jämställd utbildning har blivit allt populärare från år till år. År 2007 deltog ca 5 000 invandrare i jämställd utbildning. Utbudet på jämställd utbildning har ökat speciellt kraftigt i huvudstadsregionen.

I och med att jämställande av frivillig utbildning har ökat har det dock uppstått problem vid arbets- och näringsbyråerna, i första hand i anslutning till anvisandet till utbildning och uppföljningen av den. Det kan vara svårt att följa hur integrationsprocessen framskrider eftersom det inte finns några exakta uppgifter om utbildningens innehåll och mål. För närvarande finns det inte något system för studeranderespons via vilket man kunde få kommentarer från dem som studerar inom frivillig jämställd utbildning. I synnerhet de mål som uppställts för integrationsutbildningen kan inte följas inom frivillig utbildning. Exempelvis i studier inom fritt bildningsarbete finns ingen uppföljning av enskilda personer. Förutom invandrare som omfattas av integrationsåtgärder deltar också

andra studerande med invandrarbakgrund i frivillig utbildning. Dagens statistikföringspraxis och uppföljningsmekanism möjliggör inte någon separat uppföljning av invandrarerna. Uppföljningsansvaret i fråga om dem som omfattas av integrationsstöd kvarstår hos den arbets- och näringsbyrå som fattat beslutet om jämställande.

Målen för frivillig utbildning bestäms enligt varje skolform. Innehåll som gäller utvecklingen av färdigheter för arbetslivet och som ingår i integrationsutbildning finns inte alltid med i dessa utbildningar. Det händer därför ofta att kartläggningen av yrkeskompetensen bland dem som deltar i jämställd eller annan frivillig utbildning, uppgörandet av planer för den yrkesmässiga utvecklingen eller stödet för sysselsättning inte ägnas någon uppmärksamhet.

Beslut om jämställande enligt integrationslagen ska fattas innan utbildningen börjar. Om en utbildning har inletts innan ett beslut om jämställande har fattats (exempelvis när en invandrare börjar studera finska medan han eller hon väntar på uppehållstillstånd), kan studierna inte jämföras eftersom det inte har överenskommit om detta på förhand. De 16-åriga unga invandrare som inleder grundskolestudier vid vuxengymnasiet som 16-åringar befinner sig i en speciellt dålig ställning med tanke på jämställande. Efter att de fyllt 17 år jämföras inte deras studier, eftersom de redan har börjat studera och det inte har kunnat avtalas om jämställande på förhand. Dessa unga blir också utan studie-stöd eftersom grundskolestudier inte berättigar till studiestöd.

I integrationslagen finns inte några bestämmelser om minimiantalet timmar för utbildning som kan jämföras. Det finns inte heller några rikstäckande anvisningar om detta. Därför finns det stora regionala skillnader i jämställandepraktisen, vilket försätter invandrarna i en ojämlig ställning i olika delar av Finland. I huvudstadsregionen har man utstakat att studier omfattande minst 20 timmar per vecka ska utgöra villkor för jämställande, men på rikspanet varierar variationsbredden för det antal timmar som godkänns från 10 timmar uppåt.

Också uppföljningen av jämställd utbildning för invandrare är förenad med problem.

Arbets- och näringsbyråerna har tidigare meddelats anvisningar om att i fråga om utbildningar som omspannar flera år kan beslut om jämställande fattas för ett läsår åt gången. Arbets- och näringsbyrån kan då enligt särskild överenskommelse kräva att den studerande lämnar in en rapport om studiernas framskridande t.ex. vid läsårets slut. Om det framgår att studierna inte har framskridit tillräckligt och den sökande inte kan lägga fram någon godtagbar orsak, kan arbets- och näringsbyrån låta bli att fatta ett nytt beslut om jämställande för nästa år. Bakgrunden till anvisningarna har varit att integrationslagen inte tillhandahåller några metoder för att avbryta en jämställd utbildning på grund av försummelse från den studerandes sida eller på grund av frånvaro.

Anvisande till kommunerna och ersättningar till kommunerna

Det nuvarande statliga ersättningssystemet möjliggör betalning av ersättning också till de kommuner som t.ex. inte har ingått något avtal om mottagande med NTM-centralen eller inte ens har något godkänt program för integrationsfrämjande. Det är då svårt att bedöma med vilka åtgärder och resurser kommunen ordnar integrationsfrämjande tjänster. För att säkerställa en välfungerande utplacering av flyktingar i kommunerna och långsiktig integrationsfrämjande bör som villkor för erhållande av kommunersättning uppställas att kommunen förutom ett program för integrationsfrämjande också har ett giltigt avtal om mottagande. Det förhåller sig ofta så att först när det finns ett avtal om mottagande kan åtgärder som främjar integration börja planeras.

Det är frivilligt för kommunerna att ingå avtal som gäller anvisande till kommunen av personer som får internationellt skydd och vissa andra personer. Syftet med avtalet är att integrationsfrämjandet för dem som flyttar till kommunen ska inledas genast under den första tiden efter flyttningen till kommunen och att säkerställa tillräckligheten och kontinuiteten i åtgärderna. I avtalen mellan kommunerna och NTM-centralerna om anvisande till kommunerna fastställs inte alltid tydligt antalet personer som ska placeras eller tids-

planerna. Det innebär i praktiken att NTM-centralerna trots avtalen inte har möjligheter att anvisa någon till kommunerna. På det praktiska planet har man inte alltid förbundit sig tillräckligt vid avtalen. Under de senaste åren har situationen blivit svårare när det gäller att anvisa flyktingar till kommuner. En del av kommunerna agerar dock mycket flexibelt.

Kommunerna som tar emot kvotflyktingar och asylsökande med uppehållstillstånd ska också vara beredda för att deras familjemedlemmar eventuellt också kommer till kommunen. Därför inkluderar kommunerna i sin mottagningskvot förutom kvotflyktingar och asylsökande med uppehållstillstånd ofta också deras familjemedlemmar som anländer senare och som har fått uppehållstillstånd med stöd av 114 § i utlänningslagen (301/2004). Också asylsökande med uppehållstillstånd som flyttat självständigt till kommunen påverkar mottagningskvotens storlek. Självständig flyttning riktas framför allt till huvudstadsregionen och andra stora städer. Flyttningströmmen kan styras bort från centren genom att satsa på invandrarnas sysselsättning. Kommunerna kring städerna kan lockas till att tillsammans eller på regionbasis ta emot och integrera flyktingar och på detta sätt påverka den interna flyttningströrelsen. Genom att utveckla och ordna tjänsterna på regionbasis eller utveckla och ordna övrigt interkommunalt samarbete kan man tillförsäkra både bostäder och ett utbud på specialiserade social- och hälsovårdstjänster som ofta saknas på små orter.

Med stöd från förläggningarnas sida kan dock personer som får internationellt skydd flytta självständigt eller frivilligt till en kommun, vilket de också gör i praktiken. Det här har accentuerats på sistone när det inte har funnits tillräckligt med avtal som möjliggör placering i kommunerna. Enligt kommunerna kan en frivillig flyttning eller flyttning med stöd av förläggningarna medföra problem när det gäller att ordna bostäder eller andra tjänster. Situationen är speciellt krävande i huvudstadsregionen, på förläggningssorterna och i de stora städerna. Planmässig utplacering av flyktingar genomförs alltså ofta inte i dagens läge. Trots det bör åtgärder som främjar integration kunna ordnas i kommunerna. Om

det är omöjligt att ordna åtgärder som främjar integration, händer det lätt att personer som får internationellt skydd och vissa andra personer känner sig utanför och löper risk att bli utslagna i en för dem främmande omvärld. Systemet borde alltså garantera att var och en som inte förmår ordna sina förhållanden får en placeringsplats i en kommun. Den 30 juni 2010 fastställde inrikesministeriet en anvisning för NTM-centralerna om en rikstäckande strategi för anvisande av flyktingar till kommunerna. I anvisningen prioriteras kvotflyktingar när det gäller anvisande till kommunerna, eftersom de anländer direkt från utreseområdena till Finland.

Huvudregeln är att placering i kommunen som förhandlats fram med NTM-centralen är förutsättning för att flyktingar och asylsökande som fått uppehållstillstånd ska få bostad och komma i gång med integrationen. I brist på placeringsplatser har förläggningarna dock blivit tvungna att initiera stöd för frivillig flyttning för dem som de inte kan meddela något anvisande till en kommun. Förläggningarna kan stödja klientens frivilliga flyttning bl.a. genom hjälpa till med att söka bostad, arbete eller studieplats och vid behov stödja flyttningen genom en betalningsförbindelse som gäller garantihyra.

Den som flyttar självständigt eller frivilligt svarar själv för de ekonomiska resurser som flyttningen kräver. Personer som flyttar självständigt flyttar i praktiken in hos vänner eller släktingar. För flyttningsarrangemangen måste personen ha både praktiska kunskaper och ekonomiska resurser. Förläggningarna ger stöd och råd. I regeringspropositionen med förslag till lagstiftning som gäller mottagande av personer som ansöker om internationellt skydd föreslås bestämmelser om förläggningarnas uppgifter i samband med mottagandet av dem som ansöker om internationellt skydd. Avsikten är att den propositionen ska överlämnas till riksdagen samtidigt som denna proposition.

Frivilliga och självständiga flyttningar riktar ofta till stora städer eller förläggningssorter. Då kan antalet flyktingar och asylsökande med uppehållstillstånd stiga snabbt på orten. Genom statliga ersättningar och styrande åtgärder bör man stödja kommunerna och förebygga uppkomsten av oskäliga situationer i

kommunerna. Principen enligt inrikesministeriets ovan nämnda anvisning är att stödja frivillig flyttning i första hand till andra än förläggningssorter. Kommunerna har inte alltid tidsenlig information om antalen och kommunerna kan inte alltid förutse hur mycket resurser det behövs för integrationsfrämjande. Det är viktigt att kommunerna får information om personer som flyttar till kommunen och omfattas av statliga ersättningar för att kommunerna ska kunna dimensionera resurserna enligt behovet av tjänster och hos staten ansöka om de ersättningar kommunerna är berättigade till. Det är viktigt att konkret information fås och förmedlas mellan de olika aktörerna.

NTM-centralerna intar en central position som samordnare och förmedlare av information. För att NTM-centralerna ska nå målet när det gäller kommunplatser måste de bedriva fortlöpande och nära samarbete med kommunerna inom sitt område och förbereda sig på mottagande och integration av de personer som får internationellt skydd och vissa andra personer som flyttar till området. NTM-centralerna bör i samråd med kommunerna, förläggningarna och Migrationsverket uppskatta hur många personer som får internationellt skydd och vissa andra personer som kan förutses flytta till kommunen innevarande år, vilka behov av integration det finns och vilka möjligheter det finns att ordna åtgärder som stöder integrationsfrämjande, och sysselsättning på det lokala planet. NTM-centralerna bör också noggrant ge akt på situationen i kommunerna inom sitt område och placeringen av och antalet personer med uppehållstillstånd inom sitt område.

Vid NTM-centralerna bör man intensifiera förhandlingskontakterna med de förtroendevalda och myndigheterna i kommunerna för att säkerställa kommunplatser så att de kommuner som tar emot flyktingar kan erbjudas tillräckligt stöd för mottagnings- och integrationsarrangemangen på det lokala planet. Också samarbetet mellan aktörerna på lokal nivå (myndigheter, organisationer) är viktigt. Vid lokala informations- och diskussionsmöten kan man ge de kommunala myndigheterna, de förtroendevalda och medborgarna information om invandring, mottagande av flyktingar och integrationsfrämjande.

Trots att de kalkylerade ersättningar för mottagande av flyktingar och integrationsfrämjande som betalas till kommunerna av statens medel höjdes med 10 procent vid ingången av 2010 anser kommunerna att ersättningsnivån fortfarande är för låg. Enligt statistikcentralens prisindex för offentliga utgifter har kostnaderna för kommunernas social- och hälsovård stigit med 56,2 procent från 1993 till 2009. Vid arbetsministeriet utredde en arbetsgrupp år 2003 de kostnader som mottagandet av flyktingar medför för kommunerna. Utgångspunkten var huruvida ersättningarna enligt statsrådets beslut om ersättning för kostnader för flyktingar och vissa andra invandrare samt för arrangemang vid mottagande av asylsökande är tillräckliga i förhållande till de kostnader som kommunerna åsamkas. Utredningen avgränsades till kostnaderna för social- och hälsovård och vissa andra tjänster. Utgående från utredningsarbetet kom arbetsgruppen fram till att ersättning för de kalkylerade kostnaderna inte skulle täcka kostnaderna till följd av mottagandet av flyktingar. Arbetsgruppen tog dock inte ställning till hur pass stor den kalkylerade ersättningen borde vara för att kostnaderna på grund av invandrare skulle kunna täckas till fullt belopp genom ersättningarna. En annan infallsvinkel är att de kostnader som flyktinggrupper och invandrare medför för kommunerna varierar.

Anordnandet av mottagnings tjänster och integrationsfrämjande tjänster i synnerhet för kvotflyktingar som anlant som nödfall medför under den första tiden efter mottagandet i genomsnitt mer kostnader för kommunerna än vad som är fallet i fråga om asylsökande med uppehållstillstånd. Asylsökande med uppehållstillstånd har vid mottagandet fått basinformation och språkundervisning för att klara sig i vardagen, på egen hand bekantat sig med det finländska samhället och i förekommande fall fått akut sjukvård. Kvotflyktingar anländer till kommunen direkt från ett flyktingläger eller från i övrigt otillfredsställande, traumatiserande förhållanden som skiljer sig betydligt från finska förhållanden. Före flyttningen till Finland har de i bästa fall via Internationella organisationen för migration (*International Organization for Migration, IOM*) fått en kort orientering i det fin-

ländska samhället. Inom flyktingkvoten reserveras årligen 100 mottagningsplatser för dem som av olika orsaker måste placeras skyndsamt, för mottagande av s.k. nödfall. Exceptionellt snabb placering kan föranledas av t.ex. behov av fysiskt skydd eller hälso-skäl. Orsaken till nödfacering är ofta exceptionellt svårt traumatiserande upplevelser i samband med flyktingskapet.

När de kalkylerade ersättningarna fördelas inom det kommunala servicesystemet bör hänsyn tas till kvotflyktingarnas särskilda behov inom servicen, åtgärderna och vägledningen och till att dimensioneringen av personalstyrkan inom invandrarservicen motsvarar antalet klienter.

Invandrarnas sysselsättning

Sysselsättningsgraden bland invandrarna är lägre än bland den övriga befolkningen. Om man ser till hela befolkningen är pensionärerna den största gruppen utanför arbetskraften; bland invandrarna finns det i gruppen fler bl.a. hemmamammor än vad som är fallet bland urbefolkningen. Invandrarnas kompetens utnyttjas inte heller till fullo på arbetsmarknaden.

I statsrådets integrationsredogörelse uppställdes som mål att minska och halvera skillnaden mellan arbetslöshetsgraden för invandrare och arbetslöshetsgraden för hela befolkningen före 2013. För sysselsättning krävs det att utbildningen inriktas och tilldelas resurser samt att det förutom grundläggande och kompletterande yrkesutbildning också ordnas identifiering av motsvarande examina och kompetens.

Förvaltningsutskottet höll med om att näringslivet bör vara involverat i integrationsprocessen för att arbetslivets krav och individens inlärningsmöjligheter ska kunna samordnas och introduktionen i arbetslivet ska gå framåt konstruktivt och målinriktat. Många invandrare får ändå arbetsuppgifter på lägre nivå än sin tidigare utbildning, åtminstone i början. För att de ska ha nytta av all sin kompetens behöver de flexibel fortbildning och bättre språkkunskaper.

Yrkesverksamma måste erbjudas tillräckligt med utbildningsmöjligheter till ett skäligt pris. Invandrade arbetstagare bör också få

undervisning i samhällskunskap och grundläggande språkundervisning redan före anställning. Även läroavtalsutbildningen har ökat i popularitet bland invandrare. Fler än 2 500 personer med ett främmande språk som modersmål deltog i sådan utbildning 2008. Läroavtalsutbildning har så långt det gått erbjudits både unga och vuxna.

Det är dyrt för samhället att hålla utbildade invandrare i reserv eller att kräva att de ska avlägga hela sin examen på nytt med motiveringen att det inte finns fortbildning att få. Invandrarnas faktiska kompetens bör därför kunna bedömas mer flexibelt än för närvarande. Trots den snabba konjunktursvängningen mot det sämre kommer behovet av arbetskraft till följd av att befolkningen i Finland åldras att öka när ekonomin vänder uppåt igen. Därför måste främjad arbetskraftsinvandring fortfarande ses som en långsiktig strukturpolitisk fråga som måste få en hållbar lösning.

Personer i behov av särskilt stöd

Aktivitets- och samlingsplatser för invandrare har inrättats på de flesta större och mest invandrardominerade orter. Deras verksamhet bör dock vidareutvecklas och spridas till fler orter även så att tröskeln för att söka sig till verksamheten är så låg som möjligt i synnerhet för dem som är utsatta. Verksamhetsformerna bör därför utvecklas i nära samarbete med olika organisationer. Via verksamheten bör man erbjuda invandrarna information på deras eget språk, skriftlig och elektronisk information och individuell vägledning om hur man lever, bor och arbetar i Finland och ordna praktiskt inriktad språkutbildning. Verksamheten bör dessutom möjliggöra i synnerhet social nätbildning.

Även myndigheternas beredskap att beakta invandrarnas individuella integrationsbehov bör utökas. Myndigheterna bör få utbildning i grunderna för klientarbete bland invandrare, t.ex. könsrelaterad och kulturell sensitivitet och anlitande av tolkservice. Kompetensen för att identifiera i synnerhet behoven hos invandrarkvinnor som utsätts för familjevåld och våld i parrelationen, för att ingripa i våld och för att förebygga våld bör stärkas.

Invandrarbarn och invandrarungdomar

Unga med bristfällig eller obetydlig utbildningsbakgrund som flyttat till Finland i tonåren och som inte längre är läropliktiga utgör en krävande grupp med tanke på integrationen. Enligt grundlagen har var och en, oavsett ålder, rätt till avgiftsfri grundläggande utbildning, vilket innebär att också personer över 18 år har grundlagsenlig rätt att få grundskoleundervisning. Statsandelens pris per enhet och elev sjunker dock till 60 procent för elever som fyllt 18 år. Vanlig grundskola kan också vara problematisk för redan lite äldre invandrarungdomar. Detsamma gäller deltagande i undervisning som förbereder för den grundläggande utbildningen. Större kommuner har byggt upp system som särskilt beaktar specialbehoven av utbildning för unga. Den grundlagsenliga rätten till avgiftsfri grundläggande utbildning är inte bunden till ålder eller läroplikt.

Personer som inte fyllt 25 år och lyfter arbetsmarknadsstöd är skyldiga att delta i gemensam ansökan för fortsatta studier.

Unga som har bott endast en kort tid i Finland eller som inte har tillräckliga kunskaper i finska eller svenska för att kunna söka sig till fortsatta studier behöver speciellt stark handledning och vägledning i ansökningskedet, eftersom deras kunskaper om utbildningsmöjligheterna i Finland ofta är slumpmässiga. Avsaknaden av betyg eller ett formellt grundskolebetyg hindrar också ofta ansökan till fortsatta studier. För antagning till utbildning som förbereder invandrare för yrkesutbildning (MAVA), vilken lyder under Utbildningsstyrelsen, krävs kunskaper i finska eller svenska. Sedan 2007 har invandrarna fått tilläggspoäng vid gemensam ansökan om de genomgått utbildning som förbereder för grundläggande yrkesutbildning.

Tillgången på studier för invandrare kan påverkas bl.a. av att inte tillnärmelsevis alla kommuner har vuxengymnasier där man kan genomföra grundstudier. Gymnasiestudier är dessutom krävande i synnerhet för unga som har en bristfällig utbildningsbakgrund, och därför behövs särskilda stödåtgärder även i samband med dem.

De unga behöver mycket individuella väglednings- och rådgivningstjänster. Skolornas studiehandledning eller arbets- och näringsbyråernas yrkesvalstjänster kan inte ensamma möta detta behov. För högklassiga tjänster för unga vid arbets- och näringsbyråerna behövs det ett välfungerande team för invandrarservice, som samarbetar med andra experter vid arbets- och näringsbyrån och i kommunen. Möjligheterna till individuell vägledningsservice är dock små på de större orter där största delen av de unga invandrarna är bosatta. För att de unga ska kunna sysselsättas måste vägledningen, utbildningen, nätverken och vissa stödformer som skräddarsyttas för att sysselsätta unga kombineras till ett logiskt kontinuum.

År 2009 anlände 557 minderåriga asylsökande utan föräldrar till Finland. De flesta minderåriga asylsökande är 16–17 år. Tills de fyller 18 år får de service vid förläggningar avsedda för minderåriga. När de fått uppehållstillstånd försöker man ordna en kommunplats för dem. När de unga uppnått myndighetsålder faller de samtidigt utanför tjänsterna enligt systemet för mottagande och erbjuds inte heller några andra särskilda stöd-tjänster. De anses inte heller omfattas av eftervård enligt barnskyddet på samma sätt som andra unga i institutionsvård för vilka det har ordnats eftervård till 21 års ålder.

Eftersom största delen av dessa unga flyktingar har hunnit bo bara en kort tid i Finland har de inte färdigheter att fungera självständigt i det nya samhället eller ordna en studie- eller arbetsplats eller sköta sina boendeangelägenheter eller övriga angelägenheter. Många av dem har traumatiserande erfarenheter bakom sig, oroar sig för sina anhörigas öde i hemlandet eller har en bristfällig utbildningsbakgrund eller bristfälliga språkkunskaper. En del kan inte läsa och skriva.

Riksdagens förvaltningsutskott betonade i sitt betänkande med anledning av redogörelsen vikten av förskolepedagogik och fadderfamiljer för språkinläringen och höll med det som kulturutskottet framfört i sitt utlåtande (KuUU 21/2008), nämligen att barn i invandrarfamiljer senast i åldern 3–4 år är med om offentlig småbarnsfostran i någon form, antingen inom barnomsorg eller inom öppen daghemsverksamhet. Samtidigt behö-

ver också invandrarelever mer förberedande undervisning i grundskolan. Enligt förvaltningsutskottet är det påkallat att förberedande undervisning inför grundläggande utbildning för invandrabarn och invandrarungdomar ordnas i minst ett läsår och att man försöker minska minimigruppstorleken.

För invandrabarn och invandrarungdomar bidrar det till skolframgången och integrationen om de får en kamratkrets av barn med olika bakgrund och blir vänner med finländare. Skolan och frivilligorganisationerna bör aktivt arbeta för detta. Det är också viktigt att barnen under den första tiden av sin språkundervisning och integration blir undervisade i grunderna för det finländska samhället och familje- och barnlagstiftningen. Det är bra att upplysa både barnen och deras föräldrar om mänskliga rättigheter och ge dem basinformation om barns rättigheter och ställning i Finland.

I undervisningsarbetet behövs det i fortsättningen fler lärare och annan personal med invandrabakgrund som ett slags brobyggare mellan hemmet och skolan. I Finland måste det tas fram flexibla ad hoc-lösningar för behörighetskrav och kompetens för lärare med invandrabakgrund. Kraven på språkkunskaper måste vara fakultativt flexibla särskilt inom den grundläggande utbildningen, där de som har till uppgift att undervisa har förutsetts ha utmärkta kunskaper i finska oavsett vilket ämne de undervisar i.

Förvaltningsutskottet ansåg att det behövs en egen rikstäckande läroplan för unga som har bristfällig skolbakgrund och som har kommit till Finland i högstadieåldern eller senare. Planen måste också innehålla möjligheter till vidare utbildning för dessa unga. Det är särskilt viktigt för att de unga inte ska marginaliseras längre fram.

Företrädande av minderåriga utan vårdnadshavare

Eftersom minderåriga utan vårdnadshavare är speciellt utsatta har det ansetts vara myndigheternas skyldighet att säkerställa att lämpliga personer är företrädare. Det har också framförts önskemål om att det i lagen bör finnas noggrannare bestämmelser än för närvarande om företrädarnas behörighet för

sitt uppdrag. Behovet ökade i synnerhet på grund av att det växande antalet minderåriga sökande utan vårdnadshavare ledde till brist på företrädare och till att många var företrädare med obetydlig erfarenhet. Enligt inrikesministeriets anvisning om företrädare kan en förläggning vid behov begära att tingsrätten utreder uppgifterna i straffregistret för den som föreslås som företrädare, men praxis har varierat till denna del.

I den lag som gäller mottagande av personer som ansöker om internationellt skydd och som bereds samtidigt med denna proposition föreslås rätt så heltäckande bestämmelser om företrädande av minderåriga utan vårdnadshavare. I den nämnda lagen föreslås bestämmelser om förordnande av företrädare och företrädarens behörighet. I lagen föreslås dessutom bestämmelser om företrädarens uppdrag, befriande av företrädaren från uppdraget och upphörande av företrädaruppdraget. En minderårig som ansöker om internationellt skydd erbjuds tjänster som ingår i mottagandet till dess han eller hon beviljas uppehållstillstånd. Det är av yttersta vikt för den minderårigas rättsskydd att företrädandet inte drabbas av ett avbrott till följd av lagstiftningen när den minderåriga lämnar mottagnings servicen och blir kommuninvånare. Företrädande av minderåriga utan vårdnadshavare bör därför regleras i tillämpliga delar också i integrationslagen. I integrationslagen behövs också bestämmelser om företrädande av sådana minderåriga utan vårdnadshavare för vilka det inte förordnas någon företrädare med stöd av den lag som gäller mottagande av personer som ansöker om internationellt skydd.

Invandrarkvinnor

I synnerhet kvinnor och små barn faller lätt utanför integrationsåtgärderna. Integrationsproblemen beror ofta på olika kulturella förhållanden och familjemodeller. Om maken inte är överens om att hustrun ska delta i språkstudier och andra aktiviteter utanför hemmet, kan det leda till att kvinnan ställs utanför det finländska samhället och känner sig främmande när hon t.ex. ska anlita offentliga tjänster. Detta försvårar språkstudierna, utbildningen och möjligheten att skapa socia-

la kontakter och kan också betyda att invandrarkvinnor utsätts för familjevåld. Arbetslösheten bland invandrarkvinnor är högre än bland invandramän.

Riksdagen konstaterade i sin skrivelse med anledning av redogörelsen att integrationslagen bör garantera att invandrarkvinnor blir integrerade och lär sig språk oavsett familjebakgrund och orsak till invandringen. Undervisningen i finska eller svenska och samhällskunskap för invandrarkvinnor som stannat hemma måste ordnas nära bostadsområden för att kvinnorna ska kunna delta och det måste finnas barnomsorg att tillgå under den tid undervisningen pågår. Dessutom behöver särskilda åtgärder sättas in för att stödja integrationen av invandrarkvinnor som upplevt våld och av deras barn.

Invandrarkvinnor som inte är med i arbetslivet måste få ett eget separat stödprogram för sin första tid i landet inplanerat i programmen för integrationsfrämjande och det måste bli konkret möjligt för dem att delta i stödprogrammet. I programmen för integrationsfrämjande ska under en egen punkt tas upp det våld som invandrarkvinnor utsätts för och hur det kan förebyggas. Programmet ska innehålla en plan för att göra dem som arbetar bland invandrare införstådda med hur de kan upptäcka våld, sänka tröskeln för att ingripa och hänvisa offren till stödtjänster.

Om en vuxen känner sig främmande i samhället kommer han eller hon heller inte att kunna stödja och vägleda sina barn så att de växer upp till samhällsmedlemmar. Den egentliga integrationen i det finländska samhället och kulturen sker i vardagen och i den omedelbara omgivning där invandrarna bor och lever. Det viktiga är då de människor man träffar i vardagen och de sociala nätverken bl.a. på arbetsplatser, i bostadsområden, inom barnomsorg, i skolor och i samband med fritidssysselsättningar. Betydelsen av de här faktorerna bör betonas i programmen för integrationsfrämjande och integrationsplanerna.

En arbetsgrupp vid inrikesministeriet kartlade utsatta invandrarkvinnors ställning i vårt samhälle åren 2008—2009. Speciellt utsatta är de kvinnor som har flyttat till Finland av familjeskäl och som inte har någon utbildning och inte kan läsa eller skriva och som

har ställts utanför basservicen och de integrationsfrämjande tjänsterna. Det att de fallit utanför servicesystemet kan också bero på att målgruppen är misstänksam mot myndigheternas agerande.

Den information som erhöles genom arbetsgruppens arbete visade också att kvinnorna väldigt ofta har tvingats uppleva familjevåld och våld i parrelationen under sitt äktenskap. Via sin make eller sin kulturella gemenskap kan de ha fått felaktig information t.ex. om hur en skilsmässa påverkar uppehållsrätten i Finland. Under hot om att bli vägrade uppehållstillstånd kan kvinnorna ha stannat kvar i parrelationen. De har fortsatt vara offer för våldet, och våldshandlingarna har inte kunnat avbrytas och kvinnorna har inte kunnat erbjudas stöd genom myndighetsåtgärder.

Det är svårt att med myndigheternas resurser nå de invandrarkvinnor som inte upptagits i servicesystemet. Här gäller det att dra nytta av t.ex. organisationernas kunskande och erfarenheter. Genom metoder för uppsökande arbete kan man bygga upp ett förtroende gentemot målgruppen och därigenom stötta invandrarkvinnorna i att upprätta ett socialt nätverk t.ex. på de platser för lågtröskelverksamhet som organisationerna driver och erbjuda information om samhällets servicesystem och hur de kan söka sig dit. Via uppsökande arbete kan man nå invandrare som är i behov av stöd, men dessutom gäller det att erbjuda information och systematiskt kunna hänvisa klienten till offentliga tjänster och andra åtgärder som stöder integration och konkret vägleda dem i hur de ska anlita tjänsterna.

Äldre och ålderstigna invandrare

Äldre och ålderstigna invandrare utgör en mycket heterogen grupp. Det är en grupp som kan behöva vård- och omsorgstjänster i samhället. I slutet av 2008 bodde det i Finland totalt 17 743 personer över 55 år med något annat modersmål än finska eller svenska. Brist på sociala nätverk, meningsfull samsättning och kontakter med det finländska samhället kan passivera människorna och göra dem deprimerade.

De äldrepolitiska strategier som kommunerna ska utforma enligt kvalitetsrekommendationen för vård och tjänster för äldre bör med fördel innehålla ett utvecklingsprogram för särskilda tjänster till äldre invandrare. Programmet ska utgå från att hjälpa de äldre att klara sig på egen hand, ta hänsyn till närservicen och förebygga att de äldre blir isoleerade från omvärlden. När tjänsterna planeras är det också bra att komma ihåg att personer som ansöker om internationellt skydd och som levt under svåra förhållanden i sitt hemland kan behöva omsorg och tjänster tidigare än andra i samma åldersgrupp. Kommunerna ska i sin personalpolitik inom hemvård och äldreomsorg också lägga vikt vid att anställa personer med invandrabakgrund, för att äldre invandrades språkliga behov ska bli tillgodosedda.

Tredje sektorn spelar en viktig roll när det gäller att främja integration av äldre invandrare. Organisationernas rådgivning, språkundervisning, samhällskunskap, aktiviteter och hjälp med översättning, tolkning och kontakter är ytterst viktiga för äldre invandrare. Samtidigt kompletterar de här tjänsterna den offentliga basservicen.

Främjande av goda etniska relationer och bekämpning av rasism och diskriminering

Omfattande undersökningar om attityderna till utlänningar har gjorts allt sedan 1987. I det senaste längdsnittsstudiet, som utförts av Magdalena Jaakkola och grundar sig på enkäter från 2007, konstateras att finländarnas attityder har blivit positivare. Enligt de enkätundersökningar som gjorts efter recessionsens början har attityderna dock hårdnat. Exempelvis av rapporten EU-Midis, som EU:s byrå för grundläggande rättigheter offentliggjorde 2009 och som omfattar alla EU-medlemsstater, framgick att nästan hälften av de intervjuade somalier som var bosatta i Finland hade fallit offer för brott eller utsatts för diskriminering under de senaste tolv månaderna. Enligt rapporten hade svarande från Somalia och deras familjemedlemmar upplevt våld och våldshot i Finland mer än någon annan etnisk minoritet i EU-länderna. Det behövs alltså effektiviserade åtgärder

för förebyggande, identifiering och bekämpning av diskriminering.

Förvaltningsutskottet uttryckte i sitt betänkande med anledning av redogörelsen oro över att attityderna till invandring och invandrare har skärpts. Det behövs aktiva insatser för att få ett positivt resultat i fråga om likabehandling, positiv attitydförändring och framgångsrik samverkan på det institutionella planet och i människornas vardag. Förvaltningsutskottet ansåg att ett viktigt förebyggande arbete är att invandrare och övrig befolkning samverkar i bostadsområden, i olika föreningar och inom fritidsaktiviteter. Kulturellt arbete och idrotts- och ungdomsarbete är betydelsefulla element i samband med integrationsfrämjande. Enligt utskottet är det också angeläget att ordna olika former av gruppaktiviteter kring t.ex. språk, fritidsintressen, läxor för skolelever, internationella träffar, hjälp med boendet för nykomlingar, läger och utfärder.

I inrikesministeriets enkät till 30 kommuner år 2009 frågades hur kommunerna i sina program för integrationsfrämjande har främjat uppkomsten av goda etniska relationer inom sitt område. I svaren uppgav kommunerna som åtgärder bl.a. platser där invandrare kan träffas och platser där de kan få information, stöd till föreningsverksamhet, hobbyklubbar, informationskampanjer och kulturella informationsmöten. Av svaren framgick att begreppet främjande av etniska relationer hade uppfattats i rätt så vid bemärkelse på sina håll. De åtgärder som nämndes motsvarade inte nödvändigtvis till alla delar helt och fullt frågeställningens åtgärder för främjande av etniska relationer enligt programmet för integrationsfrämjande. I fortsättningen finns det behov av att dokumentera konkreta åtgärder som främjar positiv växelverkan mellan olika befolkningsgrupper och att regelbundet uppdatera programmet. Det är också viktigt att trygga de faktiska möjligheterna för invandrare bosatta i kommunen att påverka medan programmet för integrationsfrämjande utarbetas.

Invandrarernas egna organisationer känner till minoritetskulturer och minoritetsspråken och har nätverk med hjälp av vilka de kan främja invandrarernas deltagande och integration i det finländska samhället. De nya

språkliga och kulturella gemenskaper som uppkommit till följd av migrationen saknar stödstrukturer, vilket innebär att de nya minoriteterna har betydligt mera begränsade möjligheter att stödja nykomlingar och bevara sitt eget språk och sin egen kultur. I dagens läge är problemet att invandrarna saknar den kunskap och det kunnande som behövs för att inleda och vidmakthålla organisationsverksamhet och bilda nätverk för den samt i synnerhet för att samla in medel. Organisationerna har också ett stort behov av finansiering som riktas till grundläggande verksamhet och projektverksamhet.

Betydelsen av samarbete mellan invandrarorganisationerna och myndigheterna har ökat de senaste åren. Syftet med växelverkan är att främja invandrarernas rätt att bli hörda och ta del i beslutsfattande som rör dem själva samt att förebygga konflikter och lösa dem. På olika förvaltningsnivåer finns permanenta strukturer som främjar en dialog mellan olika aktörer, t.ex. Delegationen för etniska relationer vid inrikesministeriet, regionala delegationer för etniska relationer och i vissa kommuner kommittéer för invandrarfrågor. Delegationen för etniska relationer ska främja växelverkan och samarbete samt fungera som sakkunnigorgan i utvecklandet av invandringens olika delområden.

Förvaltningsutskottet har i sitt betänkande med anledning av redogörelsen ansett det vara viktigt att invandrarna hittar ett sätt att hålla uppe och utöva sitt eget språk, sin kultur och sin religion inom de ramar som lagstiftningen i Finland tillåter. Enligt internationella undersökningar påverkas integrationen på ett avgörande sätt av om invandraren har fått undervisning i sitt modersmål. Undervisningen i det egna modersmålet har konstaterats stärka invandrarbarns identitet, förbättra inlärningsresultaten och minska störande beteende och kriminalitet bland invandrare. År 2007 studerade över 11 000 elever sitt eget modersmål i den grundläggande utbildningen. Antalet elever som studerar sitt eget språk har minskat något sedan 2003, då 11 842 studerade sitt eget modersmål.

Uppföljning av genomförandet av integrationsfrämjandet

Uppföljningen av integrationen, integrationsfrämjandet och de etniska relationerna har hittills inte varit heltäckande eller systematisk. Det finns inte några enhetliga och jämförbara uppföljningsuppgifter om t.ex. integrationsfrämjandet i kommunernas regi. I Finland finns inte några sådana lättillgängliga bearbetade och utforskade indikatorsuppgifter som skulle ge en generell bild av utvecklingen inom samhällspolitiken. Det här gäller också för integrationspolitiken. Till stöd för politiska beslut och för bedömning av åtgärdernas genomslagskraft behövs en välfungerande uppföljningsmekanism och tillförlitliga mätare som mekanismen kräver. Utvärderingen av integration och etnisk lika-behandling måste utvecklas också ur ett klientperspektiv.

För närvarande är uppgifterna om invandrarbefolkningens levnadsförhållanden splittade. Det finns behov av att koncentrera insamlingen av uppgifter och förbättra tillgången på uppgifterna. Uppgifterna om tillgången på och genomförandet av integrationstjänsterna samt beaktandet av invandrarbefolkningens särskilda behov i samband med servicen på det lokala planet är otillräckliga. De lokala aktörerna ansvarar för integrationsfrämjandet och tjänsterna för invandrare, och därför bör man i uppföljningen ta hänsyn också till behoven på lokal nivå.

Riksdagens förvaltningsutskott ansåg i sitt betänkande med anledning av integrationsredogörelsen att det är nödvändigt att utveckla uppföljningen och statistikföringen av kostnaderna för invandrare. Enligt förvaltningsutskottet bör särskild uppmärksamhet då fästas vid att informationen är kommensurabel och tillförlitlig och att uppföljningen och statistiken är enhetliga.

Uppföljningen och utvärderingen av integrationen måste effektiviseras betydligt jämfört med nuläget. Dessutom är det nödvändigt att fokusera på kostnadseffektiviteten. Den största utmaningen är att bygga upp en uppföljningsmekanism som gäller kommunernas åtgärder för främjande av integration, eftersom tjänsterna ingår i basservicen och användarna inte specificeras på grundval av

nationalitet eller etnisk härkomst. I vissa fall kan anlitaandet av tjänsterna specificeras på grundval av språk.

3 Målsättning och de viktigaste förslagen

3.1 Målsättning

Målet med denna proposition är att genom en ny lag utfärda tydliga och följdriktiga bestämmelser om främjande av integration. Avsikten är att skapa större klarhet i regleringen genom att bestämmelserna om integrationsfrämjande och bestämmelserna om mottagande av personer som ansöker om internationellt skydd utfärdas genom två separata lagar.

Det är meningen att propositionen ska bidra till att integrationen sker på ett behärskat och dubbelriktat sätt. Det är meningen att fler invandrare än för närvarande ska få information och stöd för sin individuella och sin familjs integration genast efter inresan. De offentliga tjänsterna och det finländska samhället kommer att stödjas i att förändras så att den heterogena invandrarbefolkningen och dess behov kan beaktas bättre än för närvarande.

Det är meningen att alla invandrare ska få basinformation om det finländska samhället och att fler invandrare än för närvarande ska börja omfattas av tjänster som främjar integration. Tjänsternas genomslagskraft utökas genom att tjänsterna sätts in så snart som möjligt efter inresan och genomförs på ett behovsbaserat sätt utgående från en individuell inledande kartläggning.

Målet är att öka integrationens genomslagskraft på den lokala nivån genom att förbättra kvalitén på programmen för integrationsfrämjande och göra programmen enhetligare med beaktande av kommunvisa skillnader.

I programmen för integrationsfrämjande ska det också ingå en flerårig plan för anvisandet av kvotflyktingar och asylsökande med uppehållstillstånd till kommunen och främjande av deras integration och en flerårig plan för främjande av goda etniska relationer och en dialog mellan olika kulturer. För stat-

liga ersättningar till kommunerna ska det krävas ett program för integrationsfrämjande och ett avtal om anvisande till kommunen och främjande av integration.

Målet med propositionen är att effektivisera den konsekventa planeringen av integrationsfrämjandet på den nationella nivån och öka samarbetet mellan ministerierna när det gäller att främja integration.

Målet med försöket Delaktig i Finland, som ingår i propositionen, är att få erfarenhet av att den krets av invandrare som omfattas av integrationsutbildning för invandrare utvidgas och att få erfarenhet av nya sätt att upphandla och ordna integrationsutbildning. Avsikten är dessutom att effektivisera integrationsutbildningens genomslagskraft genom att testa sådana nya element i innehållet i utbildningen som innebär att klienten står i blickfånget. För invandrarbarns och invandrarungdomars vidkommande syftar försöket till att effektivisera deras förutsättningar att övergå från den grundläggande utbildningen till fortsatta studier, framför allt genom att effektivisera undervisningen i finska eller svenska som andra språk och undervisningen i det egna modersmålet.

3.2 De viktigaste förslagen

I denna proposition föreslås att det ska stiftas en ny lag om främjande av integration. Genom lagen stöds och främjas invandrarernas integration och delaktighet i samhället. Det skapas större klarhet i regleringen av integrationsfrämjande genom att bestämmelserna om integrationsfrämjande och bestämmelserna om mottagande av personer som ansöker om internationellt skydd utfärdas genom två separata lagar. Tillämpningsområdet utvidgas till att omfatta alla invandrare som är bosatta i Finland och som har ett i utlänningslagen avsett giltigt uppehållstillstånd i landet. Lagen ska också tillämpas på den vars uppehållsrätt har registrerats eller som har beviljats ett uppehållskort i enlighet med utlänningslagen.

För att påskynda invandrarernas integration och sysselsättning föreslås i lagen bestämmelser om tjänster för nyanlända invandrare. Här ingår basinformation om det finländska samhället, myndigheternas skyldighet att ge

vägledning och råd samt en inledande kartläggning. Invandrarna ska få information om sina rättigheter och skyldigheter i arbetslivet i Finland och i det finländska samhället. Dessutom ska invandrarna få information om servicesystemet och om de åtgärder som främjar integration. Basinformationsmaterialet ska ges alla som flyttar till Finland, och då i samband med delgivningen av beslutet om uppehållstillstånd, registreringen av uppehållsrätt, utfärdandet av uppehållskort eller registreringen av hemkommun och befolkningsuppgifter.

Under den inledande kartläggningen görs en preliminär bedömning av invandrarens behov av språkutbildning och andra åtgärder och tjänster som främjar integration. Arbets- och näringsbyrån ska inleda den inledande kartläggningen för en invandrare som är arbetslös och är registrerad som arbetssökande vid arbets- och näringsbyrån. Kommunen ska inleda den inledande kartläggningen för en invandrare som annat än tillfälligt får utkomststöd. Arbets- och näringsbyrån eller kommunen kan inleda en inledande kartläggning även för en annan invandrare, om han eller hon begär detta och anses vara i behov av detta.

I fortsättningen ska varje invandrare ha rätt att få en integrationsplan, om det på basis av den inledande kartläggningen eller annars anses att han eller hon behöver en plan för främjande av integration. Rätten att få en integrationsplan ska dock alltid gälla för invandrare som är bosatta i Finland och som är arbetslösa och har registrerats som arbetssökande eller får utkomststöd. Integrationsplanens varaktighet kommer att bestämmas individuellt för varje invandrare och den första integrationsplanen ska göras upp för högst ett år. Rätten till en integrationsplan ska i regel upphöra tre år efter det att den första integrationsplanen undertecknades.

Det föreslås att integrationsutbildningen ska följa Utbildningsstyrelsens läroplansgrunder för integrationsutbildning för vuxna invandrare och för utbildningen av vuxna invandrare som saknar läs- och skrivfärdigheter. Det språkliga målet för integrationsutbildningen är att invandraren uppnår fungerande grundläggande språkfärdighet i finska eller svenska, dvs. i genomsnitt språkfärdig-

heter som motsvarar nivå B1.1 i den allmänna språkexamen. Förutom bestämmelser om integrationsutbildningen föreslås i lagen bestämmelser om stödjande av invandrades frivilliga studier med integrationsstöd. De nuvarande problem som uppdragats inom praxisen för jämställande bemöts genom att förutsättningarna för stödjande av frivilliga studier preciseras.

För att främja och effektivisera integrationsarbetet på lokal nivå innehåller lagförslaget en bestämmelse om sektorsövergripande samarbete på lokal nivå. Även betydelsen av samarbetet mellan kommunen och arbets- och näringsbyråerna vid anordnandet av åtgärder och tjänster för främjande av integration kommer att framhåvas mer än tidigare.

Genom lagen styrs innehållet i kommunernas program för integrationsfrämjande. Utarbetandet av ett program för integrationsfrämjande ska utgöra förutsättning för ersättningar som betalas med statens medel. Målet är att göra programmen högklassigare och få kommunerna att lägga upp enhetligare program, trots att skillnaderna mellan kommunerna bör beaktas när programmen utarbetas.

Enligt förslaget ska kommunens program för integrationsfrämjande kunna innehålla en utredning om hur programmet ansluter sig till kommunens strategiska planering och uppföljning, en plan för hur kommunens allmänna tjänster genomförs så att de lämpar sig för invandrare och en plan i synnerhet för integrationsfrämjande och stödjande åtgärder, en plan för hur barns och ungas integration ska främjas och deras sociala identitet stärkas och en plan för hur integrationen ska främjas och den sociala identiteten stärkas bland grupper som står utanför arbetskraften, t.ex. äldre personer, personer med funktionsnedsättning, hemmamammor och personer som saknar läs- och skrivfärdigheter. I programmet för integrationsfrämjande ska dessutom kunna ingå en flerårig plan för anvisande till kommunen av personer som får internationellt skydd och andra personer som avses i 2 § 2 och 3 mom. i lagförslaget och om främjande av deras integration samt en plan för främjande av goda etniska relationer och en dialog mellan olika kulturer.

I lagen föreslås också bestämmelser om familjegrupphem för unga och barn som befinner sig i landet utan vårdnadshavare. I den gällande lagen finns bestämmelser bara om mottagandet av barn och unga asylsökande som anlänt utan vårdnadshavare. Integrationsfrämjande, fostran, omvårdnad och omsorg för minderåriga barn och unga med uppehållstillstånd som anlänt utan vårdnadshavare ska kunna ordnas i familjegrupphem för invandrare i anslutning till förläggningarna eller vid andra bostadsenheter. Barnen och de unga ska få bo i familjegrupphemmen för invandrare tills de fyller 21 år eller tills deras vårdnadshavare har anlänt till Finland.

I samband med beredningen av lagförslaget aktualiserades frågan om regionförvaltningsverkets tillsynsuppgifter i fråga om familjegrupphem och andra bostadsenheter. Situationen har varit oklar sedan förvaltningsreformen år 2010. Det har upplevts att i synnerhet regionförvaltningsverkets befogenheter att utöva tillsyn över familjegrupphem och andra bostadsenheter vållar problem, eftersom det inte handlar om barnskydd som avses i barnskyddslagen, även om vissa bestämmelser av barnskyddslagen iaktas. Det har inte varit möjligt att i samband med beredningen av lagen i tillräcklig omfattning utreda denna fråga och andra frågor som hänför sig till regionförvaltningsverkets tillsynsuppgifter. I samband med beredningen av förslaget till lag om mottagande av personer som ansöker om internationellt skydd som beretts samtidigt med detta lagförslag har man lagt märke till att det finns ett behov att noggrannare utreda det uppkomna förslaget att överföra ansvaret för tjänsterna för mottagande av minderåriga utan vårdnadshavare till kommunernas socialmyndigheter och till social- och hälsovårdsministeriets ansvarsområde. Det föreslås att det tillsätts ett särskilt projekt för utredning av denna fråga. I detta sammanhang torde det också vara möjligt att mer detaljerat utreda ställningen för de familjegrupphem och andra bostadsenheter som är avsedda för minderåriga barn och ungdomar som har kommit utan vårdnadshavare och fått uppehållstillstånd i Finland, samt olika myndigheters roll när det gäller tillsynen över dessa.

I lagen föreslås bestämmelser om statens program för integrationsfrämjande. För främjande av samarbetet och informationsgången mellan ministerierna när det gäller integrationsfrämjande samt för samordning av åtgärderna ska inrikesministeriet bistås av ett samarbetsorgan som består av företrädare för de ministerier som är centrala med tanke på integrationsfrämjandet.

NTM-centralernas roll i uppgifter i anslutning till invandrades integration och goda etniska relationer preciseras. I lagen föreslås en förteckning över de uppgifter som centralerna ansvarar för. NTM-centralerna ska ansvara för den regionala utvecklingen, samordningen och uppföljningen av samt samarbetet kring integrationsfrämjande.

I lagen ska alltså finnas bestämmelser om anvisande av personer som får internationellt skydd och vissa andra invandrare till kommunerna, om avtal mellan staten och kommunen om anvisande till kommunen och främjande av integration och om ersättningar till kommunerna. Det ska alltså vara frivilligt för kommunen att iakttä ett anvisande till kommunen och komma överens om det. Samarbetet mellan staten och kommunerna siktar till en planmässig flyttningsrörelse och sådana fleråriga avtal mellan staten och kommunerna som främjar detta. Vid anvisandet till kommunerna ska hänsyn tas till behovet bland dem som anvisas till kommunerna samt till att kommunerna har hållbara möjligheter att erbjuda förutsättningar för integration. Placering av kvotflyktingar och andra som behöver särskilda åtgärder, t.ex. minderåriga som anlänt ensamma och andra utsatta grupper, kommer att prioriteras.

NTM-centralerna ska tillsammans med kommunerna inom sitt område ingå fleråriga avtal om anvisande av personer som får internationellt skydd och vissa andra invandrare till kommunen och om främjande av deras integration. Dessutom ska centralerna anvisa dessa personer till avtalskommunerna (beslut om kommunplats). NTM-centralerna kommer att åläggas att göra upp regionala planer för anvisande till kommunerna.

Kommunerna ska alltså få ersättning för mottagandet av personer som får internationellt skydd och vissa andra invandrare. Den kalkylerade ersättningen ska alltså betalas

för tre år. I lagen föreslås exaktare bestämmelser än för närvarande om grunderna för betalning av ersättning.

I lagen föreslås dessutom bestämmelser om försöket Delaktig i Finland. Under den tid det tidsbegränsade försöket gäller ska en kommun, flera kommuner tillsammans eller kommunen och arbets- och näringsbyrån tillsammans kunna testa nya utbildningshelheter för integrationsutbildningen, upphandling och anordnande av utbildning, anvisande till utbildning och utbildningsutbud för en större krets av personer än för närvarande. Framför allt undervisning i finska eller svenska, samhällsorientering och undervisning som främjar sysselsättning och medverkan i arbetslivet kommer att effektiviseras. Invandrarbarns och invandrarungdomars förutsättningar att övergå från den grundläggande utbildningen till fortsatta studier kommer att effektiviseras.

4 Propositionens konsekvenser

4.1 Ekonomiska konsekvenser

Allmänt

När integrationslagen trädde i kraft 1999 anvisades det inte några särskilda ekonomiska resurser eller personalresurser för verkställigheten av lagen. Det har inte heller senare riktats resurser till verkställigheten. För att den föreslagna lagen ska kunna verkställas effektivt behöver kommunerna, arbets- och näringsbyråerna och den lokala nivån i övrigt tillräckliga resurser för integrationsfrämjande. Ur integrationssynvinkel är följande tjänster viktiga i kommunerna: småbarnsfostran, grundläggande utbildning, social- och hälsovård samt kultur och fritid.

De kostnader som anordnandet av basservice och övrig service för invandrarna medför för kommunerna kan inte följas separat på ett systematiskt sätt. Kostnaderna har dock uppskattats i särskilda utredningar. Resultaten är då approximativa. För att de faktiska kostnaderna ska kunna klarläggas måste man utforma ett klientspecifikt registreringsystem som omspannar flera åtgärder och tjänster och måste uppgifterna om varje klient kunna kopplas ihop med rätt personbe-

teckning. Separata registreringssystem för invandrare är dock förenade med problem i anslutning till datasekretess och etiska frågor. Dessutom förhåller det sig så att registreringssystemen i praktiken inte kan bli så övergripande att man med hjälp av dem kan få uppgifter om alla kostnader för tjänsterna för invandrare.

I enlighet med propositionen ska invandrararnas integration alltjämt främjas genom kommunens och arbetsförvaltningens basservice och genom de åtgärder för främjande av integration som anges i denna lag. Denna proposition påverkar inte kostnadsfördelningen mellan staten och kommunen i fråga om basservicen. I kommunens statsandel enligt lagen om statsandel för kommunal basservice (1704/2009) ska en invandrare beaktas om det finns en anteckning om hans eller hennes hemkommun i befolkningsdatasystemet. Antalet 6—15-åriga barn med ett främmande språk som modersmål i kommunen är en faktor som höjer statsandelen för förskoleundervisning och grundläggande utbildning. Under undervisnings- och kulturministeriets huvudtitel beviljas kommuner och andra utbildningsanordnare dessutom särskild finansiering för undervisning som förbereder invandrare för den grundläggande utbildningen, undervisning i det egna modersmålet, undervisning i finska/svenska som andra språk samt för förberedande utbildning för invandrare före den yrkesinriktade utbildningen. De som vistas tillfälligt i landet, t.ex. de som ansöker om internationellt skydd och studerande, har inte någon hemkommun och påverkar därför inte statsandelen för kommunal basservice. Staten betalar hemkommunsersättning i fråga om elever som saknar hemkommun men får förskoleundervisning eller grundläggande utbildning. Situationen vid utgången av året före finansåret används som grund för bestämmandet. År 2011 betalar staten i enlighet med situationen vid utgången av 2009 hemkommunsersättning för 253 personer, sammanlagt 1,38 miljoner euro.

För undervisning som förbereder invandrare för den grundläggande utbildningen, undervisning i finska/svenska som andra språk, undervisning i det egna modersmålet och för förberedande utbildning för invandrare före

den yrkesinriktade utbildningen har utöver undervisnings- och kulturministeriets statsandel använts sammanlagt ca 34 miljoner euro per år. År 2009 avsatte arbets- och näringsministeriet ca 32,2 miljoner euro för invandrarutbildning av anslaget för förberedande arbetskraftspolitisk utbildning. Dessutom stöds invandrararnas integration genom andra aktiva arbetskraftspolitiska åtgärder. Av medel under inrikesministeriets huvudtitel betalades kommunerna år 2009 ersättningar till ett sammanlagt belopp av 56,8 miljoner euro, varav ca 51,9 miljoner euro var ersättningar för personer som får internationellt skydd och vissa andra invandrare och ca 5 miljoner euro var ersättningar för kostnaderna för återflyttare från det tidigare Sovjetunionens territorium.

Kommunernas beredskap för integrationsfrämjande främjas också med hjälp av ett stort antal rikstäckande, regionala och lokala projekt. Den årliga finansieringen av rikstäckande projekt rör sig kring totalt 10 miljoner euro. Summan består av pilotprojektet för integration och sysselsättning i enlighet med regeringsprogrammet, avsiktsförklaringen mellan staten och kommunerna i huvudstadsregionen, projektet Delaktig i Finland och det EU-finansierade projektet för främjande av mottagandet av kvotflyktingar i kommunerna (projektet Haapa). Den årliga EU-medfinansieringen ur EU:s integrations- och flyktingfond uppgår till sammanlagt ca 2 miljoner euro. Den årliga nationella andelen i ESF:s projekt för invandring och integrationsfrämjande rör sig kring 9 miljoner euro, som används för att genomföra både regionala och lokala projekt. Dessutom finansieras projekt genom den regionala delen av ESF-programmet.

Systemet för ersättning för de kostnader som anordnandet av de föreslagna åtgärderna medför för kommunerna kommer att kvarstå i huvudsak oförändrat.

De viktigaste ekonomiska konsekvenserna av anordnandet av de individuella åtgärderna enligt propositionen hänför sig till förslagen om tillhandahållande av basinformation, ordnande av en inledande kartläggning och utarbetande av integrationsplaner utifrån prövning av behoven. Propositionen kommer att

innebära att genomförandet av integrationsplanerna effektiviseras.

Det föreslås att lagens tillämpningsområde ska utvidgas till att gälla alla utländska medborgare som har ett giltigt uppehållstillstånd i Finland eller för vilka uppehållsrätten har registrerats eller som har fått ett uppehållskort. Alla invandrare ska senast i samband med registreringen av hemkommun och befolkningsuppgifter få basinformation om det finländska samhället och information om de åtgärder och tjänster för främjande av integration som anges i lagen. Behovet av åtgärder kommer att bedömas individuellt i samband med den inledande kartläggningen och i integrationsplanen, som baserar sig på den inledande kartläggningen. På grundval av den inledande kartläggningen kommer en del av dem som deltagit i den att styras direkt ut i arbetslivet, till utbildning eller till andra tjänster, medan en del kommer att få en integrationsplan. Integrationsplanens innehåll och varaktighet kommer också att bestämmas enligt individuella behov. Det bedöms att propositionen kan bidra till att minska hänvisningen till tjänster som inte svarar mot behoven, t.ex. språkutbildning på fel nivå. Snabb hänvisning till tjänster som svarar mot behoven kommer att effektivisera integrationen och påskynda sysselsättningen.

Distribution av basinformation är en ny verksamhetsform. Kostnaderna för den kommer att hänföras till staten. Till en början kommer ESF-finansiering att avsättas för kostnaderna för basinformationsmaterialet. Inledande kartläggningar och utredningar som motsvarar inledande kartläggningar görs redan nu som arbetskraftspolitiska åtgärder. Också de integrationsplaner som kommunerna gör upp omfattar redan nu en intervju där invandrarens behov klarläggs, men i den omfattning som nu föreslås kommer åtgärden dock att medföra kostnader som kommunerna inte är beredda på. För att inledande kartläggningar ska kunna ordnas behövs det också tolkningsresurser och personalresurser. Utredningar ger vid handen att under den gällande integrationslagens tid har man i kommunerna utarbetat färre integrationsplaner än vad som krävs enligt integrationslagen.

För framgångsrik integration krävs förutom satsningar på information i början, individuell inledande kartläggning med tillhörande bedömning samt en integrationsplan också sådana åtgärder för främjande av integration som svarar mot behovet. Då uppkommer det kostnader också för anordnandet av åtgärderna. Det primära är att integrationsutbildningen i dess nuvarande form och de övriga arbetskraftspolitiska åtgärderna räcker till så att de berörda personerna kan anvisas till utbildningen i snabb takt utan långa väntetider. I kommunen accentueras anordnandet av undervisning i funktionell finska eller svenska och annan introduktion. Med stöd av annan lagstiftning medför dessutom ordnandet av grundläggande utbildning och stödåtgärder i anslutning till annan basservice samt aktiveringsåtgärder kostnader som inte har kunnat uppskattas i samband med beredningen. De har trots allt en betydande inverkan på integrationen.

Avsikten är att de ersättningar som kommunerna får enligt den gällande integrationslagen ska användas för att finansiera bl.a. rådgivning, vägledning, utarbetande av integrationsplaner och åtgärder som fastslås i dem. Av uppföljningen framgår att kommunerna satsar på åtgärderna på ett mycket varierande sätt, men i flera kommuner omfattas inte de invandrare som inte är arbetslösa arbets sökande av integrationsfrämjande åtgärder.

Kommunerna och andra serviceproducenter måste bättre än för närvarande förbereda sig på att det behövs tolkning och också i övrigt på att invandrarbefolkningens behov måste beaktas i samband med offentlig service. Propositionen kommer inte att förändra nuvarande praxis, utan det föreslås att staten alltså ska betala kommunerna ersättning till fullt belopp, och utan tidsgränser, för kostnaderna för tolkning för dem som får internationellt skydd och för vissa andra i lagen angivna personer i sådana fall då kostnaderna hänförs till exempelvis utarbetande av en integrationsplan, social- och hälsovårdsservice, anlitan av tjänster som främjar nyanlända invandrades integration, orientering i kommunen eller samarbete mellan skola och hem.

Arbets- och näringsbyrån ska alltjämt ordna största delen av de föreslagna integrationsfrämjande tjänsterna för vuxna invandrare och arbets- och näringsministeriet ska svara för finansieringen av tjänsterna. För effektivare integrationsfrämjande för nyanlända invandrare, för kortare väntetider till integrationsutbildning och övriga tjänster och allmänt taget för anordnande av tillräckliga integrationsfrämjande tjänster krävs det dock att man även vid arbets- och näringsbyråerna allokering ytterligare personalresurser för ändamålet. Exempelvis i samband med utarbetandet av avsiktsförklaringen mellan staten och kommunerna i huvudstadsregionen (2010—2012) uppskattades behovet av personalresurser och övriga resurser för att åtgärderna skulle kunna försnabbas och effektiviseras. Enligt avsiktsförklaringen är målet att försnabba och effektivisera invandranas integration och sysselsättning genom arbetsmyndigheternas och de kommunala myndigheternas gemensamma åtgärder vid rätt tidpunkt och med klienterna i blickfånget. Vid beredningen av avsiktsförklaringen kom man fram till att det skulle behövas sammanlagt 40 tilläggsårsverken vid arbets- och näringsbyråerna i Helsingfors, Esbo och Vanda. Dessutom deltar kommunerna i motsvarande grad i finansieringen av genomförandet. De årliga anslagen för genomförandet av avsiktsförklaringen uppgår till sammanlagt 4 miljoner euro.

Det krävs att inrikesministeriet och de övriga ministerierna och regionförvaltningen tillhandahåller tillräcklig informationsstyrning på lokal nivå. För att invandrabefolkningens behov ska kunna beaktas måste serviceproducenternas och servicepersonalens kompetensnivå höjas genom både grundläggande yrkesutbildning och fortbildning.

I propositionen ingår ett förslag om genomförande av det tidsbegränsade försöket Delaktig i Finland åren 2010—2013. Målet med försöket är att ta fram och testa ett system för utbildning i finska eller svenska och annan integrationsutbildning och vägledning på ett innovativt sätt så att det blir möjligt att delta i utbildning smidigare än för närvarande, utan långa väntetider och i motsvarighet till kompetensnivån. För att målet ska nås kommer man att ta fram och testa nya väglednings-

modeller, nytt innehåll i undervisningen och effektivare undervisningsmetoder än för närvarande. Utbildningen ska också kunna genomföras som utbildning på deltid, vilket innebär att deltagarna samtidigt kan t.ex. förvärvsarbeta, studera och vara familjelediga. Dessutom kommer man att ta fram praktiskt inriktade undervisningsmetoder och stödinsatser för unga. Under försöket utvärderas såväl de olika aktörernas, t.ex. läroanstalternas, arbetsgivarnas och frivilligorganisationernas, roll som de nya modellernas genomslagseffekt och kostnadseffektivitet i förhållande till det nuvarande systemet.

Basinformation om det finländska samhället

I denna proposition föreslås att invandrarna ska få information om sina rättigheter och skyldigheter i samhället och arbetslivet. Dessutom ska invandrarna informeras om servicesystemet, åtgärder och tjänster som främjar integration, inbegripet information om möjligheten att i förekommande fall få vägledning, rådgivning och en inledande kartläggning. Tillgången på basinformationsmaterial kommer att säkerställas genom att informationen ges i samband med delgivningen av beslutet om uppehållstillstånd, registreringen av uppehållsrätt, utfärdandet av uppehållskort eller senast i samband med registreringen av hemkommun och befolkningsuppgifter. Basinformationsmaterialet ska vara tillgängligt också i elektronisk form.

Innehållet i basinformationsmaterialet tas fram genom finansiering från ESF. Det föreslås att varje myndighet ska svara för produktionen och uppdateringen av innehållet inom sitt ansvarsområde, men samordningen, översättningen och distributionen av basinformationsmaterialet till ca 20 000 nya mottagare av uppehållstillstånd har beräknats medföra årliga merkostnader om ca 1 miljon euro under inrikesministeriets huvudtitel.

Produktionen och distributionen av basinformationen ska inte medföra några kostnader eller skyldigheter för kommunerna. Basinformationen tillhandahålls på ett centralstyrt sätt, vilket kommer att underlätta och stödja kommunernas vägledning av nyanlända invandrare.

Tillhandahållande av vägledning och rådgivning

Det föreslås att kommunen och arbets- och näringsbyrån ska ge invandrare tillbörlig vägledning och rådgivning om arbetslivet samt de åtgärder och tjänster som främjar integration. I samband med vägledningen och rådgivningen ska det också säkerställas att invandraren har informerats om möjligheten att få en inledande kartläggning.

För att myndigheterna ska kunna ge tillräcklig vägledning och rådgivning måste de sätta sig in i integrationsfrågorna och i invandrarnas språkliga och kulturella bakgrund. Dessutom måste myndigheterna ha kännedom om sådana metoder för vägledning och rådgivning där det tas hänsyn till hur personer som kommer från andra slags samhällssystem uppfattar det finländska samhället. Det krävs också att språk och kulturella faktorer beaktas vid produktionen av material och vid annan information, att en tolk i förekommande fall anlitas vid vägledningen och rådgivningen samt allmänt taget att nya arbetsmetoder tas fram och införs.

Vägledningen kommer att stödjas genom information på riksplanet, t.ex. genom basinformationsmaterial, via Helsingfors stads elektroniska informationsbank Infopankki och genom annat material på olika språk som produceras på riksplanet. Myndigheterna på riksnivå, de regionala myndigheterna och de lokala myndigheterna måste alltså bereda sig på att producera material för invandrare. De kommuner som tar emot personer som får internationellt skydd och vissa andra invandrare kan för ändamålet anvisa kalkylerade ersättningar enligt propositionen.

Arrangemang för inledande kartläggning

Det föreslås att kommunen eller arbets- och näringsbyrån ska inleda en inledande kartläggning inom två månader från det att klientrelationen inleddes eller begäran om inledande kartläggning lämnades. Inledande kartläggningar ska också kunna göras i form av köpta tjänster.

Arbets- och näringsbyråerna ska kunna göra den inledande kartläggningen jämte kompetenskartläggning eller bedömning av

behovet av service t.ex. som ett led i integrationsutbildningen eller någon annan form av arbetskraftsservice. År 2009, då det vid Migrationsverket utfärdades ca 16 500 uppehållstillstånd för tredjelandsmedborgare, utarbetades det sammanlagt 6 270 nya integrationsplaner vid arbets- och näringsbyråerna, omfattades ca 14 400 personer av integrationsplaner och avsattes ca 32,2 miljoner euro för förberedande invandrarutbildning som ordnades som arbetskraftspolitisk utbildning. Antalet integrationsplaner som ska göras upp vid arbets- och näringsbyråerna kommer inte att öka i avgörande grad till följd av propositionen.

Kommunerna har däremot inte berett sig på att producera och finansiera bedömningservice. Enligt den gällande integrationslagen ska kommunerna utarbeta en integrationsplan för dem som inte står till arbetsmarknadens förfogande och som får utkomststöd. Det finns inte några exakta uppgifter om antalet integrationsplaner som gjorts upp i kommunerna, men enligt separata utredningar har behövliga integrationsplaner inte utarbetats i alla kommuner. Inledande kartläggningar för dem som begär sådana tillhandahåller kommunen ett instrument för att redan i ett tidigt skede kunna identifiera behoven av integrationsfrämjande åtgärder också bland sådana invandrare som enligt den gällande lagstiftningen inte har kommit att omfattas av integrationsplanerna. Invandrare av detta slag finns t.ex. bland dem som anlant som makar, mammorna i flerbarnsfamiljer, de unga som anlant i grundskoleåldern och de invandrare som på grund av utsatthet löper risk att marginaliseras. Hänvisning till åtgärder som svarar mot behovet kommer i ett längre perspektiv att minska på kostnaderna för integrationen eller marginaliseringen.

Det kan uppskattas att när antalet beviljade uppehållstillstånd rör sig kring 20 000 per år kommer ca 2 000 sådana personer att behöva en inledande kartläggning som enligt det nuvarande systemet inte omfattas av integrationsplanering eller för vilka det inte görs tillräcklig kartläggning som grund för integrationsplanen. Uppskattningen baserar sig på årliga statistiska uppgifter om uppehållstillstånd, från vilka dragits av en uppskattning om klienterna inom arbetsförvaltningen och

om de invandrare som sannolikt inte kommer att söka sig till inledande kartläggning eller inte behöver någon sådan.

Den inledande kartläggningens omfattning kommer att vara individuell beroende på invandrarens situation. Den kan innehålla t.ex. bara en kort intervju eller i förekommande fall mera ingående testning och identifiering av kompetensen, erkännande av examina eller utredning om kompletteringsbehov eller testning av nivån på språkkunskaperna. I specialfall kan det ta till och med flera veckor att klarlägga kompetensen. Kostnaderna per individ kommer därmed att variera från fall till fall. Den genomsnittliga kostnaden beräknas uppgå till 700 euro, som kan inrymma personalresurser som behövs för att kommunen ska kunna ordna bedömningarna, själva utredningen och behövliga test samt annan expertbedömning och tolkning. För att inledande kartläggning för ca 2 000 invandrare ska kunna ordnas i kommunerna behövs det ett tilläggsanslag om ca 1,4 miljoner euro under inrikesministeriets huvudtitel, vilket kan fördelas vidare till kommunerna. Lagen föreslås träda i kraft den 1 september 2011. År 2011 beräknas inledande kartläggningar ordnas för ca 600 invandrare och behovet av anslag är då 420 000 euro.

Staten ska ersätta kommunen för kostnaderna för den inledande kartläggningen i form av kalkylerade ersättningar på det sätt som föreslås. Den inledande kartläggningen är också ett nytt instrument för kommunen när det gäller att effektivisera integrationen av invandrare och förebygga marginalisering. Snabbare integration och snabbare övergång till arbetslivet kommer att spara in på utgifterna för utkomststöd och på kostnaderna för social- och hälsovårdsservice.

För dem som är klienter vid arbets- och näringsbyrån kan den inledande kartläggningen ingå som ett led i de arbetskraftspolitiska åtgärderna. För att den inledande kartläggningen ska kunna nyttiggöras på ett effektivt sätt krävs det dock tillräckliga personalresurser vid arbets- och näringsbyråerna samt säkerställande av personalens kompetens.

Effektivare integrationsplaner

År 2009 utarbetades det sammanlagt 6 270 nya integrationsplaner vid arbets- och näringsbyråerna, omfattades ca 14 400 personer av integrationsplaner och avsattes ca 32,2 miljoner euro för förberedande invandrarutbildning som ordnades som arbetskraftspolitisk utbildning. Antalet integrationsplaner som ska göras upp vid arbets- och näringsbyråerna beräknas inte öka till följd av propositionen. Antalet integrationsplaner som görs upp i kommunerna kan däremot beräknas öka när också sådana invandrare som inte är arbetslösa arbetssökande eller mottagare av utkomststöd kommer att kunna få en inledande kartläggning.

I regel har kommunerna inte utarbetat integrationsplaner i den omfattning som krävs enligt den nuvarande lagstiftningen. Målet med denna proposition är att säkerställa att en integrationsplan alltid utarbetas när det behövs. Dessutom är målet att effektivisera deras genomslagskraft. Det föreslås separat att integrationsplaner vid behov ska läggas upp för minderåriga och att de övriga planer som gjorts upp för familjemedlemmar i förekommande fall ska samordnas i en integrationsplan för hela familjen. Dessutom ska integrationsplanerna vid behov utarbetas och genomföras genom sektorsövergripande samarbete. I övrigt föreslås integrationsplanerna bli utarbetade i enlighet med den gällande integrationslagen.

Det beräknas att propositionen kommer att medföra att man i kommunerna börjar utarbeta integrationsplaner för fler personer än i dagens läge. Det kommer att göras ca 2 000 inledande kartläggningar per år för personer som utifrån den gällande lagen inte har fått tillräcklig bedömning till stöd för integrationsfrämjandet. Det är en ny uppgift för kommunerna att göra inledande kartläggningar. På basis av den inledande kartläggningen bedöms om den berörda personen behövs en integrationsplan. Det kan uppskattas att man i kommunerna kommer att utarbeta en integrationsplan för 75 procent av dem, för vilka man för närvarande inte gör en inledande kartläggning men enligt den föreslagna lagen kommer att göra en, dvs. för 1 500 personer. Föräldrar som sköter barn hemma kommer att behöva t.ex. språkutbildning eller klubbverksamhet på deltid, en del av de unga

kommer att styras till grundläggande utbildning eller annan frivillig utbildning och kommer dessutom eventuellt att behöva vägledning, rådgivning och andra stödåtgärder och bara en del kommer att behöva integrationsutbildning på heltid. Totalkostnaderna för ordnande av åtgärder av detta slag som anges i integrationsplanerna har inte kunnat beräknas. Det kan antas att satsningar på integrationsfrämjande för nyanlända invandrare kommer att försnabba integrationen och övergången till arbetslivet, vilket i ett längre perspektiv kommer att spara in på kommunens utgifter för utkomststöd och på kostnaderna för ordnande av social- och hälsovårdsservice och andra stödåtgärder. I 17 § 2 mom. föreslås en bestämmelse om att den kommun eller arbets- och näringsbyrå som utarbetat integrationsplanen ska aktivt tillhandahålla invandraren de åtgärder och tjänster som ingår i hans eller hennes integrationsplan inom ramen för anvisade anslag.

Ersättning till kommunerna för kostnaderna för anvisande till kommunerna

Det föreslås att systemet för ersättning för kostnaderna för dem som får internationellt skydd och för vissa andra personer som avses i 2 § 2 och 3 mom. ska behålla sin nuvarande struktur. Det föreslås dock exaktare lagbestämmelser än för närvarande om hur kostnaderna ska ersättas.

Staten ska alltså betala kommunen ersättning för kostnaderna för placeringen av dem som får internationellt skydd och vissa andra personer. Ersättningen betalas i form av kalkylerade ersättningar och som särkostnader som ersätts till fullt belopp. Ersättning för särkostnader i enlighet med det nuvarande systemet till fullt belopp för tio år eller utan någon tidsgräns kommer att säkerställa att kommunerna inte får oförutsedda och oskäliga kostnader till följd av placeringen av grupper med särskilda behov, såsom nödfall som behöver rikligt med vård- eller andra stödåtgärder eller minderåriga som anlänt utan vårdnadshavare och fått uppehållstillstånd.

Kvotflyktingar och asylsökande med uppehållstillstånd omfattas i dagens läge av de kalkylerade ersättningarna till kommunerna i

tre års tid efter det att den första hemkommunen har förts in i befolkningsdatasystemet.

I denna proposition utstakas innehållet i kommunens program för integrationsfrämjande bl.a. så att programmet ska innehålla en utredning om hur programmet anknyts till kommunens strategiska planering och uppföljning samt bl.a. en flerårig plan för mottagande och främjande av integrationen av kvotflyktingar och asylsökande som fått uppehållstillstånd på grund av behovet av internationellt skydd samt vissa andra invandrare. Ett program för integrationsfrämjande ska utgöra villkor för att kommunen ska kunna få ersättningar av statens medel för personer som får internationellt skydd och för vissa andra personer.

Förslaget om allas möjlighet att få en inledande kartläggning samt om vägledning och rådgivning kommer att öka antalet integrationsplaner som utarbetas i kommunerna. För effektivare integration måste kommunen ordna de åtgärder som behövs och som angetts i integrationsplanerna och måste det riktas tillräckliga resurser till åtgärderna. Enligt kommunernas egna kalkyler och bedömningar kommer statsandelarna och de kalkylerade ersättningarna inte att täcka de kostnader under tiden för integrationsfrämjande som följer av anordnandet av basservice och andra tjänster som främjar integrationen för personer som får internationellt skydd och vissa andra personer. Vid en jämförelse av de kalkylerade kostnaderna för basservicen med statsandelarna till kommunerna och ersättningarna enligt integrationslagen kan man dra liknande slutsatser, om än skillnaderna mellan kommunerna är stora. Den enda ändring av nivån på ersättningarna som gjorts efter 1993 är den höjning av de kalkylerade ersättningarna med 10 procent som trädde i kraft vid ingången av 2010. Enligt statistikcentralens prisindex för offentliga utgifter har kostnaderna för kommunernas social- och hälsovård stigit med 56,2 procent från 1993 till 2009.

Försöket Delaktig i Finland

Försöket Delaktig i Finland medför merkostnader till följd av att kretsen av personer som är berättigade till integrationsutbildning

utvidgas. De samlade merkostnaderna beräknas uppgå till ca 9—10 miljoner euro åren 2010—2013. För genomförandet av försöket avsattes 500 000 euro under inrikesministeriets huvudtitel i tilläggsbudgeten för 2010. Åren 2011—2013 kommer inrikesministeriet, undervisnings- och kulturministeriet och arbets- och näringsministeriet att var för sig avsätta befintliga anslag för administrering och övrigt genomförande av försöket till ett belopp av 500 000 euro per år, sammanlagt 1,5 miljoner euro per år. Suomen Kulttuurirahasto och Svenska Kulturfonden deltar på motsvarande sätt genom att avsätta sammanlagt ca 3,5 miljoner euro för finansiering av försöket åren 2010—2013. Dessutom får anslag under arbets- och näringsministeriets moment 32.30.51 (sysselsättnings- och utbildningsåtgärder samt speciella åtgärder) användas åren 2011—2013 för anordnande av integrationsutbildning enligt försöket när invandrarklienter vid de arbets- och näringsbyråer som försöket omfattar deltar i den utbildning som testas. För försöket får också användas statsandelar och statsunderstöd i tillämpliga delar.

Försöket genomförs i ungefär tio kommuner och vid de arbets- och näringsbyråer som finns där. Integrationsutbildningen i nuvarande form och direkt inriktad på arbetsmarknaden omfattar ca 35 undervisningstimmar och de genomsnittliga kostnaderna rör sig kring 30 euro/studerandearbetsdag, ca 6 000 euro/studerande/år. Inom den utbildning som testas i kommunerna kommer studiedagarnas längd att vara flexibla än för närvarande. Om det är påkallat kan utbildningen genomföras t.ex. bara tre dagar i veckan. Hur många invandrare som deltar i försöket kommer att preciseras när kommunerna och arbets- och näringsbyråerna presenterar sin projektplan för hur försöket ska genomföras.

Under försökets gång och när det har avslutats kommer man att bedöma genomslagseffekten och kostnadseffektiviteten för försöksmodellerna i förhållande till det nuvarande systemet. Utgående från resultaten bedöms behoven och möjligheterna att utveckla finansieringen och administreringen av och innehållet i integrationsutbildningen med sikte på att få en mera behovsorienterad, effek-

tivare, verkningsfullare och kostnadseffektivare integrationsutbildning än tidigare.

Regeringen ska följa upp konsekvenserna av den föreslagna lagen för statens och kommunernas utgifter. Om reformens kostnader visar sig vara högre än bedöms i förslaget ska lagstiftningen vid behov ses över så att statens och kommunernas utgifter inte ökar märkbart.

4.2 Konsekvenser för myndigheterna

I denna proposition föreslås bestämmelser om myndigheternas uppgifter, samarbetsformer, samordning och uppföljning på olika förvaltningsnivåer. Genom förslagen skapas större klarhet i myndigheternas arbetsfördelning och effektiviseras samordningen av de ekonomiska och övriga resurserna för främjande av integration samt den övriga planeringen. Genom detta stärks möjligheterna att allokera resurserna på ett ändamålsenligt sätt.

Det föreslås att inrikesministeriet alltjämt ska vara den myndighet som samordnar integrationsfrämjandet, men dess roll i uppgifter i anslutning till främjande av integrationsfrämjande, integration och etniska relationer kommer att göras tydligare och i någon mån stärkas. Integration av invandrare berör alla områden av livet, och därför bör främjandet av integrationen ske horisontellt och på ett sätt som genomsyrar flera politiska sektorer. För att stärka samarbetet och informationsgången mellan ministerierna föreslås att det ska inrättas ett interministeriellt samarbetsorgan på högre tjänstemannanivå, vilket är en ny form för samarbete mellan ministerierna. Det föreslås också bestämmelser om statens program för integrationsfrämjande, där statsrådet beslutar om de rikstäckande målen för integrationsfrämjande för fyra år i taget. Vid sidan om samarbetsorganet är statens program för integrationsfrämjande ett nytt instrument för den rikstäckande integrationspolitiska styrningen. I programmet ska de ministerier som är centrala med tanke på integrationsfrämjandet slå fast de rikstäckande målen och de ekonomiska ramarna för integrationsfrämjande inom sitt förvaltningsområde. Inrikesministeriet ska ansvara för beredningen av programmet, vilket för sin del ger ministeriet en tydligare roll som den myndighet

som samordnar integrationsfrämjandet. Genom programmet stärks också främjandet av integration på ett sätt som genomsyrar de viktigaste politiska sektorerna. Genom de mål, åtgärder och resurser som slås fast stärks och samordnas också regionförvaltningens och den lägre förvaltningens resultat-, resurs- och informationsstyrning i fråga om integrationsfrämjande och goda etniska relationer. Det interministeriella samarbetsorganet ska följa hur målen uppnås.

Det föreslås inte några ändringar i uppgifterna för myndigheterna på regional nivå, men i lagen föreslås särskilda bestämmelser om NTM-centralernas och regionförvaltningsmyndigheternas uppgifter inom integrationsfrämjande och om dessa myndigheters samarbetskyldighet. Den regionala planeringen och utvecklingen bör stärkas i fråga om integrationspolitiken genom att det inrättas regionala kommissioner för invandrarfrågor.

Genom förslagen om gemensamma mål för integrationsfrämjande på lokal nivå och program för integrationsfrämjande eftersträvas starkare långsiktig planering, samarbete och samordning. I den gällande integrationslagen finns bestämmelser om program för integrationsfrämjande. Nu föreslås dock också bestämmelser om förfaranden för godkännande av programmet för integrationsfrämjande och beaktande av programmet för integrationsfrämjande i kommunens budgetplanering samt om vad programmet för integrationsfrämjande ska kunna innehålla. Dessa har inte reglerats tidigare. Det föreslås att NTM-centralerna ska åläggas att stödja kommunerna vid utarbetandet av program för integrationsfrämjande och att följa hur programmen genomförs och rapportera om detta till inrikesministeriet. Genom förslagen effektiviseras integrationsplaneringen på lokal nivå och säkerställs att specialgruppernas behov beaktas på ett sätt som genomsyrar planeringen på det lokala planet. Förslagen möjliggör också bättre uppföljning på lokal nivå, regional nivå och riksnivå av kommunernas program för integrationsfrämjande, genomförandet av dem och användningen av resurserna för integrationsfrämjande samt integrationsfrämjandets genomslagskraft.

Genom förslagen om kommunens program för integrationsfrämjande kommer också programmets kvalitet och genomslagskraft att förbättras. Förslaget om att invandrarorganisationerna ska ha möjlighet att ta del i utarbetandet av programmen och i utarbetandet, uppföljningen och genomförandet kommer att utöka invandrarnas delaktighet och möjligheter att påverka viktiga processer som rör dem.

Avsikten med förslagen om åtgärder som främjar invandrarnas integration har varit att uppnå en samlad konsekvens när det gäller nyanlända invandrare så att övergången från en åtgärd till en annan utgår från behoven. Enligt den gällande integrationslagen öppnar sig rätten till åtgärder som främjar integration i regel utgående från en klientrelation med myndigheterna. Bedömningen av behoven kommer att kräva delvis ny kompetens av de lokala myndigheterna.

Förslaget om produktion och distribution av basinformationsmaterial till alla invandrade är en ny åtgärd och kräver att de viktigaste myndigheterna på riksnivå och aktörerna satsar på och samarbetar för att bereda basinformationsmaterialet. Finlands beskickningar utomlands, Migrationsverket, polisen och magistraterna kommer att ta del i spridningen av materialet.

Genom förslaget om de kommunala myndigheternas och arbetsmyndigheternas skyldighet att ge vägledning och rådgivning kommer myndigheternas allmänna rådgivningsskyldighet i anslutning till integrationsfrämjande att stärkas. I samband med vägledningen och rådgivningen ska det än en gång säkerställas att invandraren har informerats om möjligheten att få en inledande kartläggning. Förslaget innebär att myndigheterna på det lokala planet måste satsa på rådgivning och vägledning och på att producera material för detta på flera språk. Till denna del kommer de lokala myndigheternas verksamhet att stödjas genom det rikstäckande basinformationsmaterialet och övrigt material.

Enligt förslaget ska kommunerna göra en inledande kartläggning också för andra invandrare som begär att få en sådan kartläggning om de bedöms vara i behov av en sådan kartläggning. På så vis tillhandahåller den fö-

reslagna inledande kartläggningen kommunerna ett instrument för att identifiera fler personer som är i behov av integrationsfrämjande åtgärder och integrationsplaner, påskynda deras integration och förebygga utslagning. I den gällande integrationslagen finns redan bestämmelser om arbets- och näringsbyråernas och kommunernas skyldighet att utarbeta en integrationsplan för utkomststödsklienter, och när integrationsplanen utarbetas ska man bedöma invandrarens behov av tjänster som främjar integration och av övriga tjänster. Den inledande kartläggningen är en ny uppgift för kommunerna, även om integrationsplanerna redan tidigare har omfattat arbetsformer som motsvarar den. Detsamma gäller de integrationsplaner som arbets- och näringsbyråerna utarbetar, men arbets- och näringsbyråerna ska kunna göra en inledande kartläggning som ett led i de arbetskraftspolitiska åtgärderna.

Genom förslagen om inledande kartläggningar och integrationsplaner kommer det också att skapas större klarhet i myndigheternas skyldigheter vid utarbetandet av integrationsplanerna och säkerställas att planer görs upp när det finns behov av dem. Förslagen innebär att den situation som framgått av utredningar ändras, nämligen att integrationsplaner inte har utarbetats på ett heltäckande sätt i synnerhet inte när kommunen har varit ansvarig myndighet.

Försöket Delaktivt i Finland kommer att stärka samarbetet mellan de deltagande kommunerna och arbets- och näringsbyråerna. Beroende på innehållet i försöksprojektet kan försökskommunen få nya uppgifter när det gäller att upphandla och anordna integrationsutbildning för invandrare och vägleda dem till utbildningen. Dessutom ska de arbets- och näringsbyråer som deltar i försöket vägleda sina klienter till integrationsutbildning under försökets gång. Också försökstillämpningen av de nya bestämmelserna om konkurrens i fråga om integrationsutbildning kommer att påverka verksamheten för den kommun, arbets- och näringsbyrå eller NTM-central som skaffar utbildningen. Likaså kommer åtgärder i anslutning till vägen för invandrarbarn och invandrarungdomar som deltar i försöket att kräva att kommunerna planerar och genomför åtgärderna. Försöks-

kommunerna kommer dessutom att ha en allmän skyldighet att ansvara för planeringen, samordningen och genomförandet av åtgärderna enligt försöket.

4.3 Samhälleliga konsekvenser

Fri rörlighet för människor inom Schengenområdet, behov av arbetskraftsinvandring, invandring på grundval av familjeband och Finlands ansvar inom sektorn för humanitär invandring är oundvikliga och växande fenomen när Finland blir alltmer internationaliserat. Invandringen medför förändringar på bred front i det finländska samhället, primärt i människornas vardag och servicesystemet, hos myndigheterna, inom politiken och i debatten i offentligheten. Avsikten är att förslagen ska bidra till att styra utvecklingen så att förändringarna sker behärskat och balanserat. Framgångsrik integration, likabehandling och icke-diskriminering och en välfungerande dialog mellan olika befolkningsgrupper och goda etniska relationer utgör för sin del en förutsättning för en balanserad utveckling av det finländska samhället. Genom dessa kan man dessutom också i fortsättningen stödja de finländska arbetsgivarnas, inklusive den offentliga servicesektorns, ställning i konkurrensen om arbetskraft.

De föreslagna ändringarna kan dock bara delvis bidra till att integrationen sker på ett behärskat och balanserat sätt. Integrationen främjas också genom t.ex. lagstiftning om likabehandling samt servicesystem och planering av bostadsområden. Ur integrationsperspektiv måste man inom alla de viktigaste politiska sektorerna också bereda sig på tillräcklig allokering av resurser för främjande av integration. Dessutom är det viktigt med korrekt och mångsidig informationsförmedling.

I denna proposition föreslås att kommunernas program för integrationsfrämjande ska innehålla planer för främjande av goda etniska relationer samt stödjande av invandrargruppernas delaktighet och möjligheter att bevara sin kultur. Genom dessa planer i programmen för integrationsfrämjande kan man främja en positiv växelverkan mellan olika befolkningsgrupper, vilket i sin tur kommer att främja invandranas integrationsmöjligheter.

ter och motivation, språkinläring och deras möjligheter att bekanta sig med värderingarna i det omgivande samhället. Nätverk med urbefolkningen och andra invandrare är också ofta inofficiella kanaler till sysselsättning. Erfarenheter av rasism och diskriminering kan däremot ha till och med långvariga negativa konsekvenser inte bara för individens välbefinnande utan också för integrationen. På motsvarande sätt främjar invandrarernas individuella integration och integration av varje familj uppkomsten av goda etniska relationer. I övrigt kan man genom de åtgärder som föreslås i denna proposition bara i liten utsträckning bidra till uppkomsten av goda etniska relationer. Utöver myndigheterna spelar också politikerna, arbetsgivarna, arbetsgemenskaperna och medierna en viktig roll när det gäller att främja goda etniska relationer.

Genom förslaget om att utvidga integrationslagens tillämpningsområde till att gälla alla invandrare som är bosatta i Finland kan man främja allt fler invandrarers integration. Samtidigt stärks förutsättningarna för att granska integrationspolitiken som en helhet. I denna proposition är tillhandahållande av basinformation samt planering och uppföljning på alla förvaltningsnivåer åtgärder som berör alla invandrare. De övriga åtgärderna enligt propositionen kommer att ordnas utgående från den behovsprövning som görs i samband med den inledande kartläggningen.

Genom denna proposition effektiviseras integrationen av nyanlända invandrare så att alla får basinformation om det finländska samhället och om sina möjligheter att få stöd för sin integration, behövlig vägledning och rådgivning och kommer alla med hjälp av den inledande kartläggningen att så snabbt som möjligt anvisas till språkutbildning som svarar mot deras kunskapsnivå eller till andra åtgärder som främjar integration. Genom förslagen kommer invandrarernas sysselsättning och integration i övrigt att för snabbas genom att invandrarerna snabbare än för närvarande, genast efter inresan, kan anvisas till utbildning och övriga integrationsfrämjande åtgärder som svarar mot deras behov. Enligt utredningar är det vanligt att väntetiderna till de första åtgärderna för stödjande av integration är ett halvt år, ofta längre. Enligt under-

sökningar har invandrarerna störst motivation att lära sig språket och studera någonting annat när de är nyanlända, medan utdragna väntetider och felriktade åtgärder minskar motivationen och har en passiverande verkan.

Förslagen kommer att innebära att resurserna för integrationsfrämjande tjänster bättre än för närvarande kan allokeras i enlighet med invandrarernas behov. Samtidigt minskar allokeringen av resurser till åtgärder som inte har någon genomslagskraft för respektive användares integration. Genom inledande kartläggningar kan man också identifiera de mest utsatta och förebygga att de slås ut genom att utifrån bedömning erbjuda dem möjlighet att studera språk och ta del av andra åtgärder som främjar integration. Utsatta grupper är bl.a. de som flyttat till landet som makar och står utanför arbetslivet och arbetsmarknaden och som inte får samhällets stöd för sitt uppehälle. Till de utsatta grupperna hör också de invandrarungor som anlänt i grundskoleåldern och som löper risk att bli utan avgångsbetyg från grundskolan. Genom förslaget om att kommunerna ska få ersättning för kostnaderna för ordnandet av den inledande kartläggningen kan man säkerställa att kommunerna förbinder sig att göra inledande kartläggningar för de invandrare för vilken en sådan inte kommer att göras på basis av att de är klienter vid arbets- och näringsbyrån.

När tillträdet till tjänster som svarar mot behoven påskyndas genom den inledande kartläggningen kommer också den tid invandrarerna omfattas av integrationsplanen att förkortas. Genom att i särskilda fall förlänga tiden för integrationsplanen till fem år kan man säkerställa stödandet av sådana personers integration som av särskilda skäl har varit förhindrade att delta i utbildning eller andra åtgärder under de första åren efter inresan.

Unga asylsökande som anlänt utan vårdnadshavare och som fått uppehållstillstånd löper speciellt stor risk att avbryta grundskolestudierna innan de avlagt slutexamen. I samma riskgrupp befinner sig också unga som annars flyttat i högstadieskoleåldern. Unga invandrare blir också klart oftare än andra i samma åldersklass utan studieplats efter grundskolan. Förslaget om att utarbeta en in-

tegrationsplan genom sektorsövergripande samarbete innebär att man kan ingripa i den ungas situation tillsammans med honom eller henne, hans eller hennes familj och myndigheterna. Genom tidigt ingripande och åtgärder som dokumenterats i integrationsplanen kan man förebygga att den unga avbryter grundskolan och marginaliseras. Förslaget främjar också den ungas möjligheter att söka sig till sådan utbildning efter grundskolan som svarar mot hans eller hennes kompetens, vilket bidrar till att förebygga avbrott i utbildningen på andra stadiet.

Förslaget om integrationsplaner för familjer kommer att främja möjligheterna att samordna de individuella planerna och samtidig integration av familjerna.

Förslagen om språk- och integrationsutbildning, om att målet ska vara att invandran uppnår fungerande grundläggande språkfärdighet i finska eller svenska, dvs. i genomsnitt språkfärdigheter som motsvarar nivå B1.1 på den europeiska referensramen för språk, samt om skyldigheten att delta i undervisning i finska eller svenska så som slagits fast i integrationsplanen och i eventuella andra åtgärder kommer att minska risken för att bristfälliga språkkunskaper ska leda till isolering från andra sociala gemenskaper och det finländska samhället över lag. Förslaget kommer att bidra till att undanröja hindren för invandrarnas sysselsättning, av vilka bristfälliga kunskaper i finska eller svenska är det viktigaste, enligt utredningar.

Det föreslås att integrationsplanens varaktighet ska bestämmas individuellt och att den första integrationsplanen ska läggas upp för högst ett år efter det att planen undertecknades. Rätten att få en integrationsplan ska gälla i tre år efter det att den första hemkommunen för invandran har införts i befolkningsdatasystemet, men den ska kunna förlängas till fem år för invandrare som behöver särskilda åtgärder. Tiden för planen ska inte omfatta perioder då personen på grund av skada, sjukdom, barnskyddsåtgärder, moderskaps-, faderskaps- eller föräldraledighet eller av andra därmed jämförbara orsaker har varit förhindrad att delta i åtgärder som främjar integration.

Genom förslaget förändras tänkesättet att sysselsättningen eller anvisandet till utbild-

ning ska infalla först efter det att tiden för integrationsplanen har gått ut. Avsikten är att uppställandet av etappmål ska medföra att tonvikten i åtgärderna förskjuts till inledningsskedet för integrationsplanen och att invandrarna därmed ska få arbete eller söka sig till utbildning i snabbare takt. Maximitiden ska kunna förlängas av grundad anledning. Förslaget bidrar till att förebygga uppkomsten av marginella grupper i samhället och i synnerhet att mammor i flerbarnsfamiljer inte lär sig språket. Det här kan genomföras genom att det säkerställs att de inte blir utan språkundervisning t.ex. på grund av lång familjeledighet. När invandrarna blir skyldiga att delta kommer integrationsplanerna att få större genomslagskraft.

Genom de föreslagna integrationsplanerna för minderåriga kan man förebygga att unga invandrare som tillhör riskgrupperna slås ut. Merparten av invandrandomarna behöver inte något stöd för sin integration, men förslagen erbjuder ett instrument för att ingripa i sådana ungas situation som t.ex. löper risk att bli utan avgångsbetyg från grundskolan och för vilka de allmänna tjänsterna och stödåtgärderna inte är tillräckliga.

Genom integrationsplanerna för familjer kan man främja möjligheterna att integrera familjemedlemmar samtidigt. Genom förslagen säkerställs t.ex. att föräldrar som är bristfälligt insatta i det finländska servicesystemet får tillräcklig information om innehållet i planerna för sina barn och om målen inom småbarnsfostran och den grundläggande utbildningen och stärks föräldrarnas möjligheter att stödja sina barn med skolgången. Likaså får integrationsplanerna bättre förankring i hela familjens vardag och stärks de realistiska möjligheterna att genomföra dem.

4.4 Konsekvenser för jämlikhet och jämställdhet samt konsekvenser för barn

Det föreslås att alla invandrare ska få basinformation om det finländska samhället och att fler invandrare än för närvarande ska börja omfattas av åtgärder och tjänster som främjar integration. Dessutom kommer tjänsterna att få större genomslagskraft när de integrationsfrämjande åtgärderna sätts in så

snart som möjligt efter inresan och genomförs på ett behovsbaserat sätt utgående från en individuell inledande kartläggning.

De föreslagna ändringarna kommer ofta att inriktas på invandrarkvinnor, eftersom kvinnorna oftare än männen är utsatta med tanke på integrationen. Kvinnornas integrationsproblem beror ofta på olika kulturellt relaterade hemförhållanden och familjemodeller. De kvinnor som flyttat som makar kan ofta bli utan sin makes stöd vid integrationen, vilket kan leda till att deras deltagande i integrationsfrämjande åtgärder eller t.ex. kontakter med den offentliga servicen blir obetydliga. Det här försvårar språkstudierna samt deras möjligheter att utbilda sig och upprätta sociala kontakter. Arbetslöshetsgraden bland invandrarkvinnorna är högre än bland invandramännen, vilket ofta beror på att kvinnorna har en bristfälligare utbildnings- och arbetshistoria än männen. Avsaknad av läs- och skrivkunnsighet förekommer också mera allmänt bland invandrarkvinnorna än bland invandramännen.

Propositionen främjar jämställdheten mellan könen. En del av invandrarna kommer från samhällen där principerna om jämställdhet inte har erkänts. En del av invandrarkvinnorna tvingas också i Finland in i familjeförhållanden eller andra omständigheter där det inte finns några förutsättningar för jämställdhet. Propositionen gör det möjligt att ta in jämställdhetsinformation i den basinformation som alla ska få och i de övriga väglednings- och rådgivningstjänsterna. Även inom integrationsutbildningen, framför allt inom ramen för försöket Delaktig i Finland, kommer man att fästa större uppmärksamhet än för närvarande vid frågor kring jämställdhet och jämlikhet.

Den inledande kartläggning som föreslås kommer att tillhandahålla kommunerna ett instrument för att redan i ett tidigt skede identifiera de mest utsatta invandrarna och förebygga marginalisering genom att erbjuda dem studiemöjligheter och andra åtgärder som främjar integration. Som exempel på invandrare av detta slag kan nämnas mammor i flerbarnsfamiljer, ensamföräldrar och invandrare som anlänt som makar men inte fått stöd av sin make eller som annars på grund av sin utsatthet löper risk att slås ut.

Den inledande kartläggningens omfattning kommer att bestämmas individuellt utifrån varje invandrarens situation. Den kan inrymma t.ex. bara en kort intervju eller, vid behov, mera ingående identifiering av kunskanget och behoven. Inledande kartläggningar för ett större antal invandrare än för närvarande och utveckling av innehållet i kartläggningarna kommer att svara mot många invandrarkvinnors behov bättre än för närvarande. Exempelvis de föräldrar som sköter barn hemma, ofta mammorna, kan på ett effektivare sätt än för närvarande hänvisas till språkutbildning eller annan utbildning på deltid samt till klubbverksamhet eller verksamhet i grupper av likställda eller till service inom den tredje sektorn.

Det är meningen att propositionen ska effektivisera både tillgången på och genomslagskraften för integrationsplanerna. Efter den inledande kartläggningen ska invandrarna enligt behov få en sektorsövergripande integrationsplan. Vid behov ska de planer som gjorts upp för familjemedlemmar samordnas i en integrationsplan för hela familjen och ska en separat integrationsplan läggas upp för minderåriga.

Förslaget om integrationsplaner för familjer kommer att främja möjligheterna att samordna de individuella planerna och integrera familjemedlemmarna samtidigt. Integrationsplanerna för familjer kommer ofta att stödja framför allt invandrarkvinnornas integration. I synnerhet mammor som sköter barn hemma möter utmaningar när de ska integreras och upprätta sociala nätverk. Genom integrationsplanerna kan man effektivisera hemmamammornas möjligheter att delta i verksamheten i samhällslivet. Även invandramakar som står utanför arbetslivet och arbetsmarknaden och inte får något samhällsligt stöd för sitt leverne ska i vissa fall kunna anses vara i behov av en integrationsplan. Sektorsövergripande planer säkerställer att invandrarkvinnornas behov bedöms på ett heltäckande sätt, t.ex. när det gäller utbildningsfrågor och hälsofrågor. Genom förslagen säkerställs också t.ex. att föräldrar som är bristfälligt insatta i det finländska service-systemet får tillräcklig information om innehållet i planerna för sina barn och om målen inom småbarnsfostran och den grundläggande

de utbildningen. På så vis stärks föräldrarnas möjligheter att stödja sina barn med skolgången. Likaså får integrationsplanerna fler beröringspunkter med hela familjens vardag.

Det föreslås att tiden för integrationsplanen inte ska anses löpa om integrationsplanen tillfälligt inte har kunnat genomföras på grund av skada, sjukdom, moderskaps-, faderskaps- eller familjeledighet eller av någon annan därmed jämförbar orsak. Det skulle vara oskäligt med tanke på invandrarens integrationsprocess, om de ovan nämnda orsakerna förkortade maximitiden för integrationsplanens giltighet. Bestämmelsen kommer att skapa större klarhet i framför allt invandrarkvinnornas ställning med tanke på integrationsplanens varaktighet.

För mammorna i flerbarnsfamiljer kan det vara svårt att förvärva språkkunskaper som är väsentliga för delaktighet i samhällslivet, eftersom det i regel krävs att de som deltar i integrationsutbildning studerar åtta timmar om dagen. I synnerhet inom försöket Delaktig i Finland kommer man att försöka utveckla integrationsutbildningen så att det tas större hänsyn till familjernas och olika specialgruppers behov. Inom försöket kommer man att ta fram och testa ett system för utbildning i finska eller svenska och annan integrationsutbildning och vägledning på ett innovativt sätt så att det blir möjligt att delta i utbildning smidigare än för närvarande, utan långa väntetider och i motsvarighet till kompetensnivån. För att målet ska nås kommer man att testa nya vägledningsmodeller, nytt innehåll i undervisningen och undervisningsmetoder som är effektivare än för närvarande. Utbildningen ska också kunna genomföras som utbildning på deltid, vilket innebär att deltagarna samtidigt kan t.ex. förvärvsarbeta, studera och vara familjelediga. Flera av försöksåtgärderna inriktas på att förbättra ställningen för invandrarkvinnorna, framför allt för hemmamammorna och för andra grupper som för närvarande står utanför integrationsutbildningen.

När föräldrarnas språkkunskaper ökar kommer också invandrabarnens ställning att förbättras, eftersom barnen i invandrarfamiljerna ofta lär sig språket snabbare än sina föräldrar och måste ställa upp som tolkar när deras föräldrar ska kommunicera med urbe-

folkningen. Uppmuntran att förvärva språkkunskaper kommer att påverka invandrabarnens delaktighet på ett allmännare plan, eftersom föräldrar med otillräckliga kunskaper i finska eller svenska sällan kan ge sina barn och ungdomar ett fullgott stöd när det gäller att delta i verksamheten i samhällslivet. Genom att främja alla familjemedlemmars språkkunskaper kan man också minska risken för att den andra generationen marginaliseras.

Förutom bestämmelser om integrationsplaner för familjer föreslås också bestämmelser om integrationsplaner för minderåriga. Syftet med integrationsplanerna för minderåriga är att förebygga att unga invandrare som hör till en riskgrupp marginaliseras. Merparten av invandrarungdomarna behöver inte något stöd för sin integration, men förslaget tillhandahåller ett instrument för att ingripa i sådana ungas situation som t.ex. löper risk att bli utan avgångsbetyg från grundskolan och för vilka de allmänna tjänsterna och stödåtgärderna är otillräckliga. För att det ska gå att undvika att ungdomarna eventuellt marginaliseras i ett senare skede är det ytterst viktigt att det utarbetas en integrationsplan och att ungdomarna deltar i de överenskomna åtgärderna enligt planen.

5 Beredningen av propositionen

5.1 Beredningsskeden och beredningsmaterial

Denna proposition har beretts utgående från den redogörelse för genomförandet av integrationslagen som lämnades till riksdagen i oktober 2008 och utgående från det svar som riksdagen gav i juni 2009 med anledning av redogörelsen. I redogörelsen ingår flera utvecklingsförslag för hur integrationslagen kunde reformeras.

I april 2009 tillsatte inrikesministeriet ett projekt för revidering av den lag som gäller mottagande av asylsökande (IM024:00/2009). Som mål för den fullständiga omarbetningen uppställdes bl.a. en ändring av lagens tillämpningsområde så att det tas bättre hänsyn till förändringarna i fråga om invandringen och i omvärlden. Avsikten var att lagen skulle gälla alla personer som

förväntas stanna i Finland minst ett år, oberoende av orsaken till invandringen.

Lagförslaget har beretts som tjänsteuppdrag vid inrikesministeriet. Projektet har haft stöd av en styrgrupp på bred basis bestående av företrädare för olika ministerier samt organisationer på regional och lokal nivå och av andra aktörer. Styrgruppen har sammanträtt sammanlagt åtta gånger. För att stödja beredningen tillsatte styrgruppen också fem separata underordnade arbetsgrupper.

Under olika beredningsskeden har inrikesministeriet ordnat informations- och diskussionsmöten om projektmålen och förslagen för olika parter, t.ex. för invandrarorganisationer och forskare.

Propositionen har behandlats av delegationen för kommunal ekonomi och kommunalförvaltning så som krävs enligt 8 § i kommunallagen (365/1995).

5.2 Remissyttranden och hur de har beaktats

Ett utkast till en regeringsproposition sändes för utlåtande till remissinstanserna den 27 maj 2010. Remissvaren skulle lämnas in senast den 24 juni. Med anledning av tids-schemat för beredningen fick remissinstanserna en relativt kort tid på sig att yttra sig över förslaget. Detta ansågs dock vara möjligt med beaktande av behandlingen av utkastet till förslag i den arbetsgrupp på bred basis som tillsattes för beredningen av förslaget och som bestod av de viktigaste intressegrupperna samt särskilda samråd som ordnades för intressegrupperna i olika skeden av beredningen.

Utkastet till regeringsproposition sändes på remiss till 175 olika instanser på bred front: olika myndigheter, delegationer, frivillig- och invandrarorganisationer, sakkunniga och serviceproducenter. Det inlämnades sammanlagt 137 remissvar. Ett sammandrag av remissyttrandena har upprättats.

I remissyttrandena uttrycktes allmänt taget beröm för den totala omarbetningen av integrationslagen som en mycket påkallad och aktuell ändring. Det upplevdes som positivt att bestämmelserna om mottagande och bestämmelserna om integration utfärdas genom separata lagar. Den föreslagna accentuering-

en av det inledande skedet av integrationen skördade också beröm. Den föreslagna utvidgningen av tillämpningsområdet förespråkades på bred front. Flera remissinstanser konstaterade att det i propositionen tas allt bättre hänsyn till invandrarna som en heterogen grupp. Många remissinstanser uttryckte dock sin oro över att resurserna inte kommer att räcka till för det utvidgade tillämpningsområdet.

I remissvaren förespråkades på bred front förslaget om att alla invandrare ska få basinforma-tion. Regleringen av minderåriga togs emot med belåtenhet. Det framfördes önskemål om att barnets bästa skulle beaktas kategoriskt vid beredningen av lagen. Uppdelningen av integrationsprocessen i olika faser skördade beröm, men samtidigt efterlystes ytterligare klarhet i arbetsfördelningen mellan myndigheterna och i deras skyldigheter. Inrikesministeriet noterade detta vid den fortsatta beredningen och försökte skapa större klarhet i arbetsfördelningen mellan kommunen och arbets- och näringsbyråerna och i skyldigheterna i uppgifterna för främjande av integration på det lokala planet. Även i övrigt efterlystes bestämmelser som är mera förpliktande för myndigheterna för att likabehandling av invandrarna inte ska äventyras. Av remissvaren framgick däremot också kommunernas oro över att autonomi går förlorad. Efter diskussioner med remissinstanserna ströks flera av de föreslagna bestämmelser som var förpliktande för kommunerna. Det framfördes önskemål om att statens ersättningar till kommunerna borde höjas och att ersättningstiderna borde förlängas.

Förslaget om avtal om anvisande till kommunen och främjande av integration förordades. Det framfördes beröm speciellt för att avtalet bidrar till planmässighet och långsiktighet när invandrarna flyttar till kommunerna. Av remissvaren framgick tydligt kravet på att anvisandet till kommunerna bör basera sig på frivillighet. I remissvaren betonades att problemen i anslutning till frivillig förflyttning till kommunerna bör lösas. Det framkom dels att kommunerna behöver tilläggsfinansiering, dels att rätten till kommunal service bör tryggas för dem som flyttar frivilligt. I remissvaren efterlystes också

möjligheten att ingå avtal om anvisande till kommunen för endast ett år.

Vid den fortsatta beredningen av regeringspropositionen har de synpunkter som framkommit i utlåtandena beaktats i mån av möjlighet. Lagförslaget och motiveringen till det har preciserats på många punkter.

6 Samband med andra propositioner

Propositionen hänför sig till budgetpropositionen för 2011 och avses bli behandlad i samband med den. Det tilläggsanslag som behövs för genomförandet av propositionen ingår i den kompletterande budgetpropositionen för 2011.

Ett av målen med denna proposition är att skapa större klarhet i regleringen av integrationsfrämjande. I fortsättningen kommer bestämmelserna om invandrades integration och bestämmelserna om mottagande av personer som ansöker om internationellt skydd att finnas i separata lagar. Som ett led i denna hel-

het bereder man vid inrikesministeriet en proposition med förslag till en lag som gäller mottagande av personer som ansöker om internationellt skydd. Det föreslås att den gällande lagen om främjande av invandrades integration samt mottagande av asylsökande ska upphävas när den föreslagna lagen träder i kraft. Det är därför absolut nödvändigt att den lag som föreslås i denna proposition och den lag som gäller mottagande av personer som ansöker om internationellt skydd och som föreläggs riksdagen senare träder i kraft samtidigt.

I denna proposition föreslås bestämmelser om ersättning för de kostnader som personer som härrör från det tidigare Sovjetunionens territorium medför. I 51 § i lagförslaget ingår en hänvisning till 48 § i utlänningslagen. Vid inrikesministeriet bereds en proposition med förslag till lag om ändring av 48 § i utlänningslagen. Den sistnämnda propositionen kommer antagligen att överlämnas till riksdagen under höstsessionen 2010.

DETALJMOTIVERING

1 Lagförslag**1.1 Lag om främjande av integration****1 kap. Allmänna bestämmelser**

1 §. Lagens syfte. I paragrafen anges lagens syfte. Syftet med lagen är att stödja och främja integration och invandrades möjlighet att aktivt delta i samhällsverksamheten i Finland. Åtgärder och tjänster som främjar och stöder integrationen såsom undervisning i finska eller svenska och information om samhället, kulturen och möjligheterna till sysselsättning och utbildning bör erbjudas invandrare speciellt då de är nya i landet. Målet är att de åtgärder som föreslås ska göra det möjligt för invandrare att uppnå en med den övriga befolkningen jämlik ställning i samhället, såväl avseende rättigheter som skyldigheter. För att invandrarna ska kunna vara aktiva i samhället krävs det både kunskap och färdigheter, men också eget initiativ och målinriktat deltagande från dem själva.

Lagens syfte är också att främja jämlikhet, likabehandling och en positiv växelverkan mellan olika befolkningsgrupper. Målet är att de föreslagna åtgärderna ska stöda invandrades delaktighet och påverkningsmöjligheter och en dubbelriktad integration. Invandrare som är aktiva på samhällets olika områden ökar växelverkan mellan sig och majoritetsbefolkningen och det gör det lättare att lära känna seder och bruk i det finländska samhället och kulturen. Invandrades delaktighet gör också det finländska samhället mera mångkulturellt och mångfalden av värderingar och sedvänjor smälter i allt större utsträckning in i samhället. Genom att uppmuntra invandrare till samhällsaktiva aktiviteter kan deras färdigheter och kunskaper tas till vara på bästa möjliga sätt såväl ur deras eget som ur samhällets perspektiv. Enligt principerna för Europeiska unionens gemensamma integrationspolitik är integration en dynamisk, dubbelriktad samspeleprocess som inte endast kräver åtgärder av nationella, regionala och lokala myndigheter utan även ett allt större åtagande från den mottagande gemenskapens och från invandradens sida. Ut-

gångspunkten för hur lagens syfte ska förverkligas är respekt för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande fri- och rättigheterna.

2 §. Tillämpningsområde. I paragrafen föreskrivs om lagens tillämpningsområde. Det är meningen att lagens tillämpningsområde ska omfatta alla som har giltigt uppehållstillstånd eller vilkas uppehållsrätt har registrerats eller som har beviljats uppehållskort enligt utlänningslagen. Arten av uppehållstillstånd har inte någon betydelse med tanke på lagens tillämpningsområde, för även de som flyttar till Finland tillfälligt, såsom studerande och de som fått tillfälligt uppehållstillstånd på grund av arbete, ska kunna få de åtgärder och tjänster som anges i lagen. Lagens tillämpningsområde gäller också unionsmedborgare och medborgare i de nordiska länderna samt deras familjemedlemmar. Lagen ska också kunna tillämpas i fall där uppehållstillståndets giltighetstid har gått ut, men den berörda personen har en anhängig ansökan om fortsatt tillstånd eller har överklagat ett avslag på ansökan om fortsatt tillstånd.

Lagen ska inte tillämpas på personer som söker internationellt skydd eller som rör sig i landet med visum eller visumfritt. Lagen ska inte heller tillämpas på personer som för första gången ansöker om uppehållstillstånd innan tillståndet har beviljats.

De åtgärder och tjänster som definieras i denna lag och som främjar och stöder integrationen erbjuds till invandrare som uppfyller kriterierna för åtgärden eller tjänsten så som närmare föreskrivs i denna lag. Alla i lagen avsedda åtgärder gäller med andra ord inte alla invandrare.

Enligt 2 mom. tillämpas bestämmelserna i 5 kap. om anvisande till kommuner och bestämmelserna i 45—49 § i 6 kap. om statens ersättning till kommunen för kostnaderna som åtgärderna enligt denna lag medför på den personkrets som anges i 2 mom. Enligt 3 mom. ska bestämmelserna också tillämpas på familjemedlemmar eller andra anhöriga till personer som avses i 2 mom., om familjebandet förelåg före ankomsten till Finland.

Det är inte tänkt att lagen ska tillämpas på personer med finskt medborgarskap, om det

inte är fråga om ett offer för människohandel. Det kan i praktiken förekomma fall då en finsk medborgare är i behov av att få ta del av integrationsutbildning eller andra integrationsfrämjande åtgärder. Den finska medborgaren eller multimedborgaren, som också är finsk medborgare, kan ha levt hela sitt liv utomlands och behöver inte nödvändigtvis kunna någon finska eller svenska vid flytten till Finland, eller kan ha skrala språkkunskaper. Några fall av den här typen förekommer årligen. Det kan inte anses vara lagens syfte att främja finska medborgares integration. Snarare kan man betrakta erhållandet av finskt medborgarskap som ett steg på vägen till integration för invandrare, även om medborgarskapet inte nödvändigtvis alltid innebär att integrationsprocessen skulle ha nått sin ände eller att den har lyckats. I det beskrivna fallet vore det mera ändamålsenligt att främst de allmänna tjänsterna ordnar stödåtgärder för finska medborgare som flyttar till Finland och att behovet av tjänster beaktas till exempel när sysselsättningsplanen görs upp.

3 §. Definitioner. Med begreppet integration avses i lagen en interaktiv utveckling mellan invandrare och samhälle med målet att ge invandrarna de kunskaper och färdigheter som behövs i samhället och arbetslivet samtidigt som deras möjligheter att upprätthålla sitt eget språk och sin egen kultur stöds. Den egentliga integrationen sker i växelverkan med det finländska samhället, mest i vardagliga situationer och i närsamhällets sociala gemenskaper, såsom daghem, skolor, fritidsverksamhet och arbetsplatser. Integration är alltså en dubbelriktad process i ömsesidig anpassning där samhället förändras när befolkningen blir mera mångfacetterad. Tidsmässigt är invandrarens integration en lång process, men det handlar inte endast om invandrarens personliga integrationsprocess. Det handlar bland annat om förvärv av nya färdigheter och förmågor som inte endast är till nytta för den som förvärvat dem. Till exempel kan organisationer oavsett verksamhetsfält både själva förändras och underlätta integrationsprocessen genom att öka sin kännedom om olika kulturer och genom att utveckla sitt verksamhetssätt så att det möter invandrarbefolkningens behov. I 17 § 3

mom. i grundlagen tryggas olika grupper som bor i Finland rätten att bevara och utveckla sitt språk och sin kultur.

Med integrationsfrämjande avses att integrationen främjas och stöds sektorsövergripande genom myndigheters och andra aktörers åtgärder och tjänster. Integrationsfrämjandet har sin tyngdpunkt under den första tiden i landet, dock ofta under de första åren i Finland. Det är mest myndigheterna på den lokala nivån som ordnar de tjänster som främjar och stöder integrationen, såsom social- och hälsovårdsmyndigheterna, utbildningsmyndigheterna, arbetsförvaltningen, Folkpensionsanstalten och andra aktörer såsom olika organisationer.

Med invandrare avses i denna lag en person som har flyttat till Finland och vistas i landet med ett tillstånd som beviljats för annat än turism eller därmed jämförbar kortvarig vistelse. Det handlar om invandrare som har beviljats uppehållstillstånd eller uppehållskort enligt utlänningslagen eller vilkas uppehållsrätt i Finland har registrerats. Utanför begreppet invandrare kvarstår då utlänningar som har beviljats visum till Finland eller vistas i Finland visumfritt samt de som söker internationellt skydd eller som ansöker om första uppehållstillstånd innan uppehållstillstånd har beviljats.

Med stärkning av invandrarens sociala identitet avses åtgärder riktade till invandrarerna för att förbättra hans eller hennes livskunskap och för att förebygga utslagning. Med sektorsövergripande samarbete avses ett brett samarbete som försiggår på olika förvaltningsnivåer mellan myndigheter som representerar olika förvaltningsgrenar och andra aktörer.

I lagen definieras också en person i behov av särskilda åtgärder. Det kan gälla invandrare som utöver de andra integrationsfrämjande åtgärderna behöver intensifierade integrationsfrämjande åtgärder, såsom åtgärder och tjänster förknippade med rehabilitering, familjerådgivning och fostran i synnerhet på grund av nedsatt funktionsförmåga till följd av sjukdom, skada eller annan orsak, ålder, familjesituation, analfabetism eller någon annan motsvarande orsak. Till exempel äldre personer, ensamförsörjare och personer som

utsatts för tortyr samt barn och unga i behov av barnskydd kan behöva särskilda åtgärder.

4 §. Tillämpning av lagen på barn. I paragrafen ingår bestämmelser om hur lagen ska tillämpas på barn. När lagen tillämpas på personer under 18 år ska särskild uppmärksamhet fästas vid barnets bästa och barnets utveckling. Vid bedömningen av barnets bästa ska beaktas vad som föreskrivs om det i 4 § i barnskyddslagen (417/2007).

I 7 § 2 mom. i gällande lag om integrationsfrämjande föreskrivs att hänsyn ska tas till barnets bästa när sådana åtgärder och tjänster som främjar och stöder integration som avses i 1 mom. ordnas. Barnets bästa ska genomgripande beaktas i planering och verkställande av integration. Det ska inkluderas i vägledning, information och rådgivning samt i introduktionen i samhället och dess funktioner och det ska beaktas när åtgärder och tjänster ordnas och verkställs.

Enligt artikel 3 i FN:s konvention om barnets rättigheter (FördrS 59—60/1991) ska barnets bästa komma i främsta rummet vid alla åtgärder som rör barn, vare sig de vidtas av offentliga eller privata sociala välfärdsinstitutioner, domstolar, administrativa myndigheter eller lagstiftande organ. Barn ska behandlas likvärdigt oavsett deras egen eller föräldrarnas bakgrund eller egenskaper (artikel 2). Barn har rätt att fritt uttrycka sin åsikt i alla frågor som rör dem själva, varvid deras åsikter ska tillmätas betydelse i förhållande till deras ålder och mognad. Barn ska beredas möjlighet att höras i alla domstols- och administrativa förfaranden som rör dem själva (artikel 12). Barn som hör till en minoritetsgrupp får inte förvägras rätten att ha sitt eget kulturliv, att bekänna sig till och utöva sin egen religion eller att använda sitt eget språk (artikel 30). Barn har utöver rätten till utbildning rätt till vila, lek och rekreation samt rätt att bekanta sig med det kulturella och konstnärliga livet (artikel 31). Särskilt med tanke på hur dessa rättigheter omsätts i praktiken är det viktigt att i olika integrationssituationer säkerställa de minderåriga invandrarnas möjligheter att delta och att uttrycka sin åsikt till exempel om sitt eget eller om familjens integrationsprogram och att delta bland annat i utarbetandet av kommunens program för integrationsfrämjande.

Enligt 6 § 3 mom. i grundlagen ska barn bemötas som jämlika individer och de ska ha rätt till medinflytande enligt sin utvecklingsnivå i frågor som gäller dem själva. Också i 10 § 1 mom. i lagen om klientens ställning och rättigheter inom socialvården (812/2000) föreskrivs det om skyldigheten att utreda och beakta minderåriga klienters önskemål och åsikter på det sätt som klientens ålder och utvecklingsnivå förutsätter.

Enligt 4 § 2 mom. i barnskyddslagen ska vid bedömningen av barnets bästa uppmärksamhet fästas vid hur olika åtgärdsalternativ och lösningar garanterar barnet

1) en harmonisk utveckling och välfärd samt nära och fortgående mänskliga relationer,

2) möjlighet till förståelse och ömhet samt övervakning och omsorg i enlighet med ålder och utvecklingsnivå,

3) en utbildning som motsvarar barnets ålder och önskemål,

4) en trygg uppväxtmiljö samt fysisk och psykisk integritet,

5) utveckling till självständighet och mognad till ansvarsfullhet,

6) möjlighet att delta och påverka i frågor som gäller barnet självt samt

7) hänsyn till språklig, kulturell och religiös bakgrund.

I 2 mom. föreskrivs att barnets önskemål och åsikter ska utredas och beaktas i enlighet med ålder och mognad vid alla åtgärder och tjänster som föreskrivs i denna lag. I bestämmelsen uttrycks en tydlig skyldighet att utreda och beakta barnets bästa och att utreda barnets åsikt oavsett ålder. Barnets åsikter och synpunkter ska beaktas i förhållande till dess ålder och mognad.

Barn som fyllt tolv år ska beredas tillfälle att höras i enlighet med 34 § i förvaltningslagen i frågor som gäller barnet självt. Barnets åsikt ska klarläggas och barnet höras på ett språk som det förstår. Ett barn som fyllt tolv år ska till exempel höras när dess egen integritetsplan utarbetas. Barnet ska också höras till exempel i fall av beslut om placering i familjegruppen.

Om utredande av barns åsikt och hörande av barn föreskrivs till exempel i 20 § i barnskyddslagen. Då barnskydd genomförs ska enligt paragrafen barnets önskemål och åsikt

utredas och beaktas enligt barnets ålder och utvecklingsnivå. Barnets åsikt ska utredas finkänsligt och så att det inte onödigt skadar relationerna mellan barnet och föräldrarna eller andra personer som står barnet nära.

Enligt regeringens proposition om barnskyddslagen (RP 252/2006 rd) ska vid utredandet av barns önskemål och åsikt hänsyn tas till barnets ålder och utvecklingsnivå samt åldersadekvat förmåga att uttrycka sig. Metoder och hjälpmedel som används vid hörandet samt stöd och hjälp barnet behöver bestäms enligt det. När det är fråga om ett litet barn kan man bland annat iaktta barnets beteende och relation till personer som står barnet nära. I synnerhet riktigt små barns önskemål och åsikter kan även utredas indirekt med hjälp av personer som står barnet nära, daghemspersonalen eller andra sakkunniga, genom att man hör dem eller får andra utredningar via dem. I fråga om barn som närmar sig skolåldern eller äldre utreds deras åsikter och önskemål i regel genom diskussion och man kan också använda hjälpmedel som utvecklats särskilt för arbete med barn. Då ett barns åsikt utreds ska det säkerställas att barnet uppriktigt och fritt kan säga sin mening i ärendet. Barnet måste vara medvetet om varför och i vilket ärende det hörs och till vilket ändamål uppgifterna som samlas in ska användas.

I 3 mom. föreskrivs om situationer där barnets åsikt inte behöver utredas. Bestämmelsen motsvarar bestämmelsen i 20 § 3 mom. i barnskyddslagen. Syftet med bestämmelsen är att framhålla att huvudregeln är att barnets åsikt ska utredas och att det endast undantagsvis kan utelämnas. Barnets åsikt behöver inte utredas endast i fall av att utredningen skulle äventyra barnets hälsa eller utveckling eller det i övrigt är uppenbart onödigt. En utredning kan äventyra barnets hälsa eller utveckling till exempel när barnets mentala tillstånd är sådant att utredandet av dess åsikt skulle chocka eller annars belasta barnet oskäligt. Det psykiska skyddet av barnet ska i sådana fall gå före utredandet av dess åsikt.

5 §. Tolkning och översättning. I paragrafen föreskrivs om myndighetens skyldighet att ordna tolkning eller översättning i olika ärenden. Bestämmelsen kompletterar den bestämmelse om tolkning och översättning som

finns i 26 § i förvaltningslagen. Om ersättningen till kommunen för ordnande av tolkning föreskrivs i 48 §.

I 1 mom. föreskrivs om myndighetens skyldighet att ordna tolkning eller översättning, om invandraren inte behärskar finska eller svenska som enligt språklagen (423/2003) ska användas hos myndigheten eller på grund av handikapp eller sjukdom annars inte kan göra sig förstådd i ett ärende som avses i denna lag.

Enligt förslaget föreskrivs i paragrafen i vilka fall en invandrare har rätt att anlita tolk i samband med åtgärder och tjänster som avses i lagen. En invandrare som inte behärskar finska eller svenska behöver i många sammanhang en professionell tolk till sin hjälp. Det kan exempelvis gälla hälsovårdens tjänster, socialtjänster eller barnskydd. Särskilt bör man se till att inte barnen behöver fungera som tolk för sina föräldrar. Även andra än sådana som har tolkexamen eller annars uppfyller behörighetskraven ska kunna sköta tolkningen.

För att utreda ett ärende eller för att trygga den berörda personens rättigheter får myndigheten enligt förslaget i mån av möjlighet även ordna tolkning eller översättning i andra ärenden, särskilt om det gäller en person som är i behov av särskilda åtgärder.

Skyldigheten till tolkning eller översättning enligt 26 § i förvaltningslagen gäller också invandrar språk. I förvaltningslagen är det inte fråga om auktoriserad tolkning. Termerna tolkning och översättning hänför sig i förvaltningslagen till smidig ärendehandläggning. Myndigheten kan själv sköta tolkningen eller ty sig till utomstående. Tolkningen eller översättningen behöver inte ske på den berörda personens modersmål. Det kan ske på ett språk som den berörda personen kan konstateras förstå tillräckligt väl med hänsyn till ärendets art. Särskilt när det gäller sällsynta eller sällan förekommande språk finns det inte utan svårighet tolkar att tillgå överallt i Finland. Tolkning förutsätter inte att tolken befinner sig i samma lokal med den berörda personen, utan distanstolkning via telefon eller video kan också användas. Distansstolkning medför besparingar i resekostnader och den tid som används för resor.

Enligt förslaget tas det in en bestämmelse i 2 mom. som är i linje med 26 § 2 mom. i förvaltningslagen om att ett ärende kan tolkas eller översättas till ett språk som invandraren kan konstateras förstå tillräckligt väl med hänsyn till ärendets art. Avsikten med bestämmelsen är att också i denna lag framhålla att man med bestämmelsen önskar främja en smidig ärendehandläggning, dock så att den berörda invandrarens rättsskydd sköts korrekt och att ärendena behandlas på behörigt sätt i enlighet med 21 § i grundlagen.

I 3 mom. konstateras enligt förslaget uttryckligen att myndighetens skyldighet att ordna tolkning och översättning inte gäller sådant material som inte inverkar på ärendets behandling. Motsvarande bestämmelse ingår till exempel i 203 § 4 mom. i utlänningslagen.

2 kap. Åtgärder som främjar invandrares integration

6 §. Ordnanande av åtgärder som främjar integration. I den föreslagna paragrafen framhålls det att åtgärder och tjänster som främjar integration primärt ska ordnas som en del av den kommunala basservicen och arbets- och näringsförvaltningens tjänster. Utöver dessa tjänster behöver invandrare integrationsfrämjande åtgärder främst i anknytning till språk- och samhällsintrouderande undervisning och annan utbildning, vägledning och rådgivning. Särskild fokus ställs på integrationsfrämjande åtgärder för invandrare i behov av särskilda åtgärder som avses i 3 § 6 punkten.

7 §. Basinformation om det finländska samhället. Enligt 1 mom. ska invandrare informeras om sina rättigheter och skyldigheter i det finländska arbetslivet och samhället. Vidare ska invandrare informeras om servicesystemet och om de integrationsfrämjande åtgärderna enligt detta kapitel. Alla som flyttar till Finland ska få basinformationen i samband med delgivningen av beslutet om uppehållstillstånd, registreringen av uppehållsrätt, beviljandet av uppehållskort eller registreringen av uppgifter om hemkommun och befolkningsdata.

I dagsläget finns det inget uppdaterat materialpaket om det finländska samhället som skulle ha anvisningar för utlänningar som

flyttar till Finland. Kommuner, organisationer och företag kan ha basinformation som är avsedd för de egna kommuninvånarna, medlemmarna eller nya arbetstagarna, men på riksplanet saknas ett enhetligt basinformationspaket avsett för dem som flyttar till Finland för en längre tid.

Tanken är att basinformationen om det finländska samhället och hur det fungerar ska innehålla uppgifter bland annat om rättigheter och skyldigheter, exempelvis om lagstiftningen som gäller familj och barn, om jämställdhet och jämlikhet, om samhället och vår historia samt information om kommunal service, social trygghet, studiemöjligheter och utbildningssystem, sysselsättningsmöjligheter och om spelreglerna i arbetslivet. Uppgifterna om servicesystemet skulle till exemplet innehålla uppgifter om beskattningen och om Folkpensionsanstaltens tjänster. Dessutom vore det viktigt att de som flyttar till Finland genast i början av vistelsen i landet blir informerade om hurdana åtgärder och tjänster de kan få och hur man ansöker om dem. Invandrare ska informeras om hur man blir klient hos kommunen eller hos arbets- och näringsbyrån och hur man exempelvis ber om en inledande kartläggning.

I utvecklingsprogrammet ALPO som samordnas av inrikesministeriet och finansieras av Europeiska socialfonden samlar man som bäst ihop material och kartlägger innehåll till grund för ett basinformationspaket som ska erbjudas alla som flyttar till Finland. Basinformationen kan förslagsvis kompletteras med Informationsbanken på nätet som Helsingfors stad upprätthåller eller med andra avsnitt med regional och lokal betoning.

Alla som flyttar till Finland skulle få basinformationen i samband med att beslut om uppehållstillstånd delges, uppehållsrätt registreras, uppehållskort beviljas eller senast när uppgifterna om hemkommun och befolkningsdata registreras och informationen ska också vara tillgänglig elektroniskt. Det innebär att basininformation åtminstone kommer att erbjudas av de finska beskickningarna, den lokala polisen, Migrationsverket och magistraterna. Paketet skulle också kunna delas ut i andra sammanhang än de nämnda, till exempel när man sköter ärenden hos myndigheter eller någon annanstans. Basinforma-

tionen skulle i främsta hand gälla riksplanen. Den kan också omfatta en lokal och regional del som kommunerna och NTM-centralerna skulle stå för och de skulle besluta om den eventuellt ska ges ut skriftligt eller i någon annan form. Andra aktörer på lokal nivå kunde samarbeta med kommunerna. Ambitionen är att informationspaketet ska kunna erbjudas på så många språk som möjligt, dock inte på alla invandrarspråk. Det ska om möjligt också produceras basinformation på ett lämpligt sätt för funktionshindrade, exempelvis som punktskrift eller ljudupptagning.

Enligt föreslagna 3 mom. ska varje myndighet som tillämpar lagen för egen del svara för produktionen och uppdateringen av innehållet i informationsmaterialet. Informationsmaterialet bör uppdateras kontinuerligt. Inrikesministeriet skulle svara för samordning, översättning och distribution av materialet. Insamlingen av uppgifter för material av detta slag skulle ske på initiativ av inrikesministeriet i samarbete mellan ministerier och andra aktörer inom olika förvaltningsområden, arbetsmarknadsorganisationer och andra organisationer samt aktörer som arbetar med migration och integration.

8 §. Vägledning och rådgivning. Enligt förslaget föreskrivs det i paragrafen om kommunens, arbets- och näringsbyråns och andra myndigheters plikt att ge invandrare lämplig vägledning och rådgivning angående de integrationsfrämjande åtgärderna och tjänsterna enligt 2 kap. samt om arbetslivet. Myndigheterna ska enligt 8 § i förvaltningslagen inom ramen för sin behörighet och enligt behov ge sina kunder råd i anslutning till skötseln av ett förvaltningsärende samt svara på frågor och förfrågningar som gäller uträttandet av ärenden. Rådgivningen är avgiftsfri. Om ett ärende inte hör till myndighetens behörighet, ska den i mån av möjlighet hänvisa kunden till den behöriga myndigheten. Avsikten är att denna allmänna rådgivnings-skyldighet ska stärkas i frågor som gäller invandrare. Andra myndigheter som avses i paragrafen är exempelvis Migrationsverket, arbetsmarknadsmyndigheterna, Folkpensionsanstalten och skatteförvaltningen.

Alla invandrargrupper har ett stort behov av vägledning och rådgivning. Vägledning,

rådgivning och information kräver både till form och medel flexibilitet och anpassning till behoven hos invandrare från de mest olika kulturer och språkgrupper. Meningen är att myndigheterna ska ge invandrarna råd om tjänsterna inom sitt eget ansvarsområde och vid behov anvisa dem vidare till andra myndigheters tjänster. Vägledningen och rådgivningen kan stärkas genom samarbete mellan de lokala myndigheterna. Det finns exempel på god praxis att tillgå, till exempel huvudstadsregionens intentionsavtal. Merparten av vägledningen och rådgivningen gäller frågor som anknyter till det dagliga livet, med hänsyn till respektive invandrades livssituation och behov.

I dagsläget är tillgången till basservice och identifieringen av servicebehoven hos dem som flyttat till landet på mycket olika nivå beroende på boningsort. Ibland riktas tjänsterna i huvudsak till specifika grupper av invandrare, såsom flyktingar eller återflyttare. Tillgången på information också om existerande tjänster kan vara sporadisk beroende på kompetensen hos dem som jobbar inom basservicen. Specialbehoven hos personer som flyttar till Finland bör kunna beaktas bättre genom förkovran av de anställdas kunskaper i kommunerna och i arbets- och näringsbyråerna och genom att erbjuda rådgivningstjänster som särskilt riktar sig till invandrare.

På inrikesministeriets migrationsavdelning samordnar stödstrukturprojektet ALPO under åren 2008—2013 det riksomfattande utvecklingsprogrammet ESF *Att utveckla rådgivning och vägledning för invandrare i det inledande skedet*. I projektet utvecklar man nya verksamhetsmodeller och ett servicesystem för integrationen i det inledande skedet. I utvecklingsarbetet samarbetar man över förvaltningsområdesgränserna och tar fram rådgivnings- och vägledningstjänster för inflyttare. Myndigheternas verksamhet bör utgå från god förvaltningsssed i handläggningen av alla klienters, även invandrararnas ärenden. Myndigheternas beredskap att möta invandrarklienter bör stödjas genom attitydpåverkan och genom att utnyttja material på olika språk och språkkunnig arbetskraft. Det är särskilt viktigt att rådgivningstjänsterna förbättras för att integrationen i det inledande skedet ska bli effektivare och som en förut-

sättning för att invandraren ska kunna fungera aktivt i samhället, även om det också kräver egen aktivitet och egna strategier från invandrarens sida.

9 §. Inledande kartläggning. Enligt förslaget föreskrivs det i paragrafen om en inledande kartläggning för invandrare. Detta är en ny paragraf. Det finns ingen tidigare reglering om inledande kartläggning, men sådana har nog utarbetats som en del av vuxna invandrades integrationsutbildning i enlighet med Utbildningsstyrelsens läroplansrekommendation. I kapitel 4.1 i rekommendationen beskrivs innehållet i den inledande kartläggningen som en del av integrationsutbildningen.

I den inledande kartläggningen görs en preliminär bedömning av invandrarens förutsättningar för sysselsättning, studier och annan integration samt behoven av språkstudier och andra integrationsfrämjande åtgärder och tjänster. För detta syfte utreds i behövlig omfattning invandrarens tidigare utbildning, arbetshistoria, språkkunskaper och vid behov andra omständigheter som påverkar sysselsättning och integration. I kartläggningen bedöms utgångsnivån på invandrarens språkkunskaper samt färdigheterna för studier och arbetsliv till den del de inverkar på behovet av stöd och på integrationen. Kartläggningen kan vid behov också innehålla exempelvis en kartläggning och identifiering av kompetenser, utvärdering och testning av språkkunskaperna, karriärplanering, integrationsrådgivning, kartläggning av behovet av tjänster och vägledning för olika tjänster och för uppgörande av en integrationsplan eller i övrigt för språk- och annan utbildning.

Den inledande kartläggningen kan variera till längd och omfattning beroende på invandrarens situation och behov. Den kan bestå av endast en kort intervju eller vid behov av en grundligare testning och identifiering av kompetenser eller testning och bedömning av språknivån. Den inledande kartläggningen är tillräckligt omfattande när man utifrån den informationen kan vägleda invandraren till arbetslivet, utbildning som motsvarar behovet, en integrationsplan eller till andra tjänster. Till exempel skulle en effektiv kartläggning av språkkunskaperna effektivisera och försnabba styrningen till rätt studieväg.

Tanken är att invandrarna i samband med basinformationen enligt 7 § ska informeras om möjligheten att delta i en inledande kartläggning. Vid behov skulle sedan basinformationen till denna del kompletteras och specificeras genom vägledning och rådgivning som föreslås i 8 §.

Närmare bestämmelser om den inledande kartläggningen och hur den ska ordnas utfärdas med stöd av 2 mom. vid behov genom förordning av statsrådet.

10 §. Arrangemang för inledande kartläggning. Arbets- och näringsbyrån ska inleda den inledande kartläggningen för en invandrare som är arbetslös och är registrerad som arbetssökande vid arbets- och näringsbyrån enligt lagen om offentlig arbetskraftservice. Kommunen ska inleda den inledande kartläggningen för en invandrare som annat än tillfälligt får utkomststöd enligt lagen om utkomststöd (1412/1997). När ovan nämnda förutsättningar uppfylls inleds den inledande kartläggningen på myndigheternas initiativ.

Invandrarens möjlighet att delta i den inledande kartläggningen får inte begränsas av grunden för beviljande av uppehållstillstånd eller tillståndets längd, eftersom den inledande kartläggningen kan anses vara av stor betydelse för invandrarens integration i invandringens första skede. Därför kan arbets- och näringsbyrån eller kommunen också inleda en kartläggning för invandrare som anhåller om och anses vara i behov av detta. De kan också låta bli att inleda kartläggningen om den kan anses vara uppenbarligen onödigt med beaktande till exempel en lång vistelse i landet. Eftersom den första integrationsplanen enligt 12 § 2 mom. ska göras upp senast inom tre år från det att det första uppehållstillståndet eller uppehållskortet beviljades eller uppehållsrätten registrerades är det inte ändamålsenligt att inleda utarbetandet av den inledande kartläggningen efter denna tid.

Kartläggningen bör inledas senast inom två månader från det att klientrelationen började eller invandraren anhöll om det. För att kunna inleda den inledande kartläggningen så snart som möjligt ska kommunerna till exempel i sina program för integrationsfrämjande fastställa ansvarig aktör för kartläggningen. Kommunerna och arbets- och näringsbyråerna kan ordna kartläggningen själ-

va, som köptjänst eller tillsammans på lokal nivå avtala hur den ska ordnas. När invandrarna blir fler blir det allt viktigare för kommunerna och arbets- och näringsbyråerna att beakta invandrarklienternas förväntningar på och behov av tjänster när de erbjuder och ordnar integrations- och sysselsättningstjänster för dem. Den inledande kartläggningen får alltså inte räkna oskäligt länge efter att den inletts, för att inte utarbetandet av integrationsplanen sedan ska dröja.

Den arbets- och näringsbyrå eller kommun som ordnar den inledande kartläggningen ska hänvisa invandraren till någon annan myndighet eller anordnare av tjänster, om den inte själv ordnar de tjänster som invandraren utifrån den inledande kartläggningen behöver. Hänvisandet till tjänster ska ske i samarbete med den som anordnar tjänsterna. Om den inledande kartläggningen exempelvis har ordnats av en kommun, och kommunen inte kan ordna vissa tjänster för invandraren eller om invandraren klart omfattas av arbetsförvaltningens åtgärder och tjänster, ska den berörda personen hänvisas till den andra myndighetens åtgärder i samarbete med dem som anordnar tjänsterna. Efter den inledande kartläggningen kunde invandraren också informeras om integrationsfrämjande åtgärder som ordnas av andra, exempelvis av tredje sektorn, om deras åtgärder med hänsyn till invandrarens situation överlag bäst skulle främja integrationen.

Den inledande kartläggningen för invandraren ska utgöra utgångspunkt för de individuella integrationstjänster som erbjuds. Utifrån kartläggningen bedömer kommunen eller arbets- och näringsbyrån om invandraren har behov av en integrationsplan. När man bedömer behovet av en integrationsplan ska det särskilt uppmärksammas om invandraren behöver åtgärder till stöd för sin integration. Särskilt för de invandrare som avses i 3 § 6 punkten ska en integrationsplan utarbetas.

11 §. Integrationsplan. I 1 mom. föreskrivs om invandrarens personliga integrationsplan som utgår från den inledande kartläggningen och de individuella behoven. Integrationsplanen byggs upp av olika integrationsfrämjande åtgärder och tjänster i syfte att stödja invandrarens möjligheter att inhämta kunskaper och färdigheter som behövs i samhäl-

let och arbetslivet och att främja möjligheterna att delta som en likvärdig medlem i samhällsverksamheten. Integrationsplanerna ska betona individualiteten. För olika invandrare accentueras olika saker beroende på tidigare utbildning, arbetserfarenhet, ålder, hälsotillstånd och andra personliga omständigheter. Dessa omständigheter utreds i den inledande kartläggningen. Individualitet innebär bland annat hänsyn till invandrarens personliga önskemål, behov och förutsättningar, behovet av ekonomiskt stöd, invandrarens rättigheter samt egna och familjens konfidentiella frågeställningar.

Planen ska åtminstone innehålla studier i finska eller svenska. Den kan vid behov därutöver omfatta också andra integrationsfrämjande åtgärder och tjänster, såsom studier i det egna modersmålet särskilt när det gäller minderåriga invandrare, samhällsintroducerande undervisning, i förekommande fall läs- och skrivundervisning samt undervisning som kompletterar den grundläggande utbildningen, åtgärder och tjänster som minderåriga invandrarers särskilda behov förutsätter, integrationsundervisning samt andra individuella åtgärder som främjar integrationen. När man kommer överens om åtgärder och tjänster i integrationsplanen ska också särskilda behov beaktas som invandrare i behov av särskilda åtgärder behöver. Planen behöver inte täcka allt som räknats upp, utan åtgärderna skrivs in i integrationsplanen efter invandrarens personliga behov.

12 §. Rätt till integrationsplan och integrationsplanens varaktighet. I 1 mom. föreskrivs om när en invandrare ska ha rätt till en integrationsplan. En invandrare som bor i Finland, är arbetslös och registrerad som arbetssökande så som anges i lagen om offentlig arbetskraftsservice eller som annat än tillfälligt får utkomststöd enligt lagen om utkomststöd har enligt förslaget rätt till en integrationsplan. Målgruppen ovan motsvarar nuläget, men i fråga om invandrare som får utkomststöd vill man understryka att rätten gäller de invandrare vilkas utkomst är långvarigt beroende av utkomststöd.

En integrationsplan kan också utarbetas för andra invandrare som på basis av den inledande kartläggningen bedöms behöva en plan för främjande av integration. Vid be-

dömningen av behovet av en integrationsplan ska invandrarens individuella förutsättningar och behov beaktas, vilka redan borde ha utretts preliminärt i den inledande kartläggningen. I princip ska grunden för vistelsen i landet inte spela någon roll, utan utarbetandet av en plan ska uttryckligen grunda sig på invandrarens faktiska behov av en plan och på att planen kan ge sådan nytta att det lönar sig att utarbeta den. Invandraren ska också ha faktiska möjligheter att förbinda sig och delta i de åtgärder som avtalas. Exempelvis en invandrades make eller maka, som står helt utanför arbetslivet och arbetsmarknaden utan något som helst samhälleligt stöd för sitt uppehälle, kan i vissa fall anses behöva en integrationsplan om åtgärder och stödformer som främjar integrationen. I fråga om invandrare som studerar eller arbetar är det nödvändigtvis inte av någon praktisk nytta för deras integration att en integrationsplan görs upp om deras vistelse i Finland i princip anses vara mycket kortvarig till exempel på basis av längden på det uppehållstillstånd som de fått.

Rätten till integrationsplan innebär rätt att förhandla med en tjänsteman på arbets- och näringsbyrån eller kommunen om i vilka integrationsfrämjande åtgärder invandraren kan delta och hur integrationen i övrigt kan främjas och stödjas. Invandraren ska dock inte ha subjektiv rätt till åtgärder eller tjänster, om rätten inte uppstår med stöd av annan lagstiftning. För invandrare erbjuds inom ramen för tillgängliga resurser sådana tjänster för främjande av integration och sysselsättning som överenskommit i planen.

Enligt 2 mom. i den föreslagna paragrafen ska den första integrationsplanen göras upp senast inom tre år från det att det första uppehållstillståndet eller uppehållskortet beviljades eller uppehållsrätten registrerades. Den första integrationsplanen uppgörs för högst ett år. Planer ska inte uppgöras schematiskt för längre perioder än det finns faktiskt behov av dem, utan invandrades individuella skillnader och behov ska beaktas när planer uppgörs.

Avsikten med att utarbeta en integrationsplan kan anses vara att stödja invandraren så att han eller hon med hjälp av planen styrs till rätta integrationsfrämjande åtgärder i

synnerhet i invandringens första skede. Om invandraren redan har vistats i landet i flera år och inte under loppet av tre år har sökt sig till den inledande kartläggningen för bedömning, kan det anses att det faktiskt inte gör någon nytta att göra upp en integrationsplan. Då kan det anses att invandraren själv under tre års vistelse i landet till exempel på eget initiativ har fått tillräckliga språkkunskaper och skaffat sig kunskaper och färdigheter som behövs i samhället och arbetslivet.

Integrationsplanens varaktighet bestäms individuellt på basis av invandrarens egna mål, hans eller hennes arbets- och utbildningshistoria samt de planer och åtgärder som erbjudits för honom eller henne. Den tid som berättigar till en integrationsplan är dock högst tre år från det att den första integrationsplanen undertecknades.

Den tid en invandrare har rätt till en integrationsplan ska kunna förlängas med högst två år, om det är befogat för att invandraren behöver särskilda åtgärder för sin integration. Invandrarna är i mycket olika situationer när de anländer till Finland och deras behov, kunskaps- och utbildningsnivå, familjesituation och andra därmed jämförbara omständigheter varierar stort. En del invandrare kan med hänsyn till sin utbildning och kompetens ha förutsättningar för att snabbt bli sysselsatta. Å andra sidan finns det många invandrare som behöver en längre integrationstid och intensivare integrationsåtgärder. Följaktligen kan integrationsplanerna inte heller till innehåll eller längd vara schematiska. Integrationsplanerna för invandrare i behov av särskilda åtgärder sammanställs i regel för en längre period än för dem som snabbt försöker ta sig ut på arbetsmarknaden. Utredningar ger vid handen att integrationens resultat tycks vara beroende till och med i högre grad av hur snabbt invandraren kommer i åtnjutande av integrationsfrämjande åtgärder än av hur lång tid som används till dem.

Tiden som berättigar till en integrationsplan ska inte anses löpa, om planen tillfälligt inte har kunnat genomföras på grund av skada, sjukdom, moderskaps-, faderskaps- eller familjeledighet eller av någon annan därmed jämförbar orsak. Det vore oskäligt med tanke på invandrarens integrationsprocess, om dessa orsaker förkortade maximitiden för integ-

rationsplanens varaktighet. Skadan eller sjukdomen ska utgöra ett faktiskt hinder för deltagande i de åtgärder som avtalats i integrationsplanen, vilket ska intygas exempelvis med ett läkarintyg där det tas ställning till frågan. En eventuell förlängning ska dock inte gälla den tid som berättigar till vårdledighet.

En integrationsplan omfattar i regel tre år. I 4 mom. föreskrivs om undantag till denna regel. En invandrades integrationsplan ska med stöd av det som anförts inalles kunna räcka i högst fem år. Efter det kan invandradens integration stödjas inom ramen för det allmänna servicesystemet genom tillräckliga stödåtgärder.

13 §. Utarbetande av integrationsplan. Enligt föreslagna 1 mom. gör kommunen och arbets- och näringsbyrån upp en integrationsplan tillsammans med invandraren. Av grundad anledning får kommunen och invandraren eller arbets- och näringsbyrån och invandraren dock göra upp integrationsplanen sinsemellan. Huvudregeln är alltså att integrationsplanen görs upp av kommunen och arbets- och näringsbyrån tillsammans med invandraren. Kommunen och arbets- och näringsbyrån ska i vissa tydliga fall göra upp en plan självständigt med invandraren, om det på basis av den inledande kartläggning som gjorts med invandraren eller annars är klart att integrationsplanen inte behöver göras upp tillsammans med övriga lokala myndigheter. Kommunen och invandraren kan till exempel utarbeta en plan tillsammans, om invandraren enligt lagen om utkomststöd inte är skyldig att anmäla sig som arbetslös arbetssökande. Om invandraren däremot inte är i behov av kommunens socialservice, kan invandraren och arbets- och näringsbyrån göra upp en plan sinsemellan.

Enligt 2 mom. ska kommunen eller arbets- och näringsbyrån utifrån den inledande kartläggningen inleda uppgörandet av integrationsplanen senast inom två veckor från det att den inledande kartläggningen har gjorts. Uppgörandet av integrationsplanen ska för snabbas något jämfört med gällande lag. Uppgörandet av planen inleds ändå på basis av den inledande kartläggningen, så att de lokala myndigheterna har tillgång till olika uppgifter om invandraren när de gör upp in-

tegrationsplanen. Att uppgörandet av planen inleds enligt paragrafen kan till exempel innebära att en tid reserveras för uppgörandet av planen, inte själva situationen då planen uppgörs. För närvarande ska den första sysselsättningsplanen utarbetas inom två veckor från det att invandraren har börjat söka arbete, vilket också förordar att uppgörandet av planen för snabbas. Med tanke på främjande av en invandrades integration är det dock viktigast att planen görs upp så noggrant som möjligt och i ett tidigast möjligt skede. Detta hjälper också att strukturera varje invandrades egen integrationsprocess och de mål som uppsatts för denna.

När integrationsplanen utarbetas beaktas invandradens egna målsättningar. Dessutom ska den plan som kommunen sammanställer vid behov samordnas med andra kommunala planer som görs upp för invandraren i fråga. Till exempel när det gäller invandrare som är funktionshindrade ska integrationsplanen inkludera en serviceplan över handikapptjänster och en rehabiliteringsplan för rehabilitering. En klient hos arbets- och näringsbyrån kan endast ha en plan åt gången.

Integrationsplanen utarbetas och genomförs vid behov som ett sektorsövergripande samarbete för att anpassa åtgärderna och servicebehoven som ingår i planen till varandra. Om det sektorsövergripande samarbetet på lokal nivå föreskrivs särskilt i 31 §. Samarbete mellan kommun och Arbetskraftsmyndigheter behövs i synnerhet när familjernas behov ska beaktas i integrationsplanen.

14 §. Uppgifter för den myndighet som utarbetar integrationsplaner. I den föreslagna paragrafen föreskrivs om kommunens och arbets- och näringsbyråns separata uppgifter vid utarbetandet av integrationsplaner. Förslaget är att arbets- och näringsbyrån kommer överens med invandraren om utbildning, om sökande efter arbete och målet med det och om åtgärder och tjänster som stöder arbetssökandet och främjar sysselsättning. Kommunens uppgift är att komma överens med invandraren om kommunala integrations- och sysselsättningsfrämjande tjänster eller om andra åtgärder, om invandraren på grund av sitt hälsotillstånd, sin ålder, av familjeskäl eller andra därmed jämförbara orsaker inte kan delta i integrationsstödande

arbetskraftspolitiska åtgärder. Kommunen och arbets- och näringsbyrån ska i utarbetandet av planer också bedöma tjänstebehovet av sektorsövergripande samarbete såsom föreskrivs i 13 §.

Förslagsenligt anvisas invandraren att söka sig till en utbildning som motsvarar de individuella behoven eller till någon annan integrations- och sysselsättningsfrämjande åtgärd inom en månad efter att integrationsplanen har färdigställts. Den föreslagna bestämmelsen motsvarar regleringen i gällande lag. Ju snabbare en invandrare kommer i åtnjutande av integrationsfrämjande och stödjande åtgärder, dess fördelaktigare är det för samhället och för invandraren själv.

Vid behov ges separata rekommendationer om innehållet i integrationsplanen och hur den ska utarbetas.

15 §. Integrationsplaner för minderåriga. I paragrafen föreskrivs om integrationsplaner för minderåriga invandrare. Enligt förslaget ska kommunen utarbeta en individuell integrationsplan för en minderårig invandrare, om det på grund av den minderårigas individuella förhållanden föreligger behov för det. Det är inte nödvändigt att utarbeta individuella integrationsplaner för alla minderåriga invandrare. En integrationsplan ska alltid utarbetas för minderåriga som kommit utan vårdnadshavare och fått uppehållstillstånd.

Planen för minderåriga kunde utarbetas i sektorsövergripande samarbete mellan de lokala myndigheterna. De viktigaste aktörerna när det gäller integrationen av barn och unga är företrädarna för bildnings-, ungdoms- och social- och hälsovårdssektorn. Med tanke på ordnandet av individuella väglednings- och rådgivningstjänster för invandrarungdomar och förebyggande av utslagning bör även de ändringar beaktas som i detta avseende har gjorts i ungdomslagen (RP 693/2010).

I regel integrerar sig barn och unga snabbare och lättare än föräldrarna. Behovet av stöd hos barn och unga torde oftast ge sig tillkänna i skolan eller dagvården eller när de betjänar sig av socialsektorns eller hälsovårdens tjänster. När man bedömer behovet av en integrationsplan ska man uppmärksamma barnens och ungdomarnas möjligheter till ett liv som stöder hälsa och utveckling, deras möjligheter att klara sig i åldersadekvat utbild-

ning och föräldrarnas kompetens att stöda deras utveckling och skolgång. Särskilt sårbara är de barn och unga som kommer till Finland utan vårdnadshavare och som fått uppehållstillstånd och för dem ska en integrationsplan alltid utarbetas. Särskilt stöd behöver också de ungdomar som flyttar till Finland i högstadieåldern eller senare och som har svag eller ringa skolbakgrund och som kan ha mycket stora anpassningsproblem. Också för dessa barn och unga ska det alltid utarbetas en individuell integrationsplan som långsiktigt tryggar den grundläggande utbildningen, integrationsfrämjande yrkesutbildning, annan utbildning och andra tjänster.

En individuell integrationsplan kan utom grundläggande studier och yrkesstudier också omfatta undervisning i det egna modersmålet, gymnasiestudier, utbildning som leder till högskoleexamen samt fortbildning och vidareutbildning. Utöver stödet för sina studier kan barn och unga vara i behov av till exempel barnskyddsåtgärder och också behöva eftervård efter barnskyddet. Integrationsfrämjande åtgärder som planen också kan innehålla är att de unga deltar i någon ungdomsverkstad och i olika hobbyn och fritidssysselsättningar som stärker deras sociala identitet. I synnerhet för att undvika en eventuell senare utveckling mot utslagning är det viktigt att planen utarbetas och att den unga deltar i de åtgärder man där kommer överens.

När behovet av plan bedöms och planen utarbetas ska barnets önskemål och åsikt utredas och beaktas enligt barnets ålder och mognad så som föreskrivs närmare i 4 §. Kommunen är enligt förslaget primärt ansvarig för integrationsplanen för minderåriga. Arbets- och näringsbyrån kan i förekommande fall konsulteras, förutsatt att den unga personen i fråga har som mål att snabbt stå till arbetsmarknadens förfogande. Undantag görs dock för unga som fyllt 17 år och som har registrerat sig som arbetssökande hos arbets- och näringsbyrån. För dem är det i första hand arbets- och näringsbyrån som utarbetar integrationsplanen. Integrationsplanerna ska samordnas bland annat med undervisnings- och sysselsättningsplanerna.

När det gäller barn och unga är det avgörande att myndigheterna förbinder sig att ordna de integrationsfrämjande åtgärderna

och att barnets vårdnadshavare eller företrädare deltar i utarbetandet och genomförandet av planen. I 7 kap. föreskrivs det om hur minderåriga som är utan vårdnadshavare ska företrädas. I 3 mom. i paragrafen ingår en hänvisning till förvaltningslagen. Om omynligas talan föreskrivs i 14 § i förvaltningslagen.

Om uppföljningen och översynen av integrationsplanen föreskrivs i 18 §.

16 §. Integrationsplaner för familjer. Enligt den föreslagna paragrafen utarbetar kommunen vid behov en integrationsplan för en familj, om familjens helhetssituation förutsätter det. I integrationsplanen för familjen samordnas familjemedlemmarnas individuella integrationsplaner och andra planer som hänför sig till servicesystemet som har utarbetats för medlemmar i familjen. I den gemensamma planen ska kommunen då beakta familjens situation i sin helhet och åtgärder och tjänster som främjar och stöder familjens integration. Det är väsentligt att förutsättningarna för föräldraskap och föräldrarnas behov av stöd och utbildning beaktas.

Behoven i en invandrarfamilj kan bland annat gälla hur vården av barnen ska ordnas, barnens skolgång, eventuellt vården och omsorgen av sjuka och funktionshindrade familjemedlemmar samt boendearrangemangen. Invandrarbarn bör i lika mån omfattas av förskolepedagogik som majoritetsbefolkningens barn. Med hjälp av förskolepedagogiken kan man också främja hemmamammornas integration och stärka familjens delaktighet i det finländska samhället. För invandrarbarn utarbetas en personlig förskolepedagogisk plan som samordnas med integrationsplanen för familjen.

Det är lätt hänt att invandrarkvinnorna och därmed de små barnen blir hemma och utanför integrationsåtgärderna. Stöder maken inte deltagande i språkstudier eller andra aktiviteter utanför hemmet, kan den andra parten marginaliseras från det finländska samhället och till exempel den offentliga servicen förbli obekant. Då försvåras språkinlärning och studier och det kan också leda till utsatthet för familjevåld. Identifiering av eventuellt familjevåld och ingripande i förekommande fall ska beaktas när integrationsplanen för familjen utarbetas. Det är också möjligt att i

planen inkludera fostran kring mänskliga rättigheter, liksom även grundläggande information om barnens rättigheter och barnens ställning i Finland.

Till myndigheternas uppgifter ska enligt förslaget också höras stöd till föräldrarna i deras fostrande uppgift och för att barnen och ungdomarna ska klara av skolgång och studier. Det är viktigt att familjerna får vägledning och stöd för en positiv uppfostran och med att ställa gränser för barnen. Det är också viktigt att stöda samarbetet mellan föräldrar och skola. Samarbete i fostran mellan hem och skola främjar integrationen. Barn som lider av inlärningssvårigheter, som behöver särskilt stöd från skolans och familjens sida, bör identifieras i familjeplanen.

Det ska också vara möjligt att i familjens integrationsplan ta hänsyn till att medlemmarna i familjen kanske har kommit till Finland i olika omgångar. Även om anknytningspersonens integrationstid redan börjar gå ut, kan det behövas åtgärder som gäller hela familjens integration. När medlemmarna i familjen integreras i otakt kan det leda till allvarliga konflikter i familjen, vilket kan avbryta en del familjemedlemmars integrationsutveckling.

För att utarbeta och genomföra en familjeintegrationsplan krävs det ett sektorsövergripande samarbete och flera olika aktörer, utom myndigheterna även företrädare för tredje sektorn.

17 §. Skyldigheter som följer av integrationsplanen och utarbetandet av den. Paragrafen föreskriver om de skyldigheter som följer av integrationsplanen för invandraren och myndigheten. När planen utarbetas ska kommunen eller arbets- och näringsbyrån skriftligen klargöra för invandraren de rättigheter och skyldigheter som följer av planen och åtgärderna enligt den, och på invandrans begäran även muntligt så att denne förstår dem. När det gäller barn och unga har skyldigheterna främst med läroplikten att göra. Skyldigheterna för dem som inte är arbetslösa arbetssökande uppstår enligt deras egna åtaganden. Kommunen och staten kan enligt gällande lagstiftning varken tillgripa vidare tilläggsförmåner eller sanktioner, om någon inte kan anvisas som klient till arbetskraftsbyrån. Detta gäller också ungdomar

under 17 år som har fullgjort sin läroplikt. Kommunen och arbets- och näringsbyrån bör inom ramen för sina anslag sträva efter att påverka aktivt och med alla medel så att det går att genomföra planen. De ska också aktivt följa med hur de avtalade åtgärderna och tjänsterna främjar invandrarens integration.

Integrationen har inte förutsättningar att lyckas om inte invandraren själv aktivt förbinder sig till integrationsprocessen genom att inhämta de kunskaper och färdigheter som behövs i samhället och arbetslivet genom att delta i de integrationsfrämjande åtgärder som myndigheterna eller andra aktörer ordnar. Av den anledningen ska invandraren vara skyldig att följa sin plan och att söka sig till och att delta i de åtgärder och tjänster som har avtalats i planen och som stöder den berörda personens integration och sysselsättning. I synnerhet ska invandraren regelbundet delta i undervisning i finska eller svenska, eftersom kunskaper i det mottagande landets språk har stor betydelse för hur man kan fungera i samhället, för deltagande i utbildning, framgång i studierna och inträde på arbetsmarknaden. Också i integrationsutbildningen intar studier i finska eller svenska en central roll. Därför är det viktigt att för invandraren ställa upp vissa grundläggande förutsättningar för en lyckad integration.

När en invandrare utan giltig orsak vägrar delta i arbetet med sin integrationsplan, översynen av planen eller delta i specifikt avtalade åtgärder i planen får enligt föreslagna 4 mom. rätten till en förmån som utbetalas som integrationsstöd begränsas enligt vad som föreskrivs i lagen om utkomstskydd för arbetslösa och i lagen om utkomststöd.

18 §. Uppföljning och översyn av integrationsplanen. Enligt den föreslagna paragrafen ska kommunen och arbets- och näringsbyrån följa med hur integrationsplanen fullföljs.

Kommunen ska se över integrationsplanen enligt invandrarens behov av tjänster eller minst en gång om året. Arbets- och näringsbyrån ska se över integrationsplanen på det sätt som föreskrivs i lagen om offentlig arbetskraftsservice. Planen kan även ses över om parterna begär detta särskilt.

Integrationsplanen är en process som småningom utvecklas och kompletteras. Invandraren och myndigheterna ska så regelbundet

som möjligt i samråd följa upp och bedöma hur integrationsplanen fullföljs och vid behov göra ändringar i den som motsvarar de förändrade förhållandena eller målen.

19 §. Integrationsstöd. Det är meningen att bestämmelsen om integrationsstöd i stort ska motsvara nuvarande reglering. Integrationsstödet är tänkt som ett stöd för att trygga invandrarens utkomst under den tid han eller hon deltar i åtgärder enligt integrationsplanen och den består av arbetsmarknadsstöd enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa eller av utkomststöd enligt lagen om utkomststöd. Till en arbetslös invandrare skulle arbetsmarknadsstödet betalas som integrationsstöd. Arbetsmarknadsstödet som betalas ut som integrationsstöd bestäms på samma grunder och är lika stort som det vanliga arbetsmarknadsstödet. Även integrationsstödet ska vara behovsprövat. Under tiden för sysselsättningsfrämjande tjänster betalas stödet dock ut utan behovsprövning. Integrationsstödet betalas som utkomststöd när invandraren inte kan få integrationsstödet som arbetsmarknadsstöd och är annat än tillfälligt i behov av utkomststöd. Är en klient i behov av stöd, kan utkomststödet också beviljas som ett komplement till arbetsmarknadsstödet som betalas som integrationsstöd.

Rätten till integrationsstöd i form av arbetsmarknadsstöd bestäms enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa och rätten till integrationsstöd i form av utkomststöd enligt lagen om utkomststöd. Enligt 12 § i gällande lag har en invandrare inte rätt till arbetsmarknadsstöd under de tre första åren i landet i annan form än som integrationsstöd. En invandrare har dock med stöd av 14 § kunnat beviljas integrationsstöd först när en integrationsplan har avtalats. I dagsläget har en arbetslös invandrare endast kunnat beviljas utkomststöd innan planen har utarbetats. Den föreslagna bestämmelsen klarlägger läget och förbättrar invandrarens ställning vid första ansökan om stöd när denne anmäler sig arbetslös innan ett avtal om utarbetande av en integrationsplan har träffats. En invandrare som registrerar sig som arbetssökande ska i fortsättningen få arbetsmarknadsstöd genast från början av arbetssökandet, om villkoren för stödet i övrigt uppfylls. Om det längre fram anses nödvändigt att utarbeta en integ-

rationsplan, betalas samma förmån för den tid integrationsplanen är i kraft, men under namnet integrationsstöd.

20 §. Integrationsutbildning. I paragrafen föreskrivs om integrationsutbildning som ordnas för invandrare som har passerat läropliktsåldern. I integrationsutbildningen tillämpas Utbildningsstyrelsens läroplansgrunder för integrationsutbildningen för vuxna invandrare samt för icke läs- och skrivkunliga vuxna invandrare. Målet är att utbildningen utvecklar sådana språkliga, skriftliga, samhälleliga, kulturella och med livskompetens förknippade färdigheter, med vilka invandraren klarar sig i det dagliga livets olika situationer i sin nya omgivning, förmår fungera i arbetslivet och söka sig till fortsatta studier. Integrationsutbildningen består av studiehelheter, vilka till omfattningen kan variera individuellt efter den studerandes skolunderbyggnad, kompetenser och målsättningar.

Den språkliga målsättningen för integrationsutbildningen är att invandraren når grundläggande språkkunskaper i finska eller svenska, alltså en språkbehärskning som i genomsnitt motsvarar de allmänna språkprovets nivå B1.1. Då är förutsättningen att invandraren kan följa med tal som grundar sig på gemensamma erfarenheter eller allmänna kunskaper och förstår huvudtanken och de viktigaste detaljerna i det talade budskapet. I tal ska invandraren kunna kommunicera om för sig själv viktiga frågor också i litet mera krävande situationer och klara av vardagssituationer och inofficiella diskussioner. Målet i läsförståelse är att man kan läsa några sidor långa texter av olika slag och förstå huvudtanken, nyckelorden och de viktigaste detaljerna. I skrift är strävan att man kan skriva en tydlig, sammanhängande text och effektivt förmedla bekant information i de vanligaste formerna av skriftlig kommunikation.

I integrationsplanen kan man komma överens om en lägre målnivå, om det finns särskilda grunder för det. Sådana grunder kan vara invandrarens ålder, sjukdom eller skada eller analfabetism.

Målet med läs- och skrivundervisningen för invandrare som passerat läropliktsåldern är att de lär sig grunderna i läsning och skrivning samt elementära kunskaper i finska eller

svenska och får stöd i sin integration. Efter läs- och skrivundervisningen ska invandraren enligt förutsättningar och behov fortsätta sina studier i integrationsutbildningen för invandrare.

Integrationsutbildningen bör också stöda invandrarens kännedom om arbetslivet. Färdigheter för arbetslivet främjas bland annat med hjälp av arbetslivspass i integrationsutbildningen som genomförs på olika sätt.

21 §. Arrangemang för integrationsutbildning och anvisande av invandrare till utbildning. Integrationsutbildningen genomförs i regel som arbetskraftspolitisk vuxenutbildning så som föreskrivs i lagen om offentlig arbetskraftsservice. Den kan också ordnas i form av frivilliga studier.

Tanken är att NTM-centralen inom sitt verksamhetsområde ska ansvara för integrationsutbildningen i form av arbetskraftspolitisk vuxenutbildning. Arbets- och näringsbyråns uppgift skulle vara att hänvisa invandraren till integrationsutbildning som ordnas som arbetskraftspolitisk vuxenutbildning eller till frivilliga studier. Kommunen skulle kunna ordna integrationsutbildning och vägleda invandraren att söka sig till frivilliga studier, ordnade av kommunen eller av någon annan aktör. Läs- och skrivundervisningen för invandrare som passerat läropliktsåldern kunde ordnas både som arbetskraftspolitisk vuxenutbildning och som frivilliga studier.

22 §. Stöd för frivilliga studier. Det föreslås att paragrafen ska föreskriva om stöd för invandrades frivilliga studier. Som svar på de problem som har observerats i dagens jämställandep Praxis ska förutsättningarna för frivilliga studier preciseras. Studierna ska främja invandrarens integration och sysselsättning. En invandrare som deltar i frivillig utbildning har rätt till arbetsmarknadsstöd i form av integrationsstöd under de förutsättningar som anges i denna lag och i lagen om utkomstskydd för arbetslösa, om arbets- och näringsbyrån har konstaterat att invandraren har behov av utbildning och byrån bedömer att frivilliga studier stöder invandrarens integration och sysselsättning. Dessutom ska studierna ha överenskommit i integrationsplanen. Även övriga villkor som anges i detta kapitel ska uppfyllas.

Enligt den föreslagna paragrafen ska arbets- och näringsbyrån kunna avtala om att en invandrades integrationsfrämjande frivilliga studier stöds genom arbetsmarknadsstöd som betalas som integrationsstöd. Innan de integrationsfrämjande frivilliga studierna inleds, ska de tas upp i integrationsplanen så som föreskrivs i 9 kap. 4 § i lagen om offentlig arbetskraftsservice. Invandrarens integrationsplan kan ersätta sysselsättningsplanen. Av vägande skäl kan beslut om att stöda frivilliga studier fattas efter att studierna har inlett. Hos en invandrare kan ett sådant vägande skäl till exempel vara att studierna inlett innan personen fyllt 17 år och har kunnat anmäla sig som klient hos arbets- och näringsbyrån eller innan invandraren har beviljats uppehållstillstånd som berättigar till registrering som arbetslös arbetssökande hos arbets- och näringsbyrån.

Stödtiden för frivilliga studier ska vara densamma som anges i 9 kap. 5 § i lagen om offentlig arbetskraftsservice. Enligt nämnda lagrum kan det ges stöd för studier för högst 24 månader för studiehelhet. Om en arbetssökande för arbets- och näringsbyrån visar upp utbildningsproducentens redogörelse om ett tillfälligt avbrott i studierna och det finns ett giltigt skäl för avbrottet, räknas inte tiden för avbrottet in i maximilängden enligt 1 mom. Redogörelsen ska visas upp för arbets- och näringsbyrån utan dröjsmål efter att studierna avbrutits.

Det föreslås att möjligheten att jämställa med en arbetskraftsåtgärd ska slopas. Enligt uppskattning har jämställandet med arbetskraftsåtgärder varit mycket marginellt. Andra integrationsfrämjande åtgärder, såsom arbetspraktik eller arbetslivsträning, genomförs enligt nuvarande praxis så som föreskrivs i lagen om offentlig arbetskraftsservice.

Om rätten till ersättning för kostnader för uppehälle under studier föreskrivs i 10 kap. i lagen om offentlig arbetskraftsservice.

23 §. Allmänna förutsättningar för stöd för frivilliga studier. Stöd med integrationsstöd för frivilliga studier som främjar invandrarens integration och sysselsättning förutsätter att det handlar om studier i finska eller svenska eller att merparten av studierna försiggår på finska eller svenska. Genom integrationsstöd kan också läs- och skrivundervis-

ning understödjas. Frivilliga studier kan också ske på finskt teckenspråk eller som studier i finska med blisssymboler.

Studier som i huvudsak försiggår på något annat språk än finska eller svenska kan inte i tillräckligt hög grad anses stöda invandrarens integration och sysselsättning. I integrationsplanen kunde man dock i inledningsskedet av integrationen komma överens om kortfristiga frivilliga integrationsstudier på det egna modersmålet som kunde stödjas med integrationsstöd. Det kan då gälla till exempel introduktionsutbildning i det finländska samhället och språket som ordnas av invandrar- eller andra organisationer. Med kortfristig utbildning ska förstås icke-yrkesutbildning som pågår mindre än sex månader.

24 §. Förutsättningar för frivilliga studier. I den föreslagna paragrafen uppräknas de studier som kan stödjas som frivilliga studier. Förteckningen motsvarar till största delen den förteckning som finns i 9 kap. 3 § i lagen om offentlig arbetskraftsservice.

När kriterierna i 23 § uppfylls kan som frivilliga studier stödjas studier om vilka det föreskrivs i lagen om grundläggande utbildning, om invandraren inte har de kunskaper och färdigheter som nås i den grundläggande utbildningen eller om vilka det föreskrivs i gymnasielagen, i det fall att avsaknaden av utbildning utgör ett hinder för yrkesmässig utveckling. Som frivilliga studier kan även stödjas studier om vilka det föreskrivs i lagen om yrkesutbildning (630/1998), lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning (631/1998), yrkeshögskolelagen (351/2003) eller universitetslagen (558/2009) och som leder till yrkesinriktad grundexamen, yrkesexamen, specialyrkesexamen eller till lägre eller högre högskoleexamen som avläggs vid universitet eller yrkeshögskola, eller som syftar till att avlägga delar av nämnda examina, samt tilläggsutbildning eller fortbildning enligt nämnda lagar och öppen undervisning vid universitet och yrkeshögskolor. Även utbildning som förbereder invandrare för grundläggande yrkesutbildning och utbildning som förbereder invandrare för yrkeshögskolan kan stödjas. Det kan utöver stödjas studier om vilka det föreskrivs i lagen om fritt bildningsarbete (632/1998), i det fall att utbildningen ökar yrkesfärdigheterna och behörig-

heten och en utbildnings- eller studieplan över studierna uppvisas. Om invandraren studerar frivilliga studier som gör invandraren behörig i sitt yrke i Finland kan studier stödjas. Detta förbättrar bl.a. möjligheter för högutbildade invandrare att skaffa behörighet för sitt yrke i Finland och stödjer på detta sätt sysselsättningsmöjligheter. Som frivilliga studier kan även stödjas annan utbildning an de studier som avses i 1 mom., om utbildningen uppfyller de kriterier som anges i 22 och 23 §. Detta gör det möjligt att stödja den introduktionsutbildning som ordnas till exempel av invandrarorganisationer eller andra organisationer.

25 §. Tillämpning av lagen om offentlig arbetskraftsservice på frivilliga studier. På överenskommelse om frivilliga studier, stödtiden, invandrarrens skyldigheter, uppföljning av och avbrott i studier samt invandrarrens och utbildningsproducentens informations-skyldighet tillämpas vad som föreskrivs i 9 kap. 4—9 § i lagen om offentlig arbetskraftsservice.

26 §. Övriga åtgärder och tjänster som stöder och främjar integration. För precisering av innehållet i integrationen föreslås det att det i paragrafen skrivs in en förteckning också över andra åtgärder och tjänster som främjar och stöder integration och som i lagen inte regleras separat. Förteckningen är inte avsedd att vara uttömmande, utan ska ses som en anvisning om frågor som bör beaktas såväl när program för integrationsfrämjande som integrationsplaner utarbetas och genomförs. De åtgärder och tjänster som anges i paragrafen skulle främst ordnas av kommunens olika verksamhetsområden, men även av andra aktörer såsom frivilligorganisationerna. Åtgärderna i integrationsplanen skulle registreras i enlighet med invandrarrens personliga behov.

Det är ytterst väsentligt ur integrationssynpunkt att man drar försorg om den grundläggande utbildningen och annan utbildning för barn och unga. Invandrarungas språkkunskaper varierar och ungdomar som behärskar de inhemska språken dåligt har större risk att bli utanför utbildning och arbetsmarknad. Det är också vanligt att invandrarunga avbryter grundskolan, yrkesstudier och gymnasium. Detta gäller särskilt barn och unga som flyt-

tat till Finland i grundskoleåldern eller som har passerat denna ålder när de anländer.

En central ställning intar social- och hälsovårdstjänsterna, i synnerhet i det inledande skedet av vistelsen i landet. Det finns särskilt brister i ordnandet av mentalvårdstjänster på eget språk, i identifiering och åtgärdande av barnskyddsbehov i rätt tid och med rätt innehåll och i ordnandet av rehabilitering. Främjande och stöd av integration ska i allt högre grad ske genomgripande inom alla relevanta delområden. Exempelvis står undervisning och utbildning i en nyckelposition som sammanjämkare av kulturella seder och föreställningar.

Bland invandrarna finns det grupper och individer som på grund av sin livssituation är i behov av särskilda åtgärder och tjänster. Särskilda åtgärder till stöd för integrationen behöver de som avses i 3 § 6 mom. i lagförslaget.

Med andra åtgärder och tjänster som främjar och stöder invandrarna i att egenhändigt inhämta kunskaper och färdigheter för att kunna delta i samhällets ekonomiska, sociala och politiska liv avses bland annat fritidstjänster, bibliotekstjänster, stöd för föreningar, ordnande av utrymmen för sammankomster, vägledning till frivilligverksamhet och väntjänst. Till åtgärderna hör likaså att uppmuntra invandrarna att bilda egna studiecirklar och använda audiovisuella läromedel. Syftet är att stärka umgänget mellan majoritetsbefolkningen och invandrarna. Goda etniska relationer mellan befolkningsgrupperna, icke-diskriminering och fullföljd likställdhet är i nyckelposition för att en känsla av delaktighet ska växa fram. Att bli bekant genom gemensamma aktiviteter främjar förtroendet och ökar kunskaper mellan olika befolkningsgrupper.

Tjänsterna kan erbjudas utom av kommunerna också av organisationer, men även till exempel av församlingarna. Invandrarorganisationernas betydelse i ordnandet av tjänster är stor och man bör sträva efter att stöda det tillräckligt, eftersom dessa organisationerna kan fungera som samarbetspartner mellan myndigheterna och andra organisationer. Särskilt invandrarrens egna organisationer kan erbjuda kamratstöd till nya invandrare i deras integrationsprocess. Dessutom fungerar de

till fromma för bevarande och utveckling av de nya samfundens egna modersmål och kultur.

27 §. Stöd för barn och unga personer som bor i landet utan vårdnadshavare. I den föreslagna paragrafen föreskrivs om ordnandet av omvårdnad, omsorg och fostran för barn och ungdomar utan vårdnadshavare som har beviljats uppehållstillstånd efter att som minderårig ha ansökt om internationellt skydd i Finland. I den nuvarande lagen finns det endast bestämmelser om mottagande av barn och unga som anlänt till Finland utan vårdnadshavare och som har sökt internationellt skydd. De inkvarteras i grupphem eller andra bostadsenheter i anslutning till förläggningar. I förslaget till lag om mottagande av personer som ansöker om internationellt skydd föreslås det att bestämmelserna om inkvartering av minderåriga utan vårdnadshavare som har ansökt om internationellt skydd i Finland ska preciseras.

Enligt 1 mom. i bestämmelsen föreslås att omvårdnad, omsorg och fostran av barn eller unga utan vårdnadshavare som har beviljats uppehållstillstånd efter att som minderårig ha ansökt om internationellt skydd i Finland ordnas i familjegrupphem, som stödd familjeplacering eller på något annat ändamålsenligt sätt, såsom i en enhet för stödboende. Från tidigare finns det inga särskilda bestämmelser om detta, även om sådan verksamhet har förekommit och kostnaderna som placeringen av minderåriga i familjegrupphem och andra bostadsenheter har orsakat med stöd av statsrådets förordning (1783/2009) har ersatts till kommunerna som särskilda kostnader.

Enligt 2 mom. kan barn och unga omfattas av stödåtgärder till fyllda 21 år eller tills de har en vårdnadshavare i Finland.

28 §. Familjegrupphem och andra bostadsenheter. Enligt 1 mom. kan kommunen inrätta ett familjegrupphem eller någon annan bostadsenhet för barn och unga. Kommunen kan också ordna familjegrupphemstjänsten som köptjänst. Även framöver ska kommunerna på det sätt som bestäms i 6 kap. vara berättigade till ersättningar från staten för kostnader som inrättande och upprätthållande av familjegrupphem eller andra bostadsenheter medför.

Kommunen ska komma överens med NTM-centralen om inrättande av ett familjegrupphem eller någon annan bostadsenhet, placering av barn eller unga i dessa enheter, ordnande av integrationsfrämjande tjänster och om ersättning för kostnader som dessa åtgärder orsakar. Om NTM-centralens uppgifter relaterade till familjegrupphem och andra bostadsenheter föreskrivs i 37 § 1 mom. 6 punkten. Enligt bestämmelsen svarar NTM-centralen för inrättandet och tillsynen av familjegrupphem och andra bostadsenheter för minderåriga som bor i landet utan vårdnadshavare. NTM-centralen ska samarbeta med regionförvaltningsverket inom sitt verksamhetsområde så som bestäms i 21 § i lagen om närings-, trafik- och miljöcentralerna.

Det föreslås att 2 mom. ska inkludera en hänvisning till bestämmelserna i barnskyddslagen. Enligt 1 § i barnskyddslagen ska barn ha rätt till en trygg uppväxtmiljö, en harmonisk och mångsidig utveckling samt till särskilt skydd. När barn vårdas, fostras och uppväxtförhållandena ordnas ska enligt 58 § i barnskyddslagen iaktas vad som föreskrivs i 1 § i lagen angående vårdnad om barn och umgängesrätt. Vård och fostran ska ordnas och barnet behandlas så, att dess personliga integritet respekteras. En barnskyddsanstalt ska ha tillräckliga och ändamålsenliga lokaler och tillräcklig och ändamålsenlig utrustning. I en barnskyddsanstalt kan finnas en eller flera bostadsenheter. Enheterna kan även fungera var för sig.

På familjegrupphemmen ska likaså tillämpas 59 § i barnskyddslagen, enligt vilken högst sju barn eller unga får vårdas tillsammans i en bostadsenhet. I samma byggnad får högst 24 barn eller unga vara placerade samtidigt. I en bostadsenhet ska minst sju anställda vara sysselsatta med vård och fostran. Om det finns flera bostadsenheter i samma byggnad, ska det per bostadsenhet finnas minst sex anställda som är sysselsatta med vård och fostran. Om en anställd som är sysselsatt med vård och fostran bor tillsammans med de barn eller unga som vårdas, kan avvikelser i antalet anställda göras. I brådskande fall kan en tillfällig avvikelse göras från det antal barn som avses i 1 mom., om detta är nödvändigt för att ett barns vård ska kunna

ordnas. Vidare ska enligt 59 § antalet anställda ställas i relation till antalet barn eller unga som vårdas, den vård och fostran de behöver samt verksamhetens natur med beaktande av vad som föreskrivs i 60 §.

I behörighetsvillkoren för personalen som är sysselsatt med vård och fostran ska tillämpas 60 § i barnskyddslagen, enligt vilken en barnskyddsanstalt ska ha en tillräckligt stor inom socialvården yrkesutbildad personal och annan personal för den vård och fostran som barn och unga behöver. Med inom socialvården yrkesutbildad personal avses speciellt de yrkesutbildade som definieras i lagen om behörighetsvillkoren för yrkesutbildad personal inom socialvården (272/2005). Den föreståndare som ansvarar för vård och fostran vid anstalten ska ha behörighet enligt 10 § 4 mom. i den lagen. I behörighetsvillkoren för personal i vård och fostran ska tas hänsyn till specialbehoven bland verksamhetsenhets klienter och till verksamhetens natur. Det är att rekommendera att en del anställda har invandrarbakgrund.

För att uppfylla barnets rättigheter krävs det ett intimt samarbete mellan social- och hälsovården, utbildningen och barnskyddsmyndigheterna i kommunen, i förekommande fall även med NTM-centralen. Regionförvaltningsverket ska för sin del utöva tillsyn över familjegrupphemmen och de andra bostadsenheterna särskilt med hänsyn till barnskyddslagen.

3 kap. **Integrationsfrämjande på lokal nivå**

29 §. *De allmänna målen för integrationsfrämjande på lokal nivå.* I paragrafen föreslås att de allmänna målen för integrationsfrämjande på lokal nivå definieras. Kommunernas befolkningsstruktur är mycket varierande och i en del kommuner har man redan bedrivit invandrings- och integrationspolitik i flera år, medan andra kommuner har tagit emot sina första invandrare eller så har antalet invandrare i dem ökat först under de senaste åren. Också de tillgängliga resurserna och det upplevda behovet styr utvecklingen av servicen och hur den prioriteras särskilt när det gäller invandrare. Ofta är det först det

verkliga behovet som leder till att utvecklingsåtgärder vidtas.

Syftet med den föreslagna bestämmelsen är att utveckla de allmänna målen för integrationsfrämjande på lokal nivå i kommunerna redan på förhand och därigenom svara på framtida utmaningar och behov genom att beakta t.ex. ett eventuellt mera omfattande behov av utländsk arbetskraft. Avsikten med förslaget är inte att utvidga kommunernas nuvarande uppgifter. Genom förslaget klarläggs planeringen, genomförandet och uppföljningen av främjandet av integration och goda etniska relationer på lokal nivå.

Målet för kommunens och de andra lokala myndigheternas integrationsfrämjande ska i enlighet med förslaget till 1 mom. vara att lokalt eller regionalt stödja internationalism, jämlikhet och likabehandling samt främja en positiv växelverkan mellan olika befolkningsgrupper. Strävan är att uppnå målet genom att utveckla en mångsidig stads- och servicestruktur, tillhandahålla lämpliga verksamhetslokaler och förhindra att invandrare segregeras i egna bostadsområden. Dessutom ska målet för kommunens och de andra lokala myndigheternas integrationsfrämjande vara att främja goda etniska relationer och en dialog mellan olika kulturer, delaktighet för invandrargrupper samt stödja deras möjligheter att bevara sitt eget språk och sin egen kultur.

Enligt 2 mom. ska invandrarbefolkningens behov och främjandet av integrationen beaktas i den allmänna planeringen, verksamheten och uppföljningen inom olika kommunala sektorer, t.ex. utbildnings-, sysselsättnings-, boende- samt social- och hälsovårdstjänster. De ovan nämnda tjänsterna och åtgärderna kompletteras vid behov med särskilda integrationsfrämjande åtgärder och tjänster för invandrare. Förslaget främjar att integration och goda etniska relationer beaktas som en självklar del inom olika politiksektorer och preciserar samtliga myndigheters plikt att beakta invandrarbefolkningen när service ordnas.

30 §. *Kommunens uppgifter.* Enligt 1 mom. ska kommunen vara allmänt ansvarig och samordningsansvarig för utvecklandet av invandrades integration samt för planeringen och uppföljningen av integrationen på lokal

nivå. Bestämmelsen motsvarar den gällande lagen.

Kommunen ska enligt 2 mom. se till att de kommunala tjänsterna även lämpar sig för invandrare. Kommunen ska dessutom se till att de åtgärder och tjänster för invandrare som avses i denna lag ordnas så att de till innehåll och omfattning är sådana som behovet i kommunen förutsätter. Kommunen borde t.ex. se till att språkkurser på olika nivåer ordnas på dess område så att invandrarna i praktiken har möjlighet att uppnå den nivå i finska eller svenska som satts som mål i 20 §.

Kommunens allmänna ansvar ska, liksom i den gällande lagen, bygga på att i Finland ansvarar kommunen för att basservice och utkomststöd ordnas även för invandrare som är kommuninvånare. Utgångspunkten för integration är att de invandrare som bor i Finland omfattas av den bosättningsbaserade sociala tryggheten och tjänster och stödåtgärder ordnas som en del av basservicen. Förutom basservice behöver invandrare särskilda tjänster, som i hög grad har att göra med språk- och annan utbildning, vägledning och rådgivning. Kommunens samordningsansvar betyder att olika aktörers åtgärder och tjänster samordnas så att de integrationsfrämjande och stödjande åtgärderna och tjänsterna är högklassiga och så att de också produceras och utnyttjas effektivt. Med åtgärder avses också utbildning samt sådana integrationsfrämjande och stödjande åtgärder enligt denna lag som det föreskrivs om i 2 kap. Målet är att tjänsterna ska produceras och tillhandahållas och även användas ekonomiskt, effektivt och resultatrikt. De olika aktörerna borde samordna sina åtgärder och tjänster innehållsmässigt och ekonomiskt samt tidsmässigt.

Med stöd av 3 mom. borde kommunen se till att den egna personalen är så välutbildad som möjligt och insatt i invandrarfrågor så att den kan identifiera invandrades särskilda behov. De tjänster och åtgärder för invandrare ska enligt 4 mom. också få ordnas i samarbete mellan kommunerna.

31 §. *Sektorsövergripande samarbete på lokal nivå.* I paragrafen föreslås bestämmelser om sektorsövergripande samarbete på lokal nivå. De lokala myndigheterna ska utveckla integrationen som ett sektorsövergri-

pande samarbete, i vilket kommunen, arbets- och näringsbyrån och polisen ska delta. Till kommunens eget interna beslutsfattande hör att besluta hur integrationsarbetet ska organiseras och definiera vilken förvaltning som ansvarar för samordningen. Av kommunens förvaltningar ska åtminstone undervisnings-, social- och hälsovårds-, kultur-, idrotts- och ungdomsväsendet samt de myndigheter som ansvarar för boende och planläggning delta i integrationsutvecklingen. I samarbete ska dessutom delta organisationer och andra aktörer som anordnar integrationsfrämjande åtgärder och tjänster.

I kommunerna finns redan för närvarande sektorsövergripande samarbetsgrupper för invandrarfrågor. Behovet av samarbete på lokal nivå i integrationsfrågor borde dock framhåvas på många ställen och det borde utvidgas och utökas i hela landet. De branscher som är viktigast med tanke på främjandet av invandrades integration borde delta i det sektorsövergripande samarbetet. Om en samarbetsgrupp eller ett samarbetsnätverk som redan tidigare inrättats i kommunen har getts i uppgift att behandla invandrarfrågor, vore det ändamålsenligt att samma organ vid behov kompletterat med nya medlemmar i fortsättningen kunde sköta integrationsfrämjandet som sektorsövergripande samarbete.

Kommunen eller flera kommuner tillsammans ska dessutom enligt 2 mom. i samarbete med lokala arbetsmarknads-, företagare- och frivilligorganisationer kunna tillsätta en delegation på lokal nivå för utvecklande av planeringen och genomförandet av integrationen samt främjande av etniska relationer. Om flera kommuner vill det så kan de samla en gemensam delegation. Åtminstone i små kommuner kunde det vara ändamålsenligt att samla en delegation i samarbete mellan kommunerna. En delegation som är gemensam för flera kommuner underlättar också invandrarorganisationernas deltagande i nätverksarbetet, eftersom det inte nödvändigtvis finns fungerande invandrarorganisationer i alla kommuner. Delegationen ska alltså fungera i växelverkan med sammanslutningar som producerar integrationsfrämjande tjänster. Ett fungerande samarbete med kommunen och lokala organisationer skapar en ram för att olika myndigheters tjänster kan sam-

manställas till servicehelheter som motsvarar invandrarers individuella behov.

Enligt förslaget till 3 mom. ska kommunen och arbets- och näringsbyrån svara tillsammans för anordnandet av integrationsfrämjande och stödjande åtgärder och tjänster, anvisa till dem och följa med effekten av dem. De kan dessutom göra upp lokala eller regionala samarbetsavtal om ordnandet av ovan nämnda åtgärder och tjänster inom sitt område. Ett gott exempel är det intentionsavtal för 2010-2012 som utarbetats mellan kommunerna i huvudstadsregionen och de statliga myndigheterna. Under avtalsperioden är målet att utveckla huvudstadsregionens arbets- och näringsbyråers och kommuners åtgärder till en kundorienterad och obruten servicekedja som bildar ett övergripande system i syfte att effektivisera invandrarers sysselsättning och tjänster som stödjer denna. I intentionsavtalet utvecklas och effektiviseras särskilt vägledningen och rådgivningen i begynnelsefasen så att invandrarna tryggas tillgång till ändamålsenliga och rättidiga åtgärder.

32 §. Kommunens program för integrationsfrämjande. I 1 mom. föreslås att för att främja integrationen och stärka det sektorsövergripande samarbetet ska kommunen eller flera kommuner tillsammans göra upp ett program för integrationsfrämjande som godkänns i respektive kommuns kommunfullmäktige och som ses över minst vart fjärde år. Programmet ska beaktas när en budget och ekonomiplan enligt 65 § i kommunallagen görs upp.

Programmet för integrationsfrämjande är ett centralt redskap som kan påverka innehållet i integrationsfrämjandet. I programmet för integrationsfrämjande ska beaktas alla invandrare som bor på kommunens område oberoende av grunden för vistelsen. Programmen för integrationsfrämjande ska kunna utarbetas för enskilda kommuner eller för regioner. Att programmen för integrationsfrämjande kopplas till kommunernas budgetuppföljning gör det möjligt att bättre än nu följa med programmen, genomförandet av dem och de resurser som använts för integrationsfrämjande och effekten av integrationsfrämjandet.

Enligt förslaget till 2 mom. ska NTM-centralen, arbets- och näringsbyrån, Folkpensionsanstalten och övriga myndigheter på kommunens område inom sitt eget ansvarsområde på kommunens initiativ delta i utarbetandet och genomförandet av programmet och i uppföljningen av dess verkställighet. Lokala invandrar-, frivillig-, arbetstagar- och arbetsgivarorganisationer samt religiösa samfund kunde i behövlig omfattning delta i utarbetandet och genomförandet av programmet samt i uppföljningen av dess verkställighet. Enligt 1 mom. ska kommunen ansvara för programmet för integrationsfrämjande och utarbetandet av det. Det ska vara kommunens uppgift att inbjuda övriga lokala aktörer som är centrala med tanke på integrationsfrämjande och integration att vara med och utarbeta programmet och följa dess verkställighet. Särskilt invandrarernas och organisationernas delaktighet i utarbetandet av programmen borde utökas.

De formella förutsättningarna för invandrarernas och övriga i bestämmelsen avsedda instansers deltagande ska uppfyllas om samråd ordnas eller yttranden begärs av de lokala aktörer som kan antas vara intresserade av saken. Ett mål med samrådet ska dock vara att få olika aktörer intresserade av invandrarers integration. Frivilligorganisationer samt arbetstagar- och arbetsgivarorganisationer kan på ett betydande sätt påverka ordnandet av åtgärder och främjandet av goda etniska relationer. Invandrarers deltagande i planeringen, genomförandet och uppföljningen av de integrationsfrämjande målen och åtgärderna stödjer deras integration särskilt på lokal nivå. I synnerhet borde man få med lokala företagare och arbetsgivare med tanke på invandrarernas sysselsättning.

8 § i ungdomslagen förpliktar kommunerna att höra de unga i ärenden som berör dem. Även minderåriga invandrare har rätt att delta och påverka i frågor som berör dem i sin hemkommun i motsvarighet till sin utvecklingsnivå. Sålunda borde även barns och ungdomars åsikter utredas lokalt som underlag för utarbetandet av programmen för integrationsfrämjande. I detta avseende är det inte tillräckligt att begära yttrande av eller ordna samråd endast för vuxna, utan man borde också beakta sådana forum via vilka

man når barn och ungdomar, t.ex. skolor och elektroniska kanaler.

33 §. Innehållet i kommunens program för integrationsfrämjande. I paragrafen definieras innehållet i kommunens program för integrationsfrämjande. Den föreslagna förteckningen är inte uttömmande, utan kommunen ska även kunnat ta in andra planer, åtgärder och definitioner i programmet för att främja den lokala integrationen. Målet ska vara att förbättra kvaliteten på programmen och få kommunernas program mera enhetliga, även om det är skäl att beakta skillnaderna mellan kommunerna när programmen utarbetas.

Programmet för integrationsfrämjande ska kunna innehålla en redogörelse för hur programmet har samband med den strategiska planeringen och uppföljningen i kommunen, en plan för hur kommunens allmänna tjänster lämpar sig för invandrare och en plan i synnerhet för integrationsfrämjande och stödjande åtgärder, information om vilken kommunal myndighet som ansvarar för samordningen av integrationsfrämjandet samt aktörer som svarar för olika åtgärder, en plan för hur barns och unga personers integration ska främjas och deras sociala identitet stärkas och en plan för hur integrationen ska främjas och den sociala identiteten stärkas bland grupper som står utanför arbetskraften, t.ex. äldre, funktionshindrade och hemmamammor och icke läs- och skrivkunniga. Dessutom ska programmet för integrationsfrämjande innehålla en flerårig plan för anvisandet av de personer som avses i 2 § 2 och 3 mom. till kommuner och främjande av deras integration, en plan för främjande av goda etniska relationer och en dialog mellan olika kulturer samt en plan för uppföljning och uppdatering av kommunens program för integrationsfrämjande och när dessa utarbetas ska jämställdhetsplanerna beaktas.

För att effektivera och säkerställa samordningen av integrationsfrämjandet är det särskilt viktigt att man i kommunens program för integrationsfrämjande bestämmer vilken aktör som ansvarar för invandrar- och integrationsfrågor, så att kommunens olika sektorer och aktörer väl känner till den. Att den ansvariga aktören och de kommunala aktörer som ansvarar för olika verksamhetsformer bestäms effektivt också planeringen och

administreringen av integrationsfrämjandet i kommunen samt förbättrar vägledningen och styrningen av invandrarna till åtgärder och tjänster som ordnas av rätt aktör på kommunens område.

Enligt förslaget till 2 mom. kan i kommunens program för integrationsfrämjande dessutom definieras samarbetsformerna mellan kommunen och det civila samhället.

4 kap. **Statens integrationsfrämjande åtgärder**

34 §. Statens program för integrationsfrämjande. Det borde sättas riksomfattande mål och en ekonomisk ram för integrationsfrämjandet på ett mera systematiskt sätt än nu. Dessutom borde integrationsmålen beaktas som en fast del av de olika förvaltningsområdenas ramprogram och strategier, t.ex. i den allmänna planeringen, genomförandet, uppföljningen och bedömningen av utbildnings-, sysselsättnings-, boende- och social- och hälsovårdstjänster.

För att uppnå målet föreslås i 1 mom. att statsrådet beslutar om det nationella utvecklandet av integrationen genom att för fyra år i sänder göra upp statens program för integrationsfrämjande som anger målen för integrationsfrämjandet. För att precisera och genomföra målen ska man vid behov kunna göra upp även specialprogram och principbeslut. Statsrådet ska godkänna programmet en gång per valperiod.

Inrikesministeriet ska med stöd av 2 mom. svara för beredningen av programmet. De andra ministerier som är centrala med avseende på utvecklingen av integrationsfrämjande ska för sina respektive förvaltningsområden definiera målen och åtgärderna för utvecklingen som en del av planeringen av verksamheten och ekonomin inom förvaltningsområdet.

Enligt förslaget till 3 mom. ska genomförandet av programmet finansieras inom ramen för statsbudgeten.

35 §. Inrikesministeriets uppgifter. I den föreslagna paragrafen bestäms om inrikesministeriets uppgifter i anslutning till integrationsfrämjandet. Bestämmelsen motsvarar delvis den nuvarande lagstiftningen, men strävan är att klarlägga inrikesministeriets

ansvar med nya uppgifter samt en omskrivning av paragrafen.

Inrikesministeriet ska svara för den allmänna utvecklingen, planeringen och styrningen av integrationspolitiken såsom för närvarande. Inrikesministeriet ska dessutom svara för samordningen av integrationspolitiken och samordningen av främjandet av goda etniska relationer. Inrikesministeriets samordningsansvar ska gälla olika ministeriers verksamhet när det gäller integrationsfrämjande åtgärder och tjänster, t.ex. utbildnings-, sysselsättnings-, boende- och social- och hälsovårdstjänster.

I den föreslagna paragrafen stärks inrikesministeriets roll i uppgifter i anslutning till integrationsfrämjande, integration och främjande av etniska relationer samt koordineringen av dem. Inrikesministeriet ger NTM-centralerna och kommunerna riktlinjer för innehållet i bedömningen och uppföljningen. Inrikesministeriet koordinerar samarbetet mellan de aktörer som producerar statistik- och registeruppgifter för att genomföra bedömningen och uppföljningen av integrationsfrämjande och etniska relationer. Sådana aktörer är t.ex. Statistikcentralen, Migrationsverket, arbets- och näringsministeriet, undervisnings- och kulturministeriet, Utbildningsstyrelsen, social- och hälsovårdsministeriet, Institutet för hälsa och välfärd samt miljöministeriet.

Enligt lagen om närings-, trafik- och miljöcentralerna styr inrikesministeriet, undervisnings- och kulturministeriet, kommunikationsministeriet, jord- och skogsbruksministeriet, arbets- och näringsministeriet och miljöministeriet, eller en myndighet inom centralförvaltningen som särskilt har ålagts att sköta styrningen, NTM-centralernas verksamhet inom sina egna ansvarsområden (styrning av verksamheten).

Inrikesministeriet svarar för styrningen av NTM-centralerna i fråga om den allmänna verkställigheten av denna lag. Arbets- och näringsministeriet för sin del styr NTM-centralerna när det gäller verkställigheten av denna lag till den del det är fråga om ärenden som hänför sig till främjande av invandrades sysselsättning samt personal- och åtgärdsresurserna vid arbets- och näringsbyråerna. Samarbetet mellan inrikesministeriet och ar-

bets- och näringsministeriet i styrningen av NTM-centralerna är av stor vikt när det gäller frågor som hänför sig till integrationsutbildning som arbetskraftspolitisk vuxenutbildning. Dessutom ska samarbetet mellan ministerierna i styrningen av NTM-centralerna accentueras när det gäller inriktningen av personal- och åtgärdsresurserna, ordnandet av tjänster för invandrare och styrningen av arbets- och näringsbyråerna.

36 §. Samarbetsorgan mellan ministerierna. I paragrafen föreskrivs om ett samarbetsorgan mellan ministerierna som inrättas separat för att främja samarbetet kring och informationen om integrationsfrämjande samt för att samordna åtgärderna. Det är fråga om en ny bestämmelse. Samarbetsorganet ska också bistå inrikesministeriet vid beredningen av statens programmet för integrationsfrämjande genom att samla in, bedöma och analysera information i syfte att främja invandrades integration. Samarbetsorganet ska lägga fram riktlinjerna för förvaltningsområdenas integrationspolitik för gemensam behandling. Medlemmarna i samarbetsorganet borde vara höga tjänstemän från de olika ministerierna, för att organets verksamhet och främjandet av samarbetet kring integrationsfrämjande ska ge större effekt än nu.

37 §. Närings-, trafik- och miljöcentralens uppgifter. NTM-centralernas roll i uppgifter i anslutning till invandrades integration och främjandet av goda etniska relationer preciseras. I paragrafen föreslås en förteckning över de uppgifter som centralerna ska svara för. NTM-centralen ska svara för den regionala utvecklingen av integrationsfrämjandet, samarbetet, samordningen och uppföljningen. Vid samordningen av integrationsfrämjandet ska särskild uppmärksamhet fästas vid att invandrarnas behov beaktas när åtgärder och tjänster planeras samt vid att invandrarprogram och invandrarstrategier samordnas med övriga strategier och program i regionen. Centralen ska svara för stödet för kommunerna och arbets- och näringsbyråerna samt för rådgivningen. Centralen ska också svara för styrningen av arbets- och näringsbyråerna i arbetet med att främja integrationen och sysselsättningen och för planeringen, upphandlingen och tillsynen över integrationsutbildningen för invandrare som i enlig-

het med lagen om offentlig arbetskraftsservice är registrerade som klienter vid arbets- och näringsbyrån. En central sak när det gäller att stödja integrationsfrämjandet ska vara att utveckla arbets- och näringsbyråernas anställdas kompetens. Dessutom ska centralen svara uppgörandet och genomförandet av en regional strategi för anvisande av sådana personer som avses i 2 § 2 och 3 mom. till kommuner.

NTM-centralen ska också svara för frågor i anslutning till inrättandet av och tillsynen över familjegrupphem och andra bostadsenheter, t.ex. enheter för stödboende, för minderåriga som bor i landet utan vårdnadshavare. Även om de ovan nämnda enheterna inte är bostadsenheter enligt barnskyddslagen, är det ändamålsenligt att övervaka enheternas verksamhet även med stöd av barnskyddslagen på grund av omständigheter som hänför sig till barnets bästa och utveckling. Av denna orsak är det motiverat att NTM-centralen samarbetar med regionförvaltningsverket, eftersom regionförvaltningsverket utövar tillsyn över familjegrupphem och andra bostadsenheter till den del det gäller genomförandet av barnskyddslagen.

Centralen borde också främja goda etniska relationer och en dialog mellan kulturer. Dialogen mellan olika befolkningsgrupper kunde främjas t.ex. genom att man stödjer invandrararnas egna aktiva roll och deltagande i det finländska samhällslivet samt stödjer invandrarers organisationsverksamhet med kunskap och pengar.

Enligt 2 mom. ska NTM-centralen också stödja uppgörandet av program för integrationsfrämjande i kommunerna inom sitt verksamhetsområde och följa genomförandet av programmen samt årligen lämna inrikesministeriet uppgifter om programmen för integrationsfrämjande inom sitt område och om genomförandet av dessa.

Sakkunskapen i uppgifter som hänför sig till främjande av integration och goda etniska relationer är fördelad på NTM-centralerna och regionförvaltningsverken. Detta förutsätter ett nära samarbete mellan myndigheterna i regionen. Enligt lagen om närings-, trafik- och miljöcentralerna ska i ärenden som gäller statens regionförvaltning varje NTM-central samarbeta med regionförvaltningsverken

inom sitt verksamhetsområde. Genom bestämmelsen i 3 mom. förstärks denna samarbetsförpliktelse.

38 §. Regionförvaltningsverkets uppgifter. I paragrafen bestäms om regionförvaltningsverkets deltagande i invandrarers integration. Regionförvaltningsverkets uppgifter ska motsvara länsstyrelsernas tidigare uppgifter i samband med invandrarers integration. Regionförvaltningsverket ska i ärenden som hör till dess verksamhetsområde svara för planeringen och styrningen av samt tillsynen över åtgärder och tjänster som främjar och stödjer invandrarers integration samt sörja för att invandrarernas behov beaktas vid planeringen och anordnandet av andra åtgärder och tjänster som hör till regionförvaltningsverkets verksamhetsområde.

Invandrarernas särskilda behov behandlas i första hand inom social- och hälsovården, utbildnings- och det övriga bildningsväsendet samt när man bedömer tillgången och kvaliteten på de tjänster som kommunerna svarar för. Regionförvaltningsverkets uppföljning och bedömning ska gälla hur invandrarna har beaktats vid anordnandet av åtgärderna och tjänsterna och hur de faktiskt har kunnat använda sig av dem eller delta i dem. Hindren för att använda och delta i tjänsterna kan vara språkliga och kulturella, brist på kunskap och även diskriminerande.

Enligt lagen om regionförvaltningsverken ska i ärenden som gäller statens regionförvaltning varje regionförvaltningsverk samarbeta med NTM-centralerna inom sitt verksamhetsområde. Genom bestämmelsen i 2 mom. förstärks denna samarbetsförpliktelse.

39 §. Regional kommission för invandrarfrågor. I paragrafen bestäms om den regionala kommissionen för invandrarfrågor, som det också bestäms om i den gällande lagen. Enligt den föreslagna bestämmelsen ska NTM-centralen kunna tillsätta en kommission för att utveckla och planera frågor i anslutning till integrationen av invandrare samt ställningen som invandrare samt för att arbeta för likabehandling. Kommissionen ska kunna behandla invandrarfrågor även på ett mera övergripande plan. Kommissionen ska också kunna vara gemensam för flera NTM-centraler. Kommissionen ska kunna ha företrädare för åtminstone regionförvaltningsver-

ket, övriga NTM-centraler i regionen, landskapsförbundet, de största kommunerna i regionen som tar emot invandrare, frivilligorganisationer samt enligt behov och möjligheter andra regionala aktörer.

I enlighet med statsrådets förordning om delegationen för etniska relationer (352/2008) har det förutom den riksomfattande delegationen inrättats fyra regionala delegationer för etniska relationer. Delegationerna har inrättats vid NTM-centralerna i Nyland, Egentliga Finland, Norra Karelen och Norra Österbotten. Det vore mest ändamålsenligt om kommissionen för invandrarfrågor och delegationen för etniska relationer kunde bilda en gemensam förhandlingsorganisation åtminstone de fyra nämnda NTM-centralernas område.

40 §. Arbets- och näringsbyråns uppgifter. Om arbets- och näringsbyråns uppgifter bestäms i lagen om närings-, trafik- och miljöcentralerna, enligt vilken bl.a. att främja integration av invandrare hör till arbets- och näringsbyråns uppgifter. Arbets- och näringsbyrån spelar en central roll för att främja sysselsättning och integration av invandare som hör till arbetskraften. Enligt 1 mom. ska arbets- och näringsbyrån svara för att arbetskraftstjänster och andra åtgärder som främjar och stödjer invandrades sysselsättning och integration ordnas för invandrare som har anmält sig som arbetssökande och även svara för de övriga uppgifter som anvisas den i denna lag. Enligt 2 mom. ska arbets- och näringsbyrån dessutom se till att dess samtliga tjänster lämpar sig även för invandrare.

5 kap. Anvisande till kommuner

41 §. Avtal om anvisande till kommuner och främjande av integration. Den föreslagna bestämmelsen motsvarar den gällande bestämmelsen om anvisande av flyktingar till kommuner. I paragrafen föreskrivs om möjligheten för en kommun eller flera kommuner att tillsammans med NTM-centralen ingå avtal om anvisande av sådana personer som avses i 2 § 2 och 3 mom. till kommuner och främjande av integration. Bestämmelsen uppmanar kommunerna att samarbeta när det gäller mottagande av flyktingar och andra invandrare. Samarbetet underlättas genom att

det görs möjligt för flera kommuner att ingå ett gemensamt avtal med NTM-centralen.

Avtalet ska enligt 2 mom. vara flerårigt, vilket motsvarar nuvarande praxis. Fleråriga avtal binder den lokala nivån att ordna och utveckla mottagningen och integrationstjänsterna på ett mera långsiktigt sätt. I avtalen ska självständig flyttning på eget initiativ beaktas. Det ska bedömas hur avtalen fullföljts och de ska ses över årligen. Det ska alltså vara frivilligt för kommunerna att ta emot personer som avses i 2 § 2 och 3 mom. och sålunda även att ingå avtal med NTM-centralerna om anvisande av berörda personer till kommunen och främjande av deras integration.

42 §. Plan för anvisande till kommuner och främjande av integration. Den föreslagna bestämmelsen är ny och syftet med den är att utöka planmässigheten när det gäller att förbereda sig på att anvisa personer som avses i 2 § 2 och 3 mom. i denna lag till kommuner och på integrationsbehoven. Planen kan i enlighet med den exempelförteckning som anges i 33 § ingå i kommunens program för integrationsfrämjande.

I en flerårig plan ska beaktas de i 2 § 2 och 3 mom. avsedda personernas särskilda behov av hälsa, utbildning, sysselsättning och annan integration. Planen ska stödja genomförandet av programmet för integrationsfrämjande och avtalet enligt 41 §. I planen bör bedömas vilka slags grupper kommunen ämnar ta emot och integrera de olika år som planen omfattar och hur man ämnar förbereda sig på de grupper som tas emot när det gäller kommunens olika tjänster och vilka slags åtgärder och tjänster kommunen utfäster sig att ordna för att stödja integrationen. Därför borde planen göras upp i sektorsövergripande samarbete. Inrikesministeriet har gett NTM-centralerna en anvisning som innehåller rekommendationer om anvisande av flyktingar till kommuner.

Vid behov kan i planen särskilt beaktas de invandrare enligt 3 § 6 punkten som behöver särskilda åtgärder till den del de gäller i 2 § 2 och 3 mom. avsedda personer. De som behöver särskilda åtgärder kan vara sådana invandrare som behöver effektiviserade integrationsåtgärder, t.ex. åtgärder och tjänster i anslutning till rehabilitering, familjerådgivning

och fostran vid sidan av andra integrationsfrämjande åtgärder i synnerhet på grund av nedsatt funktionsförmåga till följd av sjukdom eller skada eller av någon annan orsak eller på grund av ålder, familjesituation eller analfabetism eller av någon annan motsvarande orsak. Även t.ex. äldre, ensamförsörjare, offer för tortyr, barn och unga i behov av barnskyddsåtgärder eller andra stödbehövande kan vara i behov av särskilda åtgärder. I planen kan man bedöma hur kommunen förmår ordna tjänster och andra stödåtgärder för personer i behov av särskilda åtgärder samt eventuellt samarbete mellan kommuner.

I planen kan också beaktas de barn och unga personer som avses i 27 § och som bor i landet utan vårdnadshavare och deras särskilda behov av vård, omsorg och fostran. När man ska avgöra om ett barn ska placeras i familjegrupphem eller någon annan bostadsenhet måste man beakta barns intresse och särskilt utsatta ställning i vårt samhälle. En ung persons behov av särskilt stöd och tjänster måste beaktas i planen senast när den unga personen efter fyllda 21 år flyttar från familjegrupphemmet eller en annan bostadsenhet och börjar bo självständigt. Om barnet eller den unga personen flyttar från bostadsenheten redan tidigare t.ex. när familjemedlemmarna anländer till landet, bör man i planen beakta familjens behov i anslutning till placering, integration och stöd för föräldraskapet.

43 §. Anvisande till kommuner. Den föreslagna bestämmelsen motsvarar den nuvarande lagstiftningen. Där definieras NTM-centralens uppgift när sådana personer som avses i 2 § 2 och 3 mom. i denna lag anvisas till kommuner. Enligt paragrafen ska NTM-centralen anvisa en ovan nämnd person till den kommun som centralen har ingått avtal med om anvisande av sådana personer som avses i 2 § 2 och 3 mom. till kommuner och främjande av integration. Vid anvisande till kommuner ska den fleråriga plan som definieras i 42 § beaktas och anvisandet till kommuner ska ske i samarbete med den berörda kommunen.

44 §. Statens ersättning till kommunen. I 6 kap. föreslås bestämmelser om ersättning för de kostnader som orsakas av anordnandet av åtgärderna enligt lagen. I 44 § föreslås en allmän bestämmelse om att kostnaderna som orsakas av anordnandet av åtgärderna ersätts av statens medel. NTM-centralen ska inom ramen för statsbudgeten ersätta kommunen för kostnaderna för anordnandet av åtgärder enligt vad som föreskrivs i kapitlet.

Den gällande lagstiftningen innehåller tämligen knapphändiga bestämmelser om grunderna för ersättning av kostnader. I 4 § i integrationslagen bestäms att kostnader för verksamhet enligt integrationslagen ersätts inom ramen för statsbudgeten. I 8 § bestäms åter att NTM-centralen ersätter kommunen för kostnaderna för mottagandet av flyktingar inom ramen för statsbudgeten, om kommunen har utarbetat eller förbinder sig att utarbeta ett program för integrationsfrämjande i enlighet med 7 a §. Till övriga delar bestäms om ersättning för kostnader i statsrådets beslut om ersättning för kostnader för flyktingar och vissa andra invandrare samt för arrangemang vid mottagande av asylsökande.

I 2 mom. bestäms allmänt att kostnaderna ersätts enligt en kalkylmässig grund eller enligt de faktiska kostnaderna. I flera fall får kommunen både kalkylmässiga ersättningar och ersättningar för faktiska kostnader för samma personer och dessa betalas delvis samtidigt. Närmare bestämmelser om kalkylmässiga kostnader för personer som anvisas till kommunen ingår i 45 §. I 46—49 och 51—53 § bestäms särskilt om faktiska kostnader som orsakats till kommunen.

Ersättning ska betalas till kommunen enligt 3 mom. från det att den första hemkommunen registrerades i befolkningsdatasystemet för den person vars boende i kommunen är grunden för att ersättning betalas. Tidpunkten då ersättning börjar betalas motsvarar bestämmelsen i 6 § 1 mom. i statsrådets beslut.

Om den person vars boende i kommunen är grunden för att ersättning betalas inte har uppehållstillstånd när han eller hon kommer till landet och inte sedan uppehållstillstånd beviljats kan få en hemkommun enligt lagen om hemkommun, ska ersättning dock enligt 4 mom. betalas från det att personen beviljades uppehållstillstånd. Genom bestämmelsen

klarläggs ställningen för de personer med tillfälligt uppehållstillstånd som inte får en hemkommun i Finland enligt lagen om hemkommun sedan uppehållstillståndet beviljats. Sådana personer är t.ex. de som fått uppehållstillstånd med stöd av 51 eller 89 § i utlänningslagen. Dessa personer förorsakar kostnader för den kommun där de vistas som kommunen inte kan få ersättning för av staten, om begynnelsepunkten för utbetalningen av ersättning binds endast till erhållandet av hemkommun. Bestämmelsen förbättrar ställningen särskilt för de kommuner som har en förläggning för asylsökande inom sitt område.

I 5 mom. bestäms att en förutsättning för att kostnaderna för sådana personer som avses i 2 § 2 och 3 mom. att kommunen har gjort upp ett program för integrationsfrämjande i kommunen enligt 32 §. En ytterligare förutsättning för ersättning ska vara att kommunen har ingått ett avtal enligt 41 § med NTM-centralen. För närvarande förutsätts att kommunen har utarbetat eller förbinder sig att utarbeta ett program för integrationsfrämjande. I fortsättningen ska det inte räcka att kommunen förbinder sig att göra upp ett program, utan det ska förutsättas att kommunen har gjort upp ett program för integrationsfrämjande. Kravet på avtal med NTM-centralen är helt och hållet nytt.

I 6 mom. ingår ett bemyndigande att utfärda förordningar enligt vilket närmare bestämmelser om storleken på statens ersättningar ska utfärdas genom förordning av statsrådet.

45 §. Kalkylerad ersättning för personer som anvisats till en kommun. I paragrafen bestäms vilka kostnader för personer som anvisas till kommunen som ersätts kommunen enligt en kalkylmässig grund. För närvarande bestäms om saken i statsrådets beslut om ersättning för kostnader för flyktingar och vissa andra invandrare samt för arrangemang vid mottagande av asylsökande. Enligt den föreslagna bestämmelsen betalas till kommunen av statens medel en kalkylerad ersättning för kostnaderna för anvisandet av de personer som avses i 2 § 2 och 3 mom. till kommuner, vägledning, rådgivning och annat ordnande av verksamhet som stödjer integration.

Även för närvarande får kommunerna en kalkylerad ersättning från statens medel för kostnader som orsakas av ordnande av verksamhet som stödjer integration av flyktingar. Sedan början av 2010 har kommunerna betalats en kalkylerad ersättning för ordnandet av verksamhet som stödjer integration av flyktingar så att för en person över 7 år betalas 2 091 euro per år och för en person som är högst 7 år betalas 6 845 euro per år. Ersättning för den som är högst 7 år betalas till utgången av det dygn då personen i fråga fyller 7 år och ersättning för den som är över 7 år betalas från och med dagen efter 7-årsdagen.

De kalkylerade ersättningarna ska i princip användas för sådana integrationsfrämjande och stödjande åtgärder som nämns i kommunens program för integrationsfrämjande. Den kalkylerade ersättningen täcker verksamhet som stödjer integration av flyktingar i form av bl.a. social- och hälsovårdstjänster, kultur- och fritidsverksamhet och tjänster som främjar delaktighet.

Den kalkylerade ersättningen betalas för närvarande för tre år från det att en persons första hemkommun registrerades i befolkningsdatasystemet. Nuläget förändras inte i detta avseende. Ersättning betalas enligt 2 mom. för tre år från och med den tidpunkt som anges i 44 § 3 och 4 mom. Ersättningen ska inte kunna betalas för längre tid än tre år, även om myndigheterna förlänger integrationstiden för personer som avses i 2 § 2 och 3 mom. till över tre år. Eftersom lagen inte ska tillämpas på finska medborgare, ska inte heller ersättning betalas till kommunen för sådana åtgärder som har förorsakat kostnader efter det att en person har fått finskt medborgarskap.

Enligt bemyndigande att utfärda förordning i 44 § 6 mom. utfärdas bestämmelser om storleken på den kalkylerade ersättningen genom förordning av statsrådet. Som tidigare nämnts har det föreskrivits om ersättning för kostnaderna genom beslut av statsrådet, som efter den nya grundlagens ikraftträdande har ändrats genom förordningar av statsrådet.

46 §. Ersättning för kommunens integrationsstöd och utkomststöd. I paragrafen bestäms om ersättning av statens medel för de kostnader som kommunen har orsakats av integrationsstöd och utkomststöd som den be-

talat. Ersättningen för integrationsstöd och utkomststöd betalas till kommunen på grund av de faktiska kostnaderna. Kostnaderna för integrationsstöd och utkomststöd ersätts för högst tre år, liksom för närvarande.

NTM-centralen behandlar och beviljar ersättningar till kommunerna och för betalningen av ersättningarna ska centralen ha information om personer som avses i 2 § 2 och 3 mom. har fått integrationsstöd och utkomststöd. Kommunen ska, liksom för närvarande, på begäran tillstålla NTM-centralen en förteckning över de personer enligt 2 § 2 och 3 mom. vilkas kostnader för utkomststöd eller integrationsstöd ersätts till kommunen.

47 §. Ersättning för återflyttningsbidrag. I paragrafen föreskrivs om ersättning för kostnader som orsakas kommunen av stödjande av återflyttning som avses i 85 §. Enligt 85 § kan kommunen ersätta en person som avses i 2 § 2 och 3 mom. och som frivilligt i annat än tillfälligt syfte återvänder till sitt hem- eller utreseland för skäligena rese- och flyttkostnader. Enligt nämnda lagrum kan kommunen också stödja återflyttning genom att betala ett återflyttningsbidrag. Kommunen ersätts för kostnader som orsakas av stödjande av återflyttning. Kommunen ska på begäran sända NTM-centralen en förteckning över i 2 § 2 och 3 mom. avsedda personer för vilka kommunen ansöker om ersättning för kostnader för återflyttning.

48 §. Ersättning för ordnande av tolkning. I paragrafen bestäms om ersättning till kommunen för kostnaderna för ordnande av tolkning. Kommunen ska ersättas för kostnaderna för tolkning som kommunen ordnat för personer som avses i 2 § 2 och 3 mom. Det finns ingen maximitid för ersättningen för kostnaderna. För närvarande får kommunen ersättning för kostnaderna för tolkning som kommunen ordnar när tolkningstjänsten hänför sig till exempelvis social- och hälsovårdstjänster som ordnats för en flykting, utarbetandet av en plan för integrationsfrämjande för flyktingen, användningen av integrationsfrämjande tjänster den första tiden efter att flyktingen kommit till landet, introduktion i kommunen samt samarbete mellan skolan eller daghemmet och hemmet.

Kostnaderna för tolkning ersätts kommunen till fullt belopp på grundval av fakture-

ring som serviceproducenten företer kommunen. Behovet av tolkning är störst under de första integrationsåren. Behovet minskar när språkkunskaperna och övrig integration avancerar. NTM-centralen följer regelbundet användningen av och kostnaderna för tolkningstjänster i regionen genom att beakta bl.a. ändringar i antalet personer som avses i 2 § 2 och 3 mom. och i medborgarskapsgrupperna. Bestämmelsen ändrar inte nuvarande praxis när det gäller ersättning för kostnader för ordnande av tolkning.

49 §. Ersättning för specialkostnader. I paragrafen bestäms om de kostnader som kan ersättas kommunen i fråga om de personer som avses i 2 § 2 och 3 mom. Avsikten är inte att ändra på nuläget när det gäller ersättning för dessa kostnader. Det som för närvarande föreskrivits i beslut av statsrådet lyfts dock upp på lagnivå. Detta bidrar till att klargöra ersättningen för kostnader.

Enligt 1 mom. 1 punkten ska kommunen ersättas för kostnader som kommunen orsakas av placeringen av en minderårig utan vårdnadshavare i ett familjegrupphem eller någon annan bostadsenhet enligt 28 § och för familjevård, stödtjänster för boende och andra åtgärder som kan jämföras med barnskyddstjänster till dessa att den unga personen fyller 21 år. Enligt 1 mom. 2 punkten ska kommunen ersättas för betydande kostnader som kommunen orsakas av att behöva ordna långvarig social- och hälsovård på grund av skada eller sjukdom, om personen har varit i behov av omsorg eller vård när han eller hon anlände till Finland. I 1 mom. 3 punkten föreskrivs att kommunen av särskilda skäl ska ersättas för övriga kostnader som kommunen orsakats.

För närvarande kan kommunen ersättas för kostnaderna för placering av en minderårig utan vårdnadshavare i ett familjegrupphem. I statsrådets beslut nämns förutom familjegrupphem som inrättats för sådana som åtnjuter internationellt skydd och som kommit utan vårdnadshavare även familjevård och stödtjänster för boende som tjänster som kan jämföras med tjänster inom barnskyddet. Deras grundläggande uppgift är att trygga flyktingbarns boende samt dagliga fostran, vård och omsorg. Som övriga kostnader för åtgärder som kan jämföras med tjänster

inom barnskyddet kan dessutom ersättas t.ex. särskilt stöd inom hälso- och sjukvården, dagvården, undervisningen och ungdomsarbete när barnet inte är klient hos barnskyddet, men på grund av omständigheter i anslutning till flyktingskapet uppenbart skulle vara i behov av åtgärderna eller tjänsterna i fråga. För närvarande kan ersättningar betalas endast till dess att barnet fyller 18 år.

Övriga kostnader som orsakas kommunen av särskilda skäl är i allmänhet oförutsägbara och beror på flyktingens behov av social- eller hälso- och sjukvård. Som särskilda skäl kan också beaktas hur betydande kostnaderna är. Till stöd för ersättningsansökan ska kommunen lämna in ett intyg eller utlåtande av en läkare eller sakkunnig inom socialvården. Som kostnader som ska ersättas av särskilda skäl kan betraktas t.ex. kostnader för barnskydd, kostnader för placering i mödrasem och skyddshem samt betydande vårdkostnader för ett barn med en skada eller ett sjukt barn som fötts i Finland.

De specialkostnader som avses i paragrafen ersätts enligt 2 mom., om NTM-centralen och kommunen har kommit överens om att de ersätts.

I 3 mom. bestäms att specialkostnaderna som avses i paragrafen ersätts för högst tio år.

50 §. Ersättning för ordnande av inledande kartläggning. I paragrafen bestäms om ersättning till kommunen för kostnaderna för anordnande av inledande kartläggning. Till kommunen betalas kalkylerad ersättning för kostnader för anordnande av inledande kartläggning enligt 9 §. Med stöd av befogenheten att utfärda förordningar enligt 44 § 6 mom. utfärdas närmare bestämmelser om ersättningens storlek genom förordning av statsrådet.

Den inledande kartläggningens omfattning ska vara individuell beroende på invandrans situation. Den ska kunna inbegripa endast en kort intervju, men vid behov en grundligare testning och fastställande av kompetens, erkännande av examina eller utredning av behovet av att komplettera examina eller testning av språknivån. I specialfall kan det ta flera veckor att utreda kompetensen. Kostnaderna per individ varierar således, men den genomsnittliga kostnaden kan

uppskattas till 700 euro. Vid bedömningen att beaktats de personalresurser som behövs för att ordna kommunens inledande kartläggning, den egentliga utredningen, nödvändiga testningar samt annan expertbedömning och tolkning. Det är en ny uppgift för kommunerna att ordna inledande kartläggning och de kostnader som detta medför preciseras när kommunerna får erfarenheter av ordnande av inledande kartläggning. Under den pågående ESF-perioden finns flera utvecklingsprogram på gång. Programmen syftar till att ta fram flerkanalstjänster bl.a. för utbildnings- och karriärvägledning, företagsrådgivning och invandrarnas integrationsutbildning. Möjligheten att inkludera den inledande kartläggningen i dessa tjänster och utnyttja nya instrument för kartläggningen kunde beaktas i utvecklingsarbetet.

Bedömningen om kostnaderna för den inledande kartläggningen baserar sig på erfarenheter av ESF-projekt.

51 §. Ersättning för kostnader för personer som kommer från det forna Sovjetunionens territorium. I paragrafen bestäms om ersättning till kommunen för de kostnader som orsakas av personer som kommer från det forna Sovjetunionens territorium (*återflyttare*). Det föreslås att bestämmelserna i 8—10 § i statsrådets beslut lyfts upp på lagnivå.

Kommunen ska i fråga om personer som kommer från det forna Sovjetunionens territorium och fått uppehållstillstånd med stöd av 48 § eller 49 § 1 mom. 1 punkten i utlänningslagen ersättas för kostnaderna för integrationsstöd enligt 19 § och utkomststöd enligt lagen om utkomststöd eller för ordnande av långvarig social- och hälsovård till följd av en skada eller sjukdom. Kostnaderna för integrationsstöd och utkomststöd ersätts för högst sex månader. Betydande kostnader för långvarig social- och hälsovård ersätts åter för högst fem år.

I 2 mom. bestäms om ersättning för kostnaderna i de situationer där en kommun ordnar försörjningen för en person av den anledningen att personen på grund av sin ställning vid invandringen inte kan få pension eller någon annan socialskyddsförmån. Kostnaderna för detta kan ersättas till kommunen för högst fem år.

Avsikten med bestämmelsen är inte att ändra på nuläget i fråga om ersättning för kostnader som kommunen orsakas av ordnandet av försörjningen för den persongrupp som avses i paragrafen och långvarig social- och hälsovård som förutsätts av en skada eller sjukdom. Genom bestämmelsen försöker man ändå förtydliga regleringen genom att samla bestämmelserna om den persongrupp som avses i paragrafen till en paragraf. Målet är också att förenhetliga regleringen enligt integrationslagen och utlänningslagen.

52 §. Ersättning för kostnaderna för personer som deltagit som frivilliga i krig. Enligt den föreslagna bestämmelsen ska NTM-centralen och kommunen kunna avtala om ersättning för kostnaderna för ankomstgranskning av hälsotillståndet, boende, tryggnad av försörjningen samt ordnande av social- och hälsovård för personer från det forna Sovjetunionens territorium vilka deltog som frivilliga i Finlands krig åren 1939–1945, samt deras makar. Kostnaderna ska enligt 2 mom. ersättas för hela den tid som de personer som avses i 1 mom. är bosatta i Finland. Innehållet i bestämmelsen motsvarar 11 § i statsrådets beslut. Från bestämmelsen stryks dock möjligheten enligt inrikesministeriets gällande lagstiftning att fastsätta en kommun med vilken NTM-centralen ska ingå ovan avsedda avtal. Denna bestämmelse har inte tillämpats i praktiken under de senaste åren.

53 §. Ersättning för kostnader för tjänster och stödåtgärder till offer för människohandel. I paragrafen föreslås en specialbestämmelse om ersättning för kostnader för tjänster och stödåtgärder till offer för människohandel. Innehållet i bestämmelsen motsvarar 14 a och 14 b § i statsrådets beslut.

En kommun ska i fråga om offer för människohandel ersättas för kostnader som orsakas av hälso- och sjukvårds- och socialvårdskostnader som ordnas på grund av specialbehov till följd av en persons ställning som offer för människohandel, tolkning, skyddet av personens säkerhet och andra åtgärder och tjänster som ordnas på grund av specialbehov i anslutning till personens ställning som offer.

Enligt 2 mom. ska NTM-centralen begära ett utlåtande av föreståndaren för en förlägg-

ning som sörjer för hjälpen till offer för människohandel över att de kostnader för vilka ersättning söks härrör från tillhandahållandet av åtgärder och tjänster på grund av personens ställning som offer för människohandel. Hjälpen till offer för människohandel är koncentrerad till förläggningar som upprätthålls av staten. Hjälpen till vuxna offer för människohandel ordnas i förläggningen i Joutseno och till minderåriga i förläggningen i Uleåborg.

54 §. Utbetalning av ersättning. Enligt paragrafen ska kommunen ansöka om sådan ersättning för sina kostnader som avses i 6 kap. genom en ansökan hos NTM-centralen. Ersättning för kostnaderna ska sökas senast inom två år efter att det kalenderår gått ut under vilken den verksamhet för vilken ersättning söks har ägt rum.

Enligt 17 § i det gällande beslutet av statsrådet betalar NTM-centralen ersättningar till kommunerna på basis av kommunernas ansökningar. Ersättningar för kostnaderna för personer som flyttat till Finland från det tidigare Sovjetunionens område betalas under det kalenderår som följer på verksamhetsåret. Enligt 20 § i statsrådets beslut betalas ersättningar för kostnader som avses i beslutet inte om ersättningar inte har sökts inom två år från utgången av det kalenderår då verksamheten ägde rum, om det inte visas giltigt skäl till dröjsmålet.

Genom den nya bestämmelsen samlas bestämmelserna i 17 och 20 § i statsrådets beslut i samma paragraf. Ersättning för kostnaderna ska sökas inom två år efter att det kalenderår gått ut under vilket den verksamhet för vilken ersättning söks har ägt rum. Kostnaderna ska inte ersättas om ersättning söks senare än inom två år. Den nu gällande möjlighet till undantag från tvåårsregeln slopas. Två år kan betraktas som en tillräcklig tid för att ansöka om ersättning. Ändringen klarlägger och förenhetligar NTM-centralernas ersättningspraxis.

För att ersättning ska kunna betalas ska ansökan preciseras genom att de kostnader för vilka ersättning söks specificeras. Till ansökan om ersättning ska också fogas verifikat över kostnaderna alltid när det är möjligt. NTM-centralen ska vid behov kunna företa granskningar för att säkerställa att kostnader-

na är sanningsenligt t.ex. med hjälp av stickprov.

Kommunernas ska ersättas kostnaderna jämte mervärdesskatt, om kommunen söker ersättning också för mervärdesskattens andel. Om ersättning söks för mervärdesskatten ska kommunen i sin ansökan förete en utredning om att tjänsten är momspliktig. I de fall där kommunen redan har fått kalkylerad återbäring från staten för tjänstens momspliktiga andel, ska kommunen dra av mervärdesskattens andel från sina kostnader innan ersättning söks.

Enligt 2 mom. ska NTM-centralen betala ersättningen till kommunen på grund av ansökan. Ändring i beslutet får sökas genom besvär enligt vad som föreskrivs i förvaltningsprocesslagen. Bestämmelser om ändringssökande ingår i 82 §.

55 §. Skyldighet att betala tillbaka ersättning. I paragrafen bestäms om skyldighet att betala tillbaka ersättning som betalats till kommunen. Bestämmelsen motsvarar 21 § i statsrådets beslut. Enligt bestämmelsen kan NTM-centralen bestämma att kommunen helt eller delvis ska betala tillbaka den ersättning som staten betalat, om felaktiga eller vilseledande uppgifter har getts för betalningen av ersättning, eller om det i övrigt framgår att ersättningen har betalats utan grund.

På det belopp som betalas tillbaka ska enligt 2 mom. en förseningsränta betalas enligt den räntesats som bestäms i enlighet med 4 § 1 mom. i räntelagen (633/1982).

I 3 mom. bestäms att NTM-centralen ska besluta om återbetalning av en ersättning som utan grund betalats till en kommun senast det femte kalenderåret efter utgången av det verksamhetsår för vilket ersättningen betalats. Ändring i beslutet får sökas genom besvär enligt vad som föreskrivs i förvaltningsprocesslagen. Bestämmelser om ändringssökande ingår i 82 §.

7 kap. **Företrädande av barn utan vårdnadshavare**

56 §. Förordnande av företrädare. I den föreslagna paragrafen bestäms om förordnande av företrädare för ett barn som vistas i Finland utan vårdnadshavare. I paragrafen

samlas bestämmelser från 26, 28, 30 och 31 § i den gällande lagen.

Bestämmelser om företrädare för barn utan vårdnadshavare föreslås i den lag som gäller mottagande av personer som ansöker om internationellt skydd och som bereds samtidigt med denna proposition. I nämnda lag föreslås bestämmelser om förordnande av företrädare och företrädarens behörighet. Dessutom ska det bestämmas om företrädarens uppgifter samt om befriande av företrädaren från uppdraget och upphörande av företrädaruppdraget. I lagen föreslås också en bestämmelse om anmälningsskyldighet i anslutning till företrädande av ett barn. I denna lag hänvisas till behöriga delar till bestämmelser i det lagförslag.

Med avseende på företrädande hör ett barn till tillämpningsområdet för lagen om mottagande av personer som ansöker om internationellt skydd till dess att han eller hon beviljas uppehållstillstånd. Med tanke på tillgodoendet av barnets rättskydd är det av största vikt att lagstiftningen inte förorsakar något avbrott i företrädandet, när han eller hon övergår från mottagningsstjänsterna till att bli invånare i en kommun. Bland annat av denna orsak bör det även i integrationslagen i tillämpliga delar föreskrivas om företrädande av barn utan vårdnadshavare.

Bestämmelserna om förordnande av företrädare i 5 kap. i lagen om mottagande av personer som ansöker om internationellt skydd tillämpas på företrädande av sådana barn som ansöker om internationellt skydd, får tillfälligt skydd eller har fallit offer för människohandel och inte har uppehållstillstånd. För dessa barn ska enligt lagen om mottagande av personer som ansöker om internationellt skydd en företrädare förordnas utan dröjsmål, om de vistas i Finland utan vårdnadshavare eller någon annan laglig företrädare.

Med stöd av denna lag ska en företrädare enligt 1 mom. förordnas utan dröjsmål för ett barn som fått uppehållstillstånd inom flyktingkvoten och för ett barn som fallit offer för människohandel och har uppehållstillstånd, om barnet vistas i Finland utan vårdnadshavare eller någon annan laglig företrädare. Företrädare kan även utses för ett annat barn som fått uppehållstillstånd och som vis-

tas i Finland utan vårdnadshavare eller någon annan laglig företrädare. Om företrädaren befrias från sitt uppdrag efter det att ett barn som ansökt om internationellt skydd har fått uppehållstillstånd, ska en ny företrädare inte kunna förordnas med stöd av lagen om mottagande av personer som ansöker om internationellt skydd. I dessa situationer ska en företrädare kunna förordnas för barnet med stöd av denna lag. Bestämmelsen kunde bli tillämplig t.ex. i situationer där företrädaren har befriats från uppdraget därför att barnet har fått en kommunplats i en kommun som ligger långt från förläggningssorten. I dessa fall vore det ändamålsenligt att företrädaren skulle finnas närmare den ort där barnet bor. Beviljande av uppehållstillstånd ska dock inte direkt inverka på företrädarens uppdrag. I de fall där barnet bedöms behöva en företrädare för längre tid vore det ändamålsenligt att för barnet förordnas en intressebevakare enligt lagen om förmyndarverksamhet (442/1999)

I 26 § i den gällande integrationslagen bestäms om förordnande av en företrädare för flyktingbarn, för barn som fått tillfälligt skydd, för sådana barn som ansöker om uppehållstillstånd eller söker asyl och för sådana barn som fallit offer för människohandel. Det föreslås att ordalydelsen i paragrafen ändras så att den bli ovillkorligare än nu. Enligt den gällande lagen förordnas en företrädare alltid utan dröjsmål endast för offer för människohandel. För andra barn utan vårdnadshavare kan en företrädare förordnas. I praktiken har en företrädare utan undantag förordnats för alla barn utan vårdnadshavare. Ett utländskt barn som vistas i Finland utan vårdnadshavare är omyndig, varför han eller hon behöver en företrädare i förvaltnings- och domstolsärenden som gäller hans eller hennes person och förmögenhet.

I 2 mom. bestäms att ansökan om förordnande av en företrädare görs av det organ i barnets vistelsekommun som avses i 6 § 1 mom. i socialvårdslagen (710/1982). Enligt nämnda lagrum sköts de uppgifter som enligt socialvårdslagen ansluter sig till verkställigheten av socialvården samt de uppgifter som enligt någon annan lag åligger socialnämnden eller något annat motsvarande organ av ett eller flera kollegiala organ som utses av kommunen. Enligt 28 § i den gällande lagen

kan ansökan om förordnande av en företrädare göras av den förläggning där den minderårige har antecknats som invånare eller ett sådant organ i den minderåriges vistelsekommun som avses i 6 § 1 mom. i socialvårdslagen. Det sistnämnda organet har varit behörigt i fråga ett barn som fått uppehållstillstånd och som ansöker om uppehållstillstånd.

Innan ansökan görs ska barnet enligt 2 mom. höras och barnets bästa ska beaktas på det sätt som föreskrivs i 4 §. En bestämmelse med samma innehåll finns också i den gällande lagen. Innan ansökan om en företrädare görs ska barnet enligt den gällande bestämmelsen ges tillfälle att lägga fram sina egna önskemål och åsikter, om detta är möjligt med hänsyn till barnets ålder och utvecklingsnivå.

I 3 mom. bestäms att i övrigt tillämpas på förordnande av företrädare vad som föreskrivs i 39 § 3 mom. i lagen om mottagande av personer som ansöker om internationellt skydd. På tingsrättens anmälningsskyldighet tillämpas vad som föreskrivs i 44 § i lagen om mottagande av personer som ansöker om internationellt skydd. I bestämmelsen i fråga föreskrivs om tingsrättens anmälningsskyldighet till befolkningsdatasystemet och förmyndarmyndigheten.

57 §. Företrädarens behörighet och uppgifter. På företrädarens behörighet och uppgifter ska tillämpas vad som föreskrivs i 40 och 41 § i lagen om mottagande av personer som ansöker om internationellt skydd. Paragrafen föreslås ersätta 26 och 27 § i den gällande lagen. I lagen om mottagande av personer som ansöker om internationellt skydd föreslås en ny bestämmelse enligt vilken en förutsättning för en person ska förordnas till företrädare ska vara att personen har visat upp ett brottsregisterutdrag enligt 6 § 2 mom. i straffregisterlagen (770/1993) för tingsrätten.

Innan ett beslut som gäller ett barns person eller förmögenhet fattas ska barnet höras och barnets bästa beaktas på det sätt som föreskrivs i 4 §. Enligt artikel 12 i konventionen om barnets rättigheter ska barnet beredas möjlighet att höras, antingen direkt eller genom företrädare, i alla domstols- och administrativa förfaranden som rör barnet.

Företrädaren ska föra vårdnadshavarens talan i skol- samt social- och hälsovårdsfrågor som rör barnet och i andra centrala frågor som hänför sig till barnets liv. Företrädaren ska vid behov hjälpa barnet med att hålla kontakt med sina släktingar i Finland eller på andra ställen. Företrädaren ska kunna börja spåra barnets familj via Finlands Röda Kors personförfrågan, om barnet inte exakt vet var familjen finns och inte har några kontaktuppgifter för att få tag på familjen. Företrädaren borde i mån av möjlighet rådgöra om barnets framtid med barnets släktingar eller med företrädare för den etniska gemenskap som barnet upplever sig tillhöra. Bestämmelser om företrädarens arvode och ersättning för företrädarens kostnader ingår i 59 §.

58 §. Befriande av företrädaren från uppdraget och uppdragets upphörande. I 1 mom. bestäms att på befriande av företrädaren från uppdraget tillämpas vad som föreskrivs i 42 § 1 och 3 mom. i lagen om mottagande av personer som ansöker om internationellt skydd. På tingsrättens anmälningsskyldighet tillämpas vad som föreskrivs i 44 § i lagen om mottagande av personer som ansöker om internationellt skydd.

Enligt 2 mom. ska ansökan om befriande av företrädaren från uppdraget kunna göras av företrädaren, barnet efter fyllda 15 år själv, ett sådant organ i barnets vistelsekommun som avses i 6 § 1 mom. i socialvårdslagen eller barnets vårdnadshavare. Om en anställd i kommunen upptäcker att företrädaren för ett barn inte är lämplig för sitt uppdrag eller att en 15-åring är t.ex. rädd eller betryckt på grund av företrädarens agerande, ska man försöka utreda situationen genom att höra barnet och företrädaren och vid behov inleda förfarande för att befria företrädaren från uppdraget.

I 3 mom. föreskrivs att på uppdragets upphörande tillämpas vad som föreskrivs i 43 § i lagen om mottagande av personer som ansöker om internationellt skydd. Med annan laglig företrädare avses det organ som avses i 6 § 1 mom. i socialvårdslagen när barnet har tagits om hand.

59 §. Arvodet till företrädaren och kostnader. I paragrafen åläggs NTM-centralen att på ansökan betala arvode till en företrädare som med stöd av denna lag förordnats för ett

barn på basis av den tid som använts till företrädarens uppgifter och ersättning för kostnaderna för företrädandet. Genom förordning av inrikesministeriet utfärdas närmare bestämmelser om grunderna för utbetalning av arvode, arvodets storlek, kostnader som ska ersättas och förfarandet vid ersättning för arvode och kostnader. Bestämmelsen motsvarar den bestämmelse om arvode till företrädaren och kostnader som föreslås ingå i lagen om mottagande av personer som ansöker om internationellt skydd.

8 kap. Registerbestämmelser

60 §. Kommunanvisningsregistret. I paragrafen föreslås bestämmelser om kommunanvisningsregistret. För närvarande bestäms om kommunanvisningsregistret i 34, 35 och 39 § i integrationslagen. I fortsättningen ska kommunanvisningsregistret vara det enda registret som det bestäms om i denna lag. Bestämmelser om invånarregistret enligt den gällande lagen föreslås ingå i lagen om mottagande av personer som ansöker om internationellt skydd.

Det ska inte längre behövas något separat flyktingregister. Det flyktingregister som används för närvarande består av handlingar som berör kvotflyktingar som Förenta nationernas högkommissarie för flyktingar (UNHCR) har skickat till Finland och deras familjemedlemmar. Migrationsverket svarar för den praktiska kvotflyktingpolitiken. Migrationsverket är huvudregisteransvarig för utlänningsregistret. I utlänningsregistret införs enligt lagen om det (1270/1997) samma uppgifter som införts i flyktingregistret. Av denna orsak föreslås att det separata flyktingregistret slopas.

De föreslagna bestämmelserna om kommunanvisningsregistret motsvarar i huvudsak den nuvarande regleringen. Kommunanvisningsregistret ska föras för anvisandet av de personer som avses i 2 § 2 och 3 mom. till kommuner. Registret ska, liksom för närvarande, bestå av uppgifter om de personer som avses i 2 § 2 och 3 mom. och för vilka NTM-centralen anvisar en kommun i enlighet med 43 §.

Det föreslås att den gällande lagens förteckning över uppgifter som ska föras in i re-

gistret preciseras. Eftersom registret ska föras för anvisandet till kommuner, ska enligt 2 mom. i registret införas uppgifter om till vilken kommun personen har anvisats. För registret får enligt 2 mom. samlas och föras in uppgifter om de personer som avses i 2 § 2 och 3 mom. För registret får dessutom samlas och föras in personens eller hans eller hennes familjemedlems ärendets nummer eller klientens nummer, namn, kön, födelsedatum, födelseort och födelse-land, personbeteckning, utländskt personnummer eller någon annan utländsk beteckning för identifiering av invandraren, uppgift om medborgarskap samt uppgift om civilstånd och familjeförhållanden. Dessutom får för registret samlas uppgifter om modersmål och språkkunskaper, utbildning, yrkesskicklighet och arbetserfarenhet och med den registrerades samtycke, uppgift om hans eller hennes religiösa övertygelse, om detta är nödvändigt för att anvisa honom eller henne till en kommun.

Kommunanvisningsregistret har i praktiken varit ett register som förts av NTM-centralerna och som har bestått av manuella handlingar. NTM-centralerna får dessa handlingar från förläggningarna för anvisande till kommuner. Förläggningarna gör i praktiken ansökan för anvisande till en kommun och bifogar ofta förläggningens socialarbetares intervjublankett, där man bedömer klientens situation. När anvisandet till en kommun förverkligas, skickar NTM-centralen handlingarna till den berörda kommunen. Vid NTM-centralen förvaras handlingarna i diariet för hemligstämplade handlingar.

NTM-centralen ska fortfarande vara registeransvarig för kommunanvisningsregistret. Om detta bestäms i 3 mom.

61 §. Utlämnande av uppgifter ur kommunanvisningsregistret. I paragrafen bestäms om utlämnande av uppgifter som införts i kommunanvisningsregistret. Migrationsverket, Folkpensionsanstalten, kommunala myndigheter och arbets- och näringsbyrån kan behöva uppgifter som finns införda i kommunanvisningsregistret i sin egen verksamhet.

Med stöd av 1 mom. får NTM-centralen lämna ut sådana uppgifter ur kommunanvisningsregistret till Migrationsverket, Folkpensionsanstalten, kommunala myndigheter och

arbets- och näringsbyrån som behövs för skötseln av deras uppgifter i anslutning till invandring enligt utlänningslagen eller någon annan lag. Exempelvis Folkpensionsanstalten kan behöva uppgifter ur kommunanvisningsregistret i anslutning till beviljande av integrationsstöd. Migrationsverket kan åter behöva uppgifter ur kommunanvisningsregistret när man behandlar ansökningar om uppehållstillstånd på grund av familjeband.

I 2 mom. bestäms om möjlighet att lämna ut uppgifter även i maskinläsbar form eller med hjälp av en teknisk anslutning. I praktiken är det dock inte möjligt att lämna ut uppgifter ur kommunanvisningsregistret med hjälp av en teknisk anslutning genast när lagen träder i kraft, eftersom arbetet med att utveckla registret bara har påbörjats.

Det föreslås inte att det föreskrivs särskilt i denna paragraf om den utredning gällande skydd av uppgifterna som ska företas innan uppgifter utlämnas med hjälp av en teknisk anslutning. En allmän bestämmelse om skyldighet för den som får uppgifter med hjälp av en teknisk anslutning att innan behandlingen av uppgifterna inleds ge den registeransvarige tillbörliga utredningar och förbindelser och i övrigt tillräckliga garantier för att personuppgifterna skyddas ingår i 32 § 2 mom. i personuppgiftslagen (528/2007).

62 §. Avförande av uppgifter ur kommunanvisningsregistret och lagring av uppgifter. Uppgifterna i kommunanvisningsregistret om en registrerad ska avföras, då de inte längre behövs och senast inom fem år efter att den sista uppgiften om den registrerade har förts in. Uppgifternas förvaringstid motsvarar regleringen i 40 § 1 mom. i den gällande integrationslagen.

Förslaget till 2 mom. motsvarar 40 § 2 mom. i den gällande lagen. Enligt 8 § 3 mom. i arkivlagen (831/1994) bestämmer arkivverket vilka handlingar och uppgifter i handlingar som ska förvaras varaktigt. Enligt 8 § 2 mom. i arkivlagen ska arkivbildaren bestämma förvaringstiderna och förvarings-sätten för handlingar som uppstår till följd av skötseln av uppgifterna och ha en arkivbildningsplan för dem. När förvaringstiderna för arkivet bestäms ska beaktas vad som särskilt stadgas och bestäms om dem.

9 kap. **Försöket Delaktig i Finland**

63 §. Försökets innehåll. I paragrafen bestäms om innehållet i försöket Delaktig i Finland. Medan försöket för viss tid pågår ska man kunna testa alternativa, flexibla och konsekventa sätt att ordna integrationsutbildning i form av ett försök som genomförs av kommunen eller kommunen och arbets- och näringsbyrån tillsammans. I försöket kan också delta flera kommuner tillsammans eller dessa tillsammans med arbets- och näringsbyrån. En gemensam ansökan av flera kommuner kan också göras av en ekonomisk region. De ekonomiska regionerna är regionala helheter som utgörs av kommuner, och när de har bildats har man utgått från kommunernas samarbete och pendlingen, så det vore motiverat att man kan delta i försöket också i form av en ekonomisk region när det är ändamålsenligt med tanke på försöket. Likaså kunde frivillig- och andra organisationer delta i försöket i samarbete med myndigheterna.

Kommuner och arbets- och näringsbyråer som deltar i försöket kunde testa nya klientbaserade utbildningshelheter och utbildningsinnehåll som planerats särskilt för dem. Tyngdpunkten i utbildningsinnehållet ska vila på sysselsättning av invandrare och ökade samhällsfärdigheter framför allt via utveckling av undervisningen i finska eller svenska och den samhällsorienterande undervisningen. Vid sidan av kommunen och arbets- och näringsbyrån ska också NTM-centralen kunna upphandla integrationsutbildning under försökstiden. Försöket ska genomföras över förvaltningsgränserna och multiprofessionellt i samarbete med Suomen kulttuurirahasto och Svenska kulturfonden, vilka också delvis finansierar projektet.

Enligt 3 mom. ska åtgärderna i försöket Delaktig i Finland planeras och ordnas i form av klientbaserade utbildningshelheter. Utbildningshelheterna bildar tre integrationsvägar, beträffande vilka målen och åtgärderna bestäms enligt respektive invandrargrupps behov. För vuxna ska det finnas två integrationsvägar: 1 för invandrare som siktar på arbetsmarknaden och invandrare som är på arbetsmarknaden samt 2 för invandrare i behov av särskilt stöd. Den tredje vägen ska vara inriktad på att främja barns och unga personers

integration. Invandraren ska styras in på den mest ändamålsenliga vägen på grundval av den inledande kartläggning som avses i 9 §.

En invandrare i behov av särskilt stöd enligt väg 2 kan vara en förälder, ofta mamma, som vårdar barnen hemma, en invandrare med ringa skolbakgrund som har inlärningssvårigheter eller som inte är läs- och skrivkunnig eller en äldre person eller en person som har funktionshinder eller som annars behöver särskilt stöd. I fråga om väg 2 framhävs invandrarfamiljens övergripande situation vid sidan av bedömningen av familjemedlemmarnas individuella situation. Ett mål med försöket ska vara att få alla familjemedlemmar, även t.ex. mammorna i stora barnfamiljer, att omfattas av den inledande kartläggningen och integrationsutbildningen. I samband med väg 2 kunde man pröva utbildning kopplad till familjernas vardag, där familjemedlemmarna kunde lära sig finska eller svenska samt värderingarna i det finländska samhället och hur samhället fungerar.

Invandrades kontakter till det finländska samhället sker oftast där de bor och använder basservicen. Valfärdstjänster och verksamheten nära familjens vardag spelar en stor roll för integrationen. Förskoleundervisnings- och verksamhetstjänster är en viktig del när det gäller att stödja familjers integration och förebygga utslagning av barn. När kommunen ordnar integrationsutbildning ska man samtidigt ta hänsyn till ställningen för de barn vars föräldrar deltar i utbildningen och utveckla också serviceformer som stöder integration av barn. Det bästa sättet att genomföra detta är att se till att barn med invandrarbakgrund får delta i de förskoleverksamhetstjänster som kommunen ordnar och som utvecklas i synnerhet med beaktande av de behov som barn med invandrarbakgrund har och deras bakgrund. Föräldrarnas språkinlärning och ökad kännedom om samhället är också i nyckelställning med tanke på barnets språkutveckling och uppväxt till samhället.

Vuxna invandrades deltagande i integrationsutbildningen kan stödjas genom att utveckla barndagvården och dessutom genom att utveckla kommunernas öppna förskoleverksamhetstjänster så att familjer kan utnyttja den öppna verksamheten som gör det

möjligt för föräldrarna att delta i integrationsutbildningen.

I synnerhet som en del av utbildningshelheten för hemmamammor kunde kommunerna utveckla och erbjuda tjänster för öppen förskoleverksamhet under den tid mödrarna deltar i integrationsutbildningen. Deltagande i den öppna förskoleundervisningen skulle också stödja invandrarbarnens språkinläring och annan integration samt hjälpa dem att ingå förhållanden med majoritetsbefolkningen. Under försöket kunde förskoleverksamhetstjänsterna utvecklas i synnerhet med beaktande av de behov som barn med invandrarbakgrund har och deras bakgrund. Deltagande i den öppna förskoleverksamheten leder inte heller till att utbetalningen av stöd för vård av barn i hemmet avbryts.

Vid sidan av den integrationsutbildning som är riktad till vuxna invandrare ska en väsentlig del av försöket vara att effektivisera de integrationsfrämjande åtgärderna för invandrarbarn och invandrarungdomar. I försökskommunerna ska man testa särskilt utnyttjandet av undervisning som förbereder för den grundläggande utbildningen, undervisning i finska eller svenska som andra språk och undervisning på det egna modersmålet. Nya åtgärder ska också kunna utvecklas och testas inom den yrkesförberedande utbildningen och gymnasieutbildningen.

För att stödja genomförandet av försöket har inrikesministeriet den 22 mars 2010 tillsatt projektet Delaktig i Finland. Enligt beslutet om tillsättande av projektet väljs ungefär tio försökskommuner för genomförandet av försöket. I fråga om försök som är gemensamma för kommunen och arbetsförvaltningen ska också den arbets- och näringsbyrå som är verksam i kommunen delta i planeringen och genomförandet av projektet. Åtgärderna inom de enskilda försöksprojekten och deras närmare innehåll preciseras i kommunernas och arbets- och näringsbyråernas projektansökningar.

I försöksprojekten beaktas och genomförs de försöksåtgärder som rekommenderats av den utvecklingsgrupp för utbildningen som tillsatts i enlighet med beslutet om tillsättande av projektet. Gruppen för utvecklande av integrationsutbildningen svarar för utvecklingen av innehållet i den moderniserade in-

tegrationsutbildningen och de alternativa sätten att genomföra utbildningen fram till utgången av oktober 2010. I utvecklingsplanen beaktas olika invandrargruppers behov och utgångspunkter samt utbildningens målinriktning, planmässighet, kontinuerlighet och kvalitet. De utvecklingsplaner som gäller utbildningens innehåll baserar sig på och beaktar Utbildningsstyrelsens läroplaner för invandrare. Dessutom beaktas olika projekt inom vilka man har utvecklat såväl integrationsutbildningen för vuxna invandrare som den inledande vägledningen för invandare.

Ansökan sker via NTM-centralerna och i den ombeds kommunerna att presentera sina planer för projekt gällande nya koncept och arbetsmetoder i syfte att upphandla och ordna integrationsutbildning för invandrare i invandratäta bostadsområden med beaktande av rekommendationerna i planen från gruppen för utvecklande av utbildningen. När försöksåtgärderna och utbildningen baserar sig på en högklassig plan som beretts över förvaltningsgränserna säkerställs att de olika försöken inte försätter de invandrare som deltar i dem i en olikvärdig ställning oberoende av försökens individuella innehåll.

64 §. Försökets förhållande till andra lagar. I paragrafen klarläggs förhållandet mellan bestämmelserna i kapitlet om försöket och annan lagstiftning. I försöket tillämpas bestämmelserna i integrationslagen, lagen om offentlig arbetskraftsservice, lagen om barndagvård (36/1973) och lagen om stöd för hemvård och privat vård av barn (1128/1996), lagen om grundläggande utbildning (628/1998) samt lagen om offentlig upphandling (348/2007), om inte något annat bestäms i kapitlet om försöket.

65 §. Försökets syfte. Det allmänna målet med försöket ska vara att stödja invandrades delaktighet i det finländska samhället genom att förbättra deras språkliga och samhälleliga färdigheter, varvid även förutsättningarna för sysselsättning förbättras. För att uppnå målet ska man testa nya sätt att ordna integrationsutbildningen för att utöka utbildningens smidighet, kontinuitet och klarhet. Man ska också testa nya klientbaserade utbildningshelheter och utbildningsinnehåll. Framför allt undervisningen i finska eller svenska, den samhällsorienterade undervisningen samt den

undervisning som stödjer sysselsättning och deltagande i arbetslivet ska stärkas för att effektivisera integrationsutbildningen för invandrare.

Målet ska också vara att förbättra tillgången till integrationsutbildning för olika invandrar grupper. Målgruppen när det gäller invandrare som deltar i integrationsutbildningen ska utvidgas jämfört med den gällande integrationslagen, eftersom det i första hand är arbetslösa invandrare som kan bli delaktiga av de nuvarande individuella integrationsåtgärderna. En utvidgning av målgruppen motsvarar också linjen i den redogörelse om verkställigheten av integrationslagen som statsrådet överlämnade till riksdagen 2008, enligt vilken integrationslagens tillämpningsområde bör utvidgas till att omfatta alla personer som beräknas vistas i Finland minst ett år.

Utvidgningen av integrationsutbildningen berör framför allt integrationsväg 2 för invandrare i behov av särskilt stöd. Vägen fäster särskild uppmärksamhet vid utbildning för invandrare som löper risk att bli marginaliserade, som inte är läs- och skrivkunniga eller annars lider av inlärningssvårigheter samt invandrarkvinnor och andra åtgärder som stödjer deras integration. En utmaning när det gäller kvinnors integration är att de ofta delar i integrationsåtgärder i mindre utsträckning än männen samt har dåliga språkkunskaper och saknar växelverkan med det finländska samhället. Dessutom är arbetslöshetsgraden bland invandrarkvinnor klart högre än bland invandramännen.

Ett mål med försöket är att hitta och testa bästa praxis och styrmodeller också för vägen för barn och ungdomar. Framför allt om unga som passerat läropliktsåldern men som saknar avgångsbetyg från grundskolan skulle komma in på utbildning skulle möjligheterna till vidareutbildning förbättras och marginaliseringsrisken minska. Också när det gäller förberedande utbildning för den grundläggande utbildningen samt undervisning i finska/svenska som andra språk och undervisning på det egna modersmålet är målet att utveckla nya koncept för att effektivt utnyttja åtgärderna. Syftet med försöket är att förbättra invandrarungdomarnas beredskap att söka sig till vidareutbildning eller arbetslivet och

att färre som redan påbörjat utbildning ska avbryta den.

De närmare åtgärderna och innehållet i försöket preciseras för respektive vägs del i kommunernas eller kommunernas och arbets- och näringsbyråernas gemensamma ansökningar om att få delta i projektet.

66 §. Försökets tillämpningsområde. Det kapitel som gäller försöket ska tillämpas i de kommuner och arbets- och näringsbyråer som deltar i försöket på en person som avses i 2 § 2 och 3 mom. dock så att en kommun och arbets- och näringsbyrå som deltar i försöket kan besluta vilka invandrare som ska ges utbildning enligt försöket. När det gäller integrationsutbildning för vuxna invandrare föreslås i 68 § att en förutsättning för att väljas till utbildningen ska vara att invandraren antas lämna sig för utbildningen och övriga åtgärder enligt försöket. Förutsättningen motsvarar i stor utsträckning förutsättningen för val av invandrare till integrationsutbildning som ges som arbetskraftspolitisk utbildning enligt lagen om offentlig arbetskraftsservice.

67 §. Försökskommun. I paragrafen definieras försökskommuner. En försökskommun ska vara en kommun som på basis av ansökan som lämnats till inrikesministeriet har antagits till försöket. En försökskommun ska likaså vara en kommun som har antagits till försöket som en del av den ekonomiska regionens försök.

68 §. Kriterier för val av deltagare i försöket. I paragrafen bestäms om kriterierna för val av deltagare i försöket. En kommun eller en kommun och en arbets- och näringsbyrå kan bli utvald att delta i försöket på basis av en ansökan som lämnats till inrikesministeriet. Projektet ska förverkliga försökets innehåll enligt 63 § och försökets syfte enligt 65 §. Även flera kommuner tillsammans eller en ekonomisk region eller dessa tillsammans med arbets- och näringsbyrån kan delta i försöket. Likaså ska frivillig- och andra organisationer kunna delta i försöket i samarbete med myndigheter.

I projektet ska också ingå samarbete över förvaltningsgränserna. I projektplanen ska synas de allmänna målen för försöket Delaktig i Finland samt de specificerade målen för projektet, projektets åtgärder, deltagare, tid-

tabell och kostnadskalkyl. Av kostnadskalkylen ska framgå för vilka kostnader finansiering söks.

I beslutet av den 22 mars 2010 om tillsättande av projektet Delaktig i Finland har presenterats förfarandena och kriterierna för valet av de kommuner och arbets- och näringsbyråer som deltar i försöket. Kriterierna enligt paragrafen motsvarar de kriterier för valet av deltagare till försöksprojektet som nämns i beslutet om tillsättande av projektet. Enligt beslutet är kriterierna för valet av försöksprojekt följande: projektet genomför målen i planen för utvecklande av integrationsutbildningen, i projektet ingår samarbete över förvaltningsgränserna och/eller samarbete med tredje sektorn, den kommun och arbets- och näringsbyrå som deltar i försöket gör också en egen satsning på deltagande (lokaler, personal, tjänster), i projektplanen syns de allmänna och specificerade målen för projektet Delaktig i Finland, projektets åtgärder, deltagare, tidtabell och kostnadskalkyl. Av kostnadskalkylen ska framgå för vilka kostnader finansiering söks. Dessutom är det ändamålsenligt att såväl finsk- som svensk-språkiga kommuner av olika storlek och på olika håll i Finland deltar i försöket.

Avsikten är att de projekt som deltar i försöket väljs i oktober-november 2010 i den ledningsgrupp som tillsatts särskilt för projektet.

69 §. Försökskommunernas skyldigheter. En kommun som deltar i försöket svarar för planeringen, samordningen och genomförandet av åtgärder enligt försöket. Planeringen av åtgärderna ingår redan i projektansökan, utgående från vilken kommunen och eventuellt arbets- och näringsbyrån ansöker om att få delta i projektet. Sedan projektansökan godkänts ska kommunen eller flera kommuner som deltar i projektet bära samordningsansvaret för genomförandet av försöket. Dessutom klarläggs i 1 mom. att en kommun kan testa integrationsutbildning eller åtgärder som stärker undervisning för barn och ungdomar med hjälp av endast en integrationsväg.

I 2 mom. åläggs försökskommunen att utse en ansvarig aktör för skötseln av uppgifterna enligt försöket.

70 §. Bestämmelser om arbets- och näringsbyråer som deltar i försöket. Arbets- och näringsbyråer som deltar i försöket ska få upphandla integrationsutbildning enligt försöket för de invandrare som deltar i försöket. I huvudsak ska integrationsutbildning som arbets- och näringsbyrån anordnar upphandlas i form av arbetskraftspolitisk utbildning på det sätt som bestäms i lagen om offentlig arbetskraftsservice. På integrationsutbildning som arbets- och näringsbyrån ordnar under försöket ska emellertid kunna tillämpas även integrationslagen på det sätt som bestäms närmare i det kapitel som gäller försöket.

I 2 mom. klarläggs att en invandrare som deltar i utbildning enligt försöket ska alltid ha rätt att söka sig som klient till arbets- och näringsbyrån oavsett om integrationsutbildning ordnas för honom eller henne i form av integrationsutbildning som kommunen upphandlat. Också i fråga om klienter enligt väg 2 är avsikten att stödja bättre arbetslivsfärdigheter. Även om en del av klienterna enligt väg 2 inte skulle söka sig till arbetslivet, åtminstone inte direkt efter ankomsten till Finland, ska målet med försöket vara att få flera invandrare än tidigare ut i arbetslivet. Med utbildning och åtgärder enligt väg 2 stöds vid sidan av bättre samhälleliga och språkliga färdigheter även arbetslivsfärdigheterna. Det ska dock vara möjligt att registrera sig som klient hos arbets- och näringsbyrån endast om invandraren är på väg att söka sig ut i arbetslivet. Möjligheten att söka sig som klient till arbets- och näringsbyrån finns även utan bestämmelse, men eftersom stöd för att söka sig till arbetslivet ska vara en väsentlig del av försöket, bestäms det för tydlighetens skull uttryckligen om saken i lagen.

71 §. Samordning av åtgärder under försökstiden. I paragrafen bestäms om skyldighet att till nödvändiga delar planera, genomföra och samordna försöksåtgärderna mellan kommunen, arbets- och näringsbyrån, NTM-centralen på kommunens område, någon annan myndighet eller utbildningsanordnaren eller andra tjänsteproducenter.

Flera av försöksåtgärderna förutsätter samarbete över förvaltningsgränserna samt samarbete mellan myndigheter och organisationer och den övriga frivilligsektorn. Särskilt i fråga om vägarna 2 ja 3 framhävs betydelsen

av invandrarnas egna organisationer och andra än myndighetsinstanserna som stöd för inläring. Stödjande av t.ex. park- och olika kamratgruppers verksamhet och annan motsvarande verksamhet som bedrivs i syfte att integrera invandrare ska utgöra en väsentlig del av förslaget. Invandrarorganisationerna kunde spela en roll för att stödja t.ex. undervisningen i invandrarnas eget språk och annat skolarbete. Även ett smidigt, konsekvent och regelbundet samarbete mellan hemmet, skolan och daghemmet vore viktigt. Under försöket kunde man testa t.ex. en smidig kombination av föräldrarnas integrationsutbildning i samband med skolan eller daghemmet.

72 §. Upphandling av integrationsutbildning under försökstiden. Under försöket ska man kunna avvika från bestämmelserna om upphandling av integrationsutbildning. Enligt 1 mom. ska det vara möjligt att avvika från bestämmelserna i lagen om offentlig upphandling och i 6 kap. i lagen om offentlig arbetskraftsservice så att arbets- och näringsbyrå eller NTM-centralen ska få upphandla integrationsutbildning under försökstiden som arbetskraftspolitisk utbildning under de förutsättningar som anges i 3 och 4 mom. På motsvarande sätt ska 2 mom. möjliggöra avvikelse från upphandlingsbestämmelserna för kommunen så att kommunen eller NTM-centralen ska få upphandla annan integrationsutbildning under försökstiden än sådan som ges som arbetskraftspolitisk utbildning under de förutsättningar som anges i 3 och 4 mom. i integrationslagen.

Enligt 3 mom. ska vid valet av utbildning under försökstiden vid bedömningen av den totalekonomiskt mest fördelaktiga upphandlingen som jämförelsegrund vid sidan av priset användas i synnerhet hur utbildningen motsvarar utbildningshelheterna enligt de i 63 § 3 mom. avsedda vägarna 1 och 2 i fråga om mål, kontinuitet, innehåll och kvalitet. Bestämmelsen möjliggör effektivare långsiktighet vid utbildningsupphandlingen än för närvarande samt att utbildningsanordnarna förbinder sig att upphandla en målinriktad utbildning som stödjer kontinuitet, planmässighet och kvalitet. Likaså ska bestämmelsen stödja kompetensutveckling för de lärare som ger integrationsutbildning, då upphandlingsbestämmelserna gör det möjligt för den som

tillhandahåller utbildning att förbinda sig till långsiktig och planmässig utbildning som baserar sig på klara och målinriktade utbildningshelheter.

Också de nuvarande bestämmelserna om upphandling av integrationsutbildning och arbets- och näringsministeriets anvisningar baserar sig på upphandling av det totalekonomiskt fördelaktigaste anbudet samt möjliggör inom vissa gränser även upphandling av utbildning som fortsätter över flera år. När anbuden jämförs används i regel följande bedömningskriterier: utbildningsplanens innehåll och inriktning på arbetslivet samt utbildningens effektivitet, leveranssäkerheten, kundtillfredsställelsen och priset. Avvikelsen från upphandlingsbestämmelserna skulle dock göra det möjligt att testa nya upphandlingskriterier med fokus på utbildningens innehåll och kvalitet samt att utveckla kommunens och arbetsförvaltningens upphandlingskompetens, något som i fortsättningen skulle stödja ett långsiktigt och högklassigt utbildningsupphandlingsförfarande. Syftet med bestämmelsen vore likaså att möjliggöra smidigare och effektivare upphandling och konkurrensutsättning av integrationsutbildningen än för närvarande.

Det allmänna syftet med regleringen av upphandlingsförfarandena är utnyttja de allmänna medlen effektivt, att dra nytt av konkurrensen på marknaden, att kandidater och anbudsgivare ska bemötas jämlikt och icke-diskriminerande, offentlighet och öppenhet samt att främja aktiviteten på marknaden. De som erbjuder utbildning under försökstiden ska behandlas på samma sätt oberoende av sådana faktorer som inte hänför sig till genomförandet av upphandlingen. Kravet på jämlikhet förutsätter att kriterierna gäller alla som erbjuder utbildning under försökstiden på samma sätt. Fall som kan jämföras med varandra ska inte få bemötas på olika sätt om inte ett sådant bemötande kan motiveras objektivt sett. I enlighet med öppenhetsprincipen får uppgifter om utbildningsupphandlingsförfarandet inte hemlighållas, upphandlingen ska annonseras offentligt, de som deltagit i anbuds-förfarandet ska informeras om vem som vunnit upphandlingen och upphandlingsdokumenten ska i princip vara offentliga. Till följd av öppenhetsprincipen ska

anbudsinfordran som gäller utbildningen vara öppet tillgänglig för alla intresserade eller för dem som t.ex. vid ett begränsat förfarande har utsetts att delta i anbudsproceduren. Proportionalitetsprincipen förutsätter att kriterierna för upphandlingsförfarandet står i rätt proportion till det eftersträvande målet. Genom att utnyttja marknaden säkerställer man att upphandlingsförfarandet är ett led i utvecklandet av konkurrensen och marknaden samt en effektiv inköpsverksamhet. För att säkerställa att principerna genomförs bestäms i 4 mom. om skyldighet att iaktta dem.

Enligt 5 mom. ska integrationsutbildning som kommunen upphandlat bekostas av anslag som i statsbudgeten anvisats för upphandling av utbildning eller av någon annan finansiering som anvisats kommunen.

Annan finansiering som anvisats kommunen är den finansiering som Suomen Kulttuurirahasto och Svenska kulturfonden anvisat försöket, och som det avtalats närmare om i det samarbetsprotokoll som undertecknades den 27 februari 2010 mellan fonderna, inrikesministeriet, arbets- och näringsministeriet, undervisnings- och kulturministeriet och Finlands Kommunförbund. I samarbetsprotokollet uppskattas försöket medföra merkostnader på cirka 9–10 miljoner euro 2010–2013. Avsikten är att kostnaderna fördelas mellan staten, Suomen Kulttuurirahasto och Svenska kulturfonden så att staten svarar för ungefär hälften och Suomen Kulttuurirahasto och Svenska kulturfonden för ungefär hälften av kostnaderna.

I enlighet med det beslut som det ekonomisk-politiska ministerutskottet fattade den 2 februari 2010 anvisas den statliga finansieringen av försöket genom allokering av inrikesministeriets, undervisnings- och kulturministeriets samt arbets- och näringsministeriets befintliga anslag som lämpar sig för ändamålet. I enlighet med ministerutskottets beslut bereder ministerierna i samarbete förslagen till allokering av anslagen så att 2011–2013 anvisar respektive ministerium varje år 500 000 euro för försöket, dvs. sammanlagt 1,5 miljoner euro per år. Dessutom har finansministeriet i tilläggsbudgeten för 2010 under inrikesministeriets moment 26.40.03 (Främjande av invandrades integration och sysselsättning) föreslagit 500 000

euro för genomförandet av programmet Delaktig i Finland. Beslut om den närmare användningen av statens medel fattas när kostnaderna för de enskilda försöksprojekten preciseras.

Suomen Kulttuurirahasto har beslutat att finansiera försöket med två miljoner euro. Svenska kulturfonden har beslutat att finansiera utvecklingsarbetet med 1,5 miljoner euro. Suomen Kulttuurirahasto och Svenska kulturfonden beslutar närmare om hur medlen ska användas respektive år, när de åtgärder som behövs för att genomföra de projekt som valts ut till försöket och den finansiering som de förutsätter preciseras. Bägge fonderna har beredskap att överväga att utöka sin finansieringsandel under försökstiden, i synnerhet för försök som lämpar sig för fonderna.

Utöver den tilläggsfinansiering som anges ovan kan anslaget under arbets- och näringsministeriets moment 32.30.51 (sysselsättnings- och utbildningsåtgärder samt speciella åtgärder), från vilket den arbetskraftspolitiska integrationsutbildningen betalas, användas även för ordnande av integrationsutbildning enligt försöket 2011–2013. Anslaget får användas för upphandling av integrationsutbildning som testas när invandrarklienter hos de arbets- och näringsbyråer som deltar i försöket deltar i utbildning under försökstiden. Till den del som icke läs- och skrivkunniga invandrare deltar i kommunens integrationsutbildning enligt väg 2 är det möjligt att använda det anslag som reserverats för arbetskraftspolitisk utbildning för utbildningen.

73 §. *Anvisning till integrationsutbildning under försökstiden och vägledning av invandrare under utbildningen.* I 1 mom. bestäms om skyldighet för en kommun eller arbets- och näringsbyrå som utför inledande kartläggning enligt 9 § att anvisa invandraren till den integrationsväg som passar invandraren bäst. Vid vägledningen borde man beakta invandrarans utbildnings- och övriga bakgrund samt färdigheter att delta i sysselsättningsstödjande och andra studier. Likaså ska man beakta och bedöma behovet av stöd samt omständigheter som eventuellt försvårar inläringen. Med effektiv vägledning säkerställs att invandraren får tillträde till klientba-

serade integrationsåtgärder så snabbt som möjligt efter ankomsten till landet, då behovet av stöd och studiemotivationen är som störst. Vid behov ska invandraren också hänvisas till uppgörandet av en integrationsplan för att kartlägga andra behov än sådana som gäller integrationsutbildning och svara på dem, men uppgörandet av en integrationsplan ska inte vara en förutsättning för deltagande i utbildningen.

I 2 mom. ingår skyldighet att vägleda invandraren under integrationsutbildningen. Med vägledning avses regelbunden uppföljning av hur invandrarens studier avancerar samt säkerställande av att övergången mellan olika utbildningsperioder sker målinriktat utan långa väntetider så att kontinuiteten i studierna stöds. Invandraren borde också anvisas att flexibelt röra sig mellan olika utbildningsvägar, om bedömningen av invandrarens situation förutsätter det.

74 §. Antagning till integrationsutbildning under försökstiden. I paragrafen bestäms om antagning till integrationsutbildning under försökstiden. Till den del som integrationsutbildningen genomförs som arbetskraftspolitisk utbildning svarar arbets- och näringsbyrå eller arbets- och näringsbyrå och utbildningsanordnaren tillsammans för antagningen av studerande. Till den del som integrationsutbildning under försökstiden genomförs som anordnad eller upphandlad av kommunen svarar kommunen eller kommunen och utbildningsanordnaren tillsammans för antagningen av studerande.

Förutsättningen för att bli antagen till integrationsutbildning är att invandraren bedöms lämplig för utbildning enligt försöket och andra åtgärder. Bestämmelsen motsvarar bestämmelsen om de allmänna förutsättningarna för antagning av studerande i 6 kap. 7 § i lagen om offentlig arbetskraftsservice. Enligt bestämmelsen kan till arbetskraftspolitisk utbildning antas personer som är lämpade för utbildningen.

I enlighet med det som föreskrivs i 69 § 2 mom. ska kommunen utse en ansvarig aktör för skötseln av uppgifter i anslutning till antagningen till kommunens utbildning.

75 §. Studerandes rättigheter och skyldigheter under integrationsutbildning som ordnas av kommunen. På studerandes rättigheter

och skyldigheter under integrationsutbildning som ordnas av kommunen tillämpas vad som föreskrivs om studerandes rättigheter och skyldigheter under arbetskraftspolitisk utbildning i 6 kap. 8 § i lagen om offentlig arbetskraftsservice. Enligt 6 kap. 8 § i lagen om offentlig arbetskraftsservice har en studerande rätt att få undervisning enligt utbildnings- eller undervisningsplanen, i vilken den studerande ska regelbundet delta samt utföra sina uppgifter omsorgsfullt och uppföra sig korrekt.

När man bedömer den studerandes regelbundna deltagande i studierna ska man beakta invandrarens möjlighet att delta i utbildningen enligt sin individuella situation. Särskilt för en förälder, ofta mamman, som vårdar sitt hemma, kan det vara utmanande att delta i integrationsutbildning på heltid. När studiernas regelbundenhet bedöms måste man dock beakta utbildningens form. Om utbildningen har planerats så att den är flexibel och beaktar invandrarnas särskilda behov, borde invandraren i princip delta i utbildningen i enlighet med utbildningens omfattning.

76 §. Integrationsutbildningens omfattning under försökstiden. Som integrationsutbildning under försökstiden ges undervisning som motsvarar högst 60 studieveckor och andra integrationsfrämjande åtgärder. Andra integrationsfrämjande åtgärder är t.ex. åtgärder som nämns i integrationslagen och som kan jämföras med arbetskraftspolitisk utbildning.

I paragrafen definieras den maximala omfattningen av den utbildning som ges. I fråga om den arbetslivsorienterade integrationsvägen 1 för vuxna invandrare behöver inte alla den maximala omfattning som avses i lagen. Framför allt invandrare som har goda sysselsättningsförutsättningar eller en arbetsplats färdigt kunde i första hand delta i språk- och annan utbildning som stödjer arbetslivet. I fråga om väg 2 för invandrare som är i behov av särskilt stöd kan däremot flera invandrare antas behöva heltäckande och långsiktig utbildning.

77 §. Intyg över genomgången integrationsutbildning i Delaktig i Finland. Invandraren ska ges ett intyg över genomgången integrationsutbildning i Delaktig i Finland, om

han eller hon genomgår integrationsutbildning i en sådan omfattning som närmare överenskoms i rekommendationerna om undervisningen. Intyget ska fungera som incitament att genomgå utbildning enligt försöket Delaktig i Finland. Dessutom ska intyget visa arbetsgivarna att invandraren genomgått en utbildningshelhet i Delaktig i Finland och kunna fungera som incitament att anställa en person som fått intyget. Intyget ges av läroanstalten eller någon annan utbildningsanordnare.

78 §. Utbetalning av integrationsstöd under försökstiden. Invandraren ska ha rätt till integrationsstöd och ersättning för uppehälle som betalas av kommunen för den tid han eller hon deltar i integrationsutbildning som ordnas eller upphandlas av kommunen. Invandrarens försörjning under försökstiden består för kommunens del av utkomststödet enligt lagen om utkomststöd på det sätt som föreskrivs i 19 §. Dessutom ska kommunen betala ersättning för uppehälle med iakttagande av bestämmelserna om ersättning för uppehälle i 10 kap. i lagen om offentlig arbetskraftsservice. Ersättningen för uppehälle är avsedd att ersätta rese- och andra kostnader för uppehälle som deltagande i utbildningen orsakar. Ersättningsbeloppet är 9 euro om dagen.

79 §. Försöksåtgärder i den grundläggande utbildningen. I paragrafen bestäms om utvecklingen av nya koncept i synnerhet för att utnyttja undervisning som förbereder för grundläggande utbildning, undervisning i finska eller svenska som andra språk och undervisning på invandrarens eget modersmål. De nya koncepten utvecklas i en grupp för utvecklande av integrationsutbildningen så att koncepten fungerar inom det allmänna skolsystemet.

Målet med bestämmelsen är att säkerställa att utvecklingen av de språkliga och kulturella färdigheterna stärks inom den grundläggande utbildningen för barns och ungdomars del. Om invandrarungdomars språkliga färdigheter att blivit bristfälliga i den grundläggande utbildningen, blir det svårare att söka sig till arbetslivet och vidareutbildning. Risken ökar också för att redan påbörjade studier avbryts, om de praktiska och kunskapsmässiga färdigheter som krävs för fortsatta

studier inte har uppnåtts inom den grundläggande utbildningen.

80 §. Ersättning för kostnaderna för försöket. Staten betalar en separat ersättning till kommunen för de kostnader som orsakas av planeringen, styrningen och samordningen av anordnande och upphandling av integrationsutbildning under försökstiden. De kostnader som ska ersättas preciseras när kostnaderna för försöksprojektens olika åtgärder preciseras samt i samband med besluten om projektansökningarna.

I det samarbetsprotokoll som undertecknats mellan ministerierna, Suomen Kulttuurirahasto och Svenska kulturfonden beräknas merkostnaderna för försöket uppgå till cirka 9–10 miljoner euro 2010–2013. Suomen Kulttuurirahasto har beslutat att finansiera försöket med två miljoner euro. Svenska kulturfonden har beslutat att finansiera utvecklingsarbetet med 1,5 miljoner euro. Suomen Kulttuurirahasto och Svenska kulturfonden fattar beslut om den närmare användningen av medlen respektive år, när de åtgärder som behövs för att uppnå målen och den finansiering som de förutsätter preciseras. Bägge fonderna har beredskap att överväga att utöka sin finansieringsandel under försökstiden, i synnerhet för projekt som lämpar sig för fonderna.

Ovan nämnda tilläggsfinansiering används för att ersätta de kostnader som försöket åsamkar kommunerna. Dessutom kan även statsandelar och statsunderstöd användas för försöket i tillämpliga delar. För samma utvecklingsåtgärd kan dock inte samtidigt användas såväl statsandel och statsunderstöd som tilläggsfinansiering som styrs till försöket. Beslut om hur statens medel ska användas närmare fattas när kostnaderna för enskilda försöksprojekt preciseras.

81 §. Uppföljning och utvärdering av försöket. Försökskommunerna och arbets- och näringsbyråerna sköter uppföljningen och utvärderingen av försöket. De ska också vara skyldiga att lämna NTM-centralen i sitt område och inrikesministeriet de uppgifter dessa begär om försöket. NTM-centralen gör upp en utvärdering av försöken inom dess område och lämnar den till inrikesministeriet när försöket slutförts. Inrikesministeriet svarar för uppgörandet av en slutrapport om försöket.

I slutrapporten om försöket eller i anslutning till den görs en utvärdering av försökets verkningsfullhet och kostnadseffektivitet i förhållande till det nuvarande systemet med integrationsutbildning. Utgående från utvärderingen utreds förutsättningarna att ta in försöksåtgärderna i lagstiftningen som ett riksomfattande och permanent koncept för integrationsutbildningen.

10 kap Särskilda bestämmelser

82 §. Ändringssökande. I paragrafen bestäms om sökande av ändring i beslut som avses i denna lag. Ändringssökandet ska gälla beslut som berör enskilda invandare och till exempel beslut i anslutning till de ersättningar som staten betalar till kommunerna.

Enligt 1 mom. ska ändring i beslut få sökas genom besvär hos förvaltningsdomstolen enligt vad som föreskrivs i förvaltningsprocesslagen, om inte något annat föreskrivs någon annanstans i lag. Bestämmelser om sökande av ändring i tingsrättens beslut som gäller förordnande av en företrädare för ett barn utan vårdnadshavare och om befriande från uppdraget ingår i 7 kap.

Beslut som är förpliktande för invandraren i samband med integrationsplanen gäller beviljande eller förvägrande av arbetsmarknadsstöd. Ändring i dessa för invandraren förpliktande beslut söks enligt bestämmelserna i 12 kap. i lagen om utkomstskydd för arbetslösa. Hänvisandet till arbetskraftspolitiska åtgärder avgörs i samband med att ändring avgörs i anslutning till förmånen. Om arbetsmarknadsstöd förvägras, förvägras samtidigt möjlighet att delta i arbetskraftspolitisk utbildning eller frivillig utbildning med stöd och även till ersättning för uppehälle. Detsamma gäller rättsskyddet i anslutning till ändring av planen, dess varaktighet och avbrytande av den. Därför ska det inte vara nödvändigt att särskilt få söka ändring i beslut som gäller hänvisande till åtgärder.

I 2—4 mom. hänvisas till ändringssökande enligt vad som bestäms om det i 13 kap. i lagen om offentlig arbetskraftsservice, 12 kap. i lagen om utkomstskydd för arbetslösa och i 7 kap. i socialvårdslagen.

83 §. Besvärstörbud. I paragrafen bestäms att i beslut som kommunen eller arbets- och

näringsbyrån med stöd av 13 § fattat om en integrationsplan får ändring inte sökas genom besvär. Inte heller i NTM-centralens beslut enligt 43 § om anvisande av kommun får ändring sökas genom besvär.

En integrationsplan kan karakteriseras som en förvaltningsåtgärd, som hänför sig till anordnandet av åtgärder som främjar och stödjer invandrarens integration. Att en integrationsplan görs upp i samarbete mellan invandraren och myndigheterna ger inte i sig invandraren direkt rätt till åtgärder eller ekonomiskt stöd eller understöd. Ordnanandet av åtgärder och tjänster är i sista hand beroende av myndigheternas till buds stående resurser och övriga möjligheter. Av denna anledning är en integrationsplan inte ett sådant myndighetsbeslut som skulle ha direkta rättsverkningar för invandrarens ställning. En integrationsplan jämställs med en sysselsättningsplan, i vilken ändring inte heller får sökas genom besvär.

NTM-centralen anvisar med stöd av 43 § en person som avses i 2 § 2 och 3 mom. till den kommun som centralen har ingått avtal med om anvisande till kommuner och främjande av integration av personerna i fråga. Möjlighet att söka ändring i anvisandet till kommuner lämpar sig inte på grund av sakens karaktär. Om en person som anvisats till en viss kommun inte är villig att flytta till kommunen i fråga, kan han eller hon själv ordna sitt boende på något annat sätt. Enligt 9 § 1 mom. i grundlagen har utlänningar som lagligen vistas i landet rätt att röra sig fritt inom landet och att där välja bostadsort. Därför föreskrivs om besvärstörbud i anslutning till anvisandet till kommuner på basis av 43 §.

84 §. Försäkringsskyddet för personer som deltar i integrationsfrämjande åtgärder. I paragrafen föreslås bestämmelser om försäkringsskyddet för personer som deltar i integrationsfrämjande frivilliga studier och andra åtgärder om vilka överenskommit specificerat. Regleringen motsvarar 16 a § i den gällande lagen.

Det föreslås att försäkringsskyddet för personer som deltar i frivilliga studier som främjar invandrarens integration och andra sådana integrationsfrämjande åtgärder som inte är arbetskraftspolitiska åtgärder, men försörj-

ningen för de personer som omfattas av dem tryggas med arbetsmarknadsstöd som betalas i form av integrationsstöd, fortfarande ska ordnas på samma sätt som för närvarande. Ett ärende som gäller betalning av ersättning av statens medel med stöd av denna paragraf behandlas av statskontoret. I beslut som statskontoret fattar får ändring sökas så som bestäms i 5 kap. i lagen om olycksfallsförsäkring.

Det ska fortfarande vara inrikesministeriets skyldighet att ordna gruppansvarsförsäkring för personer som avses i 1 mom.

85 §. Stödjande av återflyttning. I paragrafen bestäms om stödjande av återflyttning. Enligt 1 mom. kan kommunen ersätta en person som avses i 2 § 2 och 3 mom. och som frivilligt återvänder i annat än tillfälligt syfte till sitt hem- eller utreseland för skäligena rese- och flyttkostnader. Dessutom kan kommunen betala ett bidrag som motsvarar utkomststödets grunddel till en person under högst två månader och till en familj under högst fyra månader. En förutsättning för stödjande av återflyttning ska vara att personen har för avsikt att flytta från landet i annat än tillfälligt syfte. Ett bevis på detta kan vara t.ex. en flyttningsanmälan till magistraten av vilken det framgår att vistelsens syfte utomlands är stadigvarande.

Med stöd av 2 mom. beviljas ersättning för rese- och flyttkostnader samt återflyttningsbidrag på ansökan av den kommun där en sådan person som avses i 1 mom. är bosatt.

Ersättningar för rese- och flyttkostnader samt återflyttningsbidrag får med stöd av 3 mom. återkrävas av den kommun som beviljat dem. Ersättningen för rese- och flyttkostnader samt återflyttningsbidrag ska kunna återkrävas, om det visar sig att ersättningen eller bidraget har betalats på felaktiga grunder eller utan grund. Ansökan om återkrav lämnas till den förvaltningsdomstol inom vars domkrets kommunen finns.

86 §. Ersättning för kostnader för inresa i landet. I paragrafen föreslås bestämmelser om ersättning för kostnader för inresan i landet för en person som tagits till Finland inom flyktingkvoten och dennes familjemedlemmar. Det är fråga om en ny bestämmelse. Bestämmelsen föreslås inte bli placerad i 6 kap., som gäller ersättning för kostnader, eftersom

det inte är fråga om statens ersättning till kommunerna. Strävan med bestämmelsen är att begränsa ersättningarna för kostnader för inresor i landet. Genom den föreslagna bestämmelsen närmar sig lagstiftningen i Finland den praxis som råder i andra länder som tar emot kvotflyktingar.

Som kvotflyktingar tar Finland emot personer som Förenta nationernas flyktingorgan UNHCR betraktar som flyktingar för omplacering i överensstämmelse med den kvot som fastställts i den av riksdagen godkända statsbudgeten. De senaste åren har kvoten varit 750 personer. Det faktiska antalet som tagits till Finland inom flyktingkvoten har stannat något under den fastställda årliga kvoten. Till Finland har inom flyktingkvoten tagits 727 personer 2009, 737 personer 2008, 723 personer 2007, 676 personer 2006 och 690 personer 2005. Inom flyktingkvoten strävar Finland efter att ta emot hela familjer eller familjehelheter, varför antalet ansökningar om uppehållstillstånd på grund av familjeband från kvotflyktingarnas familjemedlemmar inte har varit betydande. Inom flyktingkvoten har t.ex. tagits emot endast några få minderåriga utan vårdnadshavare.

Migrationsverket ska enligt 1 mom. ersätta kostnaderna för inresa i landet för en person som tagits till Finland inom den flyktingkvot som avses i 90 § i utlänningslagen och dennes familjemedlemmar. Migrationsverket ska enligt 2 mom. i enskilda fall kunna besluta att på ansökan ersätta kostnaderna för inresa i landet för familjemedlemmarna till någon annan person som får internationellt skydd än en sådan som avses i 1 mom., om det vore oskäligt att inte ersätta kostnaderna med beaktande av en svår skada eller allvarlig sjukdom hos den som får internationellt skydd eller hans eller hennes familjemedlem eller något annat motsvarande exceptionellt vägande skäl. Ett exceptionellt vägande skäl kan då vara förknippat med att säkra tillgodoseendet av ett barns bästa till exempel på grund av barnets funktionshinder. Medellöshet hos den person som får internationellt skydd eller hans eller hennes familjemedlemmar ska inte komma i fråga som ett exceptionellt vägande skäl.

Migrationsverket ska på ansökan ersätta kostnaderna för inresa i landet för familjemedlemmarna till en i 2 mom. avsedd person som får internationellt skydd. Detta innebär att ersättning för kostnaderna för inresa i landet i de fall som avses i momentet inte inleds på myndigheternas initiativ, och Migrationsverket behöver således inte i fråga om varje familjemedlem till en person som får internationellt skydd ta ställning till om exceptionellt vägande skäl föreligger. Verket ska inte heller ha någon särskild skyldighet att råda varje familjemedlem till en person som får internationellt skydd att framföra ett exceptionellt vägande skäl. Migrationsverket ska efter att ha förhandlat om saken med inrikesministeriet kunna utfärda en anvisning om ersättning för inresor.

Familjemedlem definieras i 37 § i utlänningslagen. Inresan i landet ska ersättas endast i fråga om sådana familjemedlemmar till kvotflyktingar som har haft familjeband till den kvotflykting som är anknytningsperson innan denna beviljades uppehållstillstånd och endast för sådana familjemedlemmar till i 2 mom. avsedda personer som får internationellt skydd som har haft familjeband till den person som får internationellt skydd i Finland innan denna flyttade till Finland. Med inresa i landet avses den första resan till Finland efter det att ett uppehållstillstånd har beviljats.

För närvarande ordnar den internationella migrationsorganisationen IOM inresor i landet som köpta tjänster. Om Migrationsverket när man beviljar uppehållstillstånd anser att kostnaderna för inresan i landet för utlänningslagen i fråga kan ersättas, delges Finlands Röda Kors beslutet, som svarar för researrangemangen tillsammans med IOM. Dessutom delges den NTM-central som bestäms enligt anknytningspersonens hemkommun beslutet.

På basis av den nuvarande integrationslagens flyktingbegrepp ersätts inresan i landet för flyktingar och med dem i integrationslagen jämställda personer för närvarande från moment 26.40.63 (Mottagande av flyktingar och asylsökande, förslagsanslag) i statsbudgeten. I lagen eller i statsrådets beslut om ersättning för kostnader fastställs inte närmare hur flyktingars inresa i landet ska ersättas. Enligt punkt 9 i beslutsdelen under moment

26.40.63 i budgeten får anslaget användas till betalning av utgifterna för ordnande av flyktingars inresa i landet, hälsoundersökningar i utreselandet och utbildning (kulturorientering), samt till ordnande av utbildning och information i syfte att främja mottagningsverksamheten. Migrationsverket har utfärdat en intern anvisning om ersättning för kostnaderna för inresa i landet för dem som fått uppehållstillstånd på basis av familjeband (2/0032/2009).

Enligt en förfrågan som gjorts via det europeiska migrationsnätverket betalar alla länder som tar emot kvotflyktingar via UNHCR:s omplaceringsprogram deras resor till det mottagande landet. Finland, Nederländerna, Förenade Kungadömet och Sverige betalar även kvotflyktingars familjeåterföreningsresor, medan Belgien, Irland, Tjeckiska republiken, Frankrike och Portugal inte ersätter dem. Resorna till det mottagande landet för familjemedlemmar till asylsökande som fått uppehållstillstånd utanför kvoten ersätts av statens medel i Sverige och Finland av de länder som svarade på förfrågan. I Sverige kan man dock ersätta endast familjeåterföreningsresor för familjemedlemmar till personer som fått sådan flyktingstatus som avses i Genèvekonventionen och då på ansökan.

87 §. Rätt att få uppgifter. I paragrafen bestäms om myndigheternas rätt att få uppgifter. Med stöd av 1 mom. har statliga och kommunala myndigheter och företrädare för barn utan vårdnadshavare samt privata tjänsteproducenter trots sekretessbestämmelserna rätt att av andra statliga eller kommunala myndigheter samt privata tjänsteproducenter få de uppgifter som behövs för skötseln av de uppgifter som avses i detta lag. Uppgifterna ska fås avgiftsfritt. Statliga myndigheter som har rätt att få de uppgifter som avses i paragrafen är särskilt inrikesministeriet, regionförvaltningsverket, NTM-centralen samt arbets- och näringsbyrån. Till exempel den myndighet som har gjort den inledande kartläggningen ska se till att de uppgifter som man fått i den inledande kartläggningen överförs till den myndighet till vilken invandraren hänvisas som klient efter den inledande kartläggningen.

I 2 mom. bestäms om möjlighet att lämna ut uppgifter även i maskinläsbar form eller

med hjälp av en teknisk anslutning. Det föreslås inte att det föreskrivs särskilt i denna paragraf om den utredning gällande skydd av uppgifterna som ska företas innan uppgifter utlämnas med hjälp av en teknisk anslutning. En allmän bestämmelse om skyldighet för den som får uppgifter med hjälp av en teknisk anslutning att innan behandlingen av uppgifterna inleds ge den registeransvarige tillbörliga utredningar och förbindelser och i övrigt tillräckliga garantier för att personuppgifterna skyddas ingår i 32 § 2 mom. i personuppgiftslagen.

88 §. Tystnadsplikt. I 43 § i den gällande lagen ingår en bestämmelse om tystnadsplikt. Det föreslås att bestämmelsen ändras så att där hänvisas till lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999). Sekretessbestämmelsen gäller bl.a. en parts rätt att få del av en handling. Också en parts rätt till en handling bestäms i enlighet med lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet.

11 kap. **Ikraftträdande**

89 §. Ikraftträdande. Paragrafen innehåller bestämmelser om ikraftträdandet. Lagen föreslås träda i kraft den 1 september 2011. Lagens 9 kap. som gäller försöket Delaktig i Finland och 86 § föreslås träda i kraft den 1 januari 2011. Lagens 9 kap föreslås vara i kraft till den 31 december 2013. Lagens 9 kap. ska från och med den 1 januari tillämpas på de i 2 § 2 och 3 mom. avsedda personer på vilka 9 kap. tillämpas. Det föreslås att lagen av den 9 april 1999 om främjande av invandrarens integration samt mottagande av asylsökande (493/1999) upphävs genom lagen om främjande av integration.

90 §. Övergångsbestämmelse. I 1 mom. föreskrivs om tidpunkten för inledande av tillämpningen av ersättning för kostnader för inresa för personer som tagits till Finland inom flyktkvoten eller på basis av familjeband. Den nya bestämmelsen i 86 § ska tillämpas från och med den 1 januari 2011, varför detta är ett avgörande datum. Den gällande lagen innehåller inga bestämmelser om ersättning för kostnader för inresor.

Paragrafens 2 mom. gäller integrationsplaner som redan har uppgjorts. Det är inte ändamålsenligt att ingripa i integrationsplaner

som redan uppgjorts utan de ska följas individuellt till utgången av den avtalade tiden.

Enligt 3 mom. tillämpas de bestämmelser som gäller vid denna lags ikraftträdande när ändring söks i beslut som fattats före ikraftträdandet.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

1.2 **Lagen om offentlig arbetskrafts-service**

1 kap. **Allmänna bestämmelser**

7 §. Definitioner. I 1 mom. 1 punkten definieras kunder. Med kunder avses enligt punkten enskilda personer (*enskilda kunder*) och arbetsgivare (*arbetsgivarkunder*) som ansöker om eller får arbetskraftsmyndigheternas tjänster samt stöd, understöd och förmåner enligt denna lag och enligt lagen om främjande av invandrarens integration samt mottagande av asylsökande (493/1999). Punkten bör ändras eftersom det föreslås att den nuvarande integrationslagen ska upphävas genom den nya lagen om främjande av integration. Det behövs inte någon hänvisning till den nya lagen eftersom en invandrare kommer att uppfylla definitionen av kund genom att han eller hon registrerar sig som arbetssökande.

I 1 mom. 15 punkten hänvisas med en plan som ersätter sysselsättningsplanen till integrationslagen, som föreslås bli upphävd. Det föreslås att punkten ska ändras så att det hänvisas till en integrationsplan som avses i lagen om främjande av integration.

5 kap. **Intervju med arbetssökande och sysselsättningsplan**

3 §. Utarbetande och revidering av sysselsättningsplan. Det föreslås att hänvisningen till integrationslagen i 1 mom. ska ersättas med en hänvisning till lagen om främjande av integration.

7 kap. **Främjande av sysselsättning med hjälp av sysselsättningsanslag**

1 a §. *Beviljande av lönesubvention till arbetsgivare som bedriver näringsverksamhet.* I 1 mom. 7 punkten hänvisas till integrationslagen, som föreslås bli upphävd. Det föreslås att punkten ska ändras så att det hänvisas till en integrationsplan enligt lagen om främjande av integration.

10 kap. **Ersättning för kostnader för uppehälle**

3 §. *Rätt till ersättning för uppehälle.* Enligt 1 mom. har arbetssökande rätt att få 9 euro per dag i ersättning för uppehälle som ersättning för de resekostnader och övriga kostnader för uppehälle som föranleds av deltagandet i arbetskraftspolitisk vuxenutbildning eller i frivilliga studier enligt 9 kap. I 22 § 3 mom. i den nya lagen om främjande av integration hänvisas i fråga om ersättning för uppehälle under tiden för invandrades frivilliga studier till 10 kap. i lagen om offentlig arbetskraftsservice. Det föreslås därför att 1 mom. i den aktuella paragrafen ska ändras så att det förutom till arbetskraftspolitisk vuxenutbildning och frivilliga studier enligt 9 kap. också hänvisas till frivilliga studier enligt lagen om främjande av integration. I dagens läge får invandrare ersättning för uppehälle under tiden för deltagande i service som främjar deras sysselsättning, om arbets- och näringsbyrån med stöd av 10 § 3 mom. i den gällande integrationslagen har jämställt servicen med arbetskraftspolitisk vuxenutbildning som avses i 6 kap. 1 § 3 mom. eller med arbetsmarknadsåtgärder som avses i 8 kap. Enligt 1 § i den gällande integrationsförordningen (511/1999) kan invandrare anvisas andra åtgärder än sådana som arbetskraftsmyndigheten ordnar eller skaffar enligt lagen om offentlig arbetskraftsservice, så att de har samma rättigheter och skyldigheter som de skulle ha inom arbetskraftspolitisk vuxenutbildning eller arbetsmarknadsåtgärder som arbetskraftsmyndigheten ordnat och skaffat.

På de grunder som nämns ovan föreslås i 2 mom. motsvarande ändring som i 1 mom.

1.3 **Lagen om utkomstskydd för arbetslösa**

1 kap. **Allmänna bestämmelser**

2 §. *Förmåner.* Det föreslås att ett nytt 3 mom. ska fogas till paragrafen. Enligt momentet ska arbetsmarknadsstöd betalas till invandrare i form av integrationsstöd under den tid invandraren har en gällande integrationsplan. Det här innebär att en invandrare som registreras som arbetssökande och som uppfyller villkoren enligt 2 kap. 1 a § i lagen kommer att få arbetsmarknadsstöd så snart han eller hon börjar söka arbete. Om en integrationsplan utarbetas i samråd med invandraren, ska samma förmån betalas i form av integrationsstöd under tiden för integrationsplanen. För närvarande finns bestämmelser om rätt till arbetsmarknadsstöd i form av integrationsstöd i 7 kap. 2 §. Enligt den paragrafen har en invandrare rätt till arbetsmarknadsstöd endast i form av integrationsstöd under de följande tre åren efter det att han eller hon infördes i befolkningsdatasystemet i den första hemkommunen. Förutsättningen för betalning av integrationsstöd är att personen i fråga har en gällande integrationsplan enligt 10 § i lagen om främjande av invandrades integration samt mottagande av asylsökande (493/1999). Genom ändringen blir regleringen av integrationsstöd tydligare.

5 §. *Definitioner.* Det föreslås att 1 mom. 10 a-punkten ska ändras så att hänvisningen till integrationslagen, som föreslås bli upphävd, ersätts med en hänvisning till lagen om främjande av integration.

2 kap. **Arbetskraftspolitiska förutsättningar för erhållande av förmåner**

19 §. *Vägran att delta i sysselsättningsfrämjande service och avbrytande av servicen.* Enligt 1 mom. 3 punkten har en arbetssökande inte rätt till arbetslöshetsförmåner under 60 dagar från vägran att delta i servicen, om han eller hon utan giltig orsak vägrar delta i en integrationsåtgärd som arbets- och näringsbyrån erbjuder och som ingår i sysselsättningsplanen eller den plan som ersätter

sysselsättningsplanen. När arbets- och näringsbyrån utarbetar en integrationsplan tillsammans med invandraren kan det i planen avtalas om arbets- och näringsbyrån s.k. normala service, t.ex. arbetskraftspolitisk utbildning, arbetspraktik eller arbetslivsträning eller jämförbara åtgärder enligt den gällande integrationslagen. I gällande form gäller 1 mom. 3 punkten bara dessa jämförbara åtgärder. Om det handlar om vägran att delta i någon av de former av normal service som avses i lagen om offentlig arbetskraftsservice eller om avbrytande av sådan service bestäms påföljden utifrån den bestämmelse i lagen om utkomstskydd för arbetslösa som gäller detta, oavsett om den berörda är en invandrare som har fått en integrationsplan. På vägran att delta i arbetskraftsutbildning och på avbrytande av den ska därmed tillämpas 2 kap. 16 §, på arbetspraktik 8 kap. 2 § och på arbetslivsträning 2 kap. 19 § 1 mom. 1 punkten eller 3 mom.

Om det i den integrationsplan som utarbetats tillsammans med invandraren har avtalats om någon annan form av service än de former av service som nämns ovan, t.ex. om att invandraren ska söka sig till kommunal service som en integrationsåtgärd, och invandraren inte söker sig till den servicen, har praxis varit att följden inte har blivit någon sådan tid utan ersättning som avses här. I lagen om främjande av integration kommer det att finnas bestämmelser om stödjande av frivilliga studier med integrationsstöd. Det föreslås att 1 mom. 3 punkten ska ändras så att hänvisningen till integrationsåtgärd för invandrare stryks. När det gäller frivilliga studier enligt lagen om främjande av integration kommer invandrarna efter ändringen att befinna sig i helt samma ställning som de som bedriver frivilliga studier med arbetslöshetsförmån enligt lagen om offentlig arbetskraftsservice.

10 kap. **Bestämmelser om förmåner som betalas under tiden för sysselsättningsfrämjande service**

1 §. *Rätt till förmåner under tiden för sysselsättningsfrämjande service.* Med sysselsättningsfrämjande service avses enligt 2

mom. 5 punkten en integrationsåtgärd för en invandrare som arbets- och näringsbyrån med stöd av 10 § 3 mom. i lagen om främjande av invandrades integration samt mottagande av asylsökande har jämförbart med service som avses i 1 och 3 punkten. Det föreslås att bestämmelsen ska ändras så att det hänvisas till frivilliga studier som avses i 22—24 § i lagen om främjande av integration.

3 §. *Frånvaro från sysselsättningsfrämjande service.* Enligt 1 mom. gäller att under tiden för sysselsättningsfrämjande service som avses i 1 § 2 mom. 3—6 punkten har en arbetssökande inte rätt till arbetslöshetsförmån för de dagar då han eller hon inte deltar i servicen, om inte frånvaron beror på arbetsoförmåga, ett under 10-årigt barns sjukdom för högst fyra arbetsdagar per gång, eller en anställningsintervju eller något annat jämförbart skäl som anknyter till sysselsättning. Enligt 2 mom. ska bestämmelserna i 1 mom. inte tillämpas på sådana integrationsåtgärder för invandrare som jämföras med arbetskraftspolitisk vuxenutbildning. Det föreslås att paragrafen ska ändras så att det i 1 mom. hänvisas till 1 § 2 mom. 3, 4 och 6 punkten. Det föreslås att bestämmelsen i 2 mom. ska strykas eftersom den inte längre behövs. I 22—24 § i lagen om främjande av integration kommer det att finnas bestämmelser om stödjande av frivilliga studier.

11 kap. **Bestämmelser om verkställighet**

4 §. *Arbetskraftspolitiskt utlåtande.* Enligt 1 mom. ger arbets- och näringsbyrån ett arbetskraftspolitiskt utlåtande om de förutsättningar som anges i bl.a. 7 kap. 2 §. Det föreslås att momentet ska ändras så att hänvisningen till 7 kap. 2 §, som föreslås bli upphävd, stryks. Det föreslås dessutom att momentet ska kompletteras med en bestämmelse enligt vilken ett arbetskraftspolitiskt utlåtande också ska ges om stödtiden för invandrades frivilliga studier, invandrarnas skyldigheter samt uppföljning av och avbrott i studierna enligt 25 § i lagen om främjande av integration.

1.4 Lagen om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte

3 §. Tillämpningsområde. Det föreslås att 4 mom. ska ändras så att hänvisningen till en integrationsplan enligt 10 § i integrationslagen ändras så att det hänvisas till en integrationsplan enligt den nya lagen om främjande av integration.

1.5 Lagen om utkomststöd

5 c §. Fastställande av statsandelen. I 3 mom. ingår en hänvisning till integrationslagen, som föreslås bli upphävd. Det föreslås att momentet ska ändras så att det i fortsättningen hänvisas till den nya lagen om främjande av integration.

10 §. Sänkt grunddel. I 1 mom. 2 punkten och i 3 mom. 1 punkten hänvisas till integrationslagen, som föreslås bli upphävd. Det föreslås att hänvisningarna i de nämnda punkterna ska ändras så att det hänvisas till den nya lagen om främjande av integration.

1.6 Barnskyddslagen

25 §. Anmälningsskyldighet. Enligt 1 mom. är vissa personer anmälningsskyldiga om de i sin uppgift fått kännedom om ett barn för vars del behovet av vård och omsorg, omständigheter som äventyrar barnets utveckling eller barnets eget beteende kräver att behovet av barnskydd utreds. Det föreslås att paragrafen ska ändras så att en ny 10 a-punkt fogas till 1 mom. Enligt punkten ska de som är anställda eller innehar ett förtroendeuppdrag hos ett familjegrupphem eller någon annan bostadsenhet som avses i 28 § i lagen om främjande av integration eller de som utför motsvarande uppgifter i uppdragsförhållanden eller som självständiga yrkesutövare samt alla yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården vara skyldiga att utan dröjsmål och utan hinder av sekretessbestämmelserna göra en anmälan till det organ som ansvarar för socialvården i kommunen, om de i sin uppgift fått kännedom om ett barn för vars del behovet av vård och omsorg, omständigheter som äventyrar barnets utveckling eller barnets eget beteende kräver att behovet av barnskydd utreds.

2 Närmare bestämmelser och föreskrifter

Med stöd av den gällande integrationslagen har utfärdats författningar på lägre nivå än lag. Genom den föreslagna lagen upphävs förordningen om främjande av invandrades integration samt mottagande av asylsökande (511/1999), statsrådets beslut om ersättning för kostnader för flyktingar och vissa andra invandrare samt för arrangemang vid mottagande av asylsökande (512/1999), arbetsministeriets förordning om kommissionen för invandrarfrågor (315/2006), inrikesministeriets förordning om indelning av utkomststöds grunddel för asylsökande i nyttigheter och en del som ges ut i pengar samt om avgifter som tas ut för inkvartering och tjänster i samband med mottagandet (65/2010) samt arbetsministeriets förordning om behöriga förläggningar när det gäller att hjälpa offer för människohandel (1256/2007).

Närmare bestämmelser om statens ersättningar till kommunerna utfärdas genom förordning av statsrådet (44 § 6 mom.). Närmare bestämmelser om inledande kartläggning och om arrangemang för den inledande kartläggningen utfärdas vid behov genom förordning av statsrådet (9 § 2 mom.).

Genom förordning av inrikesministeriet utfärdas närmare bestämmelser om grunderna för betalning av arvoden till företrädare för ett barn utan vårdnadshavare, om storleken på arvodet, kostnader som ska ersättas samt om förfarandet för betalning av arvodet och ersättning av kostnader (59 §).

3 Ikraftträdande

Den gällande lagen om främjande av invandrades integration samt mottagande av asylsökande föreslås bli upphävd när denna lag träder i kraft. Av denna anledning är det nödvändigt att den lag som föreslås i denna proposition och lagen om mottagande av personer som ansöker om internationellt skydd träder i kraft samtidigt.

4 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning

4.1 De med tanke på propositionen viktigaste bestämmelserna om de grundläggande fri- och rättigheterna

I propositionen föreslås att det stiftas en ny lag om främjande av integration. Utgångspunkten för att uppnå syftet med lagen ska vara respekt för de grundläggande fri- och rättigheterna samt de mänskliga rättigheterna. Det är skäl att granska de föreslagna bestämmelserna med avseende på de viktigaste grundläggande fri- och rättigheterna samt de mänskliga rättigheterna. Denna bedömning ingår förutom i motiveringen till lagstiftningsordningen också i viss mån i motiveringen till de föreslagna paragraferna. Bestämmelser i grundlagen som är av betydelse med tanke på propositionen är i synnerhet 6, 9, 10, 16, 19, 21 och 121 §.

Ett syfte med den föreslagna nya lagen är att genomföra den jämlikhetsprincip som tryggas som en grundläggande rättighet i 6 § i grundlagen. Enligt 6 § 1 mom. i grundlagen är alla lika inför lagen. Enligt 2 mom. får ingen utan godtagbart skäl särbehandlas på grund av kön, ålder, ursprung, språk, religion, övertygelse, åsikt, hälsotillstånd eller handikapp eller av någon annan orsak som gäller hans eller hennes person. I propositionen föreslås att lagen ska tillämpas på alla invandrare oberoende av vistelsens karaktär och orsaken till den. Ett syfte med lagen är enligt förslaget till 1 § att stödja och främja jämlikhet och likabehandling.

Utanför lagens tillämpningsområde ställs endast de invandrare som har förvärvat finskt medborgarskap. När en person förvärvat finskt medborgarskap kan han eller hon redan anses ha blivit så pass integrerad i det finländska samhället att åtgärder enligt integrationslagen inte längre behövs för hans eller hennes del. I propositionen föreslås att alla invandrare ska ha rätt att begära inledande kartläggning för att utreda vilka åtgärder som på bästa möjliga sätt främjar och stödjer hans eller hennes integration. Strävan härmed är att åtgärderna ska inriktas på ett ändamålsenligt sätt. De föreslagna bestämmelserna främjar likabehandling.

I den nya lagen försöker man bättre beakta barnens rätt enligt 6 § 3 mom. i grundlagen till jämlikt bemötande som individer och deras rätt till medinflytande enligt sin utvecklingsnivå i frågor som gäller dem själva. Till denna del är lagförslaget också av betydelse med avseende på artikel 12 i konventionen om barnets rättigheter. I 4 § i lagförslaget ingår en allmän bestämmelse om att barnets åsikter ska utredas och om barnets rätt att bli hört.

För invandrare viktiga synpunkter hänför sig också till rörelsefriheten enligt 9 § i grundlagen. Enligt den har utlänningar som lagligen vistas i landet rätt att röra sig fritt inom landet och att där välja bostadsort. Var och en har också rätt att lämna landet. Denna rätt kan begränsas för att säkerställa rättgång eller verkställighet av straff eller för att säkerställa att skyldigheten att försvara landet fullgörs. I fråga om personer som erhåller internationellt skydd och vissa andra personer ingår statsmakten med stöd av 41 § i denna lag avtal med kommuner om placering av personerna i fråga. Med stöd av 43 § anvisar NTM-centralen en person som avses i paragrafen till den kommun som centralen har ingått avtal med. Dessa avtal eller anvisande till kommuner utgör dock inte något hinder för invandrarna att välja bostadsort.

Vars och ens privatliv är skyddat med stöd av 10 § 1 mom. i grundlagen. Bestämmelsen om skydd för privatlivet i 10 § i grundlagen anses innehålla åtminstone skydd för den personliga identiteten, skydd för personuppgifter och skydd för t.ex. moralisk och fysisk integritet. Utgångspunkten för skyddet för privatlivet sådant det tryggas genom grundlagen är att varje individ ska ha rätt att leva sitt eget liv utan omotiverad inblandning från myndigheter eller andra instanser i individens privatliv.

Enligt 10 § 1 mom. i grundlagen utfärdas närmare bestämmelser om skydd för personuppgifter genom lag. Viktiga att reglera utifrån detta krav är bl.a. innehållet i de registrerade personuppgifterna och dessutom hur omfattande och detaljerad regleringen av dessa skall vara på lagnivå (t.ex. GrUU 25/1998 rd, s. 2/II). Grundlagsutskottets tolkningspraxis (t.ex. GrUU 14/2009 rd och GrUU 27/2006 rd) har varit att lagstiftarens

handlingsutrymme begränsas dessutom av att skyddet för personuppgifter delvis ingår i samma moment som skyddet för privatlivet. För skyddet av personuppgifter har utskottet ansett det viktigt att det i lag åtminstone ingår bestämmelser om målet med registreringen, vad de berörda personuppgifterna innehåller, tillåtna användningsändamål inklusive rätt att lämna ut dem, hur länge uppgifterna ska lagras i personregister och de registrerades rättssäkerhet. Dessutom ska regleringen av dessa faktorer på lagnivå vara heltäckande och detaljerad (t.ex. GrUU 11/2008 rd).

Artikel 8 i Europarådets människorättskonvention innehåller bestämmelser om envars rätt att åtnjuta respekt för sitt privatliv. Europeiska domstolen för de mänskliga rättigheterna har i sin rättspraxis ansett att registreringen av personuppgifter som hänför sig till privatlivet faller inom artikelns tillämpningsområde (*S. and Marper mot the United Kingdom* 4.12.2008, punkt 67 i domen). Artikel 8.2 innehåller en uttömmande förteckning över de principer som krävs för att man ska få ingripa i privatlivet. Till dem hör t.ex. landets säkerhet och den allmänna säkerheten, förebyggandet av oordning och brott eller skyddandet av andra personers fri- och rättigheter. Allmänna krav på begränsning av de grundläggande fri- och rättigheterna ska vara godtagbara och påkallade av vägande samhällliga behov. Europarådets konvention från 1981 om skydd för enskilda vid automatisk databehandling av personuppgifter innehåller mera detaljerade bestämmelser om de principer som ska följas vid registreringen och behandlingen av personuppgifter. I konventionen betonas bl.a. att uppgifterna ska vara bundna till användningsändamålet (artikel 5) och betydelsen av datasäkerhet (artikel 7).

Bestämmelser om skydd för personuppgifter ingår i personuppgiftslagen. Personuppgiftslagen tillämpas enligt 2 § 2 mom. i lagen på automatisk behandling av personuppgifter. Personuppgiftslagen tillämpas också på annan behandling av personuppgifter då personuppgifterna utgör eller är avsedda att utgöra ett personregister eller en del av ett sådant. 8 kap. i lagförslaget innehåller bestämmelser om kommunanvisningsregistret. I la-

gen bestäms i detalj om användningsändamålet med registret samt om vilka uppgifter som förs in i registret. Dessutom föreslås i lagen bestämmelser om utplåning av uppgifter, lagring av uppgifter och utlämnande av uppgifter som är införda i registret. De föreslagna bestämmelserna uppfyller kraven i 10 § i grundlagen.

16 § 2 mom. i grundlagen reglerar särskilt lika möjligheter för var och en att få även annan än grundläggande utbildning enligt sin förmåga och sina särskilda behov. Medellöshet får inte utgöra ett hinder för att erhålla sådan utbildning. Lika möjlighet inbegriper jämlikhet i fråga om möjligheter, men i bestämmelsen nämns särskilt förmåga och särskilda behov. Sålunda kan i undervisningsarrangemangen beaktas och beaktas i praktiken sådana omständigheter som förutsätter särskilt stöd eller annars motiverar att annan utbildning än grundläggande utbildning ordnas på ett avvikande sätt. I detta sammanhang ska särskild uppmärksamhet fästas vid yrkesutbildning, som ger förutsättningar att skaffa sig en försörjning. Konventionerna om mänskliga rättigheter innehåller också bestämmelser om utbildning efter den grundläggande utbildningen.

Enligt 19 § 1 mom. i grundlagen, som gäller social trygghet, har alla som inte förmår skaffa sig den trygghet som behövs för ett människovärdigt liv rätt till oundgänglig försörjning och omsorg. Bestämmelsen försätter i princip inte invandrare i en särställning i förhållande till den övriga befolkningen. I praktiken kan invandrare oftare än genomsnittet befinna sig i en situation där denna bestämmelse blir tillämplig. 19 § 1 mom. i grundlagen gäller den försörjning som så att säga kommer i sista hand; när man inte får sin försörjning från någon annan källa, träder förpliktelsen enligt denna paragraf i kraft och när det gäller försörjningen uppfylls den i praktiken med utkomststödet. Rätten till liv som tryggas alla i 7 § 1 mom. i grundlagen har nära koppling till 19 § 1 mom.

När man beaktar t.ex. egendom, stöd från släktingar, t.ex. föräldrar, och andra motsvarande omständigheter, åtnjuter invandrare i de flesta fall mindre sådant nätverksbaserat stöd som borde beaktas före utkomststödet. Dessutom blir sysselsättningshindren för in-

vandrare oftare sådana att utkomststödet träder in som försörjningskälla. Oundgänglig omsorg torde också beröra invandrare oftare än majoritetsbefolkningen i genomsnitt. Oundgänglig omsorg innefattar bl.a. bråds-kande institutionsvård, barnskydd, oundgänglig omsorg i anslutning till funktionshinder eller ålderdom samt t.ex. bostadslös-het. Ställningen för invandrare, särskilt personer som erhåller internationellt skydd och offer för människohandel, är åtminstone i begynnelsen av deras vistelse sådan att oundgänglig omsorg enligt 19 § 1 mom. i grundlagen blir tillämplig.

Enligt 19 § 2 mom. ska genom lag var och en garanteras rätt att få sin grundläggande försörjning tryggad vid arbetslöshet, sjukdom, arbetsoförmåga och under ålderdomen samt vid barnafödelse och förlust av en försörjare.

Var och en har enligt 21 § 1 mom. i grundlagen rätt att på behörigt sätt och utan ogrundat dröjsmål få sin sak behandlad av en domstol eller någon annan myndighet som är behörig enligt lag samt att få ett beslut som gäller hans eller hennes rättigheter och skyldigheter behandlat vid domstol eller något annat oavhängigt rättskipningsorgan. Enligt 2 mom. ska offentligheten vid handläggningen, rätten att bli hörd, rätten att få motiverade beslut och rätten att söka ändring samt andra garantier för en rättvis rättegång och god förvaltning tryggas genom lag. Dessa grundlagsbestämmelser är centrala med avseende på nödvändigheten av förvaltningsbeslut och deras överklagbarhet. I 82 § i det lagförslag som ingår i propositionen bestäms om sökande av ändring och i 83 § om besvärshöjning.

I 121 § i grundlagen bestäms om kommunal självstyrelse. Enligt 2 mom. utfärdas bestämmelser om de allmänna grunderna för kommunernas förvaltning och om uppgifter som åläggs kommunerna genom lag. Grundlagsutskottet har i sin praxis betonat att om eventuella nya uppgifter och förpliktelser åläggs kommunerna bör det också ses till att kommunerna har faktiska möjligheter att klara av sina uppgifter (GrUU 41/2002 rd, s. 3/II, GrUU 50/2005 rd, s. 2/I). I den gällande utlänningslagen ingår redan för närvarande skyldigheter som ålagts kommunerna att

ordna tjänster åt invandrare. Den inledande kartläggning som föreslås i 9 och 10 § i propositionen är en ny uppgift för kommunerna och staten kommer att ersätta kostnaderna för kartläggningen till kommunerna.

4.2 Försöket Delaktig i Finland

Det kapitel som gäller försöket Delaktig i Finland är av betydelse med avseende på bestämmelserna om likabehandling i 6 § i grundlagen. Regleringen i 6 § i grundlagen förutsätter i princip att medborgarna ska behandlas på samma sätt. Grundlagsutskottet har dock ansett att försökslagstiftning som leder till en viss olikhet är acceptabel med avseende på jämlikheten. Utskottet har då understrukit att jämlikhetsprincipen inte leder till några strikta begränsningar av lagstiftarens prövning när syftet är att få till stånd bestämmelser som krävs av samhällsutvecklingen och att ett försök för viss tid åtminstone inom vissa gränser kan vara en godtagbar grund för att pruta på jämlikhetsprincipen i regionalt hänseende (GrUU 11/2002 rd, GrUU 38/2006 rd). Försöket Delaktig i Finland pågår en viss tid och avslutas 2013.

Med det försök som föreslås i regeringens proposition eftersträvas mål som är godtagbara med avseende på grundlagen. Det vore motiverat att inhämta erfarenheter av nya sätt att ordna integrationsutbildningen för invandrare och nya utbildningsinnehåll för att göra utbildningen effektivare. Valet av de kommuner som deltar i försöket sker så att försöket omfattar kommuner och arbets- och näringsbyråer från hela landet. Avsikten ska vara att testa alternativa lösningar och koncept som baserar sig på rekommendationer från gruppen för utvecklande av integrationsutbildningen i olika stora kommuner med olika antal invandrare på olika håll i Finland och få erfarenhet av hur koncepten fungerar i praktiken. När försöksåtgärderna och utbildningen baserar sig på en högklassig utvecklingsplan för utbildning som beretts över förvaltningsgränserna säkerställs att de olika försöken inte försätter de invandrare som deltar i dem i olikvärdig ställning oberoende av försökens individuella innehåll.

Med av stöd av det som nämnts ovan kan lagförslaget behandlas i vanlig lagstiftnings-

ordning enligt 72 § i grundlagen. Det anses dock viktigt att grundlagsutskottet ges tillfälle att yttra sig om propositionen.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs riksdagen följande lagförslag:

1.

Lag**om främjande av integration**

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 kap.

Allmänna bestämmelser

1 §

Lagens syfte

Syftet med denna lag är att stödja och främja integration och invandrades möjligheter att aktivt delta i samhällsverksamheten i Finland. Lagens syfte är dessutom att främja jämlikhet och likabehandling samt en positiv växelverkan mellan olika befolkningsgrupper.

2 §

Tillämpningsområde

Denna lag tillämpas på den som har ett giltigt uppehållstillstånd i Finland enligt utlänningslagen (301/2004). Lagen tillämpas även på den vars uppehållsrätt har registrerats eller för vilken har beviljats ett uppehållskort i enlighet med utlänningslagen.

Bestämmelserna i 5 kap. i denna lag om anvisande till kommuner och i 6 kap. 45—49 § om ersättning för kostnader tillämpas på den som

1) får internationellt skydd enligt utlänningslagen,

2) efter att ha ansökt om internationellt skydd har beviljats uppehållstillstånd enligt 51, 52 eller 89 § i utlänningslagen,

3) på grundval av 93 § i utlänningslagen har tagits till Finland på särskilda humanitära grunder eller för uppfyllande av internationella förpliktelser, och

4) har beviljats kontinuerligt uppehållstillstånd enligt 52 a § 2 mom. eller 54 § 5 mom. i utlänningslagen.

Bestämmelserna i 5 kap. och 6 kap. 45—49 § i denna lag tillämpas dessutom på en familjemedlem eller någon annan anhörig till en person som avses i 2 mom., om familjebandet till den person som avses i 2 mom. har funnits redan innan han eller hon kom till Finland.

3 §

Definitioner

I denna lag avses med

1) *integration* invandrarens och samhällets interaktiva utveckling med målet att ge invandraren de kunskaper och färdigheter som behövs i samhället och arbetslivet samtidigt som invandrarens möjligheter att upprätthålla sitt eget språk och sin egen kultur stöds,

2) *integrationsfrämjande* sektorsövergripande främjande och stödjande av integration med hjälp av myndigheters och andra aktörers åtgärder och tjänster,

3) *invandrare* en person som flyttat till Finland och som vistas i landet med ett tillstånd som beviljats för annat än turism eller därmed jämförbar kortvarig vistelse eller vars uppehållsrätt har registrerats eller som har beviljats uppehållskort,

4) *stärkning av invandrarens sociala identitet* till invandrare riktade åtgärder för att förbättra hans eller hennes livskunskap och för att förhindra utslagning,

5) *sektorsövergripande samarbete* ett samarbete mellan myndigheter som representerar olika förvaltningsgrenar och andra aktörer,

6) *person i behov av särskilda åtgärder* invandrare som behöver intensifierade integra-

tionsfrämjande åtgärder i synnerhet på grund av nedsatt funktionsförmåga till följd av sjukdom eller skada eller av någon annan orsak eller på grund av ålder, familjesituation eller analfabetism eller av någon annan motsvarande orsak.

4 §

Tillämpning av lagen på barn

När denna lag tillämpas på personer under 18 år, ska särskild uppmärksamhet fästas vid barnets bästa och vid barnets utveckling. Vid bedömningen av barnets bästa ska beaktas vad som föreskrivs om det i 4 § i barnskyddslagen (417/2007).

Vid genomförandet av åtgärder och tjänster enligt denna lag ska barnets önskemål och åsikter utredas och beaktas enligt barnets ålder och utvecklingsnivå. Ett barn som har fyllt 12 år ska ges tillfälle att i enlighet med 34 § i förvaltningslagen (434/2003) bli hört i ett ärende som gäller barnet självt. Barnets åsikter ska utredas och barnet höras på ett språk som barnet förstår.

Endast i det fall att utredningen skulle äventyra barnets hälsa eller utveckling eller det i övrigt är uppenbart onödigt behöver barnets åsikter inte utredas.

5 §

Tolkning och översättning

Myndigheten ska ordna tolkning eller översättning i ett ärende, om invandraren inte behärskar det språk, finska eller svenska, som enligt språklagen (423/2003) ska användas hos myndigheten eller om han eller hon på grund av handikapp eller sjukdom inte kan bli förstådd i ett ärende som avses i denna lag och som kan inledas på myndighetens initiativ. Myndigheten ska i mån av möjlighet ordna tolkning och översättning även i andra ärenden som gäller invandrarens rättigheter och skyldigheter.

Ärendet kan tolkas eller översättas till ett språk som invandraren kan konstateras förstå tillräckligt väl med hänsyn till ärendets art.

Myndighetens skyldighet att ordna tolkning och översättning gäller inte sådant material som inte inverkar på ärendets behandling.

2 kap.

Åtgärder som främjar invandrares integration

6 §

Ordnanande av åtgärder som främjar integration

Åtgärder och tjänster som främjar integration ordnas som en del av den kommunala basservicen och arbets- och näringsförvaltningens tjänster samt i form av andra åtgärder som främjar integration.

7 §

Basinformation om det finländska samhället

Invandrare ska ges information om sina rättigheter och skyldigheter i det finländska arbetslivet och samhället. Invandraren ska dessutom ges information om tjänstesystemet och integrationsfrämjande åtgärder enligt detta kapitel.

Basinformationsmaterial ska ges till alla som flyttar till Finland. Materialet ska ges i samband med delgivningen av beslutet om uppehållstillstånd, registreringen av uppehållsrätt, beviljandet av uppehållskort eller registreringen av hemkommuns- och befolkningsuppgifter.

Varje myndighet som tillämpar denna lag svarar för sin del för produktionen och uppdateringen av innehållet i basinformationsmaterialet. Inrikesministeriet svarar för samordningen, översättningen och distributionen av basinformationsmaterialet.

8 §

Vägledning och rådgivning

Kommunen, arbets- och näringsbyrån och andra myndigheter ska ge invandrare lämplig vägledning och rådgivning om integrations-

främjande åtgärder och tjänster samt om arbetslivet.

9 §

Inledande kartläggning

Vid en inledande kartläggning ska det göras en preliminär bedömning av invandrarens förutsättningar för sysselsättning, studier och annan integration samt av behoven av språkutbildning och andra integrationsfrämjande åtgärder och tjänster. I den inledande kartläggningen utreds i detta syfte i behövlig omfattning invandrarens tidigare utbildning, arbetshistoria, språkkunskaper och vid behov andra omständigheter som påverkar sysselsättning och integration.

Närmare bestämmelser om inledande kartläggning och anordnandet av inledande kartläggning utfärdas vid behov genom förordning av statsrådet.

10 §

Arrangemang för inledande kartläggning

Arbets- och näringsbyrån ska inleda den inledande kartläggningen för en invandrare som är arbetslös och är registrerad som arbetssökande vid arbets- och näringsbyrån enligt lagen om offentlig arbetskraftsservice (1295/2002). Kommunen ska inleda den inledande kartläggningen för en invandrare som annat än tillfälligt får utkomststöd enligt lagen om utkomststöd (1412/1997). Arbets- och näringsbyrån eller kommunen kan inleda en inledande kartläggning även för en annan invandrare, om han eller hon begär detta och anses vara i behov av detta. Den inledande kartläggningen ska inledas inom två månader från det att klientrelationen inleddes eller begäran om inledande kartläggning lämnades.

Den arbets- och näringsbyrå eller kommun som har ordnat den inledande kartläggningen ska vid behov hänvisa invandraren till tjänster som ordnas av någon annan myndighet eller anordnare av tjänster. Hänvisande ska ske i samarbete med den som anordnar tjänsterna.

Utifrån den inledande kartläggningen bedömer arbets- och näringsbyrån eller kommunen om invandraren behöver en sådan in-

tegrationsplan som avses i 11 §. Vid bedömningen av behovet av integrationsplan ska uppmärksamhet fästas vid om invandraren behöver integrationsutbildning, frivilliga studier eller andra åtgärder som avses i detta kapitel till stöd för sin integration.

11 §

Integrationsplan

Integrationsplanen är en personlig plan för invandraren i fråga om de åtgärder och tjänster vars syfte är att stödja invandrarens möjligheter att inhämta tillräckliga kunskaper i finska eller svenska och andra kunskaper och färdigheter som behövs i samhället och arbetslivet och främja invandrarens möjligheter att delta som en likvärdig medlem i samhällsverksamheten.

Över studier i finska eller svenska kan i integrationsplanen överenskommas om undervisning i invandrarens eget modersmål, samhällsorienterad undervisning, läs- och skrivundervisning samt undervisning som kompletterar den grundläggande utbildningen, integrationsutbildning och andra individuella åtgärder som främjar integration.

12 §

Rätt till integrationsplan och integrationsplanens varaktighet

En invandrare har rätt till integrationsplan, om han eller hon är arbetslös och är registrerad som arbetssökande vid arbets- och näringsbyrån enligt lagen om offentlig arbetskraftsservice eller om invandraren annat än tillfälligt får utkomststöd enligt lagen om utkomststöd. En integrationsplan kan utarbetas även för en annan invandrare, om han eller hon med stöd av den inledande kartläggningen bedöms vara i behov av en plan för att integrationen ska främjas.

Den första integrationsplanen ska göras upp senast inom tre år från det att det första uppehållstillståndet eller uppehållskortet beviljades eller uppehållsrätten registrerades. Den första integrationsplanen uppgörs för högst ett år.

Varaktigheten av invandrarens integrationsplan bestäms individuellt utifrån hans eller hennes egna mål, arbets- och utbildningshistoria och de åtgärder som planerats och tillhandahållits för honom eller henne. Den tid som berättigar till en integrationsplan är dock högst tre år från det att den första integrationsplanen undertecknades.

Den tid som avses i 3 mom. kan förlängas med högst två år, om det är motiverat på grund av att invandraren behöver särskilda åtgärder för att integreras. Om integrationsplanen tillfälligt inte har kunnat genomföras på grund av skada, sjukdom, moderskaps-, faderskaps- eller föräldraledighet eller av någon annan jämförbar orsak, kan den maximala tid som berättigar till integrationsplan förlängas på motsvarande sätt.

13 §

Utarbetande av integrationsplan

Kommunen och arbets- och näringsbyrån gör upp en integrationsplan tillsammans med invandraren. Av grundad anledning får kommunen och invandraren eller arbets- och näringsbyrån och invandraren dock göra upp planen sinsemellan.

Kommunen eller arbets- och näringsbyrån inleder utifrån den inledande kartläggningen uppgörandet av integrationsplanen inom två veckor från det att den inledande kartläggningen har gjorts.

I arbetet med integrationsplanen tas hänsyn till invandrarens egna integrationsfrämjande mål. Integrationsplanen och andra relevanta planer som utarbetats för invandraren ska samordnas. Åtgärder enligt integrationsplanen genomförs vid behov genom sektorsövergripande samarbete.

14 §

Uppgifter för den myndighet som utarbetar integrationsplanen

Arbets- och näringsbyrån ska i integrationsplanen tillsammans med invandraren komma överens om utbildning, jobbsökning och dess mål samt om åtgärder och tjänster

som stöder jobbsökningen och främjar sysselsättningen.

Kommunen ska i integrationsplanen tillsammans med invandraren komma överens om kommunala tjänster eller andra åtgärder som främjar integration och sysselsättning, om invandraren på grund av hälsotillstånd, ålder eller familjeskäl eller av jämförbara orsaker inte kan delta i arbetskraftspolitiska åtgärder som stöder integrationen.

Invandraren ska anvisas att söka sig till en utbildning som motsvarar hans eller hennes individuella behov eller till någon annan integrations- och sysselsättningsfrämjande åtgärd inom en månad från det att integrationsplanen utarbetades.

15 §

Integrationsplaner för minderåriga

Kommunen utarbetar tillsammans med en minderårig invandrare en integrationsplan, om det på grund av den minderårigas individuella omständigheter finns behov av en sådan. För minderåriga som anländer utan vårdnadshavare och som fått uppehållstillstånd utarbetas alltid en integrationsplan.

När behovet av plan bedöms och planen utarbetas ska den minderårigas önskemål och åsikter utredas och beaktas enligt vad som föreskrivs i 4 §. Planen samordnas med integrationsplanen för familjen och andra relevanta planer som utarbetas för den minderåriga.

Integrationsplanen utarbetas tillsammans med barnet eller den unga personen och dennes vårdnadshavare eller företrädare. Vårdnadshavaren eller företrädaren för den minderårigas talan enligt vad som föreskrivs närmare i förvaltningslagen.

16 §

Integrationsplaner för familjer

Kommunen utarbetar en integrationsplan för en familj, om familjens helhetssituation förutsätter det.

Vid bedömningen av behovet av en plan ska särskild uppmärksamhet fästas vid föräldrarnas förutsättningar att stödja och väg-

leda barnets eller den unga personens utveckling och vid föräldrarnas behov av stöd och utbildning.

Integrationsplaner för familjer ska utarbetas genom sektorsövergripande samarbete och samordnas med de personliga integrationsplanerna och andra relevanta planer som utarbetats för familjemedlemmarna.

17 §

Skyldigheter som följer av integrationsplanen och utarbetandet av den

Den kommun eller arbets- och näringsbyrå som tillsammans med invandraren utarbetar en integrationsplan ska skriftligen, och på invandrarens begäran muntligen, redogöra för vilka rättigheter och skyldigheter som följer av planen och de anknytande åtgärderna. Redogörelsen ska ges så att invandraren förstår vilka rättigheter och skyldigheter han eller hon har.

Den kommun eller arbets- och näringsbyrå som utarbetat integrationsplanen ska aktivt tillhandahålla invandraren de åtgärder och tjänster som ingår i hans eller hennes integrationsplan inom ramen för anvisade anslag.

Invandraren ska iakttä sin plan och söka sig till och regelbundet delta i den undervisning i finska eller svenska som ingår i integrationsplanen och i andra åtgärder och tjänster som överenskommit i planen.

Om invandraren utan giltig orsak vägrar delta i arbetet med en integrationsplan, över synen av planen eller i en specifik överenskommen åtgärd i integrationsplanen, kan hans eller hennes rätt till en förmån som betalas som integrationsstöd begränsas enligt vad som föreskrivs i lagen om utkomstskydd för arbetslösa (1290/2002) eller sänkas enligt vad som föreskrivs i lagen om utkomststöd.

18 §

Uppföljning och översyn av integrationsplanen

Kommunen och arbets- och näringsbyrå ska följa genomförandet av integrationsplanen.

Kommunen ska se över integrationsplanen enligt invandrarens behov av tjänster eller minst en gång om året. Arbets- och näringsbyrå ska se över integrationsplanen på det sätt som föreskrivs i lagen om offentlig arbetskraftsservice. Planen kan även ses över om parterna begär detta särskilt.

19 §

Integrationsstöd

Syftet med integrationsstödet är att trygga invandrarens försörjning under den tid han eller hon deltar i åtgärder enligt integrationsplanen.

Integrationsstödet betalas som arbetsmarknadsstöd eller utkomststöd. Rätt till integrationsstöd i form av arbetsmarknadsstöd bestäms i enlighet med lagen om utkomstskydd för arbetslösa och rätten till integrationsstöd i form av utkomststöd i enlighet med lagen om utkomststöd.

20 §

Integrationsutbildning

Som integrationsutbildning för invandrare som passerat läropliktsåldern ordnas undervisning i finska eller svenska och vid behov läs- och skrivundervisning samt annan undervisning som främjar tillträde till arbetslivet och vidareutbildning samt färdigheter i samhällsliv, kultur och livskompetens. I integrationsutbildningen kan även ingå identifiering av tidigare inhämtad kompetens och erkännande av examen samt yrkesplanering och yrkesvägledning.

Undervisning i finska eller svenska ges i enlighet med grunderna i Utbildningsstyrelsens läroplan för integrationsutbildningen för vuxna invandrare. Läs- och skrivundervisning ges i enlighet med grunderna i Utbildningsstyrelsens läroplan för utbildningen av vuxna invandrare som saknar läs- och skrivefärdigheter.

Det språkliga målet i integrationsutbildningen är att invandraren ska få fungerande elementära språkfärdigheter i finska eller svenska.

21 §

Arrangemang för integrationsutbildning och anvisande av invandrare till utbildning

Integrationsutbildningen genomförs i regel som arbetskraftspolitisk vuxenutbildning enligt vad som föreskrivs i lagen om offentlig arbetskraftsservice. Integrationsutbildning kan också ordnas i form av frivilliga studier.

Närings-, trafik- och miljöcentralen svarar inom sitt verksamhetsområde för arrangemangen för integrationsutbildning som genomförs som arbetskraftspolitisk vuxenutbildning.

Arbets- och näringsbyrån ska anvisa invandraren till integrationsutbildning som ordnas som arbetskraftspolitisk vuxenutbildning eller att söka sig till frivilliga studier.

Kommunen kan både ordna integrationsutbildning och anvisa invandraren att söka sig antingen till kommunens integrationsutbildning eller till frivilliga studier som ordnas av någon annan aktör.

22 §

Stöd för frivilliga studier

En invandrare som deltar i frivillig utbildning har rätt till arbetsmarknadsstöd i form av integrationsstöd under de förutsättningar som anges i denna lag och i lagen om utkomstskydd för arbetslösa, om

1) arbets- och näringsbyrån har konstaterat att invandraren har behov av utbildning och byrån bedömer att frivilliga studier stöder invandrarens integration och sysselsättning,

2) studierna har överenskommit i integrationsplanen, och

3) övriga villkor som anges i detta kapitel uppfylls.

Bestämmelser om rätten till ersättning för uppehälle under tiden för studierna finns i 10 kap. i lagen om offentlig arbetskraftsservice.

23 §

Allmänna förutsättningar för stöd för frivilliga studier

För att frivilliga studier som främjar invandrarens integration och sysselsättning ska stödjas med integrationsstöd krävs det att det är fråga om studier i finska eller svenska eller att studierna sker i huvudsak på finska eller svenska. Genom integrationsstöd kan även studier i läs- och skrivfärdighet stödjas.

I frivilliga studier som stöds kan utöver studierna dessutom ingå arbetspraktik eller verksamhet inom en frivilligorganisation eller någon annan frivilligverksamhet. Minst hälften av understödda frivilliga studier ska bestå av studier eller fullgörandet av därtill anslutna uppgifter.

24 §

Förutsättningar för frivilliga studier

När kriterierna i 23 § uppfylls kan som frivilliga studier stödjas studier

1) om vilka det föreskrivs i lagen om grundläggande utbildning (628/1998), om invandraren inte har de kunskaper och färdigheter som nås i den grundläggande utbildningen,

2) om vilka det föreskrivs i gymnasielagen (629/1998), i det fall att avsaknaden av utbildning utgör ett hinder för yrkesmässig utveckling,

3) om vilka det föreskrivs i lagen om yrkesutbildning (630/1998), lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning (631/1998), yrkeshögskolelagen (351/2003) eller universitetslagen (558/2009) och som leder till yrkesinriktad grundexamen, yrkesexamen, specialyrkesexamen eller till lägre eller högre högskoleexamen som avläggs vid universitet eller yrkeshögskola, eller som syftar till att avlägga delar av nämnda examina, samt tilläggsutbildning eller fortbildning enligt nämnda lagar och öppen undervisning vid universitet och yrkeshögskolor,

4) om vilka det föreskrivs i lagen om fritt bildningsarbete (632/1998), i det fall att utbildningen ökar yrkesfärdigheterna och behö-

righeten och en utbildnings- eller studieplan över studierna uppvisas,

5) som gör invandraren behörig i sitt yrke i Finland.

Som frivilliga studier kan även stödjas annan utbildning än de studier som avses i 1 mom., om utbildningen uppfyller de kriterier som anges i 22 och 23 §.

25 §

Tillämpning av lagen om offentlig arbetskraftsservice på frivilliga studier

På överenskommelse om frivilliga studier, stödtiden, invandrarens skyldigheter, uppföljning av och avbrott i studier samt invandrarens och utbildningsproducentens informationsskyldighet tillämpas vad som föreskrivs i 9 kap. 4—9 § i lagen om offentlig arbetskraftsservice.

26 §

Övriga åtgärder och tjänster som stöder och främjar integration

Utöver vad som föreskrivs ovan kan som åtgärder och tjänster som främjar och stöder integration ordnas till exempel

1) åtgärder och tjänster som främjar integration av invandrarbarn och unga invandrare,

2) åtgärder och tjänster inom barnskyddets eftervård för minderåriga invandrare som anlänt utan vårdnadshavare och fått uppehållstillstånd,

3) tjänster och stödåtgärder för dem som är i behov av särskilda åtgärder,

4) andra åtgärder och tjänster som uppmuntrar invandrare att på egen hand skaffa sig de kunskaper och färdigheter som behövs i samhället.

27 §

Stöd för barn och unga personer som bor i landet utan vårdnadshavare

Omvårdnad, omsorg och fostran för ett barn eller en ung person utan vårdnadshavare som har beviljats uppehållstillstånd efter att som minderårig ha ansökt om internationellt

skydd i Finland ordnas i familjegrupphem eller med hjälp av stödd familjeplacering eller på något annat ändamålsenligt sätt.

Ett barn eller en ung person som avses i 1 mom. kan omfattas av stödåtgärder tills han eller hon fyller 21 år eller tills han eller hon har en vårdnadshavare i Finland.

28 §

Familjegrupphem och andra bostadsenheter

Kommunen kan inrätta ett familjegrupphem eller någon annan bostadsenhet för barn och unga personer. Kommunen avtalar med närings-, trafik- och miljöcentralen om inrättande av ett familjegrupphem eller någon annan bostadsenhet, placering av barn och unga personer vid dessa enheter, anordnande av integrationsfrämjande tjänster och ersättning av kostnaderna för åtgärderna.

I fråga om lokalerna och uppväxtförhållandena i familjegrupphem eller andra bostadsenheter, antalet barn och unga personer som vårdas tillsammans och personalen gäller vad som föreskrivs i 58—60 § i barnskyddslagen.

3 kap.

Integrationsfrämjande på lokal nivå

29 §

De allmänna målen för integrationsfrämjande på lokal nivå

Målet för kommunens och de andra lokala myndigheternas integrationsfrämjande är att lokalt eller regionalt stödja internationalism, jämlikhet och likabehandling samt främja en positiv växelverkan mellan olika befolkningsgrupper. Målet är dessutom att främja goda etniska relationer och en dialog mellan olika kulturer och delaktighet för invandrargrupper samt stödja deras möjligheter att bevara sitt eget språk och sin egen kultur.

Invandrarbefolkningens behov och främjandet av integrationen ska beaktas i kommunens och de andra lokala myndigheternas allmänna planering, verksamhet och uppföljning.

30 §

Kommunens uppgifter

Kommunen är allmänt ansvarig och samordningsansvarig för utvecklandet av invandrarernas integration samt för planeringen och uppföljningen av integrationen på lokal nivå.

Kommunen ska se till att de kommunala tjänsterna även lämpar sig för invandrare. Kommunen ska dessutom se till att de åtgärder och tjänster för invandrare som avses i denna lag ordnas så att de till innehåll och omfattning är sådana som behovet i kommunen förutsätter.

Kommunen ska se till att den egna personalens kompetens i fråga om integration utvecklas.

Åtgärder och tjänster avsedda för invandrare får också ordnas i samarbete mellan kommunerna.

31 §

Sektorsövergripande samarbete på lokal nivå

De lokala myndigheterna ska utveckla integrationen som ett sektorsövergripande samarbete. I samarbetet deltar kommunen, arbets- och näringsbyrån och polisen samt organisationer, föreningar och sammanslutningar som anordnar integrationsfrämjande åtgärder och tjänster.

Kommunen eller flera kommuner tillsammans kan i samarbete med lokala arbetsmarknads-, företagar- och frivilligorganisationer tillsätta en delegation på lokal nivå för utvecklande av planeringen och genomförandet av integrationen samt främjande av etniska relationer.

Kommunen och arbets- och näringsbyrån svarar tillsammans för anordnandet av integrationsfrämjande och stödjande åtgärder och tjänster, anvisandet till dessa samt uppföljningen av dessa. De kan dessutom göra upp lokala eller regionala samarbetsavtal om anordnandet av åtgärder och tjänster inom sitt område.

32 §

Kommunens program för integrationsfrämjande

Kommunen eller flera kommuner tillsammans ska för att främja integrationen och stärka det sektorsövergripande samarbetet göra upp ett program för integrationsfrämjande som godkänns i respektive kommuns kommunfullmäktige och ses över minst vart fjärde år. Programmet beaktas när en budget och ekonomiplan enligt 65 § i kommunallagen (365/1995) görs upp.

Närings-, trafik- och miljöcentralen, arbets- och näringsbyrån, Folkpensionsanstalten och övriga myndigheter på kommunens område ska inom sitt eget ansvarsområde på kommunens initiativ delta i utarbetandet och genomförandet av programmet och i uppföljningen av dess verkställighet. Lokala invandrar-, frivillig-, arbetstagar- och arbetsgivarorganisationer och religiösa samfund kan i behövlig omfattning delta i utarbetandet och genomförandet av programmet samt i uppföljningen av dess verkställighet.

33 §

Innehållet i kommunens program för integrationsfrämjande

Kommunens program för integrationsfrämjande kan innehålla

1) en redogörelse för hur programmet har samband med den strategiska planeringen och uppföljningen i kommunen,

2) en plan för hur kommunens allmänna tjänster utförs så att de lämpar sig för invandrare och en plan i synnerhet för integrationsfrämjande och stödjande åtgärder,

3) information om vilken kommunal myndighet som ansvarar för samordningen av integrationsfrämjandet samt aktörer som svarar för olika åtgärder,

4) en plan för hur barns och unga personers integration ska främjas och deras sociala identitet stärkas,

5) en plan för hur integrationen ska främjas och den sociala identiteten stärkas bland grupper som står utanför arbetskraften,

6) en flerårig plan för anvisandet av de personer som avses i 2 § 2 och 3 mom. till kommuner och främjande av deras integration,

7) en plan för främjande av goda etniska relationer och en dialog mellan olika kulturer,

8) en plan för uppföljning och uppdatering av kommunens program för integrationsfrämjande.

I kommunens program för integrationsfrämjande kan dessutom samarbetsformerna mellan kommunen och det civila samhället slås fast.

4 kap

Statens integrationsfrämjande åtgärder

34 §

Statens program för integrationsfrämjande

Statsrådet beslutar om det nationella utvecklandet av integrationen genom att för fyra år i sänder utarbeta ett statligt program för integrationsfrämjande i vilket målen för integrationsfrämjandet anges.

Inrikesministeriet svarar för beredningen av programmet. De ministerier som är centrala med avseende på utvecklingen av integrationsfrämjandet uppställer för sina respektive förvaltningsområden målen och åtgärderna för utvecklingen som en del av planeringen av verksamheten och ekonomin i förvaltningsområdet.

Genomförandet av statens program för integrationsfrämjande finansieras inom ramen för statsbudgeten.

35 §

Inrikesministeriets uppgifter

Inrikesministeriet svarar för

1) den allmänna utvecklingen, planeringen och styrningen av integrationspolitiken,

2) samordningen av integrationspolitiken och främjandet av goda etniska relationer,

3) den nationella utvärderingen och uppföljningen av integrationspolitiken och främjandet av goda etniska relationer.

Inrikesministeriet styr närings-, trafik- och miljöcentralerna i uppgifter som hänför sig till integrationsfrämjande och främjande av goda etniska relationer.

36 §

Samarbetsorgan mellan ministerierna

För att främja samarbetet kring och informationen om integrationsfrämjande mellan ministerierna samt samordna åtgärderna bistås inrikesministeriet av ett samarbetsorgan som består av representanter för de ministerier som är centrala med tanke på integrationsfrämjandet.

37 §

Närings-, trafik- och miljöcentralens uppgifter

Närings-, trafik- och miljöcentralen svarar för följande uppgifter i anslutning till främjandet av invandrades integration och av goda etniska relationer inom sitt verksamhetsområde:

1) den regionala utvecklingen av integrationsfrämjandet, samarbetet, samordningen och uppföljningen,

2) stödet för kommunerna och rådgivningen i frågor som gäller främjande av integrationen,

3) styrningen, rådgivningen och stödet till arbets- och näringsbyråerna och utvecklingen av deras kompetens i arbetet med att främja integrationen och sysselsättningen,

4) planeringen, upphandlingen och tillsynen i fråga om integrationsutbildningen för invandrare som i enlighet med lagen om offentlig arbetskraftsservice är registrerade som klienter vid arbets- och näringsbyrån,

5) uppgörandet och genomförandet av en regional strategi för anvisande av sådana personer som avses i 2 § 2 och 3 mom. till kommuner,

6) avtal om inrättandet av familjegrupper och andra bostadsenheter för barn och unga personer som bor i landet utan vårdnadshavare och tillsynen över deras verksamhet,

7) främjandet av goda etniska relationer och en dialog mellan olika kulturer,

8) andra uppgifter som bestäms särskilt för den i denna lag.

Närings-, trafik- och miljöcentralen stöder uppgörandet av programmen för integrationsfrämjande i kommunerna inom sitt verksamhetsområde och följer genomförandet av programmen. Närings-, trafik- och miljöcentralen lämnar årligen uppgifter till inrikesministeriet om programmen för integrationsfrämjande inom sitt område och genomförandet av dem.

Närings-, trafik- och miljöcentralen ska samarbeta med regionförvaltningsverket inom sitt verksamhetsområde vid skötseln av sina uppgifter enligt denna lag.

38 §

Regionförvaltningsverkets uppgifter

Regionförvaltningsverket svarar i ärenden som hör till dess verksamhetsområde för planeringen och styrningen av samt tillsynen över åtgärder och tjänster som främjar och stöder invandrades integration och sörjer för att invandrarnas behov beaktas vid planeringen och anordnandet av andra åtgärder och tjänster som hör till regionförvaltningsverkets verksamhetsområde.

Regionförvaltningsverket ska samarbeta med närings-, trafik- och miljöcentralen inom sitt verksamhetsområde vid skötseln av sina uppgifter enligt denna lag.

39 §

Regional kommission för invandrarfrågor

Närings-, trafik- och miljöcentralen kan tillsätta en regional kommission för invandrarfrågor. Kommissionen har till uppgift att utveckla och planera integrationen av invandrare samt arbeta för likabehandling. Kommissionen kan även ha andra uppgifter i anslutning till invandring.

40 §

Arbets- och näringsbyråns uppgifter

Arbets- och näringsbyrån svarar för att arbetskraftstjänster och andra åtgärder som

främjar och stöder invandrades sysselsättning och integration ordnas för invandrare som har anmält sig som arbetssökande samt sköter de övriga uppgifter som anvisas den i denna lag.

Arbets- och näringsbyrån ska se till att dess tjänster lämpar sig även för invandrare.

5 kap

Anvisande till kommuner

41 §

Avtal om anvisande till kommuner och främjande av integration

En kommun eller flera kommuner tillsammans kan med närings-, trafik- och miljöcentralen ingå avtal om anvisande av sådana personer som avses i 2 § 2 och 3 mom. till kommuner och främjande av integration.

Avtalet är flerårigt och ses över årligen.

42 §

Plan för anvisande till kommuner och främjande av integration

Kommunen utarbetar som en del av programmet för integrationsfrämjande ensam eller tillsammans med andra kommuner efter att ha ingått ett avtal enligt 41 § en flerårig plan för främjande av integration av personer som avses i 2 § 2 och 3 mom. och som ska anvisas till en kommun.

Planen ska inbegripa en identifiering av specialbehov bland de personer som avses i 1 mom. och anordnandet av de åtgärder och tjänster i kommunen som de behöver.

43 §

Anvisande till kommuner

Närings-, trafik- och miljöcentralen ska anvisa en person som avses i 2 § 2 och 3 mom. till den kommun med vilken avtal enligt 41 § har ingåtts.

6 kap.

Ersättning för kostnader

44 §

Statens ersättning till kommunen

Närings-, trafik- och miljöcentralen ersätter inom ramen för statsbudgeten kommunen för kostnaderna för anordnandet av de åtgärder som avses i denna lag enligt vad som föreskrivs i detta kapitel.

Kostnaderna ersätts enligt en kalkylmässig grund eller enligt de faktiska kostnaderna.

Ersättning betalas från det att den första hemkommunen registrerades i befolkningsdatasystemet för den person vars boende i kommunen är grunden för att ersättning betalas.

Om den person, vars boende i kommunen är grunder för att ersättning betalas, inte har uppehållstillstånd när han eller hon kommer till landet eller sedan uppehållstillstånd beviljats inte kan få en hemkommun enligt lagen om hemkommun (201/1994), betalas ersättning från det att personen beviljades uppehållstillstånd.

Kommunen ersätts för de kostnader som orsakats av de personer som avses i 2 § 2 och 3 mom. förutsatt att kommunen har gjort upp ett program för integrationsfrämjande i kommunen enligt 32 § och ingått ett avtal enligt 41 § med närings-, trafik- och miljöcentralen.

Närmare bestämmelser om statens ersättningar utfärdas genom förordning av statsrådet.

45 §

Kalkylerad ersättning för personer som anvisats till en kommun

Till kommunen betalas av statens medel en kalkylerad ersättning för anvisandet av personen som avses i 2 § 2 eller 3 mom. till kommunen samt för vägledning, rådgivning och annat ordnande av verksamhet som stöder integration.

Ersättning betalas för tre år räknat från den tidpunkt som avses i 44 § 3 eller 4 mom.

46 §

Ersättning för kommunens integrationsstöd och utkomststöd

Kommunen ersätts för kostnaderna för integrationsstöd enligt 19 § och utkomststöd enligt lagen om utkomststöd till en person som avses i 2 § 2 och 3 mom. för högst tre år.

47 §

Ersättning för återflyttningsbidrag

Kommunen ersätts för kostnaderna för stödjande av återflyttning som avses i 85 §.

48 §

Ersättning för ordnande av tolkning

Kommunen ersätts för kostnaderna för tolkning som kommunen ordnat för personer som avses i 2 § 2 och 3 mom.

49 §

Ersättning för specialkostnader

Kommunen ersätts i fråga om de personer som avses i 2 § 2 och 3 mom. för

1) kostnader som kommunen orsakas av placeringen av en minderårig utan vårdnadshavare i ett familjegrupphem eller någon annan bostadsenhet enligt 28 § och för familjevård, stödtjänster för boende och andra åtgärder som kan jämföras med barnskyddstjänster till dess att den unga personen fyller 21 år,

2) betydande kostnader som kommunen orsakas av att ordna långvarig social- och hälsovård på grund av skada eller sjukdom, om personen har varit i behov av omsorg eller vård när han eller hon anlände till Finland,

3) av särskilda skäl för övriga kostnader som kommunen orsakats.

En förutsättning för ersättning är dessutom att närings-, trafik- och miljöcentralen och kommunen har avtalat om ersättningen särskilt.

Kostnader som avses i denna paragraf ersätts för högst tio år.

50 §

Ersättning för ordnande av inledande kartläggning

Till kommunen betalas kalkylerad ersättning för kostnader för anordnande av inledande kartläggning enligt 9 §.

51 §

Ersättning för kostnader för personer som kommer från det forna Sovjetunionens territorium

Kommunen ersätts i fråga om personer som kommer från det forna Sovjetunionens territorium och fått uppehållstillstånd med stöd av 48 § eller 49 § 1 mom. 1 punkten i utlänningslagen för:

1) kostnaderna för integrationsstöd enligt 19 § och utkomststöd enligt lagen om utkomststöd för högst sex månader,

2) betydande kostnader som kommunen orsakas av att ordna långvarig social- och hälsovård till följd av en skada eller sjukdom för högst fem år.

Om en kommun ordnar försörjningen för en person av den anledningen att personen på grund av sin ställning vid invandringen inte kan få pension eller någon annan socialskyddsformån, kan kommunens kostnader för detta ersättas för högst fem år.

52 §

Ersättning för kostnaderna för personer som deltagit som frivilliga i kriget

Närings-, trafik- och miljöcentralen och kommunen kan avtala om ersättning för kostnaderna för ankomstgranskning av hälsotillståndet samt för boende, tryggnad av försörjningen och ordnande av social- och hälsovård i fråga om personer från det forna Sovjetunionens territorium vilka deltog som frivilliga i Finlands krig åren 1939—1945, samt deras makar.

Kostnaderna ersätts för hela den tid som de personer som avses i 1 mom. är bosatta i Finland.

53 §

Ersättning för kostnader för tjänster och stödåtgärder till offer för människohandel

En kommun ersätts för kostnader som orsakas av hälso- och socialvårdstjänster som ordnas på grund av specialbehov till följd av en persons ställning som offer för människohandel, tolkning, skyddet av personens säkerhet och andra åtgärder och tjänster som ordnas på grund av specialbehov i anslutning till personens ställning som offer.

Närings-, trafik- och miljöcentralen ska begära ett utlåtande av föreståndaren för en förläggning som sörjer för hjälpen till offer för människohandel om huruvida de kostnader för vilka ersättning söks härrör från tillhandahållandet av åtgärder och tjänster på grund av personens ställning som offer för människohandel.

54 §

Utbetalning av ersättning

Kommunen ska ansöka om sådan ersättning som avses i detta kapitel genom en ansökan hos närings-, trafik- och miljöcentralen inom två år från det att det kalenderår gått ut under vilket den verksamhet för vilken ersättning söks har ägt rum.

55 §

Skyldighet att betala tillbaka ersättning

Närings-, trafik- och miljöcentralen kan bestämna att kommunen helt eller delvis ska betala tillbaka den ersättning som staten betalat, om felaktiga eller vilseledande uppgifter har getts för betalningen av ersättning, eller om det i övrigt framgår att ersättningen har betalats utan grund.

På det belopp som betalas tillbaka ska en förseningsränta betalas enligt den räntesats som bestäms i enlighet med 4 § 1 mom. i räntelagen (633/1982).

Närings-, trafik- och miljöcentralen ska besluta om återbetalning av en ersättning som utan grund betalats till en kommun senast det femte kalenderåret efter utgången av det

verksamhetsår för vilket ersättningen betalas.

7 kap.

Företrädande av barn utan vårdnadshavare

56 §

Förordnande av företrädare

För en minderårig som fått uppehållstillstånd inom flyktingkvoten och för ett barn som fallit offer för människohandel och har uppehållstillstånd ska utan dröjsmål utses en företrädare, om barnet vistas i Finland utan vårdnadshavare eller någon annan laglig företrädare. Företrädare kan även utses för ett annat barn som fått uppehållstillstånd och som vistas i Finland utan vårdnadshavare eller någon annan laglig företrädare.

Ansökan om förordnande av företrädare görs av det organ i barnets vistelsekommun som avses i 6 § 1 mom. i socialvårdslagen (710/1982). Innan ansökan görs ska barnet höras och barnets bästa beaktas på det sätt som föreskrivs i 4 §.

I övrigt tillämpas på förordnande av företrädare vad som föreskrivs i 39 § 3 mom. i lagen om mottagande av personer som ansöker om internationellt skydd (/20). På tingsrättens anmälningsskyldighet tillämpas vad som föreskrivs i 44 § i nämnda lag.

57 §

Företrädarens behörighet och uppgifter

På behörighet och uppgifter för en företrädare som förordnas med stöd av denna lag tillämpas vad som föreskrivs i 40 och 41 § i lagen om mottagande av personer som ansöker om internationellt skydd.

58 §

Befriande av företrädaren från uppdraget och uppdragets upphörande

På befriande av företrädaren från uppdraget tillämpas vad som föreskrivs i 42 § 1 och 3

mom. i lagen om mottagande av personer som ansöker om internationellt skydd. På tingsrättens anmälningsskyldighet tillämpas vad som föreskrivs i 44 § i nämnda lag.

Ansökan om befriande av företrädaren från uppdraget kan göras av företrädaren, barnet självt efter fyllda 15 år, ett sådant organ i barnets vistelsekommun som avses i 6 § 1 mom. i socialvårdslagen eller barnets vårdnadshavare.

På upphörande av företrädaruppdrag tillämpas 43 § i lagen om mottagande av personer som ansöker om internationellt skydd.

59 §

Arvodet till företrädaren och kostnader

Närings-, trafik- och miljöcentralen betalar på ansökan arvode till en företrädare som med stöd av denna lag förordnats för ett barn på basis av den tid som använts till företrädarens uppgifter och ersättning för kostnaderna för företrädandet. Genom förordning av inrikesministeriet utfärdas närmare bestämmelser om grunderna för utbetalning av arvode, arvodets storlek, kostnader som ska ersättas och förfarandet vid utbetalning av arvode och ersättning för kostnader.

8 kap.

Registerbestämmelser

60 §

Kommunanvisningsregistret

Kommunanvisningsregistret är ett personregister som används vid anvisande av de personer som avses i 2 § 2 och 3 mom. till kommuner.

I registret förs information om till vilken kommun personen har anvisats. För registret får dessutom samlas och föras in följande uppgifter om de personer som anvisas till kommuner och som avses i 2 § 2 och 3 mom.:

1) ärendets nummer eller klientens nummer, namn, kön, födelsedatum, födelseort och födelseland, personbeteckning, utländskt personnummer eller någon annan utländsk

beteckning för identifiering av invandraren, uppgift om medborgarskap samt uppgift om civilstånd och familjeförhållanden,

2) uppgifter om modersmål och språkkunskaper, utbildning, yrkesskicklighet och arbetserfarenhet,

3) med den registrerades samtycke, uppgift om hans eller hennes religiösa övertygelse, om detta är nödvändigt för att anvisa honom eller henne till en kommun.

Kommunanvisningsregistret förs av närings-, trafik- och miljöcentralen.

61 §

Utlämnande av uppgifter ur kommunanvisningsregistret

Närings-, trafik- och miljöcentralen får lämna ut sådana uppgifter ur kommunanvisningsregistret till Migrationsverket, Folkpensionsanstalten, kommunala myndigheter och arbets- och näringsbyrån som behövs för skötseln av deras uppgifter i anslutning till invandring enligt utlänningslagen eller någon annan lag.

Uppgifterna kan även lämnas ut i maskinläsbar form eller med hjälp av en teknisk anslutning.

62 §

Avförande av uppgifter ur kommunanvisningsregistret och lagring av uppgifter

Uppgifterna i kommunanvisningsregistret om en registrerad ska avföras när de inte längre behövs och senast fem år efter att den sista uppgiften om den registrerade har förts in.

Arkiverket bestämmer om varaktig lagring av kommunanvisningsregistret och de uppgifter som ingår i registret i enlighet med vad som bestäms i 8 § 3 mom. i arkivlagen (831/1994). I övrigt tillämpas vad som i 8 § 2 mom. i arkivlagen bestäms om förvaring av handlingar.

9 kap.

Försöket Delaktig i Finland

63 §

Försökets innehåll

I detta kapitel ingår bestämmelser om försöket Delaktig i Finland. En kommun eller kommunen och arbets- och näringsbyrån tillsammans kan medan försöket pågår pröva nya utbildningshelheter inom integrationsutbildning, upphandling och anordnande av integrationsutbildning samt anvisande till utbildning enligt vad som bestäms i detta kapitel. Även flera kommuner tillsammans kan delta i försöket. Närings-, trafik- och miljöcentralen kan upphandla integrationsutbildning under försökstiden enligt vad som föreskrivs i detta kapitel.

Kommunen kan dessutom pröva åtgärder som främjar invandrarbarns och invandrarungdomars integration i den grundläggande utbildningen och i dagvården enligt vad som bestäms i detta kapitel.

Åtgärderna i försöket Delaktig i Finland planeras och ordnas som klientbaserade utbildningshelheter vilka lämpar sig för följande grupper:

1) invandrare som siktar på arbetsmarknaden och invandrare som är på arbetsmarknaden (*integrationsväg 1*),

2) invandrare i behov av särskilt stöd (*integrationsväg 2*), och

3) invandrarbarn och invandrarungdomar (*integrationsväg 3*).

64 §

Försökets förhållande till andra lagar

I försöket tillämpas bestämmelserna i denna lag, lagen om offentlig arbetskraftsservice, lagen om barndagvård (36/1973), lagen om stöd för hemvård och privat vård av barn (1128/1996), lagen om grundläggande utbildning och lagen om offentlig upphandling (348/2007), om inte något annat bestäms i detta kapitel.

65 §

Försökets syfte

Syftet med försöket är att försöka bredda den personkrets som får integrationsutbildning för invandrare och pröva nya sätt att upphandla och ordna integrationsutbildning. Syftet är dessutom att effektivisera integrationsutbildningens genomslagskraft genom att testa nya klientbaserade utbildningar. I synnerhet effektiviseras undervisningen i finska eller svenska, samhällsorienterande undervisning och undervisning som stöder sysselsättning och deltagande i arbetslivet.

Syftet med försöket är i fråga om invandrarbarn och invandrarungdomar att effektivisera undervisningen i finska eller svenska som andra språk och undervisningen i det egna modersmålet. Syftet är dessutom att pröva nya modeller för undervisning av invandrarungdomar som passerat grundskolåldern och saknar avgångsbetyg från grundskolan.

66 §

Försökets tillämpningsområde

Detta kapitel tillämpas på personer som avses i 2 § 2 och 3 mom. i de kommuner och arbets- och näringsbyråer som deltar i försöket.

67 §

Försökskommun

En försökskommun är en kommun som på basis av en ansökan som lämnats till inrikesministeriet har antagits till försöket.

68 §

Kriterier för val av deltagare i försöket

Inrikesministeriet godkänner på ansökan dem som får delta i försöket. Vid bedömningen av ansökan ska uppmärksamhet fästas vid följande omständigheter:

1) projektet motsvarar försökets innehåll enligt 63 § och försökets syfte enligt 65 §,

2) i projektet ingår samarbete över förvaltningsgränserna,

3) i projektplanen anges de allmänna och specificerade målen för försöket Delaktig i Finland, projektets åtgärder, deltagare och tidtabell samt kostnadskalkyl, av vilken ska framgå för vilka kostnader finansiering söks.

69 §

Försökskommunernas skyldigheter

Försökskommunen svarar för planeringen, samordningen och genomförandet av åtgärder som ingår i försöket enligt vad som bestäms närmare i detta kapitel. Kommunen kan pröva integrationsutbildning eller åtgärder som stärker undervisning för barn och ungdomar med hjälp av en eller flera av de utbildningshelheter som avses i 63 § 3 mom.

Försökskommunen ska utse en ansvarig aktör för skötseln av de uppgifter som avses i 1 mom.

70 §

Bestämmelser om arbets- och näringsbyråer som deltar i försöket

De arbets- och näringsbyråer som deltar i försöket får upphandla integrationsutbildning enligt 63 § 3 mom. för de klienter hos byråerna som deltar i försöket.

En invandrare som deltar i utbildning enligt försöket har rätt att söka sig som klient till arbets- och näringsbyrån oavsett om integrationsutbildning ordnas för honom eller henne i enlighet med 63 § 3 mom. 1 eller 2 punkten.

På integrationsutbildning som arbets- och näringsbyrån ordnar under försökstiden tillämpas denna lag, om inte något annat föranleds av lagen om offentlig arbetskraftsservice.

71 §

Samordning av åtgärder under försökstiden

De uppgifter som avses i 69 § ska planeras, genomföras och samordnas till nödvändiga delar tillsammans med kommunen, arbets- och näringsbyrån, närings-, trafik- och miljöcentralen eller någon annan myndighet eller

med utbildningsanordnaren eller någon annan tjänstestruktör.

72 §

Upphandling av integrationsutbildning under försökstiden

I försöket kan avvikelser göras från bestämmelserna om upphandling av arbetskraftspolitisk utbildning i lagen om offentlig upphandling och i 6 kap. i lagen om offentlig arbetskraftsservice så att arbets- och näringsbyrån eller närings-, trafik- och miljöcentralen får upphandla integrationsutbildning under försökstiden som arbetskraftspolitisk utbildning under de förutsättningar som anges i 3 och 4 mom.

I försöket kan avvikelser göras från lagen om offentlig upphandling så att kommunen eller närings-, trafik- och miljöcentralen får upphandla annan integrationsutbildning under försökstiden än sådan som ges som arbetskraftspolitisk utbildning under de förutsättningar som anges i 3 och 4 mom.

Vid valet av utbildning under försökstiden används vid bedömningen av den totalekonomiskt mest fördelaktiga upphandlingen som jämförelsegrund vid sidan av priset i synnerhet hur utbildningen motsvarar utbildningshelheterna enligt 63 § 3 mom. i fråga om mål, kontinuitet, innehåll och kvalitet.

När kommunen, arbets- och näringsbyrån eller närings-, trafik- och miljöcentralen fattar beslut om upphandling av utbildning under försökstiden ska den säkerställa att upphandlingsförfarandet är öppet och proportionellt, att anbudsgivarna bemöts jämlikt och icke-diskriminerande, att marknaden fungerar, inköpsverksamheten är effektiv samt att principerna för god förvaltning iakttas.

Kommunen upphandlar integrationsutbildning under försökstiden med anslag som i statsbudgeten anvisats för upphandling av utbildning eller med någon annan finansiering som anvisats kommunen.

73 §

Anvisning till integrationsutbildning under försökstiden och vägledning av invandrare under utbildningen

Utöver vad som föreskrivs i 9 § om den inledande kartläggning som kommunen eller arbets- och näringsbyrån gör för en invandrade, hänvisande till utbildning och till någon annan myndighets eller tjänstearrangörs tjänster, ska den kommun eller arbets- och näringsbyrå som har gjort den inledande kartläggningen hänvisa invandraren till lämplig integrationsutbildning med beaktande av de utbildningshelheter som avses i 63 § 3 mom.

Kommunen, arbets- och näringsbyrån eller utbildningsanordnaren ska under integrationsutbildningen vägleda invandraren så att övergången mellan utbildningsperioderna sker målinriktat utan långa väntetider. Invandraren anvisas vid behov att delta flexibelt i olika utbildningsperioder och till de utbildningshelheter som avses i 63 § 3 mom.

74 §

Antagning till integrationsutbildning under försökstiden

Om integrationsutbildning under försökstiden genomförs som arbetskraftspolitisk utbildning, svarar arbets- och näringsbyrån eller arbets- och näringsbyrån och utbildningsanordnaren tillsammans för antagningen av studerande.

Om integrationsutbildning under försökstiden genomförs som anordnad eller upphandlad av kommunen, svarar kommunen eller kommunen och utbildningsanordnaren tillsammans för antagningen av studerande.

En förutsättning för antagning till integrationsutbildning är att invandraren bedöms lämplig för utbildning enligt försöket och för andra åtgärder.

75 §

Studerandes rättigheter och skyldigheter under integrationsutbildning som ordnas av kommunen

På studerandes rättigheter och skyldigheter under integrationsutbildning som ordnas av kommunen tillämpas vad som föreskrivs om studerandes rättigheter och skyldigheter under arbetskraftspolitisk utbildning i 6 kap. 8 § i lagen om offentlig arbetskraftsservice. Vid bedömningen av studerandes regelbundna deltagande i studier beaktas invandrarens möjlighet enligt individuell situation att delta i utbildningen.

76 §

Integrationsutbildningens omfattning under försökstiden

Som integrationsutbildning under försökstiden ges undervisning som motsvarar högst 60 studieveckor och genomförs andra integrationsfrämjande åtgärder.

77 §

Intyg över genomgången integrationsutbildning i Delaktig i Finland

Läroanstalten eller någon annan utbildningsanordnare ger invandraren ett intyg över genomgången integrationsutbildning i projektet Delaktig i Finland, om han eller hon har genomgått en utbildningshelhet.

78 §

Utbetalning av integrationsstöd under försökstiden

Invandraren har rätt till integrationsstöd och ersättning för uppehälle som betalas av kommunen för den tid han eller hon deltar i integrationsutbildning som ordnas eller upphandlas av kommunen.

På ersättning för uppehälle som betalas av kommunen tillämpas bestämmelserna om ersättning för uppehälle i 10 kap. i lagen om offentlig arbetskraftsservice.

79 §

Försöksåtgärder i den grundläggande utbildningen

I försökskommunerna utvecklas nya koncept för grundläggande utbildning i synnerhet för att effektivt utnyttja undervisning som förbereder för grundläggande utbildning, undervisning i finska eller svenska som andra språk och undervisning på invandrarens eget modersmål.

80 §

Ersättning för kostnaderna för försöket

Staten betalar en separat ersättning till kommunen för de kostnader som orsakas av anordnande och upphandling av integrationsutbildning enligt detta kapitel samt av planeringen, styrningen och samordningen av andra åtgärder som ingår i försöket.

81 §

Uppföljning och utvärdering av försöket

Försökskommunerna och arbets- och näringsbyråerna sköter uppföljningen och utvärderingen av försöket. De är skyldiga att lämna närings-, trafik- och miljöcentralen i sitt område och inrikesministeriet de uppgifter som dessa begär om försöket. Närings-, trafik- och miljöcentralen ska göra en utvärdering av försöken inom sitt område och lämna den till inrikesministeriet. Inrikesministeriet svarar för att en slutrapport om försöket avfattas.

10 kap

Särskilda bestämmelser

82 §

Ändrings sökande

Om inte något annat föreskrivs någon annanstans i lag, får ändring i beslut enligt denna lag sökas genom besvär hos förvaltnings-

domstolen enligt vad som föreskrivs i förvaltningsprocesslagen (586/1996).

Bestämmelser om sökande av ändring i arbets- och näringsbyråns beslut enligt lagen om offentlig arbetskraftsservice finns i 13 kap. i lagen om offentlig arbetskraftsservice.

Bestämmelser om sökande av ändring i beslut om arbetsmarknadsstöd i form av integrationsstöd föreskrivs i 12 kap. i lagen om utkomstskydd för arbetslösa.

Bestämmelser om sökande av ändring i beslut om utkomststöd finns i 7 kap. i socialvårdslagen.

83 §

Besvärsförbud

I beslut som kommunen eller arbets- och näringsbyrån med stöd av 13 § fattar om en integrationsplan får ändring inte sökas genom besvär.

I närings-, trafik- och miljöcentralens beslut om anvisande till en kommun enligt 43 § får ändring inte sökas genom besvär.

84 §

Försäkringskyddet för personer som deltar i integrationsfrämjande åtgärder

För olycksfall som inträffat eller yrkesjukdom som ådragits i samband med deltagande i integrationsfrämjande frivilliga studier enligt 22 § eller i andra integrationsfrämjande åtgärder om vilka överenskommit specificerat betalas till en person som får arbetsmarknadsstöd i form av integrationsstöd ersättning av statens medel enligt samma principer som gäller för ersättning för olycksfall enligt lagen om olycksfallsförsäkring (608/1948). Ersättningen betalas dock endast om den som lidit skada inte har rätt till en minst lika stor ersättning enligt någon annan lag.

Statskontoret behandlar ett ärende som gäller betalning av ersättning av statens medel med stöd av 1 mom. I beslut som Statskontoret fattar med stöd av denna paragraf får ändring sökas så som bestäms i 5 kap. i lagen om olycksfallsförsäkring.

Inrikesministeriet ordnar gruppansvarsförsäkring för personer som deltar i sådana integrationsfrämjande åtgärder som avses i 1 mom.

85 §

Stödjande av återflyttning

Kommunen kan ersätta en person som avses i 2 § 2 och 3 mom. och som frivilligt i annat än tillfälligt syfte återvänder till sitt hem- eller utreseland för skäliga rese- och flyttkostnader. Kommunen kan dessutom betala ett återflyttningsbidrag som motsvarar utkomststödet grunddel till en person under högst två månader och till en familj under högst fyra månader.

Ersättning för rese- och flyttkostnader samt återflyttningsbidrag beviljas på ansökan av den kommun där en person som avses i 1 mom. är bosatt.

Ersättningar för rese- och flyttkostnader samt återflyttningsbidrag får återkrävas av den kommun som beviljat dem om det visar sig att ersättningen eller bidraget har betalats på felaktiga grunder eller utan grund. Ansökan om återkrav lämnas till den förvaltningsdomstol inom vars domkrets kommunen finns.

86 §

Ersättning för kostnader för inresa i landet

Migrationsverket ersätter kostnaderna för inresa i landet för en person som tagits till Finland inom den flyktingkvot som avses i 90 § i utlänningslagen och dennes familjemedlemmar.

Migrationsverket kan i enskilda fall besluta att på ansökan ersätta kostnaderna för inresa i landet för familjemedlemmarna till någon annan person som får internationellt skydd än en sådan som avses i 1 mom., om det vore oskäligt att inte ersätta kostnaderna med beaktande av en svår skada eller allvarig sjukdom hos den som får internationellt skydd eller hans eller hennes familjemedlem eller något annat därmed jämförbar exceptionellt vägande skäl.

87 §

Rätt att få uppgifter

Statliga och kommunala myndigheter och företrädare för barn utan vårdnadshavare och privata tjänsteproducenter har trots sekretessbestämmelserna rätt att av andra statliga eller kommunala myndigheter och av andra privata tjänsteproducenter avgiftsfritt få de uppgifter som behövs för skötseln av de uppgifter som avses i denna lag.

Uppgifterna kan även lämnas ut i maskinläsbar form eller med hjälp av en teknisk anslutning.

88 §

Tystnadsplikt

Uppgifter och handlingar som erhållits för skötseln av uppgifter enligt denna lag ska hållas hemliga enligt vad som föreskrivs i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999).

11 kap.

Ikraftträdande

89 §

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 20 . Lagens 9 kap. och 86 § träder dock i kraft den 20 . Lagens 9 kap. gäller till den 31 december 2013.

Lagens 9 § tillämpas från och med den 1 januari 2011 på de i 2 § 2 och 3 mom. avsedda personer på vilka 9 kap. tillämpas.

Genom denna lag upphävs lagen om främjande av invandrades integration samt mottagande av asylsökande (493/1999).

90 §

Övergångsbestämmelse

Bestämmelsen i 86 § tillämpas på ersättning för kostnader för inresa för en utlänning som tagits till Finland inom flyktingkvoten eller som har fått uppehållstillstånd på basis av familjeband, om beslut om uppehållstillstånd för den person som tagits inom flyktingkvoten eller för den som fått uppehållstillstånd på basis av familjeband har fattats den 1 januari 2011 eller därefter.

De integrationsplaner som gjorts upp med stöd av den lag som gällde vid ikraftträdandet av denna lag följs till utgången av den avtalade tiden.

När ändring söks i beslut som fattats före denna lags ikraftträdande tillämpas de bestämmelser som gäller vid ikraftträdandet.

Åtgärder som krävs för verkställigheten av denna lag får vidtas innan lagen träder i kraft.

2.

Lag**om ändring av lagen om offentlig arbetskraftservice**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om offentlig arbetskraftservice (1295/2002) 1 kap. 7 § 1 mom. 1 och 15 punkten, 5 kap. 3 § 1 mom., 7 kap. 1 a § 1 mom. 7 punkten och 10 kap. 3 §, av dem 1 kap. 7 § 1 mom. 15 punkten, 5 kap. 3 § 1 mom. och 7 kap. 1 a § 1 mom. 7 punkten sådana de lyder i lag 312/2010 och 10 kap. 3 § i lag 1198/2009, som följer:

1 kap

Allmänna bestämmelser

7 §

Definitioner

I denna lag avses med

1) *kunder* enskilda personer (*enskilda kunder*) och arbetsgivare (*arbetsgivarkunder*) som ansöker om eller får arbetskraftsmyndigheternas tjänster samt stöd, understöd och förmåner enligt denna lag,

15) *plan som ersätter sysselsättningsplanen* en aktiveringsplan som avses i lagen om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte (189/2001) och en integrationsplan som avses i lagen om främjande av integration (.../20),

5 kap

Intervju med arbetssökande och sysselsättningsplan

3 §

Utarbetande och revidering av sysselsättningsplan

Arbetslösa arbetssökande och arbetssökande som omfattas av omställningsskydd enligt 5 a kap. har rätt till en sysselsättningsplan. Bestämmelser om invandrares rätt till en in-

tegrationsplan och arbets- och näringsbyråns medverkande i utarbetandet av planen finns i lagen om främjande av integration. Bestämmelser om arbetslösa arbetssökandes rätt till en aktiveringsplan och arbets- och näringsbyråns medverkande i utarbetandet av planen finns i lagen om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte.

7 kap

Främjande av sysselsättning med hjälp av sysselsättningsanslag

1 a §

Beviljande av lönesubvention till arbetsgivare som bedriver näringsverksamhet

Till arbetsgivare som bedriver näringsverksamhet beviljas lönesubvention i form av stöd enligt kommissionens förordning (EG) nr 800/2008 genom vilken vissa kategorier av stöd förklaras förenliga med den gemensamma marknaden enligt artiklarna 87 och 88 i fördraget (allmän gruppundantagsförordning), när den som ska anställas med lönesubventionen

7) är berättigad till en integrationsplan enligt lagen om främjande av integration.

10 kap

Ersättning för kostnader för uppehälle

3 §

Rätt till ersättning för uppehälle

Arbets sökande har rätt att få 9 euro per dag i ersättning för uppehälle som ersättning för de resekostnader och övriga kostnader för uppehälle som föranleds av deltagandet i arbetskraftspolitisk vuxenutbildning eller i frivilliga studier enligt 9 kap samt i frivilliga studier enligt lagen om främjande av integration.

Om en arbets sökande deltar i arbetskraftspolitisk vuxenutbildning, i frivilliga studier enligt 9 kap. eller i frivilliga studier enligt lagen om främjande av integration utanför sin pendlingsregion, betalas i förhöjd ersättning för uppehälle 18 euro per dag. Rätt till förhöjd ersättning för uppehälle har också arbets sökande

1) som inom sin pendlingsregion deltar i utbildning som ordnas utanför hans eller hennes hemkommun,

2) som orsakas inkvarteringskostnader på grund av deltagande i utbildning, och

3) som visar upp ett hyresavtal eller någon annan tillförlitlig utredning om kostnaderna för inkvarteringen.

Rätt till ersättning för uppehälle som betalas per dag för deltagande i utbildning enligt 1 och 2 mom. har också

1) mottagare av arbetslöshetsförmån som deltar i en arbetsmarknadsåtgärd enligt 8 kap. 1 §,

2) arbets sökande som får arbetslöshetsförmån eller som inte har rätt till arbetslöshetsförmån på grund av omständigheter som nämns i 10 kap. 2 § 3 mom. i lagen om utkomstskydd för arbetslösa eller på grund av minskad förmån enligt 4 kap. i lagen om utkomstskydd för arbetslösa och som deltar i sådan jobbsökarträning som arbetskraftsmyndigheterna anordnat eller anskaffat och som genomförs som grupptjänst och pågår i minst 5 och högst 20 dagar.

För att den som deltar i arbetspraktik ska ha rätt till ersättning för uppehälle för de dagar dagar som han eller hon deltar i praktiken förutsätts dessutom att rätten till arbetslöshetsdagpenning har upphört på grund av maximitiden eller att han eller hon på basis av arbetslöshet har fått arbetsmarknadsstöd för minst 500 dagar.

Denna lag träder i kraft den 20 .

På åtgärder som har inletts innan denna lag har trätt i kraft och som fortsätter efter lagens ikraftträdande tillämpas de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet.

Åtgärder som krävs för verkställigheten av denna lag får vidtas innan lagen träder i kraft.

3.

Lag**om ändring av lagen om utkomstskydd för arbetslösa**

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i lagen om utkomstskydd för arbetslösa (1290/2002) 7 kap. 2 §, sådan den lyder i lag 1188/2009,
ändras 1 kap. 5 § 1 mom. 10 a-punkten, 2 kap. 19 § 1 mom., 10 kap. 1 § 2 mom. 5 punkten och 3 § samt 11 kap. 4 § 1 mom., sådana de lyder, 1 kap. 5 § 1 mom. 10 a-punkten, 2 kap. 19 § 1 mom. och 11 kap. 4 § 1 mom. i lag 313/2010 samt 10 kap. 1 § 2 mom. 5 punkten och 3 § i lag 1188/2009, samt
fogas till 1 kap. 2 § ett nytt 3 mom., i stället för det 3 mom. som upphävts genom lag 1188/2009, som följer:

1 kap

Allmänna bestämmelser

2 §

Förmåner

Arbetsmarknadsstöd betalas till invandrare i form av integrationsstöd under den tid invandraren har en gällande integrationsplan.

5 §

Definitioner

I denna lag avses med

10 a) *plan som ersätter sysselsättningsplanen* en aktiveringsplan som avses i lagen om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte (189/2001) samt en integrationsplan som avses i lagen om främjande av integration (/20),

2 kap

**Arbetskraftspolitiska förutsättningar för
erhållande av förmåner**

19 §

*Vägran att delta i sysselsättningsfrämjande
service och avbrytande av servicen*

En arbetssökande har inte rätt till arbetslöshetsförmåner under 60 dagar från vägran, om han eller hon utan giltig orsak vägrar att delta i följande service som arbets- och näringsbyrån erbjuder och som ingår i sysselsättningsplanen eller den plan som ersätter sysselsättningsplanen:

- 1) arbetsprövning eller arbetslivsträning enligt 8 kap. i lagen om offentlig arbetskraftsservice, eller
 - 2) arbets- och utbildningsprövning enligt 6 kap. i lagen om offentlig arbetskraftsservice.
-

10 kap

Bestämmelser om förmåner som betalas under tiden för sysselsättningsfrämjande service

1 §

Rätt till förmåner under tiden för sysselsättningsfrämjande service

Med sysselsättningsfrämjande service avses

5) frivilliga studier som avses i 22—24 § i lagen om främjande av integration,

3 §

Frånvaro från sysselsättningsfrämjande service

Under tiden för sysselsättningsfrämjande service som avses i 1 § 2 mom. 3, 4 och 6 punkten har en arbetssökande inte rätt till arbetslöshetsförmån för de dagar då han eller hon inte deltar i servicen, om inte frånvaron beror på

- 1) arbetsoförmåga,
- 2) ett under 10-årigt barns sjukdom för högst fyra arbetsdagar per gång,
- 3) en anställningsintervju eller något annat jämförbart skäl som anknyter till sysselsättning.

11 kap

Bestämmelser om verkställighet

4 §

Arbetskraftspolitiskt utlåtande

Arbets- och näringsbyrån ger ett arbetskraftspolitiskt utlåtande om de förutsättningar som anges i 2 kap., 7 kap. 3 § och 11 § 2 mom., 8 kap., 10 kap. 2 § 1, 2, 4 och 5 mom., 3 § och 5 § 1 och 3 mom. i denna lag samt i 5 a kap. 2 § 1—3 mom. i lagen om offentlig arbetskraftsservice, om sådant bevisligt avbrott som avses i 9 kap. 3 § 2—4 mom. samt om de förutsättningar som anges i 5—7 § i den lagen. Ett arbetskraftspolitiskt utlåtande ska också ges om stödtiden för invandrarens frivilliga studier, invandrarens skyldigheter samt uppföljning av och avbrott i studier som avses i 25 § i lagen om främjande av integration. I det arbetskraftspolitiska utlåtandet ska det konstateras huruvida sysselsättningsfrämjande service ingår i den sysselsättningsplan som utarbetats tillsammans med den arbetssökande eller i en plan som ersätter sysselsättningsplanen och huruvida den arbetssökande omfattas av omställningsskydd.

Denna lag träder i kraft den 20 .

På åtgärder som har inletts innan denna lag har trätt i kraft och som fortsätter efter lagens ikraftträdande tillämpas de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet.

Åtgärder som krävs för verkställigheten av denna lag får vidtas innan lagen träder i kraft.

4.

Lag**om ändring av 3 § i lagen om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte (189/2001) 3 § 4 mom. som följer:

3 §

Tillämpningsområde

enligt 1 och 2 mom. räknas ut skall dock beaktas arbetsmarknadsstöd och utkomststöd som på grund av arbetslöshet utbetalats i form av integrationsstöd.

Denna lag tillämpas inte på den som har rätt till en integrationsplan enligt lagen om främjande av integration (/20). Då tiderna

Denna lag träder i kraft den 20 .
Åtgärder som krävs för verkställigheten av denna lag får vidtas innan lagen träder i kraft.

5.

Lag**om ändring av 5 c § och 10 § i lagen om utkomststöd**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om utkomststöd (1412/1997) 5 c § 3 mom. samt 10 § 1 mom. 2 punkten och 3 mom. 1 punkten, sådana de lyder, 5 c § 3 mom. i lag 1555/2009 samt 10 § 1 mom. 2 punkten och 3 mom. 1 punkten i lag 1294/2002, som följer:

5 c §

Fastställande av statsandelen

I statsandelsutredningen ska till kostnaderna för det grundläggande utkomststödet inte hänföras sådant utkomststöd som staten med stöd av lagen om främjande av integration (.../20) ska ersätta fullt ut.

10 §

Sänkt grunddel

Grunddelens belopp kan sänkas med högst 20 procent i fråga om en person vars behov av utkomststöd föranleds av att

2) en invandrare som avses i lagen om främjande av integration utan grundad anledning har vägrat delta i utarbetandet av en in-

tegrationsplan eller i sysselsättningsfrämjande åtgärder som avtalats specificerat i integrationsplanen eller om han eller hon genom sin försummelse har föranlett att ingen integrationsplan har kunnat utarbetas,

Grunddelens belopp kan sänkas med ett större belopp än vad som nämns i 1 mom., dock sammanlagt med högst 40 procent,

1) om det av en persons upprepade förfarande enligt 1 mom. kan dras den slutsatsen att han eller hon inte vill ta emot arbete eller delta i åtgärder som avses i lagen om offentlig arbetskraftsservice (1295/2002), lagen om främjande av integration eller lagen om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte, eller

Denna lag träder i kraft den 20 .

Åtgärder som krävs för verkställigheten av denna lag får vidtas innan lagen träder i kraft.

6.

Lag**om ändring av 25 § i barnskyddslagen**

I enlighet med riksdagens beslut
föres till 25 § 1 mom. i barnskyddslagen (417/2007), sådan den lyder i lag 88/2010, en ny
10 a-punkt som följer:

25 §

Anmälningsskyldighet

De som är anställda eller innehar ett förtro-
endeuppdrag hos

10 a) ett familjegrupphem eller någon an-
nan bostadsenhet som avses i 28 § i lagen om
främjande av invandrares integration (/20),

eller de som utför motsvarande uppgifter i
uppdragsförhållanden eller som självständiga
yrkesutövare samt alla yrkesutbildade perso-
ner inom hälso- och sjukvården är skyldiga

att utan dröjsmål och utan hinder av sekre-
tessbestämmelserna göra en anmälan till det
organ som ansvarar för socialvården i kom-
munen, om de i sin uppgift fått kännedom
om ett barn för vars del behovet av vård och
omsorg, omständigheter som äventyrar bar-
nets utveckling eller barnets eget beteende
kräver att behovet av barnskydd utreds.

Denna lag träder i kraft den 20 .
Åtgärder som krävs för verkställigheten av
denna lag får vidtas innan lagen träder i kraft.

Helsingfors den 15 oktober 2010

Republikens President**TARJA HALONEN**Migrations- och Europaminister *Astrid Thors*

*Bilaga
Parallelltext*

2.

Lag

om ändring av lagen om offentlig arbetskraftservice

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om offentlig arbetskraftservice (1295/2002) 1 kap. 7 § 1 mom. 1 och 15 punkten, 5 kap. 3 § 1 mom., 7 kap. 1 a § 1 mom. 7 punkten och 10 kap. 3 §, av dem 1 kap. 7 § 1 mom. 15 punkten, 5 kap. 3 § 1 mom. och 7 kap. 1 a § 1 mom. 7 punkten sådana de lyder i lag 312/2010 och 10 kap. 3 § i lag 1198/2009, som följer:

Gällande lydelse

1 kap

Allmänna bestämmelser

7 §

Definitioner

I denna lag avses med

1) *kunder* enskilda personer (*enskilda kunder*) och arbetsgivare (*arbetsgivarkunder*) som ansöker om eller får arbetskraftsmyndigheternas tjänster samt stöd, understöd och förmåner enligt denna lag *och enligt lagen om främjande av invandrades integration samt mottagande av asylsökande (493/1999)*,

15) *plan som ersätter sysselsättningsplanen* en aktiveringsplan som avses i lagen om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte (189/2001) och en integrationsplan som avses i lagen om främjande av invandrades integration samt mottagande av asylsökande,

Föreslagen lydelse

1 kap

Allmänna bestämmelser

7 §

Definitioner

I denna lag avses med

1) *kunder* enskilda personer (*enskilda kunder*) och arbetsgivare (*arbetsgivarkunder*) som ansöker om eller får arbetskraftsmyndigheternas tjänster samt stöd, understöd och förmåner enligt denna lag,

15) *plan som ersätter sysselsättningsplanen* en aktiveringsplan som avses i lagen om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte (189/2001) och en integrationsplan som avses i lagen om *främjande av integration* (/20),

5 kap

Intervju med arbetssökande och sysselsättningsplan

3 §

Utarbetande och revidering av sysselsättningsplan

Arbetslösa arbetssökande och arbetssökande som omfattas av omställningsskydd enligt 5 a kap. har rätt till en sysselsättningsplan. Bestämmelser om invandrades rätt till en integrationsplan och arbets- och näringsbyråns medverkande i utarbetandet av planen finns i lagen om främjande av invandrades integration samt mottagande av asylsökande. Bestämmelser om arbetslösa arbetssökandes rätt till en aktiveringsplan och arbets- och näringsbyråns medverkande i utarbetandet av planen finns i lagen om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte.

5 kap

Intervju med arbetssökande och sysselsättningsplan

3 §

Utarbetande och revidering av sysselsättningsplan

Arbetslösa arbetssökande och arbetssökande som omfattas av omställningsskydd enligt 5 a kap. har rätt till en sysselsättningsplan. Bestämmelser om invandrades rätt till en integrationsplan och arbets- och näringsbyråns medverkande i utarbetandet av planen finns i lagen om *främjande av integration*. Bestämmelser om arbetslösa arbetssökandes rätt till en aktiveringsplan och arbets- och näringsbyråns medverkande i utarbetandet av planen finns i lagen om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte.

7 kap

Främjande av sysselsättning med hjälp av sysselsättningsanslag

1 a §

Beviljande av lönesubvention till arbetsgivare som bedriver näringsverksamhet

Till arbetsgivare som bedriver näringsverksamhet beviljas lönesubvention i form av stöd enligt kommissionens förordning (EG) nr 800/2008 genom vilken vissa kategorier av stöd förklaras förenliga med den gemensamma marknaden enligt artiklarna 87 och 88 i fördraget (allmän gruppundantagsförordning), när den som ska anställas med lönesubventionen

7) är berättigad till en integrationsplan enligt 11 § i lagen om främjande av invandrades integration samt mottagande av asylsökande.

7 kap

Främjande av sysselsättning med hjälp av sysselsättningsanslag

1 a §

Beviljande av lönesubvention till arbetsgivare som bedriver näringsverksamhet

Till arbetsgivare som bedriver näringsverksamhet beviljas lönesubvention i form av stöd enligt kommissionens förordning (EG) nr 800/2008 genom vilken vissa kategorier av stöd förklaras förenliga med den gemensamma marknaden enligt artiklarna 87 och 88 i fördraget (allmän gruppundantagsförordning), när den som ska anställas med lönesubventionen

7) är berättigad till en integrationsplan enligt lagen om *främjande av integration*.

10 kap

Ersättning för kostnader för uppehålle

3 §

Rätt till ersättning för uppehålle

Arbetssökande har rätt att få 9 euro per dag i ersättning för uppehålle som ersättning för de resekostnader och övriga kostnader för uppehålle som föranleds av deltagandet i arbetskraftspolitisk vuxenutbildning eller i frivilliga studier enligt 9 kap.

Om en arbetssökande deltar i arbetskraftspolitisk vuxenutbildning eller i frivilliga studier enligt 9 kap. utanför sin pendlingsregion, betalas i förhöjd ersättning för uppehålle 18 euro per dag. Rätt till förhöjd ersättning för uppehålle har också arbetssökande

1) som inom sin pendlingsregion deltar i utbildning som ordnas utanför hans eller hennes hemkommun,

2) som orsakas inkvarteringskostnader på grund av deltagande i utbildning, och

3) som visar upp ett hyresavtal eller någon annan tillförlitlig utredning om kostnaderna för inkvarteringen.

Rätt till ersättning för uppehålle som betalas per dag för deltagande i utbildning enligt 1 och 2 mom. har också

1) mottagare av arbetslöshetsförmån som deltar i en arbetsmarknadsåtgärd enligt 8 kap. 1 §,

2) arbetssökande som får arbetslöshetsförmån eller som inte har rätt till arbetslöshetsförmån på grund av omständigheter som nämns i 10 kap. 2 § 3 mom. i lagen om utkomstskydd för arbetslösa eller på grund av minskad förmån enligt 4 kap. i lagen om utkomstskydd för arbetslösa och som deltar i sådan jobbsökarträning som arbetskraftsmyndigheterna anordnat eller anskaffat och som genomförs som grupptjänst och pågår i minst 5 och högst 20 dagar.

För att den som deltar i arbetspraktik ska ha rätt till ersättning för uppehålle för de dagar som han eller hon deltar i praktiken förutsätts

10 kap

Ersättning för kostnader för uppehålle

3 §

Rätt till ersättning för uppehålle

Arbetssökande har rätt att få 9 euro per dag i ersättning för uppehålle som ersättning för de resekostnader och övriga kostnader för uppehålle som föranleds av deltagandet i arbetskraftspolitisk vuxenutbildning eller i frivilliga studier enligt 9 kap. *samt i frivilliga studier enligt lagen om främjande av integration.*

Om en arbetssökande deltar i arbetskraftspolitisk vuxenutbildning, i frivilliga studier enligt 9 kap. *eller i frivilliga studier enligt lagen om främjande av integration* utanför sin pendlingsregion, betalas i förhöjd ersättning för uppehålle 18 euro per dag. Rätt till förhöjd ersättning för uppehålle har också arbetssökande

1) som inom sin pendlingsregion deltar i utbildning som ordnas utanför hans eller hennes hemkommun,

2) som orsakas inkvarteringskostnader på grund av deltagande i utbildning, och

3) som visar upp ett hyresavtal eller någon annan tillförlitlig utredning om kostnaderna för inkvarteringen.

Rätt till ersättning för uppehålle som betalas per dag för deltagande i utbildning enligt 1 och 2 mom. har också

1) mottagare av arbetslöshetsförmån som deltar i en arbetsmarknadsåtgärd enligt 8 kap. 1 §,

2) arbetssökande som får arbetslöshetsförmån eller som inte har rätt till arbetslöshetsförmån på grund av omständigheter som nämns i 10 kap. 2 § 3 mom. i lagen om utkomstskydd för arbetslösa eller på grund av minskad förmån enligt 4 kap. i lagen om utkomstskydd för arbetslösa och som deltar i sådan jobbsökarträning som arbetskraftsmyndigheterna anordnat eller anskaffat och som genomförs som grupptjänst och pågår i minst 5 och högst 20 dagar.

För att den som deltar i arbetspraktik ska ha rätt till ersättning för uppehålle för de dagar som han eller hon deltar i praktiken för-

dessutom att rätten till arbetslöshetsdagpenning har upphört på grund av maximitiden eller att han eller hon på basis av arbetslöshet har fått arbetsmarknadsstöd för minst 500 dagar.

utsätts dessutom att rätten till arbetslöshetsdagpenning har upphört på grund av maximitiden eller att han eller hon på basis av arbetslöshet har fått arbetsmarknadsstöd för minst 500 dagar.

3.

Lag**om ändring av lagen om utkomstskydd för arbetslösa**

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i lagen om utkomstskydd för arbetslösa (1290/2002) 7 kap. 2 §, sådan den lyder i lag 1188/2009,
ändras 1 kap. 5 § 1 mom. 10 a-punkten, 2 kap. 19 § 1 mom., 10 kap. 1 § 2 mom. 5 punkten och 3 § samt 11 kap. 4 § 1 mom., sådana de lyder, 1 kap. 5 § 1 mom. 10 a-punkten, 2 kap. 19 § 1 mom. och 11 kap. 4 § 1 mom. i lag 313/2010 samt 10 kap. 1 § 2 mom. 5 punkten och 3 § i lag 1188/2009, samt
fogas till 1 kap. 2 § ett nytt 3 mom., i stället för det 3 mom. som upphävts genom lag 1188/2009, som följer:

Gällande lydelse

1 kap

Allmänna bestämmelser

2 §

*Förmåner**Föreslagen lydelse*

1 kap

Allmänna bestämmelser

2 §

Förmåner

Arbetsmarknadsstöd betalas till invandrare i form av integrationsstöd under den tid invandraren har en gällande integrationsplan.

5 §

Definitioner

I denna lag avses med

 10 a) *plan som ersätter sysselsättningsplanen* en aktiveringsplan som avses i lagen om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte (189/2001) samt en integrationsplan som avses i lagen om främjande av invandrades integration samt mottagande av asylsökande (493/1999),

5 §

Definitioner

I denna lag avses med

 10 a) *plan som ersätter sysselsättningsplanen* en aktiveringsplan som avses i lagen om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte (189/2001) samt en integrationsplan som avses i lagen om *främjande av integration* (/20),

2 kap

**Arbetskraftspolitiska förutsättningar för
erhållande av förmåner**

19 §

*Vägran att delta i sysselsättningsfrämjande
service och avbrytande av servicen*

En arbetssökande har inte rätt till arbetslöshetsförmåner under 60 dagar från vägran, om han eller hon utan giltig orsak vägrar att delta i följande service som arbets- och näringsbyrån erbjuder och som ingår i sysselsättningsplanen eller den plan som ersätter sysselsättningsplanen:

1) arbetsprövning eller arbetslivsträning enligt 8 kap. i lagen om offentlig arbetskraftsservice,

2) arbets- och utbildningsprövning enligt 6 kap. i lagen om offentlig arbetskraftsservice, eller

3) *integrationsåtgärd för invandrare.*

2 kap

**Arbetskraftspolitiska förutsättningar för
erhållande av förmåner**

19 §

*Vägran att delta i sysselsättningsfrämjande
service och avbrytande av servicen*

En arbetssökande har inte rätt till arbetslöshetsförmåner under 60 dagar från vägran, om han eller hon utan giltig orsak vägrar att delta i följande service som arbets- och näringsbyrån erbjuder och som ingår i sysselsättningsplanen eller den plan som ersätter sysselsättningsplanen:

1) arbetsprövning eller arbetslivsträning enligt 8 kap. i lagen om offentlig arbetskraftsservice, *eller*

2) arbets- och utbildningsprövning enligt 6 kap. i lagen om offentlig arbetskraftsservice.

7 kap

Allmänna bestämmelser om arbetsmarknadsstöd

2 §

Rätt till arbetsmarknadsstöd i form av integrationsstöd

En invandrare har rätt till arbetsmarknadsstöd endast i form av integrationsstöd under de följande tre åren efter det att han eller hon infördes i befolkningsdatasystemet i den första hemkommunen.

Förutsättningen för betalning av integrationsstöd är att personen i fråga har en gällande integrationsplan enligt 10 § i lagen om främjande av invandrades integration samt mottagande av asylsökande (493/1999).

7 kap

Allmänna bestämmelser om arbetsmarknadsstöd

(upphävs)

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

10 kap

Bestämmelser om förmåner som betalas under tiden för sysselsättningsfrämjande service

1 §

Rätt till förmåner under tiden för sysselsättningsfrämjande service

Med sysselsättningsfrämjande service avses

5) en integrationsåtgärd för en invandrare som arbets- och näringsbyrån med stöd av 10 § 3 mom. i lagen om främjande av invandrarintegration samt mottagande av asylsökande har jämställt med service som avses i 1 och 3 punkten,

3 §

Frånvaro från sysselsättningsfrämjande service

Under tiden för sysselsättningsfrämjande service som avses i 1 § 2 mom. 3—6 punkten har en arbetssökande inte rätt till arbetslöshetsförmån för de dagar då han eller hon inte deltar i servicen, om inte frånvaron beror på

- 1) arbetsoförmåga,
- 2) ett under 10-årigt barns sjukdom för högst fyra arbetsdagar per gång,
- 3) en anställningsintervju eller något annat jämförbart skäl som anknyter till sysselsättning.

Bestämmelserna i 1 mom. tillämpas inte på sådana integrationsåtgärder för invandrare som jämställs med arbetskraftspolitisk vuxenutbildning.

10 kap

Bestämmelser om förmåner som betalas under tiden för sysselsättningsfrämjande service

1 §

Rätt till förmåner under tiden för sysselsättningsfrämjande service

Med sysselsättningsfrämjande service avses

5) frivilliga studier som avses i 22—24 § i lagen om främjande av integration,

3 §

Frånvaro från sysselsättningsfrämjande service

Under tiden för sysselsättningsfrämjande service som avses i 1 § 2 mom. 3, 4 och 6 punkten har en arbetssökande inte rätt till arbetslöshetsförmån för de dagar då han eller hon inte deltar i servicen, om inte frånvaron beror på

- 1) arbetsoförmåga,
- 2) ett under 10-årigt barns sjukdom för högst fyra arbetsdagar per gång,
- 3) en anställningsintervju eller något annat jämförbart skäl som anknyter till sysselsättning.

11 kap

Bestämmelser om verkställighet

4 §

Arbetskraftspolitiskt utlåtande

Arbets- och näringsbyrån ger ett arbetskraftspolitiskt utlåtande om de förutsättningar som anges i 2 kap., 7 kap. 2 och 3 § och 11 § 2 mom., 8 kap., 10 kap. 2 § 1, 2, 4 och 5 mom., 3 § och 5 § 1 och 3 mom. i denna lag samt i 5 a kap. 2 § 1—3 mom. i lagen om offentlig arbetskraftsservice, om sådant bevisligt avbrott som avses i 9 kap. 3 § 2—4 mom. samt om de förutsättningar som anges i 5—7 § i den lagen. I det arbetskraftspolitiska utlåtandet ska det konstateras huruvida sysselsättningsfrämjande service ingår i den sysselsättningsplan som utarbetats tillsammans med den arbetsökande eller i en plan som ersätter sysselsättningsplanen och huruvida den arbetsökande omfattas av omställningsskydd.

11 kap

Bestämmelser om verkställighet

4 §

Arbetskraftspolitiskt utlåtande

Arbets- och näringsbyrån ger ett arbetskraftspolitiskt utlåtande om de förutsättningar som anges i 2 kap., 7 kap. 3 § och 11 § 2 mom., 8 kap., 10 kap. 2 § 1, 2, 4 och 5 mom., 3 § och 5 § 1 och 3 mom. i denna lag samt i 5 a kap. 2 § 1—3 mom. i lagen om offentlig arbetskraftsservice, om sådant bevisligt avbrott som avses i 9 kap. 3 § 2—4 mom. samt om de förutsättningar som anges i 5—7 § i den lagen. *Ett arbetskraftspolitiskt utlåtande ska också ges om stödtiden för invandrarens frivilliga studier, invandrarens skyldigheter samt uppföljning av och avbrott i studier som avses i 25 § i lagen om främjande av integration.* I det arbetskraftspolitiska utlåtandet ska det konstateras huruvida sysselsättningsfrämjande service ingår i den sysselsättningsplan som utarbetats tillsammans med den arbetsökande eller i en plan som ersätter sysselsättningsplanen och huruvida den arbetsökande omfattas av omställningsskydd.

4.

Lag**om ändring av 3 § i lagen om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte (189/2001) 3 § 4 mom. som följer:

Gällande lydelse

3 §

Tillämpningsområde

Denna lag tillämpas inte på den som har rätt till en integrationsplan enligt 10 § lagen om främjande av invandrades integration samt mottagande av asylsökande (493/1999). Då tiderna enligt 1 och 2 mom. räknas ut skall dock beaktas arbetsmarknadsstöd och utkomststöd som på grund av arbetslöshet utbetalats i form av integrationsstöd.

Föreslagen lydelse

3 §

Tillämpningsområde

Denna lag tillämpas inte på den som har rätt till en integrationsplan enligt lagen om *främjande av integration* (/20). Då tiderna enligt 1 och 2 mom. räknas ut skall dock beaktas arbetsmarknadsstöd och utkomststöd som på grund av arbetslöshet utbetalats i form av integrationsstöd.

5.

Lag**om ändring av 5 c § och 10 § i lagen om utkomststöd**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om utkomststöd (1412/1997) 5 c § 3 mom. samt 10 § 1 mom. 2 punkten och 3 mom. 1 punkten, sådana de lyder, 5 c § 3 mom. i lag 1555/2009 samt 10 § 1 mom. 2 punkten och 3 mom. 1 punkten i lag 1294/2002, som följer:

Gällande lydelse

5 c §

Fastställande av statsandelen

I statsandelsutredningen ska till kostnaderna för det grundläggande utkomststödet inte hänföras sådant utkomststöd som staten med stöd av lagen om främjande av invandrades integration samt mottagande av asylsökande (493/1999) ska ersätta fullt ut.

10 §

Sänkt grunddel

Grunddelens belopp kan sänkas med högst 20 procent i fråga om en person vars behov av utkomststöd föranleds av att

2) en invandrare som avses i lagen om främjande av invandrades integration samt mottagande av asylsökande (493/2002) utan grundad anledning har vägrat delta i utarbetandet av en integrationsplan eller i sysselsättningsfrämjande åtgärder som avtalats specificerat i integrationsplanen eller om han eller hon genom sin försummelse har föranlett att ingen integrationsplan har kunnat utarbetas,

Grunddelens belopp kan sänkas med ett större belopp än vad som nämns i 1 mom., dock sammanlagt med högst 40 procent,

1) om det av en persons upprepade förfarande enligt 1 mom. kan dras den slutsatsen att han eller hon inte vill ta emot arbete eller

Föreslagen lydelse

5 c §

Fastställande av statsandelen

I statsandelsutredningen ska till kostnaderna för det grundläggande utkomststödet inte hänföras sådant utkomststöd som staten med stöd av lagen om *främjande av integration* (/20) ska ersätta fullt ut.

10 §

Sänkt grunddel

Grunddelens belopp kan sänkas med högst 20 procent i fråga om en person vars behov av utkomststöd föranleds av att

2) en invandrare som avses i lagen om *främjande av integration* utan grundad anledning har vägrat delta i utarbetandet av en integrationsplan eller i sysselsättningsfrämjande åtgärder som avtalats specificerat i integrationsplanen eller om han eller hon genom sin försummelse har föranlett att ingen integrationsplan har kunnat utarbetas,

Grunddelens belopp kan sänkas med ett större belopp än vad som nämns i 1 mom., dock sammanlagt med högst 40 procent,

1) om det av en persons upprepade förfarande enligt 1 mom. kan dras den slutsatsen att han eller hon inte vill ta emot arbete eller

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

delta i åtgärder som avses i lagen om offentlig arbetskraftsservice (1295/2002), lagen om främjande av invandrares integration samt mottagande av asylsökande eller lagen om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte, eller

delta i åtgärder som avses i lagen om offentlig arbetskraftsservice (1295/2002), lagen om *främjande av integration* eller lagen om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte, eller

6.

Lag**om ändring av 25 § i barnskyddslagen**

I enlighet med riksdagens beslut fogas till 25 § 1 mom. i barnskyddslagen (417/2007), sådan den lyder i lag 88/2010, en ny 10 a-punkt som följer:

Gällande lydelse

25 §

Anmälningsskyldighet

De som är anställda eller innehar ett förtroendeuppdrag hos

eller de som utför motsvarande uppgifter i uppdragsförhållanden eller som självständiga yrkesutövare samt alla yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården är skyldiga att utan dröjsmål och utan hinder av sekretessbestämmelserna göra en anmälan till det organ som ansvarar för socialvården i kommunen, om de i sin uppgift fått kännedom om ett barn för vars del behovet av vård och omsorg, omständigheter som äventyrar barnets utveckling eller barnets eget beteende kräver att behovet av barnskydd utreds.

Föreslagen lydelse

25 §

Anmälningsskyldighet

De som är anställda eller innehar ett förtroendeuppdrag hos

10 a) ett familjegrupphem eller någon annan bostadsenhet som avses i 28 § i lagen om främjande av invandrades integration (/20),

eller de som utför motsvarande uppgifter i uppdragsförhållanden eller som självständiga yrkesutövare samt alla yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården är skyldiga att utan dröjsmål och utan hinder av sekretessbestämmelserna göra en anmälan till det organ som ansvarar för socialvården i kommunen, om de i sin uppgift fått kännedom om ett barn för vars del behovet av vård och omsorg, omständigheter som äventyrar barnets utveckling eller barnets eget beteende kräver att behovet av barnskydd utreds.
